

การใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ

นางสาวกิตติยา พาระสวัสดิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

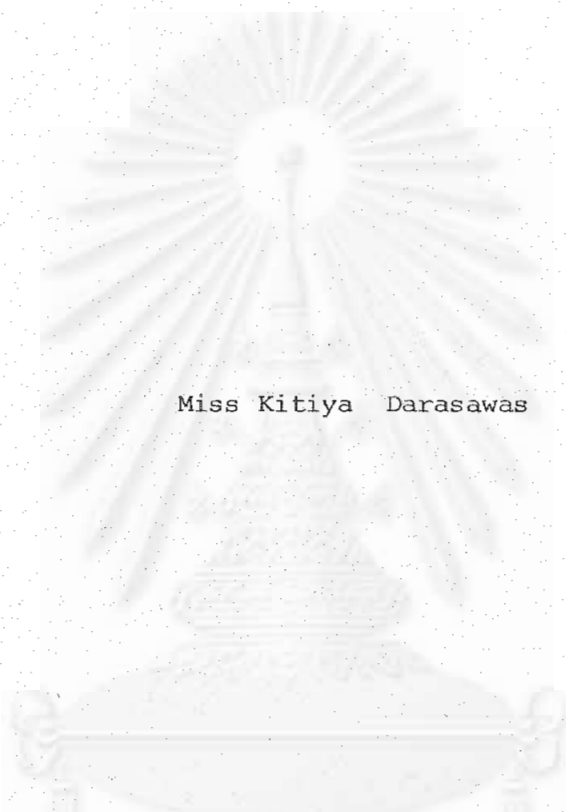
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2529

ISBN 974 - 566 - 939 - 3

014837

THE IMPLEMENTATION OF LOCAL CARREER EDUCATION CURRICULUM IN
SECONDARY SCHOOLS IN THE TARGET AREAS OF RURAL DEVELOPMENT
IN THE NORTH

Miss Kitiya Darasawas

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School
Chulalongkorn University

.. 1986

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพื้นที่
เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ

โดย นางสาวกิตติยา คาระสวัสดี

ภาควิชา บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์สวัสดี จงกล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สรชัย พิศาลบุตร)
รักษการในตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวิชาการ
ปฏิบัติราชการแทนรักษการในตำแหน่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสสววิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญมี เถรยอด)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สังกศ อุทรานันท์)

..... กรรมการ
(อาจารย์สวัสดี จงกล)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพื้นที่ เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ
ชื่อนิสิต	นางสาวกิตติยา คาระะสวัสดิ์
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์สวัสดิ์ จงกล
ภาควิชา	บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา	2528

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ
2. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ โรงเรียนมัธยมศึกษา ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ ที่เปิดสอนวิชาอาชีพเพิ่มเติม ในปีการศึกษา 2528 กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในครั้งนั้นคือ ผู้บริหาร ครู และครูแนะแนว โดยแบ่งเป็น ผู้บริหาร 80 คน ครู 111 คน และครูแนะแนว 40 คน รวมทั้งสิ้น 231 คน ซึ่งได้มาจากประชากรและการสุ่มแบบง่าย (Simple random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check-list) และแบบปลายเปิด (Open-Ended) และแบบสำรวจ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-Ended)

สรุปผลการวิจัย

สภาพการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในด้านต่าง ๆ นั้น สรุปได้ว่า

โรงเรียนส่วนใหญ่ต่างได้มีการปฏิบัติในด้านต่าง ๆ 6 ด้านคือ

1. การจัดการเรียน โรงเรียนจัดการเรียนโดยพิจารณาตามทรัพยากรที่โรงเรียนมีอยู่ วิชาอาชีพเพิ่มเติมที่เปิดสอนสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และ เศรษฐกิจของท้องถิ่น
2. เอกสารประกอบหลักสูตร แผนการสอนเป็นเอกสารที่ครูใช้ประกอบการสอนมากที่สุด มีการจัดทำแผนการสอนโดยอาจารย์แต่ละคนจัดทำของตัวเอง และกลุ่มโรงเรียนเป็นผู้จัดทำ
3. สื่อการเรียนการสอน ครูใช้ของจริงเป็นวัสดุอุปกรณ์การสอนมากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ใช้สถานฝึกงานอาชีพ ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน โดยใช้วิธีการสอนแบบสาธิต และส่วนใหญ่ไม่ได้พื่อนักเรียนไปทำงานเกี่ยวกับวิชาอาชีพท้องถิ่น
5. การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน มีการประเมินผลงานเมื่อนักเรียนฝึกปฏิบัติในแต่ละครั้ง และครูให้ความสำคัญในด้านเจตคติและนิสัยในการทำงานมากที่สุด
6. การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร มีโรงเรียนผู้นำหลักสูตรจำนวนน้อย ที่ช่วยเหลือโรงเรียนใกล้เคียง โรงเรียนมีการวางแผนการสอนให้เหมาะกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นภายในหมวดวิชา ที่มีการปฏิบัติน้อยคือ กลุ่มโรงเรียนออกนิตเทศติดตามผลงานภายในกลุ่ม และภายในหมวดวิชา การงานและอาชีพในโรงเรียน

ปัญหาที่พบ

ครูผู้สอนวิชาอาชีพท้องถิ่นมีไม่เพียงพอ ต้องรับผิดชอบงานอื่น ครูสอนหลายวิชา ครูแนะแนวมีไม่เพียงพอ ชาวบ้านยังต้องการให้นักเรียน เรียนเพื่อเข้ารับราชการและเป็นลูกจ้างมากกว่าเป็นเกษตรกรหรือประกอบอาชีพอิสระ ขาดข้อทดสอบมาตรฐานที่จะนำมาใช้บริการทดสอบมาตรฐาน เพื่อวัดความทันและความสนใจของนักเรียน

เอกสารประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณ
ในการจัดซื้อ วัสดุอุปกรณ์ที่มีความจำเป็นในการผลิตเอกสารเกี่ยวกับวิชาอาชีพท้องถิ่น

โรงเรียนไม่มีงบประมาณในการเดินทางไปนิเทศนักเรียนเพื่อฝึกงานอาชีพเพิ่มเติม
นอกสถานศึกษา สถานฝึกงานอาชีพที่มีอยู่นั้นยังไม่เหมาะที่จะใช้ฝึกงานอาชีพ เจ้าของสถาน
ประกอบอาชีพอิสระไม่เต็มใจที่จะให้นักเรียนมาฝึกงานอาชีพ

วัสดุอุปกรณ์ในการฝึกงานมีไม่เพียงพอ นักเรียนมีงานมาก ไม่มีเงิน หรือไม่สามรถ
จัดหาวัสดุฝึกงานมาเรียนภาคปฏิบัติ ข้อเสนอแนะที่ได้จากกรม/เขตในการปฏิบัติ ไม่สามรถ
นำมาปฏิบัติได้ วัสดุอุปกรณ์ที่มีความสามารถในการนิเทศภายในหมวดวิชาอาชีพท้องถิ่น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title The Implementation of Local Career Education Curriculum in Secondary Schools in the Target Areas of Rural Development in the North

Name Miss Kitiya Darasawas

Thesis Advisor Mr. Swat Chongkol

Department Educational administration

Academic Year 1985

ABSTRACT

Purpose of the study

1. To study the practising conditions of the implementation of local career education curriculum in secondary schools in the target areas of rural development in the North.
2. To study the problems of the implementation of local career education curriculum in secondary schools in the target areas of rural development in the North.

The method of the study

This study was the study in the form of the survey research. The samples of this study were the secondary schools in the target areas of rural development in the North which offer the course of the local career education curriculum in the academic year of 1985. Samples of this study are composed of 80 administrators, 111 teachers

and 40 guidance staffs, which were totally 231 altogether. The samples were selected by simple random sampling technique. The research instruments used were questionnaires which were constructed in the form of check-list and open-ended questions.

The research findings

The general practised conditions of the curriculum implementation. Findings can be concluded as follows:

1. School learning programme: The school learning programme for the students by considering the surrounding schools' resources. Opening courses of the implementation of local career education have to go along with the social condition and the situation of the economics of the local areas.

2. The Local Career Education Curriculum Documents: The teachers used the teaching plan the most. Usually each of the teacher would work on the lesson plan or arrange by the school's group.

3. Visual aids: The teachers used the real object as the visual aids mostly in teaching.

4. Training Activities: Very less school used the training locality career to train the students. The teachers themselves raised up the training activities by considering those going along with the using in students daily life. Most of the training were demonstrated inside the schools.

5. School Evaluation: Each of training and students' practiced

would be evaluated. The teachers would pay mostly attention to the intention and the working habit of the students

6. The Implementation of Local Career Education Curriculum:

The school group of leading in local career education curriculum gave less help to the surrounded schools. Each school have to plan the teaching of local career education curriculum as to go along with the need of those of the local areas in each topic subject. All school had the less practice of supervision and evaluation among the school group and any of the same topic subject.

Problem findings

There were not enough teachers to teach the topic of the local career education. The teachers had to do many thing and had many responsibility besides teaching. Besides, there are not enough advisors. The parents wanted their children to learn for working in government office and other private office more than being the agriculturist and working in any independence careers. Still, there was no standard attitude test to test the intention and the skill of each of the student in the local career education.

About the Learning Documents: There were not enough documents, books and visual aids to support the learning. There were not enough and even lack of the skillful people to understand in producing the concerning documents.

The Lacking of Demonstration Budget: To take the students to demonstrate outside the school was also the problem because this activity had to use money, therefor lack of the budget. The local

training places nowadays were still not fit the standard for training besides, the owner of the independence career unwilling to accept the students to be trained.

The training instrument were not enough. Too much work but less money make the student could not afford to buy the instrument. The advisory from the government department still could not be practiced. There was no skillful person to supervise in this topic.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือจากบุคคลหลาย ๆ ท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัย คณาจารย์ในภาควิชาบริหารการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์สวัสดิ์ จงกล อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญมี เฌวียอด และรองศาสตราจารย์ ดร. สงัด อุทรานันท์ ที่ให้คำแนะนำเป็นอย่างดีแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบคุณ สำนักงานศึกษาธิการเขต 6, เขต 7 และเขต 8 ขอขอบคุณ อาจารย์สุพีร์ आयुวัฒน์ อาจารย์แพง สระพินกรบุรี และอาจารย์ธำรง เฉลียวฉลาด ที่ได้ให้ความช่วยเหลือร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณบุคคลที่ช่วยเหลือและร่วมมือมาโดยตลอด คือ พันเอก(พิเศษ) อรุณ คาระสวัสดิ์ พันเอกนายแพทย์สมบัติ เกษมโอสัด เรือเอกอานนท์ คาระสวัสดิ์ คุณจิรพรรณ แสงหล้า คุณวิไลวรรณ เวียงนาค คุณบุษบา สมร่าง และคุณพจมาน พงษ์ไพบูลย์ คุณพรณิภา อินน้อย คุณสายอรุณ ชัยนคร งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จเป็นรูปเล่มด้วยความช่วยเหลือของ คุณอุษณีย์ แยมกลับ คุณโสภี आयูสิน และขอขอบพระคุณผู้ที่อยู่เบื้องหลังและเคียงข้างผู้วิจัยมาโดยตลอดอีกหลาย ๆ ท่าน

กิตติยา คาระสวัสดิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
รายการตารางประกอบ	ฅ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	8
คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	10
วิธีการดำเนินการวิจัย	10
ลำดับขั้นในการเสนอข้อมูล	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
ความหมายของหลักสูตร	13
แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นในประเทศไทย	18
การนำหลักสูตรไปใช้	26
การจัดแผนการเรียน	28
เอกสารประกอบหลักสูตร	32
สื่อการเรียนการสอน	36
กิจกรรมการเรียนการสอน	43
การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	67

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	71
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	71
วิธีดำเนินการวิจัย	71
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	71
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	72
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	73
การเก็บรวบรวมข้อมูล	74
การเสนอและวิเคราะห์ข้อมูล	75
4	74
ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบ	
แบบสอบถาม	77
ตอนที่ 2 การปฏิบัติในการใช้หลักสูตร ปัญหาและอุปสรรค	
และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาของผู้บริหาร	
ครูและครูแนะแนว ในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพ	
เพิ่มเติม	97
ตอนที่ 3 รายละเอียดเกี่ยวกับรายวิชาอาชีพเพิ่มเติมที่	
โรงเรียนเปิดสอน	181
5	190
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	190
วิธีดำเนินการวิจัย	190
สรุปผลการวิจัย	191
อภิปรายผลการวิจัย	201

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ชื่อเสนอแนะ	217
บรรณานุกรม	220
ภาคผนวก	
รายชื่อโรงเรียนและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	227
หนังสือ	229
แบบสำรวจ	237
แบบสอบถาม	238
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจแบบสอบถาม	287
ประวัติผู้เขียน	288

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน	75
2	ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้บริหาร จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และการเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการ หรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาการงานและอาชีพ ระดับมัธยม ศึกษาคอนตัน	78
3	ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครู จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา วุฒิทางวิชาชีพ ประสบการณ์ในการทำงาน และการเข้าร่วมสัมมนาหรือ ประชุมปฏิบัติการ หรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาการงานและ อาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	80
4	ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูแนะแนว จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิทางการ ศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และการเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติ การหรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาการงานและอาชีพ ระดับมัธยม ศึกษาคอนตัน	82
5	จำนวนผู้บริหารที่เคยเข้าร่วมประชุมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับ การอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาการงานและอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	84
6	จำนวนครูที่เคยเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการ หรือเข้ารับการอบรม เกี่ยวกับหลักสูตรกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ...	86
7	จำนวนครูแนะแนวที่เคยเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการ อบรมเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาการงานและอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ...	89
8	ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครู จำแนกตามที่พัก จำนวนรายวิชาอาชีพที่สอน และอาชีพพิเศษนอกเหนือจากงานประจำในโรงเรียน	90
9	การปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพ ของโรงเรียนและสภาพของท้องถิ่น	92

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
10	สภาพการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของผู้บริหาร เกี่ยวกับสภาพของโรงเรียนและท้องถิ่น	94
11	จำนวนโรงเรียนที่ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยราชการในท้องถิ่น ในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ จำแนกตามชื่อหน่วยราชการ ในท้องถิ่น	95
12	การปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของผู้บริหาร ในด้านการจัดแผนการเรียน เกี่ยวกับการวางแผนในการจัดแผน การเรียน เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาเพื่อเปิดแผนการเรียนวิชาอาชีพ และ วิธีการที่ใช้สำรวจสภาพความต้องการของท้องถิ่นทางการศึกษา และอาชีพ	98
13	ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม ของผู้บริหาร ในด้านการจัดแผนการเรียน เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำ แผนการเรียน การเปิดแผนการเรียนวิชาชีพ และการสำรวจความต้อง การของท้องถิ่นทางการศึกษาและอาชีพ	100
14	วิธีการแก้ไขปัญหาในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของผู้บริหาร ในด้านการจัดแผนการเรียนเกี่ยวกับการวางแผนในการจัดแผนการ เรียน การเปิดแผนการเรียนวิชาอาชีพ และการสำรวจสภาพความ ต้องการของท้องถิ่น ทางด้านการศึกษาและอาชีพ	102
15	การปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม ของผู้บริหารในด้านการ จัดแผนการเรียนเกี่ยวกับวิธีประชาสัมพันธ์หลักสูตรวิชาอาชีพ ท้องถิ่นแก่ชุมชน การดำเนินการของโรงเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนและ ผู้ปกครองได้ทราบ ถึงรายละเอียด คุณลักษณะ และจุดมุ่งหมายของ วิชาอาชีพท้องถิ่น	104

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของผู้บริหาร ในด้านการจัดการเรียนเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค ในการประ ชาสัมพันธ์วิชาอาชีพท้องถิ่นแก่ชุมชน การดำเนินการเพื่อให้นักเรียน และผู้ปกครองได้ทราบถึงรายละเอียด และจุดมุ่งหมายของวิชาอาชีพ ท้องถิ่น	107
17	วิธีการแก้ไขปัญหาในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของผู้บริหาร ในด้านการจัดการเรียน เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์หลักสูตรวิชา อาชีพท้องถิ่นแก่ชุมชน และการดำเนินการของโรงเรียนเพื่อให้ นักเรียนและผู้ปกครองได้ทราบถึงรายละเอียดและจุดมุ่งหมายของ วิชาอาชีพท้องถิ่น	109
18	สภาพการปฏิบัติการในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของผู้บริหาร ในด้านเอกสารประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน เกี่ยวกับ การจัดทำแผนการสอน และสิ่งที่โรงเรียนได้จัดเตรียมเพื่อใช้ประโยชน์ ต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น	111
19	ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของผู้บริหาร ในด้านเอกสารประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน เกี่ยวกับ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำแผนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น และการ จัดเตรียมเพื่อใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น ...	113
20	วิธีการแก้ไขในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของผู้บริหาร ในด้าน เอกสารประกอบหลักสูตร เกี่ยวกับการจัดทำแผนการสอนวิชาอาชีพ ท้องถิ่น การจัดเตรียมเพื่อประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนวิชา อาชีพท้องถิ่น	115
21	สภาพการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรเพิ่มเติม ของผู้บริหารเกี่ยวกับ	

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

หน้า

ตารางที่

	การใช้สถานฝึกงานนอกโรงเรียนในการฝึกงานอาชีพท้องถิ่น เกี่ยวกับ สถานที่โรงเรียนส่งนักเรียนไปฝึกงานอาชีพท้องถิ่น วิธีการเลือกสถาน ฝึกงานอาชีพภายในท้องถิ่น	117
22	สภาพการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมให้ผู้บริหาร เกี่ยวกับ การใช้สถานฝึกงานนอกโรงเรียนในการฝึกงานอาชีพท้องถิ่น เกี่ยวกับการ การดำเนินการติดต่อกับเจ้าของกิจการหรือเจ้าของสถานฝึกงานอาชีพ ก่อนที่นักเรียนจะฝึกงานอาชีพ และวิธีการประเมินผลการเรียนการ สอนรายวิชาอาชีพท้องถิ่น	119
23	ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของผู้บริหารในการ ใช้สถานฝึกงานนอกโรงเรียน ในปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับสถานที่ที่ โรงเรียนส่งนักเรียนไปฝึกงานอาชีพ การเลือกสถานฝึกงานอาชีพภายใน ท้องถิ่น และการดำเนินงานติดต่อกับเจ้าของสถานฝึกอาชีพก่อนที่นักเรียน จะไปฝึกงาน	121
24	วิธีการแก้ไขปัญหาในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม ของผู้บริหาร ในการใช้สถานฝึกงานนอกโรงเรียน เกี่ยวกับสถานที่โรงเรียนส่งนักเรียน ไปฝึกงานอาชีพ การเลือกสถานฝึกงานอาชีพภายในท้องถิ่น การดำเนินการ ติดต่อกับเจ้าของกิจการหรือเจ้าของสถานฝึกงานอาชีพก่อนที่นักเรียนจะ ฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน	124
25	สภาพการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของผู้บริหารในด้าน กิจกรรมการเรียนการสอน เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ท้องถิ่นในโรงเรียน การใช้ประโยชน์ของโรงฝึกงานหรือห้องฝึกงาน ในโรงเรียน	127
26	ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม เกี่ยวกับการ ใช้ประโยชน์ของโรงฝึกงานหรือห้องฝึกงาน	129

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
27	วิธีการแก้ไขปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของผู้บริหาร เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์โรงฝึกงานหรือห้องฝึกงานในโรงเรียน	130
28	สภาพการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม ในด้านการ สนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร เกี่ยวกับลักษณะการติดตาม ผลการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นที่ได้รับจากเขต/กรมวิชาการ และการดำเนินการของกลุ่มโรงเรียนด้านวิชาการ เพื่อช่วยเหลือ โรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่ม	131
29	สภาพการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม ในด้านการ สนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร เกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียน ผู้นำการใช้หลักสูตรในการช่วยเหลือโรงเรียนใกล้เคียง และการ ดำเนินการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรในโรงเรียน	133
30	ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของผู้บริหาร ในด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร เกี่ยวกับการติดตาม ผลการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นจากเขต/กรมวิชาการ การดำเนิน งานของกลุ่มโรงเรียนด้านวิชาการ เพื่อช่วยเหลือโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่ม บทบาทของโรงเรียนผู้นำหลักสูตรในการช่วยเหลือโรงเรียน ใกล้เคียง และการดำเนินการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ในโรงเรียน	135
31	วิธีการแก้ไขปัญหาในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของผู้บริหาร ในด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร เกี่ยวกับการติดตาม ผลการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นจากเขต/กรมวิชาการ การดำเนิน งานของกลุ่มโรงเรียนด้านวิชาการ เพื่อช่วยเหลือโรงเรียนภายในกลุ่ม บทบาทของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรในการช่วยเหลือโรงเรียน	

รายการตารางประกอบ(ต่อ)

ตารางที่		หน้า
	ใกล้เคียง และการดำเนินการในการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้	
	หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นในโรงเรียน	137
32	การปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครูในด้านการจัด- แผนการเรียนเกี่ยวกับวิชาอาชีพท้องถิ่นที่โรงเรียนเปิดสอน และ ลักษณะการจัดการเรียนการสอน	139
33	ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม ของครู ในด้านการจัดแผนการเรียนเกี่ยวกับการเปิดสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น ..	141
34	การปฏิบัติการในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครู ในด้าน เอกสารประกอบหลักสูตร เกี่ยวกับ เอกสารที่ครูใช้ประกอบการเรียน การสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น และวิธีการจัดทำแผนการสอน	142
35	ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครู ในด้านเอกสารประกอบหลักสูตร	143
36	การปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครู ในด้านสื่อ การเรียนการสอน เกี่ยวกับสื่อการเรียนที่ใช้ประกอบการจัดการ เรียนการสอนอาชีพท้องถิ่น วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการสอนวิชา อาชีพท้องถิ่น สภาพของอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ฝึกปฏิบัติ และการ จัดเก็บสื่อการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น	145
37	ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในด้านสื่อ การเรียนการสอน	148
38	สภาพการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครู ในการ ส่งนักเรียนไปฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน เกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติ และสิ่งที่ โรงเรียนได้ตกลงกับ เจ้าของสถานฝึกอาชีพ	149
39	สภาพการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครู ในการส่ง	

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
	นักเรียนไปฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน เกี่ยวกับผู้ตรวจนิเทศ
	การฝึกหัดงาน และการประเมินผลการฝึกหัดงานอาชีพท้องถิ่น 151
40	ปัญหาและอุปสรรคของครูในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในด้าน กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน เกี่ยวกับการส่งนักเรียนไปฝึกงานอาชีพท้องถิ่น นอกโรงเรียน 153
41	สภาพการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครู ในด้าน กิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเตรียมการสอน การชี้แจง แผนการปฏิบัติงานและวิธีการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม 154
42	สภาพการปฏิบัติการใช้หลักสูตรของครู ในด้านกิจกรรมการเรียนการสอน เกี่ยวกับวิธีการที่ใช้สอนวิชาอาชีพท้องถิ่น เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย . 155
43	การปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครูในด้านการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน เกี่ยวกับสิ่งที่ครูกำหนดในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน การใช้อุปกรณ์การสอนภาคทฤษฎี โอกาสในการฝึก ปฏิบัติของนักเรียนและการนำนักเรียนไปดูงานเกี่ยวกับวิชาอาชีพท้องถิ่น . 156
44	ปัญหาและอุปสรรคของครูในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในด้าน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 159
45	สภาพการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครู ในด้านการ วัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน เกี่ยวกับการชี้แจงหลักเกณฑ์ และกำหนดวิธีการวัดผล การประเมินผลงาน เครื่องมือที่ใช้ประเมินผล และการให้ระดับคะแนนในรายวิชาอาชีพท้องถิ่น 160
46	การปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครู ในด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียนการสอน เกี่ยวกับการวัดผลวิชาอาชีพท้องถิ่น เรียงลำดับตามความสำคัญ 162

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
47	ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครูในการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน	163
48	สภาพปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครู ในด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรเกี่ยวกับวิธีดำเนินการของโรงเรียน การดำเนินงานภายในหมวดวิชากลุ่มการงานและอาชีพ บทบาทของเขตการศึกษา/กรมวิชาการ และวิธีการที่ครูใช้แก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน	164
49	ปัญหาและอุปสรรคของครูในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร.....	167
50	สภาพการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครูแนะแนว ในด้านการจัดแผนการเรียน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดแผนการเรียนและการดำเนินการก่อนที่จะเปิดสอนรายวิชาอาชีพท้องถิ่น	168
51	สภาพการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครูแนะแนวในด้านการจัดแผนการเรียน เกี่ยวกับการจัดแผนการเรียนให้นักเรียนเลือกเครื่องมือและอุปกรณ์ที่โรงเรียนบริการทดสอบมาตรฐาน การดำเนินการให้ข้อมูล รายละเอียดคุณค่า และจุดประสงค์ของรายวิชาอาชีพท้องถิ่น และวิธีคิดคะแนนผลการเรียนตามแผนการเรียน.....	170
52	ปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครูแนะแนวในด้านการจัดแผนการเรียน	173
53	สภาพการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครูแนะแนว ในด้านการแนะแนวเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมให้บริการข่าวสารทางด้านการศึกษาอาชีพ	174
54	สภาพการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครูแนะแนว ในด้านการแนะแนวอาชีพเกี่ยวกับการจัดดำเนินงานเพื่อสนับสนุน	

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
	ในด้านการแนะแนวอาชีพ การใช้ประโยชน์จากระเบียบสะสม และกิจกรรมที่ครูแนะแนวได้จัดทำเกี่ยวกับการแนะแนวอาชีพ	177
55	ปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครูแนะแนวในด้านการ แนะแนวอาชีพ	179
56	ปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครูแนะแนวในด้าน การให้บริการแนะแนว	180
57	ข้อมูลของโรงเรียน แสดงจำนวนโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาอาชีพ เพิ่มเติมในหมวดวิชาเกษตรกรรม คหกรรม ศิลปและหัตถกรรม และ ช่างอุตสาหกรรม	182
58	ข้อมูลของโรงเรียน แสดงจำนวนโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาอาชีพ ท้องถิ่น จำแนกตามรายวิชาอาชีพเกษตรกรรมท้องถิ่น (กษ.ท.) ที่โรงเรียนเปิดสอน	183
59	ข้อมูลของโรงเรียน แสดงจำนวนโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาอาชีพ จำแนกตามรายวิชาอาชีพคหกรรมท้องถิ่น (คก.ท.) ที่โรงเรียนเปิดสอน	184
60	ข้อมูลของโรงเรียนแสดงจำนวนโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น จำแนกตามรายวิชาอาชีพ ศิลปและหัตถกรรมท้องถิ่น (ศท.ท.) ที่ โรงเรียนเปิดสอน	186
61	ข้อมูลของโรงเรียน แสดงจำนวนโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น ท้องถิ่น จำแนกตามรายวิชาอาชีพช่างอุตสาหกรรมท้องถิ่น (ชอ.ท.) ที่โรงเรียนเปิดสอน	188

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาคือการพัฒนาคน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ การพัฒนา
ดังกล่าว ย่อมมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการปกครองด้วย การพัฒนา
กำลังคนของประเทศให้มีคุณภาพนั้น จะต้องให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมและ
เศรษฐกิจทั้งในท้องถิ่นและระดับชาติ ทั้งนี้เพราะความมั่นคง ความเจริญของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ
ย่อมมีผลต่อความเจริญและความมั่นคงของรัฐด้วย สิ่งที่เป็นพื้นฐานของการพัฒนาท้องถิ่นและ
ประเทศชาติ ซึ่งจะมีผลทั้งระยะสั้นระยะยาวอย่างแท้จริงคือการศึกษา เพราะการศึกษา
เป็นการพัฒนาความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ทักษะและทัศนคติของคนให้ดียิ่งขึ้น หากคนใน
ชาติมีคุณสมบัติดังกล่าวแล้ว การพัฒนาตนเองและส่วนรวมจะทำได้ง่ายขึ้น ดังนั้นจึงเห็นได้อย่าง
ชัดเจนว่า การศึกษานั้นเป็นภารกิจสำคัญของการพัฒนาความเจริญของประเทศชาติ ซึ่งจะเห็น
ได้จากแนวนโยบายการศึกษาของรัฐ ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 (กระทรวง
ศึกษาธิการ 2520 ก: 4) ได้กล่าวว่า "ตามนัยแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ การศึกษาเป็น
กระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อมุ่งส่งเสริมคุณภาพของพลเมืองให้สามารถดำรงชีวิตและ
ทำประโยชน์แก่สังคม" และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (พ.ศ. 2525 - 2529)
ได้กล่าวว่า " การพัฒนาการศึกษาในช่วงระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมาบรรลุได้ห่มทั้งด้านข
ประมาณและการระดมทรัพยากรจากต่างประเทศมาลงทุนในด้านการศึกษา หากได้มีการ
เปรียบเทียบกับการลงทุนในสาขาอื่น ๆ ทั้งในภาคเศรษฐกิจและภาคสังคมแล้ว จะเห็นว่า
การจัดสรรเงินทุนในสาขานี้ได้รับการจัดอันดับความสำคัญอยู่ในอันดับสูงสุด" (สำนักคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ไม่ปรากฏปีพิมพ์: 247)

ในส่วนที่เกี่ยวกับมัธยมศึกษา แนวนโยบายของรัฐในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศั-
กราช 2520 (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 ก: 11) ในหมวดที่ 3 ข้อ 32 กล่าวว่า "การ
ศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาหลังประถมศึกษามุ่งให้นักเรียนมีความรู้ทั้งวิชาการและ

และวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจและความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคล
 เข้าใจและรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม" ถ้าเปรียบเทียบกับแนว
 นโยบายของรัฐในแผนการศึกษาของชาติฉบับที่ 4 แล้ว จะเห็นว่า แผนการศึกษาแห่งชาติ
 พุทธศักราช 2520 ได้เพิ่มและระบุลงอย่างชัดเจนว่า ให้ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษารู้จักเลือก
 อาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม ยิ่งกว่านั้นยังมีข้อกำหนดระบุในแผนการศึกษาแห่ง
 ชาติ พุทธศักราช 2520 (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 ก: 7) ในหมวดที่ 2 ข้อ 20 ที่ว่า
 "รัฐพึงสนับสนุนการอาชีพศึกษาอย่างกว้างขวาง และให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและ
 สังคม ทั้งในรูปแบบที่จัดให้ผสมผสานเข้าไปในการศึกษาทุกระดับ และที่จัดเป็นเอกเทศตาม
 ความจำเป็น ทั้งนี้โดยมุ่งเน้นความรู้ ความสามารถด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมที่
 สนับสนุนการเกษตรเป็นสำคัญ" เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าวข้างต้น กระทรวงศึกษา
 ธิการ (2525: 1) จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521
 ไว้ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรที่ให้การศึกษาทั่วไปอัน เป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบสัมมาชีพ
 ตามความสามารถและความสนใจ และเป็นหลักสูตรที่โรงเรียนสามารถจัดแผนการเรียนให้
 จบในตัวเอง หรือเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อ
2. เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาบุคลิกภาพ และ เปิดโอกาสให้เด็กวัยรุ่นได้ค้นพบความ
 สามารถ ความสนใจและความถนัดเฉพาะตน โดยให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพ
 ที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจและความถนัดของแต่ละบุคคล
3. เป็นหลักสูตรที่สนองความต้องการของท้องถิ่นทางด้านอาชีพ การจัดสอนวิชา
 อาชีพ จึงจำเป็นต้องสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้สามารถศึกษาหาความรู้และทักษะจาก
 แหล่งวิทยาการและสถานประกอบการต่าง ๆ ได้

หากพิจารณาในด้านโครงสร้างของหลักสูตร ซึ่งมีวิชาบังคับและวิชาเลือกแล้ว
 จะเห็นว่ามียาวิชาอาชีพอู่มาก โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งประสงค์จะให้
 นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ซึ่งเหมาะสมกับความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของตนเอง

ตลอดจนอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่น ในส่วนทางโครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น ในด้านหลักการของโครงสร้างนั้น เหมือนกันกับ โครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นแต่เพียงมิได้แยกรายวิชาออกให้ละเอียดเหมือนหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย หากพิจารณาในค่านายละเอียดเชิงประการของโครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น จะเห็นได้ว่าหลักสูตรได้กำหนดไว้ โดยคำนึงว่าทักษะในการประกอบอาชีพนั้นมิใช่แค่เท่าที่ช่วยและระคับการศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะอำนวยความสะดวก และถึงแม้ว่าไม่ให้น้ำความรู้ความเข้าใจไปประกอบอาชีพโดยตรง ก็จะสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงการดำรงชีวิตได้ แต่จุดประสงค์ที่สำคัญอย่างยิ่งในการสอนวิชาอาชีพก็คือ จะต้องให้ผู้เรียนได้รู้ช่องทางที่จะไปริเริ่มและประกอบอาชีพได้ ดังจุดหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (กระทรวงศึกษาธิการ 2525: 2) ได้กล่าวว่า " เพื่อให้มีความรู้และทักษะที่เป็นพื้นฐานเพียงพอแก่การนำไปปรับปรุงการดำรงชีวิตทั้งส่วนตนและครอบครัว รวมทั้งการฝึกงานและการศึกษาเพิ่มเติม" หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นดังกล่าวนี้ จึงมีโครงสร้างที่ประกอบด้วยกลุ่มวิชาต่าง ๆ 5 กลุ่ม คือ กลุ่มวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ กลุ่มสังคมศาสตร์ กลุ่มพัฒนาบุคคลิกภาพ และกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ 2520: 3) กลุ่มวิชาการงานและอาชีพเป็นกลุ่มวิชาที่ประกอบด้วยวิชาการงานเป็นวิชาบังคับและวิชาอาชีพเป็นวิชาเลือก วิชาการงานมีจุดประสงค์เพื่อฝึกให้นักเรียนเกิดอุปนิสัยรักการทำงาน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีความเข้าใจในงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับวิชาอาชีพ วิชาอาชีพซึ่งเป็นวิชาเลือก มีจุดประสงค์ดังนี้คือ

1. เพื่อสำรวจความสนใจในงานอาชีพ และสร้างเสริมทักษะเพื่อการประกอบอาชีพอันควรแก่วัย
2. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักของวิชาอาชีพพอที่จะนำไปปรับปรุงการดำรงชีวิต
3. เพื่อให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในอาชีพเพียงพอที่จะเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภคและผู้ให้บริการ และร่วมมือในการประกอบกิจการและธุรกิจ
4. เพื่อให้รู้จักนำความรู้ในสาขาต่าง ๆ มาส่งเสริมซึ่งกันและกันและให้รู้ช่องทางที่จะไปริเริ่มและประกอบอาชีพได้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2525: 170)

โครงสร้างวิชาอาชีพแบ่งออกเป็น 5 หมวดวิชา คือหมวดเกษตรกรรม หมวดช่าง

อุตสาหกรรม หมวดคหกรรม หมวดธุรกิจ และหมวดนาฏศิลป์และดุริยางศิลป์ ในหมวดวิชา
ทั้ง 5 หมวดนี้ นักเรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความถนัดและความสนใจของแต่ละคน
ในการเปิดแผนการเรียนวิชาอาชีพนอกเหนือจากความต้องการของนักเรียนนั้นจะต้องคำนึง
ถึงความพร้อมของโรงเรียนทั้งในด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ด้วย

ตามหลักการของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 หลักสูตรมุ่งสนอง
ความต้องการของท้องถิ่นทางด้านอาชีพ ดังนั้นหลักสูตรวิชาอาชีพในระดับมัธยมศึกษาจึงจัดไว้
เป็นวิชาเลือก โดยมีหลักการให้การศึกษาได้อย่างอิสระและสอดคล้องกับสภาพและความต้อง
การของท้องถิ่น หลักสูตรจึงได้กำหนดหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร ข้อ 8 ว่า "การจัดรายวิชา
ของหลักสูตรกลุ่มวิชาการงานและอาชีพนอกเหนือที่มีอยู่ในหลักสูตรนี้ให้โรงเรียนเป็นผู้จัดทำ
ตามความเหมาะสมและความต้องการของท้องถิ่นได้ โดยอนุมัติของกระทรวงศึกษาธิการ
โดยเหตุที่กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาเห็นว่า การให้นักเรียนได้เรียนวิชาชีพเป็นเรื่องสำคัญ
ควรจะมีมีแนวทางและมีมาตรฐานเดียวกัน (กระทรวงศึกษาธิการ 2520: 55) กระทรวง
ศึกษาธิการจึงได้จัดการสำรวจอาชีพในท้องถิ่น ของประชาชนทั้งใน 72 จังหวัด ยกเว้นกรุง-
เทพมหานครว่า อาชีพของประชาชนในแต่ละจังหวัดมีอะไรบ้าง ผลการสำรวจพบว่า มีอาชีพ
ต่าง ๆ ประมาณ 400 อาชีพ เมื่อคัดอาชีพที่ซ้ำ ๆ ออกแล้ว ปรากฏว่ามีเหลือ 242 อาชีพ
จากนั้นจึงได้พิจารณาจัดทำรายวิชาอาชีพท้องถิ่นขึ้นเพื่อให้โรงเรียนได้คัดเลือกใช้ได้เหมาะสม
กับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น เป็นการเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และได้
ประกาศไว้ในหนังสือรายวิชาอาชีพ (เพิ่มเติม) ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช
2521 เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น และเป็นการส่งเสริมการจัด
ประสบการณ์ให้นักเรียนในสิ่งที่มีเฉพาะในท้องถิ่นของตนเองด้วย

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 นั้น มีความมุ่งหมายที่จะให้โรงเรียน
จัดแผนการเรียนหลาย ๆ แผน เพื่อให้นักเรียนเลือกตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ
ของนักเรียนและความต้องการของท้องถิ่น และยังมีหลักการที่จะให้โรงเรียนได้ใช้แหล่งทรัพยากร
ในท้องถิ่น เพื่อช่วยให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนสำเร็จลงด้วยดี การเปิดโอกาสเช่นนี้
จะทำให้โรงเรียนสามารถจัดวิชาอาชีพให้แก่แก่นักเรียนได้อย่างกว้างขวาง และช่วยพัฒนาอาชีพ
ของผู้ปกครองนักเรียนในท้องถิ่นไปด้วย จะเห็นได้ว่าทรัพยากรท้องถิ่นที่สำคัญคือสถานฝึกอาชีพ

อันได้แก่สถานที่ ต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2520: ก)

1. แหล่งวิทยาการ หมายถึง สถานศึกษา สถาบัน หรือศูนย์ฝึกอาชีพของทางราชการหรือเอกชนที่จัดการศึกษา การฝึกหัด หรือการฝึกอบรมวิชาอาชีพ เพื่อให้บุคคลมีความรู้และทักษะ สามารถประกอบอาชีพได้โดยมีการดำเนินการอยู่เป็นประจำ

2. สถานประกอบการ หมายถึง สถานประกอบกิจการเพื่อหวังผลทางเศรษฐกิจ โดยมีนายจ้างและลูกจ้างดำเนินการอยู่เป็นประจำ

3. สถานประกอบอาชีพอิสระ หมายถึง สถานประกอบกิจการภายในครอบครัว ซึ่งอาจเป็นของผู้ปกครองนักเรียนหรือของผู้อื่น

การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นขั้นตอนที่สำคัญยิ่งของการพัฒนาหลักสูตร เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญในการชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหลักสูตรโดยตรง (สังค อุทรานันท์ 2527: 260) ทั้งนี้เพราะเป็นขั้นที่จะสะท้อนให้เห็นว่าในทางปฏิบัตินั้น ความมุ่งหมายเนื้อหา ตลอดจนกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรนั้น สามารถนำไปปฏิบัติให้สัมฤทธิ์ผลมากน้อยแค่ไหน มีอะไรที่ยังบกพร่อง มีปัญหาอุปสรรคฯ ที่ควรจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขและผู้ที่สามารถใช้ข้อมูลที่ดีที่สุดก็คือ ผู้ที่นำเอาหลักสูตรไปใช้โดยตรง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวด ครู เจ้าหน้าที่และนักเรียน

เอกสารของธนาคารโลก พ.ศ. 2518 (The World Bank: 3) ได้ให้นิยามในการพัฒนาชนบทว่า "ยุทธวิธีที่กำหนดขึ้นเพื่อปรับปรุงชีวิตทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มคนโดยเฉพาะเจาะจงกลุ่มหนึ่ง คือคนจนในชนบท" ซึ่งในการพัฒนาชนบทนั้น รัฐบาลจะต้องมีการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย การวางแผนและประเมินผลอย่างจริงจัง ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พลอ. เปรม ติณสูลานนท์ (สำนักคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2524: 6) ได้กล่าวไว้ว่า "เท่าที่ผ่านมาในการพัฒนาประเทศ ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะทุ่มเทอย่างจริงจังมาไม่น้อยกว่า 20 ปีแล้วก็ตาม ถึงจะมีผลก้าวหน้าทางเศรษฐกิจรวมถึงอัตราเฉลี่ยร้อยละ 7 แต่ก็มองเห็นได้ว่าประโยชน์ การพัฒนานั้น ยังไม่เข้าถึงชุมชนชนบท หรือชนบทยังไม่ได้รับผลจากการพัฒนาโดยตรง ชนบทอยู่ในสภาพยากจน ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้" แนวนโยบายแห่งชาติในการดำเนินการพัฒนาชนบทของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) จึงเน้นเรื่องการพัฒนาชนบท และได้วางระบบการบริหาร

การพัฒนาชนบทแห่งชาติขึ้น โดยมีองค์กรเพื่อพัฒนาชนบทตั้งแต่ระดับชาติไปจนถึงระดับตำบล คณะที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีจึงได้เสนอรายงาน "นโยบายในการพัฒนาชนบท" ต่อ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ซึ่งได้เห็นชอบในการพัฒนาชนบทและได้สั่งการให้เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รับผิดชอบดำเนินนโยบายดังกล่าว คณะกรรมการฯ จึงได้ประสานงานกับที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี ผลการพิจารณาสรุปได้คือ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2527: 3 - 7)

1. การกำหนดพื้นที่ชนบท ต้องมีการกำหนดพื้นที่ชนบทให้ชัดเจน คือประเภทที่พอจะช่วยเหลือตัวเองได้และได้ผลประโยชน์จากการพัฒนาไปแล้ว กับพื้นที่ชนบทยากจน ผลการศึกษาปรากฏว่า อาจจัดพื้นที่ในเขต 288 อำเภอและกิ่งอำเภอ ตามคำสั่งคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติที่ 3/2527 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เทือก และใต้ เป็นพื้นที่ชนบทยากจน
2. หลักการสำคัญของการพัฒนาชนบทแนวใหม่ มี 5 ประการ คือ
 - 2.1 ยึดพื้นที่เป็นหลัก โดยให้ความสำคัญแก่พื้นที่ยากจนหนาแน่น
 - 2.2 พัฒนาระบบของประชากรให้พออยู่พอกิน และมีบริการพื้นฐานขั้นต่ำอย่างทั่วถึงในเขตชนบทที่มีความยากจนหนาแน่น
 - 2.3 เป็นการปรับปรุงเพื่อให้ประชาชนช่วยเหลือตนเองให้มากขึ้นตามลำดับ
 - 2.4 แก้ปัญหาที่ประชาชนยากจนเผชิญอยู่จริงให้ทั่วถึงพื้นที่ชนบทยากจน โดยเน้นเทคนิคที่ประชาชนทำได้เองและมีการลงทุนต่ำ
 - 2.5 ให้ประชาชนมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหายากของตนเองมากที่สุด

การพัฒนาชนบทในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบท ตามแผนพัฒนาชนบทยากจน (พ.ศ. 2525 - 2529) มีเป้าหมายเพื่อยกระดับของมาตรฐานความเป็นอยู่และการศึกษา คือการเพิ่ม ผลิตผลซึ่งเป็นการพัฒนาอาชีพของประชาชนในพื้นที่ยากจน

ระบบการศึกษาหรือระบบโรงเรียนก็เหมือนระบบอื่น ๆ โดยทั่ว ๆ ไป กล่าวคือ ต้องเป็นส่วนหนึ่งของระบบใหญ่หรือสังคม ต้องการทรัพยากรเข้าสู่กระบวนการผลิต และให้ผลผลิตต่อสังคม (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2526: 25) ระบบการศึกษาที่เป็นมาแล้วในอดีตมีลักษณะ เป็นการระดมเด็กให้เข้าโรงเรียนเพื่อให้ได้ชั้นเรียน โดยมีได้มีมาตรการ

เตรียมให้เข้าสู่โลกการทำงานอาชีพเท่าที่ควร ทั้งยังทำให้นักเรียนมองเห็นว่า อาชีพของผู้ปกครองเป็นอาชีพที่ค่าทำให้ไม่ยอมช่วยผู้ปกครองทำงาน ผู้ปกครองบางคนหวังที่จะให้เด็กได้เรียนหนังสือแต่เพียงอย่างเดียวไม่ต้องการให้มีอาชีพอย่างตน โรงเรียนก็มิได้ยอมรับประสบการณ์อาชีพของผู้ปกครองและท้องถิ่นว่าเป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียน ทั้งหลักสูตรก็มีได้เปิดโอกาสให้นักเรียนศึกษาหาความรู้ หรือเรียนวิชาอาชีพจากผู้ปกครอง การส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกหัดอาชีพจากท้องถิ่น จึงเป็นวิธีการอันสำคัญอย่างหนึ่งที่จะแก้ไขปัญหาการจัดสอนวิชาอาชีพ และเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีอาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษา (กรมวิชาการ 2521: คำชี้แจง) และธำรง บัวศรี (2526: 112) ใ้กล่าวไว้ว่า การศึกษาจะได้ประโยชน์มากหรือน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับหลักสูตรเพราะหลักสูตรเป็นหัวใจของการศึกษา หลักสูตรมิได้หมายความว่าเพียงหนังสือหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเท่านั้น แต่ยังมีควมหมายถึงกิจกรรมและประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้กับ เด็ก ซึ่งรวมถึงการสอนของครูต่อนักเรียนด้วย (กมล สุตะประเสริฐ 2516: 20)

พื้นที่ชนบทยากจน เป็นพื้นที่ที่รัฐบาลกำลังให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการระดมสรรพกำลังทั้งทรัพยากร งบประมาณ กำลังคน กำลังความคิด ในการเร่งพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคมโดยมุ่งเน้นการพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น ได้มุ่งเน้นความสำคัญของวิชาอาชีพท้องถิ่น โดยจัดวิชาอาชีพให้สอดคล้องและสนองความต้องการของท้องถิ่นทางด้านอาชีพ ทั้งยังมุ่งเน้นให้ใช้แหล่งวิทยากร สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระ ในการฝึกทางด้านอาชีพอีกด้วย เนื่องจากยังไม่มีผู้ศึกษาอย่างเป็นระบบ เกี่ยวกับการมัธยมศึกษากับการพัฒนาชนบทในพื้นที่ยากจน จึงเป็นแรงจูงใจให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาสภาพการใช้และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรท้องถิ่นทางด้านอาชีพ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบท ทั้งนี้หวังว่าข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะอำนวยประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและชีวิตความเป็นอยู่ในท้องถิ่นของพื้นที่ชนบทยากจนให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ

2. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิชาอาชีพเพิ่มเติมที่โรงเรียนเปิดสอน และเป็น การศึกษาสภาพปัญหา และประมวลข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการ ใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในระดับโรงเรียน โดยมุ่งศึกษางาน 6 ด้าน ดังต่อไปนี้

- 1.1 การจัดการเรียน
- 1.2 เอกสารประกอบหลักสูตร
- 1.3 สื่อการเรียนการสอน
- 1.4 กิจกรรมการเรียนการสอน
- 1.5 การวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอน
- 1.6 การสนับสนุนและการส่งเสริมการใช้หลักสูตร

2. การวิจัยครั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพ เพิ่มเติมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ ที่เปิดสอนวิชาอาชีพเพิ่มเติม ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในปีการศึกษา 2528 ซึ่งประกอบด้วย

- 2.1 ผู้บริหารโรงเรียน
- 2.2 หัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพ และครูผู้สอนวิชาอาชีพเพิ่มเติม
ทุกหมวดวิชา
- 2.3 ครูแนะแนว

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

สภาพการใช้หลักสูตร หมายถึง ความเป็นจริงในการใช้หลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับวิธีการปฏิบัติในการจัดการเรียน เอกสารประกอบหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอน และการสนับสนุนและการส่งเสริมการใช้หลักสูตร

หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม หมายถึง รายวิชาอาชีพที่กระทรวงศึกษาธิการได้

จัดสำรวจวิชาอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศมาจัดทำรายวิชาอาชีพท้องถิ่นขึ้น เพื่อให้โรงเรียนได้เลือกใช้ให้เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น โดยกำหนดชั่วโมงวิชา เวลาเรียน หน่วยการเรียนรู้ จุดประสงค์ คำอธิบายรายวิชา รายการศึกษาภาคทฤษฎี รายการศึกษาภาคปฏิบัติ ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

พื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ หมายถึง พื้นที่ชนบทยากจนตามแนวนโยบายแห่งชาติในการดำเนินการพัฒนาชนบทของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2522 - 2529) ในเขต 82 อำเภอ และกิ่งอำเภอในภาคเหนือ ในเขตพื้นที่ 16 จังหวัด คือ แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา ตาก ลำปาง แพร่ น่าน อุดรดิตถ์ เพชรบูรณ์ อุทัยธานี นครสวรรค์ กำแพงเพชร ลำพูน สุโขทัย และพิษณุโลก

โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ ที่เปิดสอนรายวิชาอาชีพ(เพิ่มเติม) ในปีการศึกษา 2528

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ

ครู หมายถึง ครูผู้ทำหน้าที่หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ และครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชา(เพิ่มเติม) ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

ครูแนะแนว หมายถึง ครูที่รับผิดชอบงานแนะแนว ส่วนบริการรวบรวมข้อมูล บริการสนเทศ และทำหน้าที่ให้คำปรึกษาหารือกับนักเรียน

นักเรียน หมายถึง ผู้กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในปีการศึกษา 2528

แผนการเรียน หมายถึง กลุ่มรายวิชาที่นักเรียนเลือกเรียนโดยได้รับความเห็นชอบจากโรงเรียน โดยได้เรียนตามความถนัด ความสนใจ เพื่อเป็นพื้นฐานการศึกษาต่อ หรือประกอบอาชีพ

วิชาอาชีพเพิ่มเติม หมายถึง รายวิชาที่เป็นวิชาเลือกในกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ที่มีอยู่ในหนังสือรายวิชาอาชีพ(เพิ่มเติม)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยจะทำให้เจ้าหน้าที่ทางการศึกษาทุกฝ่าย ได้ทราบสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบท
2. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางแก่ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ นำไปพัฒนาหลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม ให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นทางด้านอาชีพ ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบท
3. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่องานนิเทศการศึกษาที่ศึกษานิเทศก์จะช่วยเหลือโรงเรียน ในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบท

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ มีจำนวนทั้งสิ้น 122 โรงเรียน ในจำนวนดังกล่าวนี้ มีโรงเรียนที่เปิดสอนรายวิชาอาชีพ(เพิ่มเติม) จำนวน 40 โรงเรียน การวิจัยครั้งนี้รวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ ครูผู้สอนวิชาอาชีพเพิ่มเติมและครูแนะแนว จากโรงเรียนทั้ง 40 โรงเรียน รวมจำนวน 231 คน

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 80 คน ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการ และผู้ช่วยฝ่ายวิชาการทุกคน ในโรงเรียนที่เปิดสอน

1.2 หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ และครูผู้สอนวิชาอาชีพเพิ่มเติมจำนวน 111 คน แบ่งเป็น

1.2.1 หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ จำนวน 40 คน ทุกคนในโรงเรียนที่เปิดสอน

1.2.2 ครูผู้สอนวิชาอาชีพเพิ่มเติม ทุกโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาอาชีพ(เพิ่มเติม) เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยเลือกมาโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) หมวดวิชาละ 1 คน ในหมวดวิชาที่โรงเรียนเปิดสอนในปีการศึกษา 2528

จำนวน 71 คน

1.3 ครูแนะแนวทุกโรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง เลือกมาโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 40 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีอยู่ 2 ชนิด คือ แบบสอบถาม และแบบสำรวจรายวิชา อาชีพเพิ่มเติมที่โรงเรียนเปิดสอน

2.1 แบบสอบถาม แบบสอบถามทั้งหมดมี 3 ชุด

แบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหารโรงเรียน

แบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับหัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพและครูผู้สอนวิชาอาชีพเพิ่มเติม

แบบสอบถามชุดที่ 3 สำหรับครูแนะแนว

แต่ละชุดมีข้อความ 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ (Check-list) และแบบปลายเปิด (Open-Ended)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตร ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาในการใช้หลักสูตรที่แต่ละฝ่ายได้ปฏิบัติในการใช้หลักสูตร แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ (Check-list) และแบบสอบถามปลายเปิด (Open-Ended)

2.2 แบบสำรวจ เป็นแบบสำรวจรายวิชาอาชีพเพิ่มเติมที่โรงเรียนเปิดสอน โดยการสำรวจจากแผนการเรียนที่โรงเรียนเปิดสอน ทุกโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาอาชีพเพิ่มเติมในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในปีการศึกษา 2528

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการส่งและรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง เป็นบางส่วน และส่งรับคืนทางไปรษณีย์อีกส่วนหนึ่ง

4. การวิเคราะห์และเสนอข้อมูล

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้วิธีหาค่าร้อยละ และจัด

ลำดับความถี่ และนำเสนอในรูปตารางประกบคำบรรยาย

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับวิชาอาชีพท้องถิ่นที่เปิดสอน ใช้วิธีหาค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปตารางประกบคำบรรยาย

4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตร ปัญหาและอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาในการใช้หลักสูตรของผู้ควบคุมแบบสอบถามที่เป็นแบบตรวจสอบ (Check-list) วิเคราะห์โดยวิธีหาค่าร้อยละ แจกแจงความถี่ และนำเสนอเป็นตารางประกบคำบรรยาย และจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open-Ended) ใช้วิธีแจกแจงความถี่และนำเสนอโดยการบรรยาย

ลำดับชั้นในการเสนอข้อมูล

บทที่ 1 ความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และวิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 การวิเคราะห์และผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 ผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทฤษฎีแนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีแนวคิดที่ได้รับรวบรวมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะกล่าวถึงในบทนี้ ประกอบด้วย ความหมายของหลักสูตร แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาชีพท้องถิ่นในประเทศไทย การนำหลักสูตรไปใช้ซึ่งประกอบไปด้วย การจัดแผนการเรียน เอกสารประกอบหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน และการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร

Hilda Taba (1962 : 10) กล่าวว่าหลักสูตรคือวิธีการเตรียมเยาวชนคนให้มีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นสมาชิกที่สามารถที่สร้างผลผลิตให้แก่สังคมของเรา

Saylor and Alexander (1959 : 4) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า "หลักสูตรหมายถึงบรรดาความหมายทั้งหมดของโรงเรียนในการที่จะก่อให้เกิดผลของการเรียนที่โรงเรียนพึงปรารถนา ทั้งในสถานการณ์ภายในและภายนอกโรงเรียน"

Nealey and Evans (1967 : 2) กล่าวว่า "หลักสูตรคือประสบการณ์ทั้งหมดที่ได้วางไว้และจัดให้โดยโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามความสามารถของนักเรียนเหล่านั้น"

Glen Hass (1977 : 5) กล่าวว่า "หลักสูตรหมายถึงประสบการณ์ทั้งหมดที่ผู้เรียนจะได้รับจากโปรแกรมทางการศึกษา"

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2522 : 4) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า "หลักสูตรคือข้อกำหนดแผนการเรียนการสอน อันเป็นส่วนรวมของประเทศ เพื่อสู่ความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาแห่งชาติ"

ภิญโญ สาร (2516 : 279) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า "หลักสูตรคือ โครงการการศึกษาที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อเตรียมนักเรียน เยาวชนของชาติ ให้เป็นสมาชิกที่มีประสิทธิภาพของสังคม"

สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ (2523 : 69) ได้กล่าวไว้ว่าหลักสูตรมี 2 ประเภท คือ

1. หลักสูตรในความหวัง ซึ่งปรากฏอยู่ในเอกสารหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือของสถาบันการศึกษา

2. หลักสูตรในความจริง จะปรากฏจากการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นในห้องเรียน

หลักสูตรประกอบด้วยสาระสำคัญ 8 ประการ คือ จุดหมาย หลักการ โครงสร้าง จุดประสงค์ของการเรียนรู้ (แต่ละรายวิชา) เนื้อหาของรายวิชา สื่อการเรียน วิธีสอน การประเมินผล (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : 4-5)

Hilda Taba (1962 : 425) ได้ให้ความเห็นว่า หลักสูตรไม่ว่าจะมีรูปแบบอย่างไร จะมีองค์ประกอบอย่างน้อย 4 อย่าง คือ

1. วัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา
2. เนื้อหาวิชา และจำนวนชั่วโมงสำหรับแต่ละวิชา
3. กระบวนการเรียนการสอน
4. โครงการประเมินผลตามหลักสูตร

สมิทร คุณานุกร (2518 : 9) กล่าวว่าองค์ประกอบของหลักสูตรมี 4 อย่าง คือ

1. ความมุ่งหมาย (objective)
2. เนื้อหา (Content)
3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculeun Implementation)
4. การประเมินผล (Evaluation)

นิภา แนนยูเนียร์ (2521: 10 - 11) ได้รวบรวมลักษณะที่ดีของหลักสูตรไว้ 6 ประการ

1. สนองความต้องการของสังคม
2. สนองความต้องการและความจำเป็นของเยาวชน โดยมุ่งปลูกฝังทัศนคติที่ดีในการทำงานและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น มุ่งให้เกิดทัศนคติที่ดีในการทำงานร่วมกัน ให้รู้จักปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยฝึกหลักธรรมของพุทธศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมไทยเป็นหลัก
3. หลักสูตรที่ดีต้องสนองต่อความต้องการทางเศรษฐกิจ และสังคม ไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดี และเหมาะสมกับเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน
4. หลักสูตรที่ดีจะต้องเหมาะสมกับวัย และความสามารถของเยาวชน โดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยา
5. หลักสูตรที่ดีจะต้องใช้สะดวก เข้าใจง่าย และไม่เป็นปัญหาในการบริหารงาน สามารถจัดครูและอุปกรณ์การสอนได้ง่าย ๆ โดยคำนึงถึงหลักประหยัด
6. หลักสูตรที่ดีต้องมีความยืดหยุ่น เพื่อให้เหมาะกับสภาพท้องถิ่นแต่ละแห่ง การวางหลักสูตรต้องกำหนดไว้คร่าว ๆ และหลาย ๆ แบบ เพื่อที่จะได้ไม่มีปัญหาในการบริหาร

หลักสูตรเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งที่จะทำให้ปรัชญาหรือความมุ่งหมายในการจัดการศึกษามุ่งผลสัมฤทธิ์ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตรเป็นข้อกำหนดและแนวปฏิบัติให้บรรลุความสำเร็จ หลักสูตรทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงได้ เพราะเมื่อประเทศชาติต้องการที่จะสร้างคุณลักษณะของประชาชนในชาติให้เป็นอย่างไร รัฐบาลก็สามารถที่จะกำหนดจุดมุ่งหมายและเนื้อหาวิชาที่จะพัฒนาและสร้างสรรค์ให้เยาวชนเป็นไปตามที่ชาติต้องการ (กาญจนา คุณารักษ์ 2527:4)

สังค อุทรานันท์ (2527 : 319-321) ได้กล่าวสรุปหลักสูตรที่ได้รับความนิยมในปัจจุบันจะมีลักษณะที่สำคัญดังนี้ คือ

1. เป็นหลักสูตรแบบผสมผสาน เป็นการนำเอาศาสตร์สาขาต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันมาผสมผสานกัน (integrated curriculum) หรือบางครั้งก็นำเอาศาสตร์ต่าง ๆ มาสัมพันธ์กัน (inter - disciplinary approach)
2. เป็นหลักสูตรที่เน้นคุณภาพของผลผลิต โดยมุ่งหวังจะให้ผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนั้น ๆ สามารถนำเอาความรู้ความสามารถไปใช้ในการทำงานหรือการดำรงชีวิตประจำวันได้

3. เป็นหลักสูตรที่สามารถสนอง ความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยจะมีการให้โอกาสแก่ผู้เรียนในการเลือกเรียนวิชาต่าง ๆ ตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน การจัดหลักสูตรเพื่อสนอง ความแตกต่าง ระหว่างบุคคลที่ปฏิบัติกันมากก็คือ การจัดวิชาเลือกให้เพียงพอกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน

ในด้านเนื้อหาวิชานั้น Ralph Linton กล่าวว่า ควรมี 3 ลักษณะคือ

1. วิชาลักษณะสามัญ (universals) คือสิ่งที่เป็นลักษณะร่วมกัน หรือเป็นสากลที่ทุกคนควรเรียนรู้เหมือน ๆ กัน
2. วิชาลักษณะพิเศษ (specialties) คือ สิ่งที่เป็นลักษณะเฉพาะหรือพิเศษขึ้นอยู่กับความต้องการของสังคมและบุคคลผู้ศึกษา
3. วิชาลักษณะตัวเลือกในสังคม (electives) คือ สิ่งที่ให้เลือกอย่างเสรีตามความสนใจ เติมสิ่งที่ขาดหรือสนองความต้องการที่เกิดขึ้นใหม่ตามยุคสมัย (โกสินทร์ รังสิยาพันธ์ 2526 : 36)

Ornstein and Levine กล่าวว่า หากจะมองหลักสูตรให้แคบเข้ามาโดยหมายถึง รายวิชาที่เปิดสอนในสถาบันการศึกษาแล้ว ก็จะพบว่าปัจจุบันมีรายวิชาใหม่ ๆ เกิดขึ้นหลายวิชา (อ้างใน สงัด อุหรานันท์ 2527 : 321 - 324) ดังยกตัวอย่างคือ

1. การศึกษาเกี่ยวกับอาชีพ (career Education)
2. การศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (Environmental Education)
3. หลักสูตรเครื่องคำนวณ (Calculator Curriculum)
4. เพศศึกษา (Sex Education)
5. ประชากรศึกษา (Population Education)
6. บริโภคศึกษา (Consumer Education)
7. ความร่วมมือระหว่างชาติ (International Cooperation)

การศึกษาเกี่ยวกับอาชีพ (Career Education) เป็นการฝึกงานที่ให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะฝึกฝน คืออีกไม่มากนักก็ประกอบอาชีพได้ หรือใช้เวลาฝึกฝนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในศูนย์ฝึกอบรมอาชีพก็พร้อมที่จะประกอบอาชีพได้ (สุโขทัยธรรมมาธิราช 2527 : 7)

นิพนธ์ ไทยพานิช (2529 : 40) ได้กล่าวว่า "กุศโลบาย ของการจัดการศึกษา เพื่อชีวิตและอาชีพนั้น มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนและสังคมที่จะเตรียมนักเรียนแต่ละคน ได้ดำเนินชีวิตและที่อยู่อาศัย ในสังคมอย่างมีคุณภาพ มีความสุขทั้งด้านส่วนตัวและอาชีพ และงานที่ได้คัดสรรใจเลือก ได้ดำเนินชีวิตอย่างราบรื่นและผสมกลมกลืนกับสมาชิก ผู้อื่นในสังคมและสิ่งแวดล้อม

หลักสูตรประกอบไปด้วยรายวิชาต่าง ๆ ทั้งหมดที่เปิดสอนในระยะเวลาอันยาวนาน รายวิชาก็คือเนื้อหาหรือสาระสำคัญของเรื่องราวที่จำเป็นซึ่งได้จัดเรียงไว้เพื่อการสอนวิชาใดวิชาหนึ่ง Verne C. Fryklund (2521 : 241) กล่าวว่ารายวิชาอาชีพหนึ่ง ควรประกอบไปด้วยส่วนใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ข้อความที่ชัดเจน ระบุชั้นเรียน หรือคุณสมบัติของผู้ที่จะมาเรียน ชนิดของนักเรียน อายุ ช่วงเวลาที่ใช้ เครื่องมือ วัสดุที่มีอยู่ และเรื่องอื่น ๆ ที่มีประโยชน์ในการจะแก้ไขปัญหา
2. จุดมุ่งหมายของรายวิชา
3. เนื้อหาซึ่งประกอบไปด้วยหน่วยการสอนต่าง ๆ รวมทั้งงานปกติที่เสนอแนะไว้
4. วิธีการสอนและจัดการที่เสนอแนะไว้ให้
5. วิธีการและกระบวนการทดสอบหรือประเมินผล
6. วัสดุประกอบการสอน อันได้แก่หนังสือเรียน และหนังสืออ้างอิง กระบวนการเก็บวัสดุ กฎเกณฑ์เกี่ยวกับความปลอดภัยของโรงเรียน ข้อเสนอเทศ (Information) เกี่ยวกับบริการเสริมต่าง ๆ วัสดุประกอบการสอนต่าง ๆ ควรจะใส่ไว้ในท้ายสุดของรายวิชาซึ่งปกติเรียกว่าภาคผนวก

Saylor and Alexander ได้กำหนดขั้นตอนและกระบวนการจัดทำหลักสูตรไว้เป็น 4 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นการพิจารณาศึกษาตัวกำหนดเงื่อนไขในการทำหลักสูตร ก็จะต้องศึกษาหาข้อมูลรายละเอียดเงื่อนไขและปัญหาข้อแย้งเกี่ยวกับค่านิยม ตัวผู้เรียน โครงสร้างของหลักสูตร บทบาทหน้าที่ของโรงเรียน ลักษณะวิชาที่กำหนดให้เรียน เป็นต้น

2. ขั้นตอนการพิจารณาบุคลากรในการทำหลักสูตร คือพิจารณาว่าจะให้ใครร่วมบ้าง มีบทบาทอย่างไร เช่น นักวิชาการ นักศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประชาชน ผู้ปกครอง เป็นต้น

3. ขั้นตอนการตัดสินใจรายละเอียดในหลักสูตร คือ พิจารณาเลือกรูปแบบโครงสร้างหลักสูตร เลือก เนื้อหาวิธีเรียน วิธีสอน แบบเรียน จำนวนเวลาที่ใช้ ทั้งนี้ มีการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับรัฐบาลมาถึงระดับท้องถิ่น หรือโรงเรียน

4. ขั้นตอนจัดทำเอกสารหลักสูตร คือ จัดทำรายการวิชา เนื้อหาวิชาต่าง ๆ วิธีสอน วัสดุอุปกรณ์การสอน แบบเรียนและหนังสือประกอบ วิธีวัดผลและคู่มือครู เป็นต้น (โกสินทร์ รังสยาพันธ์ 2526 : 37)

แนวความคิดเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นในประเทศไทย

ปัญหาอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษาในปัจจุบันคือ การจัดหาที่เรียนให้นักเรียน ได้เรียนต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้นไปโดยมิได้หยุดยั้ง ทั้งนี้เนื่องจากมีประชากรเพิ่มมากขึ้น การศึกษาขยายตัวมากขึ้น และมีนักเรียนมากขึ้น แต่ปริมาณงานอาชีพไม่เพียงพอกับผู้สำเร็จการศึกษา จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาหลายแขนงเริ่มไม่สอดคล้องกับความต้องการด้านกำลังคน (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : 1) นโยบายการศึกษาของรัฐบาลปัจจุบันคือการแก้ไขปัญหาการว่างงาน รัฐบาลจะทำอย่างไรกับนักเรียนที่สำเร็จชั้น ม.3 และ ม.6 ถ้านักเรียนไม่เรียนต่อไปแล้ว รัฐบาลต้องการยกระดับการศึกษาให้ประชาชนสำเร็จ ระดับมัธยมให้มากขึ้น แต่ไม่ยากให้เด็กเหล่านั้นทั้งหมดทั้งชนบท ทั้งอาชีพดั้งเดิม โดยที่ยังมีสามารถหาอาชีพใหม่ ๆ มาแทนที่ ปัญหาที่เคยคิดกันมาแล้วคือ (ธนู-แสงวงศ์ศักดิ์ 2521 : 122-123)

เมื่อ พ.ศ. 2454 กระทรวงธรรมการ ได้จัดการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ ต้องการปลูกฝังวิชาชีพแก่กุลบุตรธิดา มิฉะนั้นจะเรียนเพื่อรับราชการได้แต่เพียงอย่างเดียว หลักสูตรนี้ได้จัดให้มีการศึกษาสามัญพร้อมกับวิชาอาชีพ คือ วิชา เพาะปลูก วิชาการค้า และวิชา ศิลปหัตถกรรม

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีการปรับปรุงการศึกษาที่ฉะเชิงเทรา ได้มีการเริ่มทดลองโรงเรียนมัธยมแบบประสม (comprehensive school) ขึ้น และให้มัธยมปีที่ 1-3

ในโรงเรียนประถมศึกษา ทั้งนี้เพื่อจะได้ให้โอกาสนักเรียนเรียนอาชีพควบคู่กับวิชาสามัญ ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้ทดลองการจัดโรงเรียนมัธยมแบบประสมชั้นที่โรงเรียนสุรนารี นครราชสีมา เมื่อ พ.ศ.2503 และได้ขยายในโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศ ตามโครงการมัธยมศึกษาแบบประสม (ค.ม.ส.) ส่วนการจัดให้เรียนอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาต่อมา ก็กลายเป็น ชั้น ป. 5 - ป.7 ซึ่งเป็นส่วนขยายการศึกษา ภาคบังคับในเวลาต่อมา

เริ่มตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ.2506 นักการศึกษาไทยเริ่มเห็นว่า เยาวชนและผู้ใหญ่ ที่หันมาเรียนอีก จะเรียนหนังสืออย่างเดียวไม่พอ จะต้องรู้เพื่อทำประโยชน์ทางวิชาชีพเรียกว่า Functional Literacy ด้วย ดังนั้น กองการศึกษาผู้ใหญ่ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน ในปัจจุบัน) จึงได้ดำเนินการตามแนวความคิดนี้

เมื่อปี พ.ศ. 2508 องค์การยูเนสโก ได้ทำรูปแบบการศึกษาสำหรับเอเชีย (Asian model) ขึ้นเสนอต่อที่ประชุมรัฐมนตรีว่าการศึกษาธิการแห่งเอเชีย ที่ศาลาสันติธรรม กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ 22-29 พฤศจิกายน 2508 ได้คาดคะเนไว้ว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (ม. 1 - ม. 3) จะเรียนโปรแกรมที่สำเร็จในตัว (terminal character) คือวิชาอาชีพ ร้อยละ 25 สำหรับผู้ที่เรียนต่อมัธยมตอนปลาย (ม. 4 - ม. 6) นั้น จะมีประมาณร้อยละ 65 ในจำนวนนี้ยูเนสโกเห็นว่า อย่างน้อยร้อยละ 39 ควรจะต้องเรียนวิชาอาชีพศึกษา (Vocational and Technical Education)

จำนวนนักเรียนสายอาชีพนี้ จะนับรวมทั้งหมดคือ

- (1) นักเรียนโรงเรียนอาชีพศึกษา ระดับมัธยม
- (2) นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สายวิชาการงานและอาชีพ สาขาวิชาที่จะจัดอยู่ในประเภทวิชาอาชีพนี้ อาจแบ่งได้ 3 ลักษณะ คือ
 - (1) วิชาอาชีพทางด้านเทคนิคและอุตสาหกรรม
 - (2) วิชาอาชีพประเภทธุรกิจ พาณิชยกรรมและเกษตรกรรม
 - (3) วิชาอาชีพประเภทเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ซึ่งมีอยู่แล้ว

ในท้องถิ่น ซึ่งนักเรียนอาจไปฝึกงานและปฏิบัติงานภายนอกโรงเรียน

ปรากฏว่านักเรียนมัธยมสายอาชีพที่สังกัดกรมอาชีวศึกษามีเพียงไม่เกิน 1 แสนคน และถ้ารวมนักเรียนมัธยมของเอกชนด้วยแล้ว จำนวนร้อยละของนักเรียนที่เรียนด้านอาชีพ ยิ่งต่ำอยู่มาก สำหรับนักเรียนตามโครงการมัธยมต่าง ๆ นั้น แม้จะมีการเรียนวิชาการงาน และอาชีพกันอยู่บ้างก็จริง แต่ไม่อาจนับได้ว่าเป็นนักเรียนสายวิชาอาชีพ ทั้งนี้ต้องแก้ไข แต่การแก้ไขนั้นไม่ควรใช้วิธีการสร้างโรงงานฝึกวิชาชีพเป็นการทั่วไปอย่างแน่นอน

ยูเนสโกมองเห็นปัญหาการศึกษาและการว่างงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่กำลังพัฒนา ได้เร่งเร้าให้ทุกประเทศจัดการศึกษาประเภทเตรียมตัวทำงาน (work-oriented education) เพราะเป็นการศึกษาเพื่อชีวิตที่แท้จริง การศึกษาอาชีพไม่ควรยึดมั่นถือมั่นในหลักสูตรระยะยาวจนเกินไป เขาจึงหาทางส่งเสริมให้จัดหลักสูตร modular curriculum คือหลักสูตรจบในตัว เป็นหลักสูตรเฉพาะกิจหรือหลักสูตรระยะสั้น ๆ

นักการศึกษาไทยเคยคิดกันว่านักเรียนมัธยมในปี พ.ศ.2509 มีเพียงร้อยละ 12 ในกลุ่มอายุ 15 - 19 ปี ของประชากรในวัยเรียน ต่อมาในปี พ.ศ.2510 เริ่มโครงการโรงเรียนมัธยมแบบประสม แบบ 1 (ค.ม.ส.1) รุ่นแรก 6 โรงเรียน โดยอาศัยผลสำเร็จจากการทดลองโรงเรียนมัธยมแบบประสมที่โรงเรียนสุรนารีวิทยาลัย จังหวัดนครราชสีมา โรงเรียนทั้ง 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย โรงเรียนนครสวรรค์ โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย และโรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย พ.ศ.2517 คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา ได้เสนอแนะการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรมัธยมศึกษาไว้โดยมีสาระสำคัญดังนี้ คือ หลักสูตรเป็นแบบจบในตัวเอง ไม่แบ่งเป็นสายสามัญ สายอาชีพ โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มวิชาบังคับร่วม กลุ่มวิชาเลือก และกลุ่มวิชาเลือกเสรี เจตนารมณ์ของการจัดกลุ่มวิชานี้ก็เพื่อให้สอดคล้องกับความถนัด ความสามารถของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน จัดให้มีประสบการณ์ในการทำงานและฝึกงาน อันเป็นการช่วยส่งเสริมอาชีพในท้องถิ่น

ปี พ.ศ.2520 รัฐบาลได้ประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ซึ่งข้อกำหนดเกี่ยวกับการศึกษาด้านอาชีพใน ข้อ 17, 20 และ 32 ได้กล่าวไว้ดังนี้คือ

ข้อ 17 รัฐพึงจัดและส่งเสริมการมัธยมศึกษา เพื่อประกันความเสมอภาค ในโอกาสที่จะเข้ารับการศึกษาระดับชั้นของพลเมือง โดยจัดให้สอดคล้องและสนองความต้องการทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ตลอดจนให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน (กระทรวงศึกษาธิการ 2518 : 6)

ข้อ 20 รัฐพึงสนับสนุนการอาชีวศึกษาอย่างกว้างขวาง และให้สอดคล้องกับภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในรูปแบบที่จัดให้ผสมผสานเข้าไว้ในการศึกษาทุกระดับ และที่จัดเป็นเอกเทศตามความจำเป็น ทั้งนี้โดยมุ่งเน้นความรู้ความสามารถด้านเกษตร และอุตสาหกรรม ที่สนับสนุนการเกษตรเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ 2518 : 7)

ข้อ 32 การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาหลังระดับประถมศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาการงานและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ และความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคลเข้าใจ และรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม (ศึกษาธิการ 2518 : 11)

การศึกษาระดับชั้นแบ่งเป็น 2 ตอน คือ มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้เวลาเรียนตอนละประมาณ 3 ปี ในตอนต้นถึงให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนกลุ่มวิชาการงานและวิชาชีพตามความถนัดและความสนใจอย่างกว้างขวาง ในตอนปลายถึงให้ผู้เรียนได้เน้นการเรียนกลุ่มวิชาที่ผู้เรียนจะยึดเป็นอาชีพต่อไป

กรมวิชาการ ได้ให้ความหมายของวิชาการงานและอาชีพโดยแยกเป็น 2 กลุ่มดังนี้ คือ (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 72)

วิชาการงาน เป็นวิชาที่มุ่งฝึกให้นักเรียนรักการทำงาน สามารถปฏิบัติงาน อันเป็นพื้นฐานทั่วไปในการดำรงชีวิต เช่น รู้จักวัสดุ เครื่องมือ และกระบวนการในการทำงาน โดยมุ่งให้นักเรียนทุกคนมีประสบการณ์ในการทำงานเพื่อช่วยตนเอง และครอบครัว วิชาการงานจึงจัดเป็นวิชาบังคับ

วิชาอาชีพ เป็นวิชาที่มุ่งประโยชน์หารายได้เพื่อการครองชีพ จึงต้องให้นักเรียนรู้มากขึ้นไปจากวิชาการงาน โดยฝึกทักษะในการประกอบอาชีพ คือ นอกจากมีความชำนาญในการปฏิบัติแล้วยังต้องเข้าใจวิธีการจัดการต่าง ๆ ในระบบธุรกิจ เช่น รู้จัก

แหล่งวัสดุ การคิดค้นทุนกำไร การขาย และการตลาด ผลงานหรือผลผลิตที่ได้ต้องมีทั้งปริมาณ และคุณภาพ วิชาชีพจึงจัดเป็นวิชาเลือกตามความถนัดและความสนใจ

วิชาการทำงานและอาชีพท้องถิ่นจะต้องมีจุดมุ่งหมายอยู่ 3 อย่างคือ (ธนู แสงศักดิ์ 2521 : 124) ประการแรก เป็นการศึกษาสามัญ ให้นักเรียนฝึกการใช้มือ เครื่องมือ และการทำงาน ให้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต สามารถช่วยตัวเองได้ในชีวิตประจำวัน ประการที่สอง เป็นการศึกษาเพื่อพื้นฐานไปสู่การเรียนวิชาชีพต่อไป และเป็นการเตรียมเพื่อเข้าสู่งานอาชีพ ซึ่งอยู่ในระหว่างระหว่างเรียนอยู่ ไม่ได้มีงานอาชีพนั้นอยู่ก่อนแล้ว ประการที่สาม เป็นการศึกษา ในระหว่างที่ปฏิบัติงานอาชีพอยู่ โดยนักเรียนได้ทำงานอาชีพอยู่กับบิดามารดาหรือแหล่งประกอบอาชีพ ซึ่งสามารถเรียนระหว่างทำงานประจำ

ประเภทของงานอาชีพ งานอาชีพแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้คือ (วิชัย ราษฎร์ศิริ 2526 : 50)

1. งานอาชีพอิสระ หมายถึงงานอาชีพที่แต่ละคนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการทำมาหากินเลี้ยงชีพได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องไปรับจ้างผู้อื่นเสมอไป หรือจะไปทำการรับจ้างงาน ก็ยังสามารถทำได้ เช่น การทำขนม การวาดภาพ การทำเครื่องแกะสลัก การทำเครื่องเรือน การซ่อมวิทยุ โทรทัศน์ การทาสี ฯลฯ
2. งานอาชีพรับจ้าง หมายถึงงานที่ผู้ประกอบการได้รับค่าจ้างจากนายจ้าง เป็นรายชั่วโมง รายวัน หรือรายเดือน แล้วแต่กรณี เช่น ช่างราชการ เสมียน พนักงาน ในวงการราชการและธุรกิจเอกชนต่าง ๆ

วิชาอาชีพในระดับมัธยมศึกษาต้องถือว่าเป็นวิชาสามัญด้วย เพราะต้องการให้นักเรียนมีความรู้และมีทักษะเป็นประโยชน์ต่อความเป็นอยู่และชีวิตประจำวัน และถือว่าเป็นวิชาอาชีพด้วย เพราะเป็นวิชาสำหรับประกอบอาชีพหรือดำเนินอาชีพต่อเนื่องจากบิดามารดาที่นักเรียนฝึกหัดระหว่างที่เป็นนักเรียนอยู่ในโรงเรียนมัธยม วิชาอาชีพที่จะใช้ประกอบอาชีพให้มาก เพราะไม่เกิดปัญหาในการหางาน และคนล้นงาน

ธำรง บัวศรี (2521 : 110-111) ได้กล่าวถึงหลักการจัดการศึกษาเพื่องานอาชีพ ในโรงเรียนไว้ดังนี้ ประการแรก ควรให้เด็กรู้เรื่องงานอาชีพตั้งแต่เล็ก และให้ขยายขอบเขต ให้กว้างขวางออกไปเมื่อเด็กโตขึ้น ทั้งนี้เท่าที่โอกาสและสิ่งแวดล้อมจะอำนวย ประการที่สอง ควรให้เด็กได้สัมผัสกับงานอาชีพอย่างแท้จริง มิใช่เป็นเพียงคำบอกเล่า แต่ให้ได้เห็น และได้ทราบ ถึงพื้นฐานความรู้ ทักษะ ทักษะคิด และนิสัยที่จำเป็นในการประกอบอาชีพแต่ละอย่าง ตลอดจน ปัญหา โอกาส และทางก้าวหน้าในการประกอบอาชีพนั้น ๆ ประการที่สาม ควรให้เด็กได้ สึกทักษะที่จำเป็นสำหรับงานอาชีพ เพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพอิสระหรืออาชีพรับจ้างได้ ประการที่สี่ ควรมีการฝึกนิสัย และทัศนคติต่อการทำงานให้แก่เด็ก โดยการให้ลงมือทำงาน จริง ๆ ประการที่ห้า ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้โรงเรียน ให้สนับสนุน หลักการดังกล่าวมาแล้ว โดยเฉพาะควรมีการประสานสัมพันธ์ระหว่างอาชีวศึกษาและสามัญศึกษา อย่างใกล้ชิด จนสามารถลบลรอยต่อระหว่างการศึกษาทั้งสองประเภทลงได้ในที่สุด ประการที่หก ควรสร้างเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น หรือสังคมที่โรงเรียนตั้งอยู่ให้ร่วมมือ ชิงกันและกัน ในการให้การศึกษาด้านอาชีพแก่เด็ก ประการที่เจ็ด ควรจัดช่องว่าง ระหว่างการศึกษานอกโรงเรียนและในโรงเรียนให้หมดไป โดยให้แต่ละฝ่ายได้ใช้บริการของกัน และกัน และถือเป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนเหมือน ๆ กัน จะแตกต่างกันเพียงสถานที่ เรียนและระบบการจัดการเท่านั้น ประการที่แปด ควรพยายามระดมกำลังและนำทรัพยากรใน ท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

การที่โรงเรียนมีโรงฝึกงานให้นักเรียนฝึกหัดอาชีพนั้น ยังไม่สามารถแก้ปัญหาการ ปลุกฝังอาชีพให้นักเรียน ประเภทวิชาอาชีพภายในโรงเรียนนั้นจัดได้เพียงจำนวนจำกัด ทำให้ นักเรียนจำนวนมากแย่งกันเรียนวิชาอาชีพที่โรงเรียนสามารถเปิดสอนได้เพียงจำนวนน้อย หาก จัดให้นักเรียนทุกคนได้เรียนวิชาอาชีพที่เปิดสอนมากแขนง ก็ไม่สามารถจัดหางานให้นักเรียนทำได้ ทั้งนี้เพราะว่าการฝึกงานอาชีพในโรงเรียนนั้นจะต้องทำให้นักเรียนหางานทำ จึงควรให้นักเรียนได้ ฝึกงานอาชีพอิสระในท้องถิ่นซึ่งมีการประกอบอาชีพต่าง ๆ อยู่แล้ว และอาชีพนั้น ๆ สามารถ ดำรงอยู่ได้ตามภาวะทางเศรษฐกิจ (กระทรวงศึกษาธิการ 2521: คำชี้แจง)

วิชาอาชีพท้องถิ่นจะช่วยแก้ปัญหาการว่างงานได้ เพราะหลักสูตรได้จัดขึ้นให้กว้างขวาง เพียงพอและยอมรับประสบการณ์อาชีพในท้องถิ่น และเราเปลี่ยนแนวความคิดจากการ "ให้นักเรียนมัธยมได้ฝึกวิชาอาชีพ" มาเป็น "ให้เยาวชนที่กำลังช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพอยู่แล้ว ได้มีโอกาสเรียนระดับมัธยม

การจัดทำหลักสูตรวิชาอาชีพให้เหมาะสมกับท้องถิ่น

สัจจ อุตหรานันท์ (2527 : 309) ได้กล่าวว่า การจัดทำหลักสูตรในระดับท้องถิ่นได้มีการดำเนินการกันอย่างกว้างขวางในเรื่องของหลักสูตรอาชีพในระดับมัธยมศึกษา โดยโรงเรียนมัธยมศึกษาจะเป็นผู้ร่างหลักสูตรวิชาอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อนำมาสอนให้แก่เด็กนักเรียน เมื่อโรงเรียนได้จัดทำหลักสูตรวิชาอาชีพในท้องถิ่นเสร็จเรียบร้อยแล้วก็จะนำเสนอต่อศูนย์พัฒนาหลักสูตรทำการพัฒนา หากได้รับอนุมัติก็สามารถใช้เป็นหลักสูตรที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาได้

ธนู แสงศักดิ์ (2521 : 129) ได้กล่าวถึง กระบวนการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นว่า ควรมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ควรมีการประชุมสัมมนา เพื่อให้ได้แนวทางปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ
2. ควรมอบให้เขตการศึกษา เป็นผู้พิจารณา จัดทำรายละเอียดวิชา การงานและอาชีพสำหรับท้องถิ่นหลังจากได้เลือกวิชาชีพแล้ว และให้ทำโครงการสอน (course of study) ขึ้นไว้
3. หลักสูตรวิชา การงานและอาชีพ ที่เขตการศึกษาดำเนินการจัดทำขึ้น จะต้องได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการก่อน

จากแนวคิดในการจัดทำหลักสูตรวิชาอาชีพให้เหมาะสมกับท้องถิ่นและปัญหาต่าง ๆ ที่พบนั้น กรมวิชาการได้นำแนวคิดนี้มา ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรวิชาอาชีพ โดยมีลำดับดังต่อไปนี้ (โสภณ โสมติ 2528 : 16)

1. สสำรวจอาชีพที่มีอยู่ในประเทศไทยทั่วทุกภาค และคัดเลือกเฉพาะอาชีพที่มีกระบวนการในการดำเนินงานมาจัดเป็นหมวดหมู่ได้ 6 หมวดวิชาคือ

- 1.1 หมวดเกษตรกรรม
- 1.2 หมวดคหกรรม
- 1.3 หมวดช่างอุตสาหกรรม
- 1.4 หมวดพาณิชย์กรรม
- 1.5 หมวดศิลปะและหัตถกรรม
- 1.6 หมวดดนตรีและนาฏกรรม

2. แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายละเอียดรายวิชาอาชีพเพิ่มเติมที่เห็นว่าเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นเพื่อให้โรงเรียนจัดสอนให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

3. จัดประชุมปฏิบัติการยกร่างรายวิชาอาชีพเพิ่มเติม โดยคณะกรรมการในข้อ 2 จัดทำรายละเอียดของรายวิชาอาชีพเพิ่มเติม โดยกำหนดชื่อวิชา เวลาเรียน หน่วยการเรียนรู้ จุดประสงค์ คำอธิบายรายวิชา รายการศึกษาภาคทฤษฎี รายการฝึกหัตถภาคปฏิบัติ

4. กรมวิชาการกำหนดรหัสวิชาและเสนอกระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้เรียกว่า "รายวิชาอาชีพ (เพิ่มเติม) ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521"

5. ยกร่างว่าด้วยการให้นักเรียนศึกษาหาความรู้จากแหล่งวิทยากร สถานประกอบการ พ.ศ.2520 ซึ่งได้ยกเลิกแล้ว และได้ประกาศใช้ระเบียบว่าด้วยการให้นักเรียนศึกษาหาความรู้จากแหล่งวิทยากร สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระในระดับมัธยมศึกษา พ.ศ. 2523 และระเบียบว่าด้วยการให้นักเรียนศึกษาหาความรู้จากแหล่งวิทยากร สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระในระดับมัธยมศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2526 เพื่อความเหมาะสม โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้

6. จัดพิมพ์รายวิชาอาชีพ (เพิ่มเติม) และระเบียบดังกล่าวในข้อ 5 แจกให้แก่โรงเรียนมัธยมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั่วประเทศ

7. จัดสัมมนานักพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนวิชาอาชีพท้องถิ่นเพื่อรับทราบหลักการ และแนวปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตร และพัฒนาสื่อการเรียนวิชาอาชีพ ศึกษาระเบียบและยกร่างสื่อการเรียน วิชาอาชีพ (คู่มือครูวิชาอาชีพ และหนังสืออ่านเพิ่มเติม)

8. กรมวิชาการจัดสรรงบประมาณให้สำนักงานศึกษาธิการเขต และกรมสามัญศึกษา เพื่อจัดทำและจัดพิมพ์สื่อการเรียนวิชาอาชีพ ฉบับอัดสำเนาตามรายวิชาอาชีพเพิ่มเติมที่กระทรวง

ศึกษาธิการได้ประกาศใช้แล้ว โดยท้องถิ่นพิจารณาเห็นว่ารายวิชานั้นเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นในรายวิชานั้น ๆ ให้ชัดเจน แจกให้โรงเรียนภายในเขต

9. นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 กรมวิชาการจัดประชุม/สัมมนา นักพัฒนาหลักสูตร และสื่อการเรียนวิชาอาชีพเพื่อศึกษาปัญหาและแนวปฏิบัติ ในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ มอบหมายเขตการศึกษาจัดประชุมชี้แจง/อบรมผู้บริหาร - ครู อาจารย์ เกี่ยวกับรายวิชาอาชีพเพิ่มเติม การใช้แหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระ เพื่อให้โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง และช่วยให้หลักสูตรบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

10. เมื่อโรงเรียนได้ใช้รายวิชาอาชีพนี้ไประยะหนึ่ง กรมวิชาการได้จัดโครงการ ติดตามและประเมินผลการใช้รายวิชาอาชีพ (เพิ่มเติม) แล้วนำปัญหาที่พบมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

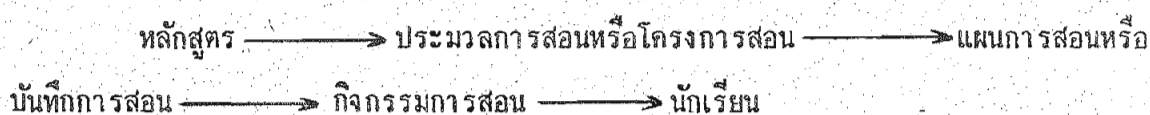
ญู แสงศักดิ์ (2521 : 121) กล่าวว่า หลักสูตรอาชีพท้องถิ่นเป็นหลักสำหรับการ ดำเนินการจัดการให้การศึกษาเด็กและเยาวชนของชาติ เป็นแม่แบบสำหรับทำโครงการสอน การ เตรียมการสอนและจัดทำตำราเรียน คู่มืออาชีพท้องถิ่น อุปกรณ์การสอนและกิจกรรมการศึกษา ทุกด้าน หลักสูตรนี้ทั้งความตายตัวและความยืดหยุ่นในตัว ความยืดหยุ่นของหลักสูตรนี้ได้แก่การ เปิดโอกาสให้ผู้สอนสามารถปรับปรุงการสอนได้สอดคล้องกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ในท้องถิ่นตน โดยไม่ทิ้ง แนวของหลักสูตรที่กำหนดไว้

การนำหลักสูตรไปใช้

การใช้หลักสูตรหรือการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึงการที่ผู้บริหารโรงเรียนและครู ผู้สอนนำเอาโครงการหรือแนวทางปฏิบัติของหลักสูตรที่เป็นรูปเล่มเหล่านั้นไปปฏิบัติ สมิตร์ คุณานุกร (2518 : 130) ได้กล่าวถึงกิจกรรมการนำหลักสูตรไปใช้ว่ามีอยู่ 3 ประการ

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน
2. การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียน
3. การสอน

การนำหลักสูตรไปใช้ให้มีประสิทธิภาพนั้น สมณ อมรวิวัฒน์ (ม.ป.ป. : 7) ได้ กล่าวถึงแผนการเดินทางของหลักสูตรมาสู่ชั้นเรียนดังนี้

จากเอกสารการประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการติดตามผลและแนะนำการใช้หลักสูตร
มัธยมศึกษา ได้แบ่งแนวทางการศึกษาคิดตามผลการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษา ออกเป็นด้านต่าง ๆ
5 ด้าน ดังนี้

1. สภาพทั่วไปและการบริหารหลักสูตร ได้แก่จำนวนห้องเรียนและนักเรียน
การเปิดสอนหารศึกษาผู้ใหญ่ จำนวนครู ห้องเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบการและ
ห้องประกอบการต่าง ๆ วิธีรับนักเรียนเข้าเรียน การเข้ารับอบรมสัมมนา การใช้จ่ายเงินบำรุง
การศึกษา การจัดแผนการเรียน การใช้สถานฝึกงานอาชีพและกิจกรรมนักเรียน

2. การจัดการบริการแนะแนว

3. การประเมินผลการเรียน

4. สภาพการเรียนการสอนในหมวดวิชาต่าง ๆ

5. ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรมัธยมศึกษา

กรมวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ ม.ป.ป. : 12-13) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ
การใช้หลักสูตรว่า การใช้หลักสูตรมีข้อที่ต้องพิจารณา 8 ข้อคือ

1. ความหมายของหลักสูตร

2. การใช้หลักสูตรจะต้องยึดถือ จุดมุ่งหมาย หลักการ โครงสร้าง

เป็นหลัก

3. จุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละรายวิชา ผู้สอนจะต้องพยายามดำเนินการ
สอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์และสามารถพัฒนาความรู้ให้เป็น
ประโยชน์แก่ชีวิตผู้เรียน

4. การใช้หลักสูตรมิได้จำกัดว่า ความรู้และประสบการณ์นั้นจะมีอยู่แต่ใน
ห้องเรียน เท่านั้น

5. ความสำเร็จของการใช้หลักสูตรขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนการสอนของครู

6. การประเมินผลเป็นระยะ ๆ จะช่วยแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอน

ช่วยให้เกิดการเรียนอันเป็นพื้นฐานต่อเนื่องอย่างมั่นคง และถูกต้อง

7. ผู้บริหารจะต้องหาวิธีการให้ครูสนใจนักเรียนมากขึ้น

8. การจัดการเรียนการสอน การจัดแผนการเรียนการสอน ใช้แหล่ง วิทยาการ สถานประกอบการ สถานประกอบอาชีพอิสระ การนำโครงการเรียนที่บ้าน หรือการฝึกหัดอาชีพกับผู้ประกอบการ

สังค ลุทรานันท์ (2527 : 262) กล่าวว่าการใช้หลักสูตรมีงานหลักอยู่ 3 ประการ คือ

1. งานบริหารและบริการหลักสูตร ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับงานเตรียมบุคลากร การจัดครูเข้าทำการสอนตามหลักสูตร การบริหารและบริการวัสดุหลักสูตร การบริหารหลักสูตร ภายในโรงเรียน

2. งานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร ประกอบด้วย การปรับปรุง หลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น การจัดทำแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียน การสอน

3. งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย การนิเทศและ ติดตามผลการใช้หลักสูตรและการตั้งศูนย์วิชาการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

1. การจัดแผนการเรียน

การจัดแผนการเรียน หมายถึง การกำหนดรายวิชาเลือกอย่างมีเป้าหมาย ซึ่ง นักเรียนและโรงเรียนจะพิจารณาตรงร่วมกัน โดยคำนึงถึงว่านักเรียนจะมุ่งไปประกอบอาชีพใด นักเรียนแต่ละคนจะมีแผนของตนเอง บางคนจะมีแผนการเรียนที่เป็นสามัญ บางคนจะมีแผน การเรียนที่เป็นอาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ 2523 : 89)

ผู้ที่นำที่รับผิดชอบในการจัดแผนการเรียนในโรงเรียนคือฝ่ายวิชาการของโรงเรียน ผู้บริหารและครูแนะแนวในโรงเรียนเป็นผู้ประสานงานร่วมกัน ทั้งนี้เพราะฝ่ายวิชาการ จะทราบว่ารายวิชาใดมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกับวิชาใด มีครูพอที่จะเปิดสอนหรือไม่ นักเรียน จะต้องเรียนวิชาใดบ้างจึงจะต่อเนื่องกันตลอด 3 ปี ส่วนครูแนะแนวและครูที่ปรึกษา จะเป็น

ผู้ให้คำชี้แจงแนะนำการเลือกแผนการเรียนแก่นักเรียน (อรสา ปรากฏนคร 2523 : 60)
ทั้งนี้จะต้องให้แต่ละหมวดวิชา ได้มีส่วนร่วมในการจัดแผนการเรียนด้วย

กระทรวงศึกษาธิการ(2521: 87) กล่าวว่ากระบวนการที่จะช่วยให้โรงเรียนมีแนวคิด
ในการจัดแผนการเรียนและวิชาเลือกที่สนองเอกลักษณ์ของผู้เรียน และความต้องการของ
ท้องถิ่นเกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพนั้น แบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอนได้แก่

1. การสำรวจความต้องการของท้องถิ่นในด้านการศึกษาและอาชีพ เพื่อ
ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของท้องถิ่นทั้งในด้านการศึกษา และอาชีพเพื่อมอบให้
คณะกรรมการบริหารของโรงเรียนนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับไปพิจารณาประกอบในการกำหนดเปิด
วิชาเรียน หรือแผนการเรียนให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นต่อไป
2. ประชุมคณะกรรมการบริหารโรงเรียนและกำหนดแผนการเรียน เพื่อ
พิจารณาข้อมูลที่ได้รับจากการสำรวจสภาพ และความต้องการของท้องถิ่น สurvey ความพร้อม
ของโรงเรียน กำหนดวิชาเลือกและจัดแผนการเรียน วางแผนจัดทำคู่มือนักเรียน
3. ประชาสัมพันธ์หลักสูตรก่อนรับสมัครนักเรียน เพื่อให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง
และประชาชนทั่วไป เข้าใจ และมองเห็นคุณค่าหรือความสำคัญของหลักสูตร
4. แนะนำการเลือกแผนการเรียน เพื่อชี้แจงวิชาเรียนและแผนการเรียน
ที่เปิดสอนแก่นักเรียนและผู้ปกครอง และเพื่อให้นักเรียนเลือกแผนการเรียนได้เหมาะสมกับความถนัด
ความสนใจและความต้องการ
5. บริการทดสอบมาตรฐาน เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับสติปัญญา ความ
สามารถ ความถนัด และความสนใจ ของนักเรียน อันจะเป็นประโยชน์ในการจัดแผน
การเรียนตรงตามเอกลักษณ์ของนักเรียน
6. การลงทะเบียนเลือกแผนการเรียน เพื่อประโยชน์ในการจัดกลุ่มนักเรียน
จัดครูประจำวิชา อาจารย์ที่ปรึกษา และการจัดห้องเรียนเพื่อการเรียนการสอนต่อไป
7. ติดตามผลการเลือกแผนการเรียน เพื่อติดตามว่าได้เลือกวิชาเรียน หรือ
แผนการเรียนอย่างถูกต้อง เหมาะกับอัตราหรือไม่เพียงไร และเพื่อประมวลปัญหาและอุปสรรค
ที่เกิดขึ้นจากการจัดแผนการเรียน

เกษร สุนทรเสรี กล่าวถึงการเปิดสอนรายวิชาอาชีพเพิ่มเติมในด้านทฤษฎี และวิธีการที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อความถูกต้อง และการเรียนการสอนได้ผลสมเจตนา รรมณ์ของหลักสูตรควรมีขั้นตอนการดำเนินการเพื่อเปิดสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2527:30-33)

ขั้นที่ 1 สืบหาความต้องการด้านอาชีพของชุมชน จากหลักการของหลักสูตรที่ว่า "เป็นหลักสูตรที่สนองความต้องการของท้องถิ่นด้านอาชีพ" การตัดสินใจอาชีพจึงจำเป็นต้องสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ก่อนที่โรงเรียนจะกำหนดวิชาอาชีพลงในแผนการเรียนโรงเรียนควรจะต้องสำรวจสภาพและความต้องการในด้านอาชีพของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ เพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากแบบสอบถาม มาเป็นประโยชน์ในการจัดแผนการเรียน ในแบบสอบถามนี้สิ่งที่ควรทราบคือ สภาพความเป็นอยู่ สภาพเศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นประกอบอาชีพอะไรบ้าง อาชีพใ้ทำรายได้มากที่สุด ท้องถิ่นต้องการแรงงานประเภทใด เทคนิคการผลิตหรือการประกอบอาชีพเช่นนั้นดีหรือไม่ บกพร่องจุดใด ควรจะได้รับการช่วยเหลือหรือไม่ ฯลฯ

ขั้นที่ 2 สืบหาความต้องการในการเลือกอาชีพของนักเรียน ขั้นตอนนี้เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้โรงเรียนกำหนดรายวิชาที่จะเปิดสอนได้ ก่อนที่จะให้นักเรียนตอบแบบสอบถามครูควรให้รายละเอียดเกี่ยวกับรายวิชา จุดประสงค์ของวิชา ผลจากการเลือกเรียน แนวทางการเรียนต่อ แนวทางประกอบอาชีพ การให้รายละเอียดต่าง ๆ ควรให้โดยโปสเตอร์ แผ่นปลิว สไลด์ บรรยาย ฯลฯ เพื่อนักเรียนเห็นได้ชัดเจนและได้พิจารณาอย่างมั่นใจ

ขั้นที่ 3 สืบหาสถานประกอบอาชีพอิสระ สถานประกอบการและแหล่งวิทยาการ

3.1 อาชีพที่สรุปได้จากขั้นที่ 1 และ 2 นั้น ตรงกับรายวิชาอาชีพเพิ่มเติมที่หลักสูตรกำหนดไว้หรือไม่ หากตรงกันก็ศึกษาจุดประสงค์คำอธิบายรายวิชา รายการศึกษาภาคทฤษฎีหากวิชาที่ได้ไม่ตรงกับรายวิชาอาชีพเพิ่มเติมที่หลักสูตรกำหนดไว้ แต่เป็นรายวิชาที่น่าจะเปิดสอน ให้จัดทำรายละเอียดหลักสูตรและข้อเสนอขออนุมัติต่อกรมวิชาการ

3.2 ให้โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า "คณะกรรมการเลือกสถานที่ฝึกงานและอาชีพของนักเรียน" ประกอบด้วยครู อาจารย์ และผู้ทรงคุณวุฒิในทางอาชีพต่าง ๆ ตามจำนวนที่เห็นสมควร

3.3 คณะกรรมการเลือกสถานที่ฝึกงานอาชีพของนักเรียน ออกสำรวจว่า วิชาอาชีพที่โรงเรียนคาดว่าจะเปิดนั้น มีผู้ปกครองประกอบอาชีพนั้นอยู่ และมีสถานที่ประกอบการ สถานประกอบอาชีพอิสระใดเหมาะสมที่จะเปิดสถานที่ฝึกอาชีพ

ขั้นที่ 4 ประสานงานกับเจ้าของกิจการ ชี้แจงเรื่องการฝึกอาชีพ ฯลฯ ให้เข้าใจ จังหวัดจะตั้งคณะกรรมการพิจารณาตามเกณฑ์ของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการให้นักเรียนศึกษาหาความรู้จากแหล่งวิทยาคาร สถานประกอบการ สถานประกอบอาชีพอิสระในระดับมัธยมศึกษา พ.ศ. 2523 และประกาศเป็นสถานฝึกอาชีพของจังหวัด

ขั้นที่ 5 จัดแผนการเรียน เมื่อได้วิชาที่ฝึกสอนแล้ว ประสานงานกับเจ้าของสถานที่ฝึกอาชีพแล้ว ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายแนะแนว หรือคณะกรรมการด้านจัดการเรียนที่โรงเรียนแต่งตั้ง ร่วมกันจัดแผนการเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

ขั้นที่ 6 การจัดกระบวนการแนะแนว เพื่อดำเนินการช่วยเหลือให้นักเรียน รู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง สามารถตัดสินใจเลือกวิชาเรียน แผนการเรียนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการด้านอาชีพของท้องถิ่นตลาดแรงงาน

ขั้นที่ 7 ส่งนักเรียนฝึกงาน การส่งนักเรียนฝึกงานในสถานฝึกอาชีพต่าง ๆ ต้องจัดอาจารย์ ผู้ควบคุม และนิเทศการฝึกงาน

ขั้นที่ 8 การประเมินผลการฝึกหัดงานวิชาอาชีพท้องถิ่น

ขั้นที่ 9 การลง ร.บ. 1 ต ของวิชาอาชีพท้องถิ่นปฏิบัติเช่นเดียวกับวิชาเลือกอื่น ๆ โดยกรอกลงตรงวิชาเลือก และเขียนรหัสให้ชัดเจน

สมาคมการแนะแนวอาชีพแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา ได้ให้ความหมายของการแนะแนวอาชีพไว้ว่า การแนะแนวอาชีพเป็นขบวนการในการช่วยเหลือบุคคลแต่ละคนในการเลือกอาชีพ การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ การเข้าไปประกอบอาชีพ และการสร้างความก้าวหน้าในการทำงาน (คมเพชร ฉัตรสุภกุล 2521 : 21)

วัชรีย์ ทรัพย์มี (2523 : 39-40) ได้เสนอแนะ ขอบข่ายของการแนะแนวอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ 3 ประการ

1. การพัฒนาความรู้สึกรู้จักกิตติของนักเรียนที่มีต่อตนเอง การแนะแนวอาชีพ จะช่วยให้นักช่วยตนเอง เช่นรู้ว่าอะไรคือความต้องการ ความสนใจ และความสามารถของตน

2. การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพ นักแนะแนวควรช่วยให้นักเรียนได้รับข้อเท็จจริงในเรื่องอาชีพ

3. การพัฒนาความสำนึกคิดที่มีต่ออาชีพ นักแนะแนวควรช่วยให้นักเรียนได้เข้าใจว่าตนต้องการอะไรจากอาชีพ เช่น รายได้ สถานะทางสังคม เกียรติ เป็นต้น

กรมวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2523: 3) ได้กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องจัดให้บริการแนะแนวอาชีพในโรงเรียนไว้ ดังนี้

1. ปรัชญา หลักการ และจุดมุ่งหมายของการแนะแนวมีลักษณะสอดคล้องกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 หลักการและจุดมุ่งหมายดังกล่าว ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกเรียนได้ตามความถนัด ความสนใจและความต้องการ หลักสูตรมุ่งพัฒนาทุกด้าน การจัดการศึกษายึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คำนึงถึงผู้เรียนทุกคน และมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนรู้จักตัดสินใจอย่างฉลาด ปรับตัวได้ดี มีชีวิตที่เป็นสุข และเป็นประโยชน์ต่อสังคม

2. อาชีพใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น บทบาทของการแนะแนวในเรื่องนี้ คือ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพตลอดจนช่วยเหลือให้นักเรียนรู้จักวางแผนการประกอบอาชีพในอนาคตได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง

2. เอกสารประกอบหลักสูตร

สังค อุทรานันท์ (2527 : 7) กล่าวว่าเอกสารประกอบหลักสูตรเป็นเอกสารที่อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ของหลักสูตรเพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้ได้ผลตามความมุ่งหมาย ตัวอย่างของเอกสารประกอบหลักสูตรได้แก่คู่มือเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร แผนการสอนกลุ่มวิชาต่าง ๆ คู่มือประเมินผลการเรียน ฯลฯ เป็นต้น

คู่มือสำหรับครูเป็นหนังสือหรือเอกสารประเภทที่จัดขึ้นสำหรับครูโดยมุ่งหวังที่จะช่วยครูในด้านการเรียนการสอนหรือการปฏิบัติงานหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้นอาจขออนุญาตต่อกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อใช้ในโรงเรียนหรือไม่ก็ได้ และเอนก รัตน์ปิยาภรณ์ (สารพัฒนาหลักสูตร 2528 : 61) กล่าวว่าคู่มือสำหรับครูนี้แบ่งออกได้ดังนี้

1. เอกสารแนะนำหลักสูตร เป็นหนังสือหรือเอกสารที่ช่วยครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตร เช่นคู่มือครู คู่มือการสอน คู่มือแนวการสอน คู่มือการศึกษา คู่มืออบรม โครงการสอน แผนการสอน ชุดการสอน รายการสอน เอกสารเสริมความรู้ครูและเพื่อครู เป็นต้น

2. ประมวลการสอน เป็นหนังสือที่ช่วยสนับสนุน ในการปฏิบัติการสอนของครูผู้สอนในชั้นเรียน สามารถดำเนินไปตามลำดับขั้น และตามเป้าหมาย

3. เอกสารเกี่ยวกับการวัด เป็นหนังสือหรือเอกสารที่ช่วยครูในการวัดผล การเรียนการสอนของครู เช่นคู่มือครู เครื่องมือวัดผล เครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ คู่มือประเมินผล

แผนการสอนเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้สอนดำเนินการเรียนการสอนให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของหลักสูตร โดยทั่วไปแผนการสอนมี 3 ระดับ คือ แผนการสอนระยะยาว แผนการสอนระดับหน่วย แผนการสอนระดับบทเรียน ดังที่ พันทิพา อุทัยสุข (2524 : 154) ได้แบ่งระดับไว้ดังนี้

1. แผนการสอนระยะยาว ในระดับนี้ครูจะศึกษาเนื้อหาวิชาในหลักสูตรจากแบบเรียนหลาย ๆ เล่ม รวมทั้งคู่มือครูหรือคู่มือการสอน และเอกสารอื่น ๆ ที่จะเป็นประโยชน์จากนั้นก็แบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยการสอน จัดลำดับหน่วยการสอนตามความเหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียนและกำหนดเวลาการสอนโดยประมาณสำหรับแต่ละหน่วยการสอน

2. แผนการสอนระดับหน่วย เมื่อแบ่งหน่วยการสอนแล้ว ก็พิจารณากำหนดมโนคติและวัตถุประสงค์การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จากนั้นก็วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา วัตถุประสงค์ และลักษณะของผู้เรียน ค่อยไปก็วางแผนกำหนดสื่อการสอนที่จะช่วยให้กิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และทำยี่สิบเตรียมวิธีการประเมินผล ตลอดจนเครื่องมือที่จะใช้ประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

3. แผนการสอนระดับบทเรียน เมื่อมีแผนการสอนระดับหน่วยการสอนแล้ว ก่อนสอนแต่ละบทเรียนที่อยู่ในแต่ละหน่วย ครูจะต้องเขียนแผนการสอนให้ชัดเจนเพื่อจะให้เตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนตลอดจนสื่อการสอนได้เหมาะสมกับบทเรียน

ชัยพร วิชชาวุธ (2518 : 7-11) ได้แบ่งแผนการสอนออกเป็น 2 ประเภท คือ แผนการสอนระยะยาว และแผนการสอนระยะสั้น

แผนการสอนระยะยาว หมายถึง แผนการสอนวิชาหนึ่ง ๆ ตลอดภาค การศึกษาหรือตลอดระยะเวลาที่กำหนดวิชานั้น ๆ โดยมีสาระสำคัญคือ

1. จุดมุ่งหมายของวิชา
2. เนื้อหาวิชาที่ครอบคลุมในวิชานั้น โดยการจัดระเบียบเป็นหมวดหมู่ ตามความเหมาะสม
3. การจัดสรรเวลาให้เหมาะสมกับเนื้อหา โดยการแบ่งเป็นสัปดาห์ หรือนับจำนวนชั่วโมง
4. งานที่มอบหมาย เป็นการกำหนดงานที่มอบหมายให้ผู้เรียนเพิ่มเติม
5. การวัดและประเมินผลเพื่อทดสอบความรู้หรือการเลือกแบบสำหรับการทดสอบ
6. หนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน

แผนการสอนระยะสั้น หมายถึง แผนการสอนแต่ละครั้งใช้เวลาไม่มากนัก อาจเป็นหนึ่งหรือสองชั่วโมง โดยมีส่วนประกอบที่สำคัญคือ

1. จุดมุ่งหมายเฉพาะในการสอน
2. กิจกรรม ทั้งของผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย
3. วัสดุอุปกรณ์การสอน
4. การวัดและประเมินผล

แผนการสอน เป็นส่วนขยายของหลักสูตรซึ่งกำหนดแนวทางการสอนและจัด กิจกรรมเสนอแนะแก่ครู โดยมีคัตู้จุดประสงค์การเรียนรู้ และความคิดรวบยอด ในหลักสูตร ของหลักสูตรไว้เป็นหลัก ส่วนรายละเอียดของเนื้อหา กิจกรรม และวิธีวัดผล เป็นเพียง ข้อเสนอแนะที่คาดว่าจะก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์นี้ แผนการสอนมีองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้ (บำรุง กลัดเจริญ 2525 : 81-82)

1. ความคิดรวบยอด หมายถึงหลักวิชาหรือความรู้สำคัญหรือความเชื่ออันเป็นพื้นฐานซึ่งจะนำไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้ได้ประการหนึ่ง และซึ่งจะช่วยให้การกำหนดเนื้อหาหรือรายละเอียดของหลักสูตรได้
2. จุดประสงค์ หมายถึง ความต้องการโดยเฉพาะของแต่ละวิชา ซึ่งกำหนดไว้เป็นรายละเอียดในเชิงพฤติกรรม สามารถใช้ในการวัดผลได้พอสมควร บางที่ก็บอกคุณสมบัติที่ต้องการเน้นไว้ด้วย
3. เนื้อหา ได้แก่เนื้อหาที่ได้จัดเป็นสัดส่วน แยกย่อยไว้แต่ละแผน เรียงลำดับตามความยากง่าย
4. กิจกรรม ได้แก่กิจกรรมที่เสนอแนะไว้ให้ครูเลือกได้ตามความจำเป็นและความเหมาะสม
5. สื่อการเรียน ได้แก่เครื่องมือ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ที่จะช่วยสนับสนุนให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดหมายที่วางไว้
6. การวัดผล เสนอแนะวิธีการวัดผลไว้อย่างกว้าง ๆ เพื่อให้ผู้สอนได้เลือกใช้ เพื่อปรับปรุงตัวผู้เรียนและตัวผู้สอนเอง

แผนการสอนวิชาอาชีพมีสาระที่กำหนดดังต่อไปนี้ (สุทธิ ประจงศักดิ์ 2525 : 53)

1. ความคิดรวบยอด เกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาและปฏิบัติ
2. จุดประสงค์ (เชิงพฤติกรรม)
3. คุณสมบัติและคุณธรรมที่ต้องการเน้น
4. เนื้อหา ที่สอดคล้องกับเรื่องที่จะปฏิบัติ
5. คำแนะนำ ในการสอนตามแผนการเรียน
6. กิจกรรม หมายถึงกิจกรรมของครูและนักเรียนที่ให้บริการจุดประสงค์
7. สื่อการเรียน
8. การวัดผล

พันทิพา อุทัยสุข (2523: 18) ได้สรุปประโยชน์ของแผนการสอนไว้ดังนี้

1. เพื่อสนองความต้องการของนักเรียน เพราะนักเรียนแต่ละห้อง แต่ละปี มีความแตกต่างกันมาก และผู้สอนสามารถปรับปรุงให้เหมาะสมได้
2. เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน เพราะสามารถวิเคราะห์ข้อบกพร่อง หรือปัญหาต่าง ๆ ที่ผ่านมาได้ตามลักษณะของระบบ จากจุดมุ่งหมายและการประเมินผล
3. เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้อื่น เพราะได้มีการเตรียมกิจกรรมให้เหมาะสมกับเนื้อหา และผู้เรียน ตลอดจนเหมาะสมกับบุคลิกภาพของผู้สอนด้วย
4. ทำให้งานในภาคเรียนต่อ ๆ หน้าน้อยลง เพราะการวางแผนสำหรับ หน่วยการสอนสามารถใช้ได้ในอนาคตด้วย โดยอาจปรับปรุงแก้ไขบ้างเล็กน้อยให้เหมาะสมกับนักเรียนมากขึ้น
5. มีการเตรียมจัดห้องเรียนและเตรียมสื่อการเรียนการสอนเพื่อให้มีบรรยากาศที่ดีในห้องเรียน และส่งเสริมการเรียนการสอนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

3. สื่อการเรียนการสอน

กรมวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2524 : 17) ให้ความหมายของสื่อการสอนว่า สื่อการเรียนการสอน คือ สิ่งที่จะเอื้อต่อการศึกษาล่าเรียนของนักเรียน คือช่วยให้เกิดความรู้ ทักษะ ทักษะคิด และกิจนิสัยที่พึงประสงค์อาจจะเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือหลายสิ่งในต่อไปนี้ คือ หนังสือประจำวิชา หนังสืออ่านประกอบ หนังสืออ้างอิง อุปกรณ์การเรียน วัสดุฝึก คู่มือ การสอนหรือคู่มือครู

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523 : 191) กล่าวถึงสื่อการสอนไว้ว่า คือวัสดุอุปกรณ์และ กิจกรรมการเรียนที่ครูและนักเรียนจะต้องทำเพื่อเป็นแนวทางในการเรียนรู้ ซึ่งครูจะต้องจัดทำขึ้น และจัดทำไว้ให้เรียบร้อย

วิจิตร ภักดิ์รัตน์ กล่าวว่า สื่อการสอนหมายถึง วัสดุกลางหรือ ภาวะที่ช่วยให้ผู้สอนส่งหรือถ่ายทอดความรู้ เจตคติ และทักษะ ไปยังผู้เรียนให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และหมายรวมถึงวัสดุอุปกรณ์และวิธีการ วัสดุ หมายถึง สิ่งที่เปลี่ยนแปลงทั้งหลายเช่นรูปภาพ แผนที่ (สุโขทัยธรรมมาธิราช 2526 : 96)

หนังสือ ฟิล์ม แผ่นโปร่งใส อุปกรณ์หมายถึง เครื่องมือโสตทัศนศึกษา เช่น เครื่องฉาย ภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพทึบแสง เทปบันทึกเสียง-ภาพ ส่วนวิธีการ หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดใช้สำหรับการเรียนการสอน เช่น การสาธิต การแสดง บทบาท เกมส์ กลุ่มสัมพันธ์ (สมเชาว์ เนตรประเสริฐ 2522 : 3)

กรมวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : 7) กล่าวว่าแหล่งวัสดุที่ครูสามารถจัด หามาเป็นสื่อการเรียนอาจจะหาได้จากแหล่งดังต่อไปนี้

1. แหล่งวัสดุที่มีอยู่ในโรงเรียน ตามปกติการดำเนินการสอนในโรงเรียน ผู้สอนจะให้ความช่วยเหลือและแนะนำซึ่งกันและกันอยู่แล้ว ก็อาจจะได้พบแหล่งวัสดุที่จะนำมาใช้ ในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี เช่น เศษวัสดุเหลือใช้ต่าง ๆ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ
2. แหล่งวัสดุที่ได้จากการจัดระบบของโรงเรียนเอง บางที่โรงเรียนอาจจะ มีการผลิตวัสดุสำหรับอำนวยความสะดวกให้ผู้สอน และเตรียมพร้อมในการที่จะช่วยเหลือครู ในการจัดหาวัสดุไว้ใช้สอนในชั้นเรียนได้เสมอ ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ครูเกิดความคิดริเริ่มเป็น อย่างดี
3. แหล่งวัสดุที่มีอยู่ในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น สื่อการเรียนที่หาได้จากท้องถิ่น นั้น ๆ อาจจะเป็นวัสดุต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวเด็กนักเรียนนั่นเอง อันได้แก่ก้อนอิฐ หิน ใบไม้ เมล็ดพืชต่าง ๆ วัสดุเหลือใช้ในท้องถิ่น เช่น กล้องกระดาษ ผาขาว กระบอง ตลอดจนแหล่ง บริการใกล้โรงเรียน
4. แหล่งวัสดุที่หาได้จากนอกชุมชนหรือท้องถิ่นอื่น ๆ อาจจะเป็นวัสดุส่วนกลาง จัดหามาให้ เช่น แผ่นภาพต่าง ๆ บัตรงาน หนังสือเรียน แบบฝึกหัด หนังสืออ่านเพิ่มเติม เป็นต้น

สื่อการเรียนการสอนกลุ่มการงานและอาชีพที่กรมวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2524 : 31-32) เสนอไว้จัดประเภทได้ดังนี้

1. หนังสือเรียนแต่ละรายวิชา ในกลุ่มวิชาหนังสือเรียนเป็นเพียงคู่มือ ของบทเรียนเท่านั้น ฉะนั้น การนำเอาหนังสือเรียนในกลุ่มวิชานี้ไปใช้สอนแล้ว นักเรียนต้องจำ สิ่งที่มีอยู่ในหนังสือนั้น เป็นสิ่งที่ครูไม่ควรกระทำเป็นอย่างยิ่ง ควรใช้โดยถือการปฏิบัติเป็นหลัก เท่านั้น

2. คู่มือการสอน มีความสำคัญและความจำเป็นสำหรับครูผู้สอนมากที่สุด เพราะจะทำให้ทราบถึงจุดประสงค์ วิธีการจัดกิจกรรม ข้อเสนอแนะ ความรู้สำหรับครู หนังสืออ้างอิง ฯลฯ ซึ่งถือเป็นแนวทางสำหรับครูในอนาคตที่จะนำไปจัดให้นักเรียนปฏิบัติ

3. วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ กลุ่มวิชาการงานและอาชีพเป็นกลุ่มที่มุ่งเน้นการปฏิบัติมากที่สุด การปฏิบัติกิจกรรมจะได้ผลจะต้องมีวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะให้ผู้เรียนได้ใช้ให้มากที่สุด และครบตามที่ต้องการ นับตั้งแต่เครื่องใช้ภายในบ้านจนกระทั่งเครื่องใช้ในโรงงาน ปัญหาจึงมีอยู่ว่า ครูจะต้องศึกษาวิธีการใช้การดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์เหล่านี้ให้เข้าใจ และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

4. ทรัพยากรในห้องเรียน การนำเอาทรัพยากรในห้องเรียนมาใช้ นับว่ามีส่วนสำคัญมากในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชานี้ โรงเรียนควรจัดหาหรือจัดหาทรัพยากรที่มีอยู่ในห้องเรียนของตนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ไม่ว่าจะเป็นบุคลากร แหล่งวิทยากร สถานประกอบการ สถานประกอบอาชีพอิสระ ฯลฯ เพราะกิจกรรมที่ปฏิบัติในวิชาการงานและอาชีพควรจะสอดคล้องกับลักษณะและความต้องการของท้องถิ่น

5. หนังสืออ้างอิง หนังสืออ่านประกอบ นิตยสาร วารสาร เอกสาร เหล่านี้จะเป็นสิ่งหนึ่งซึ่งช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้แก่นักเรียนและครู นอกเหนือไปจากความรู้ที่กำหนดไว้ในคู่มือหรือหนังสือเรียน ครู โรงเรียน ควรจัดหาเอกสารเหล่านี้ไว้ในห้องสมุดหรือแนะนำให้นักเรียนอ่านตามแต่กรณี

ใบงานเป็นสื่อการสอนวิชาอาชีพที่มีคุณค่าชนิดหนึ่ง ในงานนั้นใช้สำหรับการสอนเกี่ยวกับงานชิ้นหนึ่งชิ้นใดโดยเฉพาะทั้งชิ้น โดยทั้งงาน ๆ นั้นจะต้องมีการปฏิบัติการหลายอย่าง ในงานนั้นจะกล่าวถึงงานที่จะต้องทำ ลักษณะเฉพาะของงานที่กำหนดให้ เครื่องมือและวัสดุ คำถาม เอกสารอ้างอิง และข้อสั่งชี้แจง ชุดหนึ่งเกี่ยวกับการทำงาน คำสั่งชี้แจงนั้นโดยปกติจะประกอบไปด้วยข้อชี้แจงทั่ว ๆ ไปในการทำงานแต่ละขั้นตอน โดยไม่ได้บอกวิธีทำที่ชัดเจน ในงานนี้มีประโยชน์มากที่สุดสำหรับการมอบหมายงานให้นักเรียนทำ โดยที่งานนั้นเป็นงานที่อาศัยการสอนเฉพาะอย่างที่เกี่ยวข้องกับทักษะเพียงเล็กน้อยและเป็นงานที่ผลผลิตมีความสำคัญมากกว่าการเรียนรู้

Gordon O. Wilker & Norman C. Pendered (1973 : 316-319)

กล่าวว่า สื่อการสอนวิชาการทำงานและอาชีพที่นิยมใช้กันมีดังต่อไปนี้

1. การเยี่ยมชมสถานประกอบการ เป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนที่อยู่ในชนบทของแหล่งอุตสาหกรรม ส่วนผลไม้ คอกปศุสัตว์ โรงเรียนที่ไม่อยู่ในแหล่งเหล่านี้ก็อาจจัดพานักเรียนไปชมได้เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์โดยตรง
2. การสาธิต ครูต้องใช้วิธีการสาธิตประกอบการเรียนการสอนด้วยทุกครั้งในการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ใหม่ ๆ
3. เครื่องบันทึกเสียง เป็นสื่อการเรียนที่ใช้ประโยชน์ในด้านการฟังทบทวนหรือเป็นบทเรียนประกอบภาพ
4. ของจริง และตัวอย่าง บางทีครูไม่สามารถจัดหาของจริงมาได้ จำเป็นต้องหาของตัวอย่างมาให้นักเรียนดู เช่นตัวอย่างไม้ชนิดต่าง ๆ ผ้าชนิดต่าง ๆ เป็นต้น
5. ทุนจำลอง เป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณค่ามากในการเรียนการสอนการทำงานอาชีพ ทุนจำลองบางชนิดเป็นการย่อส่วน บางชนิดเป็นการขยายส่วน เช่นทุนจำลองโรงเพาะชำ คอกปศุสัตว์ ทุนจำลองใบเลื่อย
6. แผนภูมิแสดงกระบวนการทำงาน เป็นรูปหรือแผนภูมิขยายให้เห็นงานต้องการให้นักเรียนปฏิบัติ เช่นแผนภูมิร้อยด้ายสำหรับการเย็บจักร แผนภูมิแสดงขั้นตอนในการทำขนม
7. แผ่นป้ายต่าง ๆ ทั้งครูและนักเรียนอาจช่วยกันทำขึ้น และจัดหาสิ่งที่น่าสนใจมาจัดแสดงเป็นเรื่อง ๆ ให้สอดคล้องกับบทเรียน
8. วัสดุได้เปล่าและวัสดุราคาถูก
9. โทรทัศน์เพื่อการศึกษา
10. โทรทัศน์วงจรปิด
11. เทปโทรทัศน์
12. ภาพยนตร์
13. ฟิล์มสตริป
14. สไลด์

15. เครื่องฉายข้ามศีรษะ
16. ภาพนิ่ง
17. เครื่องฉายภาพทึบแสง

การใช้แหล่งวิทยากรจากชุมชน

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2512 : 45) กล่าวว่าแหล่งวิทยากรของชุมชน ได้แก่สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในชุมชนที่ครูอาจนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการสอน เช่น โรงงานอุตสาหกรรม พิพิธภัณฑ์ ร้านค้า สหกรณ์การเกษตร ตลอดจนผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ ครูควรทำงาน-อาชีพ ควรจะรู้ด้วยว่าในชุมชนของตนมีแหล่งวิทยากรอะไรบ้าง และจะให้มันเป็นประโยชน์ในการสอนได้อย่างไร และครูควรได้สอนให้นักเรียนรู้จักและสามารถใช้สิ่งเหล่านี้ได้

สุทธิ ประจงศักดิ์ และศิริกุล ไทพิทักษ์ (2525 : 106) กล่าวว่าความสำคัญของวิทยากรชุมชนที่มีต่อการสอน มีอยู่หลายประการดังนี้

1. ทำให้โรงเรียนและชุมชนติดต่อกันอย่างใกล้ชิด ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมากเพราะจะทำให้โรงเรียนและชุมชนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
2. ทำให้นักเรียนสนใจ และเห็นคุณค่าของชุมชน เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่นักเรียนจะต้องใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อชีวิตของนักเรียน และเป็นสิ่งที่นักเรียนสามารถปรับตัวเข้ากับชุมชนและเป็นพลเมืองดี
3. ช่วยให้การสอนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพราะจุดประสงค์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของวิชาอาชีพก็คือการให้นักเรียนรู้จักชุมชนและใช้ชุมชน ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีทักษะมากยิ่งขึ้นและวิทยากรของชุมชนก็สะดวกและง่ายกว่าที่จะใช้จากชุมชนจากแหล่งอื่น
4. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับสิ่งที่นักเรียนไม่อาจหาหรือพบเห็นได้จากที่โรงเรียน ทั้งนี้เพราะมีอีกมากมายที่มีอยู่ในชุมชนที่มีคุณค่าต่อการเรียนการสอน แต่ครูไม่สามารถนำมาใช้ที่โรงเรียนได้ ดังนั้นการใช้แหล่งวิทยากรชุมชนจะช่วยเพิ่มให้นักเรียนได้รับประสบการณ์อย่างสมบูรณ์

แหล่งวิทยาการจากชุมชนได้แก่สิ่งต่อไปนี้ (สุทธิ ประจงศักดิ์ และศิริกุล โทพิทักษ์
2525 : 106)

1. สถานประกอบการ โรงงาน หรือที่ทำงานในการผลิตหรือบริการ เช่น ภัตตาคาร คอรถ โรงงานแปรรูปไม้ โรงงานกระดาษ โรงงานแก้ว โรงทอผ้า กอกลปศุสัตว์ สวน ไร่ ร้านตัดเสื้อผ้า ร้านผลิตขนม ฯลฯ
2. ห้องสมุด ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดสำนักงานต่าง ๆ
3. บริษัทห้างร้าน เช่น ร้านขายเครื่องยนต์ เครื่องก่อสร้าง ร้านเฟอร์นิเจอร์ ร้านขายอุปกรณ์ไฟฟ้า เครื่องใช้ภายในบ้าน ร้านขายเมล็ดพันธุ์พืช อาหารสัตว์ บัญ ฯลฯ
4. บุคคลต่าง ๆ เช่น ช่างหนังสือ ช่างไม้ ช่างทำความเย็น ช่างเชื่อม ชาวไร่ ชาวประมง ช่างทำขนม ช่างตัดเสื้อ ช่างตัดผม ฯลฯ

กาญจนา คุณารักษ์ (2527 : 146) กล่าวว่า การนำสื่อการสอนไปใช้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาได้ง่ายและเร็วขึ้น ก่อนจะใช้จริงจะต้องมีการจัดเตรียมให้พร้อม และทดลองใช้เพื่อหาข้อบกพร่อง สื่อการสอนให้แผนครูไม่ได้ แต่เป็นสื่อช่วยการสอนได้ และในการใช้สื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. ไม่ใช่สื่อการสอนหลายชนิดเกินความจำเป็นในคราวเดียวกัน
2. ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ นั้น ๆ ด้วย (จับต้อง ช่วยเหลือ)
3. สื่อการสอนช่วยครูได้แต่แทนครูไม่ได้
4. สื่อการสอนที่ดีที่สุดคือสื่อการสอนที่ครูกับนักเรียนช่วยกันสร้างขึ้นมานี้ นับว่าเป็นเครื่องหมายของความร่วมมือและการภาคภูมิใจในการใช้

กรมวิชาการ ได้ให้หลักเกณฑ์ให้ครูได้เลือกสื่อการเรียนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : 8)

1. คำนึงถึงสื่อการเรียนที่จะนำไปใช้นั้น ให้ข้อเท็จจริงอย่างถูกต้อง
2. คำนึงถึงคุณค่าในการเรียนรู้
3. เหมาะสมกับอายุ สติปัญญา และประสบการณ์ของผู้เรียน

4. ตระหนักถึงผู้ใช้อยู่เสมอ เพราะผู้ใช้ควรได้ประโยชน์มากกว่า
5. ศึกษาคุณสมบัติประกอบการสอนก่อน
6. สื่อการเรียนนั้นช่วยสร้างปัญหาหรือแก้ปัญหา อย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่
7. สื่อการเรียนที่นำมาใช้ส่งเสริมให้เกิดความคิดวิพากวิจารณ์ และก่อให้เกิดกิจกรรมร่วมกันในการเรียนการสอน
8. รู้วิธีการเก็บรักษาสื่อการเรียนต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่ดี และใช้ได้นานที่สุด

หลักการเลือกสื่อการสอนที่ดีนั้น นักการศึกษาคนสำคัญคือ Gagne มีความเห็นว่า "ไม่มีสื่อการสอนประเภทใดประเภทหนึ่งที่มีคุณสมบัติที่ดีที่สุด และเหมาะสมที่สุด สำหรับการสอนทุกประเภท" สมมติฐานนี้รู้สึกว่าจะเป็นความจริง ในการศึกษาสมัยโบราณนั้น ถือว่าครูเป็นทุกอย่าง คือทั้งผู้การศึกษาและสื่อการศึกษา แต่ในปัจจุบันการศึกษาทั้งหลายมีความเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนที่จะให้ได้ผลอย่างสมบูรณ์นั้นจะต้องใช้สื่อหลาย ๆ สื่อรวมกัน ที่เราเรียกว่า "สื่อประสม" (Multi Media) โดยยึดหลักว่าจะต้องเลือกใช้สื่อที่มีความเหมาะสมที่สุดในการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

อติพร ศรียมก (2525 . 66-67) กล่าวว่า การใช้สื่อการสอนทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนด้วยเหตุผล 6 ประการ คือ

1. สื่อการสอนจะกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรอยากรเรียน
2. สื่อการสอนจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียนได้ง่ายขึ้น
3. สื่อการสอนสามารถเอาชนะเวลา สถานที่และระยะทางได้
4. สื่อการสอนสามารถย่อขนาดของวัตถุที่ใหญ่เกินกว่าจะนำเอาของจริง ๆ มาประกอบการสอนได้
5. สื่อการสอนทำให้นักเรียนจดจำสิ่งที่ควรจำไว้ได้นานมาก
6. สื่อการสอนมีส่วนเสริมสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้เรียนอย่างยิ่ง

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล (2526 : 145) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนรู้การสอนได้แก่ กิจกรรมที่แสดงถึงความพยายามที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องราวที่กำหนดไว้ ซึ่งโดยปกติ จะหมายถึงวิธีการสอบแบบต่าง ๆ และการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ที่เอื้ออำนวยต่อการ ปลุกฝังพฤติกรรมทางด้านจิตลักษณะไม่พร้อม ๆ กับพุทธิลักษณะและปฏิบัติลักษณะ และได้กล่าวว่า กระบวนการเตรียมการสอนประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายการสอน
2. ทดสอบพื้นฐานความรู้เดิมก่อนสอบ
3. จัดกิจกรรมการสอน
4. ประเมินผล

สันต์ ธรรมบำรุง (2525 : 162) กล่าวว่ากิจกรรมการเรียนรู้การสอน คือ พฤติกรรมร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ และประสบการณ์ ตามความมุ่งหมายของการสอน

ชูชาติ เขิงฉลาด (2524 : 35) กล่าวว่ากระบวนการเรียนการสอนจะเป็นไปได้ อย่างมีระบบได้นั้นมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ขึ้นอยู่กับ "กิจกรรมการเรียนรู้การสอน" ถ้าครูผู้สอน สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนได้ดีแล้ว ย่อมทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ หรือเกิดการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ตรงตามจุดประสงค์ของบทเรียนนั้น ๆ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนทำได้ทั้งภายในชั่วโมงสอนในห้องเรียนและในระยะยาว ภายนอกห้องเรียนและหลักที่ควรมีติดใจในการทำกิจกรรมการเรียนรู้การสอนมีดังนี้ (บำรุง กลัดเจริญ 2525 : 127)

1. ให้ผู้เรียนเป็นฝ่ายกระทำกิจกรรม จะเรียนรู้ได้ดีกว่าผู้เรียนเป็นฝ่ายนั่งรับ
2. ประหยัดแรงงาน เวลา ทรัพย์สิน และทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นตรง

ตามความมุ่งหมาย

สิริวรรณ สุวรรณอาภา กล่าวถึงเงื่อนไขที่มีต่อการกำหนดกิจกรรมการเรียน การสอนสรุปดังนี้คือ เนื้อหาของบทเรียน วัตถุประสงค์ของบทเรียน ความสนใจของกลุ่มผู้เรียน ความแตกต่างระหว่างบุคคล สภาพแวดล้อมทางสังคมของผู้เรียนและเวลา (สุโขทัยธรรมมาธิราช 2525 : 6-9)

สุนทร สุนันท์ชัย (2514 : 189) กล่าวว่า การสอนโดยปฏิบัติทั่ว ๆ ไป ที่นิยม ใช้อยู่ในการเรียนการสอนอาจจำแนกได้เป็น 3 แบบใหญ่ ๆ คือ

1. วิธีสอนแบบเน้นบทบาทครู หรือคือครูเป็นศูนย์กลาง โดยการที่ครูเป็นผู้ ถ่ายทอด เป็นผู้วางแผนการสอน ควบคุมเนื้อหา และดำเนินการทุกอย่างโดยที่เด็กไม่มีส่วนร่วม
2. วิธีสอนแบบเน้นบทบาทนักเรียน หรือแบบที่นักเรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนเป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้ วางแผนบทเรียน และสรุปออกมาเป็นกฎเกณฑ์หรือตัวความรู้
3. วิธีสอนแบบครูกับนักเรียนร่วมกัน ครูกับนักเรียนร่วมกันจัดแผนบทเรียน ค้นคว้าหาความรู้ ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม กระบวนการเรียนการสอนจึงใช้แบบกลุ่มสัมพันธ์ เป็นการทำงานเป็นพวกเป็นหมู่

จากรายงานการวิจัยของ ปรีชา ชาคิมาลากร (2523 : 54-55) ได้เสนอไว้ว่าวิธี การสอนวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ (วิชาอาชีพ) ผู้บริหารมีความเห็นว่าวิธีสอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้เมื่อ พิจารณาวิธีสอนแต่ละวิธีมีความเหมาะสมเรียงตามลำดับ ดังนี้

1. วิธีสอนแบบสาธิต
2. วิธีสอนแบบโครงการ
3. วิธีสอนแบบแก้ปัญหา
4. วิธีสอนแบบใช้ใบช่วยสอน
5. วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง
6. วิธีสอนแบบค้นคว้า
7. วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน
8. วิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติ
9. วิธีสอนแบบการอภิปราย
10. วิธีสอนแบบการประชุม

สุทธิ ประจักษ์ศักดิ์ (2525 : 67) กล่าวว่าวิธีสอนวิชาอาชีพที่นิยมใช้กัน
ดังต่อไปนี้

1. การสอนแบบบรรยาย (lecture method)
2. การสอนแบบสาธิต (demonstration method)
3. การสอนแบบกำหนดงาน (project method)
4. การสอนด้วยแบบพิมพ์ (instruction sheets)

การเรียนการสอนวิชาอาชีพ จำเป็นต้องใช้สถานที่ฝึกปฏิบัติการ เพื่อให้นักเรียน
มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะเบื้องต้นเกี่ยวกับงานอาชีพ ตลอดจนการสร้างกิจนิสัยที่ดีในการ
ปฏิบัติงาน การจัดสถานที่สำหรับฝึกปฏิบัติ จึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียน และครูผู้สอนจะต้อง
จัดและสร้างขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสสัมผัสกับสถานที่ฝึกปฏิบัติงานที่คล้ายคลึงกับการปฏิบัติ
งานอาชีพจริง ๆ มากที่สุด แต่เนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทยเราไม่เอื้ออำนวย
ต่อการลงทุนการศึกษาที่จะจัดสร้างสถานที่ฝึกปฏิบัติการเฉพาะงานได้ จึงต้องจัดสถานที่ฝึก
ปฏิบัติการโดยการใช้ห้องเรียน โรงอาหาร (สุทธิ ประจักษ์ศักดิ์ 2525 : 109) ผู้บริหาร
โรงเรียนจะต้องปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่ให้สามารถใช้งานได้สอดคล้องตามความจำเป็น อาจจะแปลง
ห้องเรียนเป็นโรงฝึกงานสำหรับสอนบางวิชา เช่น คหกรรม (วิเวก ปางพุดพิงศ์ 2524 : 4)

ธนุ แสงศักดิ์ กล่าวว่า สิ่งที่การศึกษาไทยจะต้องเน้นอย่างยิ่งคือ การส่งเสริม
การรู้จัก ชยัน อดทน และรู้งานอาชีพ โดยการฝึกหัดการประกอบอาชีพ
ไม่ควรเน้นการศึกษาฝึกหัดอบรมเพื่อเป็นลูกจ้าง ธุรกิจอุตสาหกรรม สถานฝึกหัดอาชีพที่
โรงเรียนควรใช้ให้กว้างขวางคือ (สารพัฒนาหลักสูตร 2528 : 11)

1. ใช้ห้องปฏิบัติการและโรงฝึกหัดงานของโรงเรียนเองเป็นสถานที่ฝึกหัด
2. มีการฝึกหัดงานอาชีพที่บ้านต่อเนื่องไปจากโรงเรียน
3. มีการฝึกหัดงานโดยใช้แหล่งวิชาการ โรงเรียน ศูนย์ฝึกต่าง ๆ และ
สถานประกอบการภายในท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง
4. มีการฝึกหัดงานอาชีพ โดยให้บิดามารดาและประชาชนในท้องถิ่นเป็น
ผู้สอนงาน โดยมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด

กรมวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : 2) กล่าวว่า การสอนวิชาอาชีพอิสระใด ๆ ก็ตาม ถ้าจะให้ได้ผลจริงจังแล้วจะต้องให้นักเรียนได้ฝึกหัดงานและเรียนรู้การประกอบอาชีพอิสระโดยตรงจากบิดามารดา ผู้ปกครอง และจากสถานประกอบอาชีพอิสระนั้นจริง ๆ จึงจะเกิดทักษะ เจตคติและ กิจนิสัย เพียงพอที่จะดำเนินอาชีพนั้นได้ ทั้งนี้แตกต่างไปจากการสอนวิชาอาชีพประเภทรับจ้าง ซึ่งจะต้องฝึกหัดงานเพื่อจะไปเป็นลูกจ้างจะต้องให้นายจ้าง เชื้อถือฝีมือในการทำงาน การผลิตลูกจ้างมากเกินไปจนเกิดความต้องการจึงมีปัญหาในการหางานทำ ดังนั้นการสอนนักเรียนส่วนใหญ่ให้ทำงานอาชีพอิสระได้ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้นอกจากจะสามารถจัดสอนวิชาชีพได้อย่างกว้างขวางแล้ว แม้ว่าจะไม่มีครูอาจารย์วิชาชีพโดยเฉพาะ โรงเรียนก็อาจจัดโครงการเรียนให้แก่ นักเรียนได้ โดยการใช้สถานประกอบอาชีพอิสระเป็นแหล่งฝึกหัดงานของนักเรียน

กรมวิชาการได้กล่าวถึงสถานที่ที่ใช้สอนและฝึกงานที่โรงเรียนอาจใช้เป็นองค์ประกอบในการจัดการเรียนการสอนนักเรียนว่าแบ่งออกเป็น 5 ลักษณะคือ (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : 47-48)

1. โรงเรียนที่มีโรงงานหรือสถานที่ฝึกงานของตนเอง เช่น โรงเรียนมัธยมแบบประสม มีโรงฝึกงานช่างโลหะ และมีครูประจำวิชาอาชีพนั้นอยู่แล้ว ครูประจำวิชาอาชีพนี้หากโรงเรียนยังขาดอยู่และมีอาสาสมัครหรือมีเงินค่าสมนาคุณก็อาจจะหาวิทยากรหรือจ้างครูพิเศษมาช่วยสอนได้
2. โรงเรียนที่มีครูอาชีพอยู่ เช่น ครูอาชีพเกษตรกรรม (เลี้ยงโคนม เลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ ฯลฯ) ครูอาชีพช่างทอผ้า ครูอาชีพช่างปั้นดินเผา แต่โรงเรียนมิได้จัดสถานที่สำหรับฝึกงานในโรงเรียนให้ อันเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ เช่น ขาดงบประมาณ ครูอาชีพนั้นก็สอนวิชาอาชีพภาคทฤษฎีได้ แล้วจะให้นักเรียนไปฝึกหัดงานที่บ้านผู้ปกครองซึ่งมีการทำงานอาชีพนั้นอยู่แล้ว แม้ผู้ปกครองจะไม่มีภาคทฤษฎีก็สอนนักเรียนเพียงภาคปฏิบัติ ส่วนภาคทฤษฎีเป็นหน้าที่ของครู อันนี้เรียกว่า เป็น home project ของนักเรียน
3. โรงเรียนไม่มีครูอาชีพ ไม่มีโรงฝึกงาน ก็ใช้แหล่งวิทยากร อันได้แก่ โรงเรียนอาชีวศึกษา โรงเรียนสารพัดช่าง โรงเรียนสอนอาชีพของเอกชน ศูนย์ฝึก

อาชีพของหน่วยราชการต่าง ๆ ซึ่งมีการสอนวิชาชีพอยู่แล้วเป็นประจำ ส่วนการที่นักเรียนจะไปฝึกงานได้ก็คน ฝึกในเรื่องอะไรบ้าง ก็แล้วแต่จะตกลงกัน โดยปกติเมื่อผ่านการฝึกงานประมาณ 300 ชั่วโมง นักเรียนจะได้หน่วยการเรียน

4. โรงเรียนไม่มีครูอาชีพ ไม่มีโรงงานฝึกงาน อาจจะทำสถานประกอบอาชีพสำหรับให้นักเรียนไปฝึกงานนั้น เช่น มีโรงงานทอผ้า โรงหล่อ โรงกลึง ร้านค้า และฟาร์มเลี้ยงไก่อยู่ใกล้โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนจะสำรวจแล้วประกาศให้นักเรียนทราบ สถานประกอบการอาชีพดังกล่าวจะมีลูกจ้างจำนวนมากพอและมีลักษณะงานทางวิชาเพียงพอที่จะให้นักเรียนฝึกหัดได้ ส่วนการที่จะฝึกในเรื่องใดบ้างนั้น จะต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

5. โรงเรียนไม่มีครูอาชีพ ไม่มีโรงฝึกงาน แต่ก็จัดโปรแกรมอาชีพได้อย่างกว้างขวาง ทั้งนี้โดยการใช้ สถานประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งเป็นของบิดามารดา ผู้ปกครองของนักเรียน ซึ่งต้องมีประมาณงานอาชีพพอเพียง จึงจะมีลักษณะเป็นวิชาการ เช่น เลี้ยงไก่ 1,000 - 5,000 ตัว การเลี้ยงสัตว์ที่มีปริมาณมากนั้นจะมีปัญหาทางด้านโรคสัตว์ และอาหารสัตว์ที่จะต้องศึกษามาก ถ้าขาดหลักวิชาการแล้ว สัตว์จะตายหรือประสบการขาดทุน อาชีพบางอย่างไม่มีปริมาณงานมากแต่ก็เป็นงานอาชีพที่อาจฝึกหัดได้ เช่น ช่างทอง ช่างเงิน ช่างเจียรไนพลอย ช่างแกะสลัก ฯลฯ การฝึกงานในลักษณะนี้ การเป็นการฝึกหัดจากอุตสาหกรรมในครัวเรือนอาจเรียกได้ว่าเป็น home training ของนักเรียน

เกษร สุนทรเสรี กล่าวว่า การส่งนักเรียนฝึกงานในสถานฝึกอาชีพต่าง ๆ ต้องจัดอาจารย์ผู้ควบคุม และนิเทศฝึกหัดงาน ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2527 : 36-38)

1. การส่งนักเรียนฝึกงาน ควรปฐมนิเทศก่อนส่งนักเรียนไปฝึกงานในเรื่องต่อไปนี้

- 1.1 แจ้งจุดประสงค์ของวิชาอาชีพที่นักเรียนจะไปฝึก
- 1.2 การแต่งกาย เครื่องแต่งกายในระหว่างฝึกงาน
- 1.3 การปฏิบัติตนในระหว่างฝึกอาชีพ
- 1.4 ความปลอดภัยในการเดินทางไปฝึกวิชาอาชีพ

1.5 ระเบียบปฏิบัติของสถานฝึกอาชีพ

หรืออื่น ๆ ที่โรงเรียน และอาจารย์ผู้ตรวจและนิเทศการฝึกงานเห็นสมควร การส่งนักเรียนฝึกงานอาชีพ ควรได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง โรงเรียน จึงควรทำหนังสือแจ้งผู้ปกครองโดยแนบหนังสืออนุญาตการฝึกงาน เพื่อผู้ปกครองจะได้เห็น ยินยอม

2. การจัดอาจารย์ผู้ควบคุม และนิเทศการฝึกงานของนักเรียนในสถานฝึกงาน อาชีพ ครูอาจารย์ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นอาจารย์นิเทศ ไม่จำเป็นต้องมีความรู้ในวิชาชีพนี้ โดยตรง แต่ควรจะทราบกระบวนการฝึกงานอาชีพของนักเรียน ตามที่เค้าจัดโครงการไว้

2.1 สิ่งที่อาจารย์ผู้ตรวจนิเทศควรศึกษารายละเอียด คือ

- หลักสูตรวิชาอาชีพ วิชาที่ได้รับมอบหมายให้ไปนิเทศ
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการให้นักเรียนศึกษา หาความรู้จากแหล่งวิทยาการ และสถานประกอบการ
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลโดยเฉพาะ วิธีการประเมินผลวิชาอาชีพท้องถิ่น

- ศึกษาวิธีการใช้สมุดบันทึกการฝึกงานวิชาอาชีพ

2.2 หน้าที่ของอาจารย์ผู้ตรวจและนิเทศการฝึกงาน

- ตรวจการฝึกงาน และให้คำแนะนำในการฝึกงานโดยสม่ำเสมอ
- จัดประชุมสัมมนาการฝึกงาน เพื่อพูดคุยถึงปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ

3. การตรวจและนิเทศการฝึกงานอาชีพ เมื่ออาจารย์ผู้ตรวจนิเทศทราบ หน้าที่และศึกษา รายละเอียดในเรื่องต่าง ๆ จากข้อ 2.1 แล้ว ควรวางแผนไปตรวจนิเทศ โดยการประสานงานกับเจ้าของสถานฝึกอาชีพ ในเรื่องการกำหนดวัน เวลา ในการไป ตรวจนิเทศ หรือจะไปนิเทศโดยไม่กำหนดวันก็ต้องแจ้งให้ทราบการให้คะแนนการฝึกงาน ฯลฯ

5. การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน

อุทุมพร ทองอุไทย (2520 . 29) กล่าวว่า การวัดผลมักจะหมายถึง กระบวนการ ที่ตัวเลขหรือสัญลักษณ์จะถูกนำมาเกี่ยวข้องกับลักษณะของวัตถุ คน หรือสิ่งที่จะวัด การวัดจึง ต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. ต้องมีกลุ่มของวัตถุหรือคน
2. มีคุณสมบัติของลักษณะที่จะวัด
3. มีการกระทำโดยการให้ตัวเลข
4. ต้องพิจารณาถึงธรรมชาติตลอดจนนำตัวเลขหรือสัญลักษณ์เหล่านี้ไปใช้

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2520 : 176) กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งของหรือการกระทำใด ๆ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และเอนกคุณ กรีแสง (2517 : 21) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินผลเกี่ยวข้องกับปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งการตัดสินคุณค่าด้วย

การวัดผลและประเมินผลเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งของการศึกษา เมื่อจัดการศึกษา หรือมีการเรียนการสอนต้องมีการวัดผล เพื่อทำหน้าที่ติดตามผลการปฏิบัติว่าได้ผลตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ หลักสูตร การสอน การวัดผลและประเมินผล เป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษา ที่จะเกี่ยวโยงกันโดยตลอด

บุญธรรม กิจปรีดาปริสสุทธิ์ (2524 : 16-18) กล่าวว่า กระบวนการวัดและการประเมินผลทางการศึกษา แบ่งออกเป็น 8 ขั้นตอนดังนี้

1. ตั้งวัตถุประสงค์ วัดวัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะ
2. เลือกสถานการณ์ ปัญหา และกิจกรรมที่ใช้สอบ
3. ร่าง และเขียนข้อสอบ
4. จัดดำเนินการสอบวัด
5. กำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน
6. ตรวจข้อสอบและวิเคราะห์ข้อสอบ
7. อภิปรายข้อสอบและผลการสอน
8. ปรับปรุงข้อสอบ

การวัดผลประเมินวิชาอาชีพภาคทฤษฎีนั้นไม่แตกต่างไปจากการวัดผลประเมินผลวิชาสามัญทั่วไป แต่สำหรับในด้านการปฏิบัติงานนั้น วิธีการประเมินมีสิ่งที่แตกต่างจากวิชาสามัญอื่น ๆ โดยแบ่งเป็น 3 ลักษณะคือ (พจน์ สะเพียรชัย 2516 : 94-98)

1. การวัดวิธีการ กระบวนการและแนวทางปฏิบัติ
2. การวัดหรือประเมินผลงานขั้นสุดท้าย
3. การวัดเจตคติหรือคุณภาพทางจิตใจของผู้เรียนที่มีต่อการทำงาน เช่น ความอดทน ความวิริยะอุตสาหะ ความเพียรพยายาม ระเบียบในการทำงาน การบังคับตัวเองให้ทำงานเสร็จภายในเวลาและอื่น ๆ

ปรีชา ชาคิมลากร (2524 : 56) ได้เสนอแนวทางเกี่ยวกับการวัดผลวิชาการงานและวิชาอาชีพไว้ดังนี้

1. วิเคราะห์หาตัวชี้ (Indicators) เพื่อให้ทราบว่าต้องการวัดผลทางด้านใป้าง โดยการนำจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ตัวชี้ที่ถูกต้อง
2. วิเคราะห์ตัวชี้แต่ละตัวออกเป็นข้อย่อย ๆ เพื่อสะดวกในการวัดผลแต่ละข้อย่อย
3. กำหนดแนวทางในการวัดผลในแต่ละตัวชี้หรือแต่ละข้อย่อย ซึ่งมีแนวทางในการวัดผลได้ดังนี้

3.1 ทักษะขั้นพื้นฐานในงานอาชีพ มีแนวทางในการวัดผลดังนี้

- (1) วัดผลคุณภาพของงานกำหนด (Projects) ที่กำหนดให้นักเรียนทำ โดยควรจะต้องตลอดขั้นตอนของการทำงานชั้นนั้น ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงขั้นสำเร็จ
- (2) วัดโดยการสอบภาคปฏิบัติ ซึ่งควรจะต้องสอบหลาย ๆ ครั้ง เพื่อความเที่ยงตรงแน่นอนในการวัดผล

3.2 การวางแผนในการทำงาน มีแนวทางในการวัดผลดังนี้

- (1) สร้างตารางวัดผลและให้คะแนนโดยการสังเกตของครู
- (2) วัดผลจากโครงการหรือแผนการทำงานของนักเรียน

3.3 ความรู้เทคนิคและความรู้สัมพันธ์ มีแนววัดผลดังนี้

- (1) สอบสัมภาษณ์
- (2) การเข้าเรียน

(3) การสอบย่อยตลอดภาคเรียน

(4) สอบปลายภาค

3.4 นิสัยในการทำงาน วัดผลได้โดยสร้างตารางวัดผล และให้คะแนนจากการสังเกตของครู

3.5 เจตนาที่ดีต่อการทำงาน มีแนวทางในการวัดผลดังนี้

(1) สร้างตารางวัดผล และวัดผลโดยการให้คะแนนจากการสังเกตของครู

(2) ให้คะแนนจากการค้นคว้าและรายงานเกี่ยวกับงานที่ทำ

4. กำหนดค่าคะแนนในแต่ละตัวชี้ (Indicators) ซึ่งเน้นแนวทางในการกำหนดคะแนนในแต่ละตัวชี้ดังนี้

4.1 ทักษะขั้นพื้นฐานในการทำงาน	20	คะแนน
4.2 การวางแผนในการทำงาน	20	คะแนน
4.3 ความรู้เทคนิคและความรู้สัมพันธ์	30	คะแนน
4.4 นิสัยในการทำงาน	20	คะแนน
4.5 เจตนาที่ดีต่องานอาชีพ	10	คะแนน

อย่างไรก็ตามในแต่ละประเด็นของแต่ละตัวชี้จะกำหนดค่าคะแนน

เท่าใด ขึ้นอยู่กับความสำคัญของแต่ละข้อย่อย และย่อมขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอนเป็นสำคัญ

สุทธิ ประจงศักดิ์ (2525 : 129) กล่าวว่า ข้อสอบที่จะนำมาใช้สำหรับการวัดผลวิชาอาชีพ ภาควิชาปฏิบัติแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ประเภทให้บอกลักษณะหน้าที่หรือประโยชน์ใช้สอย หรือที่เรียกว่าประเภท Identification ข้อสอบประเภทนี้มักจะวัดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับชิ้นส่วนของเครื่องมือหรือผลิตภัณฑ์ของงาน ประโยชน์ของเครื่องมือ ส่วนประกอบของเครื่องมือประเภทต่าง ๆ อาจจะถามหน้าที่ ถามประโยชน์ ถามความสัมพันธ์ ถามความสำคัญ เช่น เขียนรูปจักรเย็บผ้า แล้วถามเกี่ยวกับชิ้นส่วนต่าง ๆ ว่าส่วนใดมีหน้าที่ใช้สอยอย่างไร เรียกชื่อส่วนนั้น ๆ ใด ๆ มีส่วนสัมพันธ์กับส่วนอื่นอย่างไร มีความสำคัญมากน้อยเพียงใด ฯลฯ หรือเมื่อ

นักเรียนทำงานสำเร็จรูปแล้ว 1 ชิ้น ก็อาจจะถามถึงส่วนประกอบของงานนั้นว่า มีหน้าที่ประโยชน์ใช้สอยและสัมพันธ์กับส่วนอื่น ๆ อย่างไร ข้อสอบประเภทนี้มุ่งวัดความรู้เข้าใจในผลงาน

2. ประเภทเลียนแบบของจริง (simulation) ข้อสอบประเภทนี้มีประโยชน์เมื่อเวลาที่ครูผู้สอนไม่สามารถจะจัดหาของจริงได้ ก็สร้างแบบจำลองขึ้นหรือสร้างสภาพเลียนแบบของจริงนี้ แล้วก็ให้นักเรียนทดลองทำโดยใช้หุ่นจำลองนั้น ๆ เช่น หุ่นจำลองของเครื่องยนต์ ครูผู้สอนอาจถอดออกเป็นชิ้น ๆ แล้วให้นักเรียนประกอบให้ครบได้อย่างถูกต้องถ้านักเรียนมีความรู้ในเรื่องนั้นก็ควรจะประกอบได้ ลักษณะการสอบประเภทนี้ดีกว่าประเภทแรกที่กำลังกล่าวมา เพราะเป็นการปฏิบัติจริง ครูผู้สอนจะได้เห็นถึงผลิตผลของงานชิ้นสุดท้าย และเห็นการปฏิบัติงาน ตลอดทั้งกิจนิสัยในการทำงานได้ นั่นคือการวัดได้ทั้ง 3 ลักษณะ ดังกล่าวมาแล้ว

3. ประเภทให้ทำจริงทุกอย่าง (work sample) เป็นวิธีที่ดีที่สุดสำหรับการวัดและประเมินผลวิชาการงาน และพื้นฐานอาชีพภาคปฏิบัติ โดยที่ครูผู้สอนสามารถวัดและประเมินผลคุณภาพต่าง ๆ ได้ทั้ง 3 ลักษณะ คือนักเรียนได้ทดลองทำจริง ๆ แล้วก็สามารถที่จะประเมินผลชิ้นสุดท้ายที่เรียกว่าผลงาน (product) ในระหว่างที่นักเรียนทำงานครูผู้สอนก็สามารถจะประเมินวิธี หรือระบบการทำงานของนักเรียนแต่ละคน คือการที่ครูผู้สอนดูวิธีการ (Process) ของการทำงาน ตลอดทั้งการสังเกตกิจนิสัยในการทำงาน ความเป็นระเบียบ การรักษาเครื่องมือ ความเอาใจใส่ ความพยายาม ความตั้งใจจริง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ฯลฯ โดยครูผู้สอนสามารถจะสังเกตดูได้ในขณะที่นักเรียนทำงานจริง ๆ ข้อสอบประเภทนี้นอกจากจะประเมินผลตามลักษณะดังกล่าวแล้ว ยังสามารถประเมินลักษณะทางจิตวิทยาอื่น ๆ อีกได้ เช่น ความเป็นผู้นำ ความเป็นผู้ตาม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การควบคุมตนเองในการทำงาน การปรับคนให้เข้ากับผู้ร่วมงาน การตัดสินใจ ความอดทน นิสัยประจำตัว ฯลฯ สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นลักษณะสำคัญนั้นจะแสดงออกเมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติงานร่วมกับหมู่คณะ หรือการทำโครงการร่วมกันเป็นหมู่คณะ

เครื่องมือที่จะใช้ประเมินผลสำหรับวิชาการงาน และพื้นฐานอาชีพภาคปฏิบัติ อาจเป็นทั้งข้อเขียน และการทำจริง ส่วนการสอบประเภทให้ทำจริงนั้นมีทั้งการสังเกต

ที่แบบแผนแล้วให้คะแนน และอาจมีข้อเขียน การสัมภาษณ์ การใช้มาตราส่วนประเมินค่า ประกอบกันหลาย ๆ อย่าง เพื่อให้คะแนนครั้งสุดท้ายและประเมินในที่สุด

การออกข้อสอบเพื่อวัดผลประเมินผลภาคปฏิบัติวิชาอาชีพอาจแบ่งเป็นขั้นตอนได้ ดังนี้ (สุทธิ ประจักษ์ศักดิ์ 2525 : 131)

1. การกำหนดความมุ่งหมายและพฤติกรรม ครูผู้สอนจะต้องศึกษาจากหลักสูตร ว่าภาคปฏิบัติ ที่ครูจะสอนนักเรียนนั้น มีความมุ่งหมายอย่างไร หรือต้องการจะสร้างเสริมคุณภาพอะไรให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน หรือตั้งใจไว้ว่าเมื่อนักเรียน เรียนจบตอนนั้น ๆ แล้ว นักเรียนจะทำอะไรได้บ้าง และมีมาตรฐานมากน้อยเพียงใด จะต้องวิเคราะห์ให้เป็นความมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม คือความมุ่งหมายที่สามารถวัดได้และนักเรียนกระทำได้ แสดงออกได้ชัดเจน

2. การเขียนข้อสอบ จะต้องทำต่อเมื่อครูผู้สอนได้ทำการศึกษาความมุ่งหมาย และพฤติกรรมที่ต้องการให้นักเรียนแสดงออกไว้อย่างชัดเจนแล้ว ข้อสอบที่จะวัดน่าจะเป็นข้อสอบประเภททั้งข้อเขียนและภาคปฏิบัติ ซึ่งอาจจะถามข้อเขียนเรื่องการเข้าไม้ การเพาะเห็ดฟาง หรือการตัดเย็บเสื้อผ้า และโดยให้ปฏิบัติการเข้าไม้ การเพาะเห็ดฟาง การตัดเย็บเสื้อผ้า จากนั้นครูผู้สอนก็อาจใช้เครื่องมือในการวัดอย่างอื่น เช่น สังเกต การใช้เครื่องมือ ขั้นตอนในการทำงาน ตรวจสอบคุณภาพของงานและอื่น ๆ ประมวลคะแนนเข้าด้วยกัน ก็จะเป็นการวัดและประเมินผลที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3. การตรวจสอบคุณภาพของข้อสอบ โดยการตรวจสอบความถูกต้องของภาษาที่ใช้ ตรวจสอบเนื้อหาว่าครอบคลุมหลักสูตรหรือไม่ พฤติกรรมที่ต้องการให้แสดงออกว่าเหมาะสมและพอเหมาะกับเวลาหรือระดับชั้น ตลอดจนการจัดหัวข้อของนักเรียนเพื่อการปฏิบัติงานว่า ทำให้เหมาะสมมากน้อยแค่ไหน

การที่ครูผู้สอนจะสามารถวัดและประเมินผลวิชาอาชีพได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้นนอกเหนือจากการออกข้อสอบได้ดีแล้ว ครูผู้สอนยังสามารถหาหลักฐานคะแนนต่าง ๆ ได้จากสิ่งเหล่านี้เพิ่มเติมได้อีกคือ (กระทรวงศึกษาธิการ 2512: 48 - 49)

1. จากทะเบียนรายงาน ทะเบียนการทำงานของนักเรียน ทะเบียนผลงานของนักเรียน ทะเบียนการมาเรียนของนักเรียน บัญชีคะแนนที่ได้จากงานต่าง ๆ ในการเตรียมงาน

2. ประเมินค่าจากรายการ บางทีครูผู้สอนจะทราบว่านักเรียนมีความสามารถ ทักษะ เจตคติ มากน้อยแค่ไหน จากการทำรายการประเมินค่า แล้วไปตรวจว่า นักเรียนได้งอกงามแล้วหรือยัง

3. จากการสังเกต การสังเกตของครูผู้สอนจะทำให้ทราบว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าไปตามที่กำหนดไว้มากน้อยแค่ไหน ครูผู้สอนอาจจะใช้สมุดบันทึก คอยบันทึกเอาไว้

4. การสอบถามบุคคลอื่น การสอบถามบุคคลอื่นก็จะแสดงให้ครูผู้สอนทราบว่านักเรียนแต่ละคนที่สอบถามถึงนั้น ได้มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปมากน้อยแค่ไหน

5. การสอบถามนักเรียนโดยตรง การทดสอบจากนักเรียนโดยตรงเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้ครูผู้สอนสามารถทราบว่านักเรียนมีความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ ความคิดแค่ไหน

การประเมินผลวิชาอาชีพท้องถิ่น มีแนวปฏิบัติดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2527: 38 - 39)

1. แหล่งวิทยาการ

1.1 ให้แหล่งวิทยาการเป็นผู้ประเมินผลการศึกษา และฝึกงานอาชีพ แล้วรายงานการฝึกงาน

1.2 ให้โรงเรียนกำหนด หรือแต่งตั้งให้ครู และอาจารย์ในโรงเรียน ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานกับแหล่งวิทยาการ

2. สถานที่ประกอบการ

2.1 ให้โรงเรียนกำหนดหรือแต่งตั้งให้ครู อาจารย์ เป็นผู้ควบคุม การศึกษาและฝึกงานอาชีพของนักเรียน โดยครูอาจารย์ที่ได้รับการแต่งตั้งจะต้อง ไปตรวจ เยี่ยมอย่างสม่ำเสมอ

2.2 ให้โรงเรียนจัดให้มีสมุดบันทึกการปฏิบัติงานประจำตัวนักเรียน เพื่อแสดงผลการศึกษา และการฝึกงานอาชีพของนักเรียน

2.3 ขอความร่วมมือให้ผู้ทำหน้าที่ฝึกงานอาชีพให้แก่นักเรียนบันทึกเวลา ผลการฝึกงานอาชีพของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2.4 ให้ผู้ทำหน้าที่ฝึกงานอาชีพ และอาจารย์ผู้ควบคุมและนิเทศการฝึกงาน ทำการประเมินผลร่วมกัน

3. สถานประกอบอาชีพอิสระ

3.1 ให้โรงเรียนจัดสอนความรู้ภาคทฤษฎี และกำหนดหรือแต่งตั้งให้ ครูอาจารย์ ทำการนิเทศการฝึกงานอาชีพของนักเรียน ซึ่งจะต้องไปตรวจเยี่ยมสม่ำเสมอ

3.2 จัดให้มีสมุดบันทึกการปฏิบัติงานประจำตัวนักเรียน เพื่อแสดงผลการฝึกงานอาชีพของนักเรียน

3.3 ขอความร่วมมือให้เจ้าของสถานประกอบอาชีพอิสระ ร่วมมือในการ บันทึกเวลาและ ผลการฝึกงานอาชีพของนักเรียน

3.4 การประเมินผลการฝึกงานอาชีพ เป็นหน้าที่ของครูอาจารย์ ผู้ทำหน้าที่นิเทศ

แนวทางการประเมินผลการฝึกงานวิชาอาชีพท้องถิ่น มีดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2527: 39)

1. ให้พิจารณาจากผลงานของนักเรียน ให้มีบันทึกการฝึกงานลงในสมุด บันทึกอย่างเรียบร้อย

2. อาจารย์ผู้ตรวจ หรือผู้นิเทศ ควบคุม ติดตาม ดูแล ประสานงาน เพื่อให้การฝึกหัดงานอาชีพของนักเรียนดำเนินไปได้ผลดี

3. ผู้ตรวจหรือนิเทศการฝึกงานวิชาอาชีพ แนะนำให้ศึกษาหาความรู้ตามที่กำหนดไว้ในรายวิชาอาชีพ

4. การประเมินผลให้พิจารณา ดังนี้

4.1 การปฏิบัติงานของนักเรียนประจำวัน 20 คะแนน

4.2 การบันทึกภาคความรู้ 10 คะแนน

4.3 การตอบคำถามระหว่างภาค และเมื่อสิ้นสุด การฝึกงาน 20 คะแนน

4.4 ผลการทำงานของนักเรียนที่แสดงว่ามี ความสามารถทำงานอาชีพได้ตามที่กำหนดไว้ 50 คะแนน

รวม 100 คะแนน

6. การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

สังค อุทรานันท์ (2527 : 264-265) กล่าวว่า การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรนั้นเป็นงานที่จะต้องรับผิดชอบทั้งหน่วยงานที่พำนักที่พัฒนาหลักสูตรและหน่วยงานผู้ใช้หลักสูตร ในระดับหน่วยงานพัฒนาหลักสูตรนั้นจำเป็นจะต้องดำเนินการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร ตลอดจนตั้งศูนย์ส่งเสริมการใช้หลักสูตร ส่วนระดับผู้ใช้นั้นก็ได้แก่การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรในโรงเรียน และการบำรุงขวัญเพื่อให้กำลังใจแก่ผู้ใช้หลักสูตรและงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรดังนี้ (สังค อุทรานันท์ 2527 : 268-269)

1. การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร ในระหว่างการที่ใช้หลักสูตรนั้น หน่วยงานส่วนกลางในฐานะ ผู้พัฒนาหลักสูตรควรจะได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ไปให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรเป็นการเพิ่มเติม และติดตามผลการใช้หลักสูตรในโรงเรียนว่าได้ดำเนินการด้วยความถูกต้องมีปัญหาใดเกิดขึ้นหรือไม่ หากมีปัญหาก็จะได้แก้ไขให้ลุล่วงลงไป สำหรับหน่วยงานในระดับท้องถิ่นซึ่งผู้ใช้หลักสูตรก็อาจจะมีการดำเนินการให้คำปรึกษาแนะนำ และช่วยเหลือแก่ครูผู้ใช้หลักสูตร เพื่อให้ครูได้ดำเนินการใช้หลักสูตรอย่างถูกต้อง

การนิเทศการใช้หลักสูตรหรือนิเทศการจัดการเรียนการสอน ต้องคำนึงถึงหลักสำคัญของการนิเทศก์ คือ เป็นการให้คำแนะนำช่วยเหลือ ไม่ใช่เป็นการคอยตรวจสอบเพื่อจับผิดแต่ประการใด โดยลักษณะเช่นนี้ผู้นิเทศจำเป็นจะต้องสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีกับผู้รับการนิเทศ การดำเนินการนิเทศจะต้องดำเนินไปด้วยบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตยและร่วมมือกัน

2. การจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรภารกิจเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรเป็นส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบของส่วนกลาง ซึ่งผู้พัฒนาหลักสูตรหน่วยงานนี้ควรจะได้หาทางสนับสนุนและส่งเสริมหน่วยงานผู้ใช้หลักสูตรได้สามารถดำเนินการใช้หลักสูตรด้วยความมั่นใจ การจัดตั้งศูนย์วิชาการอาจจะทำในลักษณะ ของศูนย์ให้บริการแนะนำช่วยเหลือหรือจัดตั้งโรงเรียนตัวอย่างหรือที่ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการได้จัดตั้ง "โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร" ขึ้นมาก็ได้ โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรที่กรมวิชาการจัดตั้งขึ้น จะเป็นโรงเรียนที่สามารถดำเนินการใช้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพในลักษณะใดลักษณะหนึ่งซึ่งพอจะเป็นแบบอย่างให้แก่โรงเรียนอื่น ๆ ได้

วิธีการเช่นนี้จะเป็นการกระตุ้นให้โรงเรียนผู้ใช้หลักสูตรได้มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาประสิทธิภาพในการใช้หลักสูตรในโรงเรียนของตน และส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยน

สังค อุทรานันท์ (2527 : 273) กล่าวถึงบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้หลักสูตร ว่าควรมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร ดังนี้

1. นักวิชาการ ซึ่งได้แก่ศึกษานิเทศก์หรือนักวิชาการที่ทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตร มีบทบาทในการส่งเสริมการใช้หลักสูตร ดังนี้

- (1) ช่วยพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร และดำเนินการเรียนการสอนตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร
- (2) ทำการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรในหน่วยงานที่ใช้หลักสูตร
- (3) ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินการใช้หลักสูตรโดยการให้บริการวัสดุ หลักสูตร และให้กำลังใจแก่ผู้นำหลักสูตรไปใช้

2. ผู้บริหารโรงเรียน ควรมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร ดังนี้

- (1) ทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่โรงเรียนใช้อย่างชัดเจน
- (2) ให้บริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนชนิดต่าง ๆ
- (3) ดำเนินการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรภายในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ
- (4) กระตุ้นและส่งเสริมครูในการใช้หลักสูตรอย่างถูกต้อง เช่น จัดการอบรมหรือจัดประชุมสัมมนา เป็นต้น
- (5) ให้กำลังใจ และบำรุงขวัญแก่ครูผู้ใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นเยี่ยงอย่างแก่ครูคนอื่น ๆ

3. หัวหน้าหมวดวิชาหรือสายวิชา ควรจะดำเนินการส่งเสริมการใช้หลักสูตรดังต่อไปนี้

- (1) ศึกษารายละเอียดและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่ตนเองรับผิดชอบอย่างชัดเจน

(2) ช่วยวางแผนและจัดทำแผนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรที่ตนเองรับผิดชอบ

(3) จัดหาวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนและให้บริการแก่ครูคนอื่นที่อยู่ภายในสายเดียวกัน

(4) ดำเนินการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนเองอย่างสม่ำเสมอ

(5) ทำการประสานงานการใช้หลักสูตรกับหมวดวิชาอื่นหรือสายวิชาอื่น เพื่อให้การใช้หลักสูตรภายในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ครูผู้สอน ครูผู้สอนในฐานะเป็นผู้ใช้หลักสูตรโดยตรงมีส่วนที่จะช่วยสนับสนุนให้การใช้หลักสูตรภายในโรงเรียนมีประสิทธิภาพได้ดังนี้

(1) ทำการศึกษาหลักสูตรเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่ตนเองใช้อยู่อย่างชัดเจน

(2) ทำการปรับปรุงหลักสูตรที่ใช้อยู่ให้มีความเหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

(3) ทำการสอนให้ถูกต้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรที่ใช้อยู่

(4) พยายามคิดค้นหาวิธีการที่เหมาะสมหรือวิธีการที่มีประสิทธิภาพสำหรับการใช้หลักสูตรที่ตนเองเป็นผู้ใช้

5. บุคลากรอื่น ๆ ภายในโรงเรียนซึ่งได้แก่บรรณารักษ์ นักเทคโนโลยีทางการศึกษา นักวัดผล นักแนะแนว ฯลฯ ต่างก็มีบทบาทในการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร โดยการกระทำในสิ่งต่อไปนี้

(1) ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบอย่างเต็มที่

(2) ให้ความช่วยเหลือหรือให้บริการแก่ครูผู้ใช้หลักสูตรอย่างเต็มที่

ถ้าหากบุคลากรทุกฝ่ายที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างสมบูรณ์ ก็พอเป็นที่คาดการณ์ได้ว่าการใช้หลักสูตรจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีปัญหาเกิดขึ้นน้อยที่สุด อันจะช่วยให้ นำหลักสูตรประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้มากที่สุด

ลักษณะการดำเนินงานโครงการติดตามผลการใช้หลักสูตรในระดับมัธยมศึกษา มี
หน่วยงานที่รับผิดชอบในการใช้หลักสูตรดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2527 : 13)

ก. ระดับชาติหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ

1. กรมวิชาการ (ฝ่ายประสานงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นฝึกอบรมและ
ประเมินผลของ ศูนย์พัฒนาหลักสูตร)
2. สสวท. (สาขาวิจัย)
3. กรมเจ้าสังกัดของสถานศึกษา คือ
 - กรมสามัญศึกษา
 - สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ข. ระดับเขต

- สำนักงานศึกษาธิการเขต (ฝ่ายนิเทศการศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์
เขต กรมสามัญศึกษา)

ค. ระดับจังหวัด (บางเขตจัดสรรโอนเงินให้จังหวัดช่วยในการติดตามผลด้วย)

- ศึกษาธิการจังหวัด

ง. ระดับกลุ่มโรงเรียน

- คณะกรรมการบริการกลุ่มโรงเรียน

จ. ระดับโรงเรียน

- ผู้บริหารโรงเรียน

หน้าที่และความรับผิดชอบ ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีดังต่อไปนี้
(กระทรวงศึกษาธิการ 2527 : 16-17)

1. กรมวิชาการ ฝ่ายประสานงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ฝึกอบรมและ
ประเมินผลของ ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ ทำหน้าที่รับผิดชอบการติดตามผลและ แนะนำ
การใช้หลักสูตรระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยร่วมกับศูนย์/กองต่าง ๆ ของกรม
วิชาการ วางแผนและดำเนินการติดตามผลการใช้หลักสูตรของโรงเรียนในส่วนกลางและ
ส่วนภูมิภาค แล้วรายงานผลต่อกรมวิชาการ เพื่อนำเสนอผลการใช้หลักสูตรและการดำเนินงาน
การใช้หลักสูตรของโรงเรียนต่อคณะกรรมการอำนวยการการใช้หลักสูตรและหน่วยงานต้นสังกัด
เพื่อหาทางแก้ปัญหาต่อไป

2. สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) สาขาวิจัย ร่วมกับสาขาวิชาต่าง ๆ ของสถาบันฯ ทำหน้าที่รับผิดชอบติดตามผลการใช้หลักสูตรวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา แล้วรายงานผลต่อสถาบันเพื่อพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและวัสดุหลักสูตรโดยส่วนรวมต่อไป

3. กรมต้นสังกัด เป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาในสังกัดโดยส่วนรวม เพื่อหาทางแก้ปัญหาต่อไป

4. สำนักงานศึกษาธิการเขต ในส่วนภูมิภาค เขตการศึกษาเป็นศูนย์กลางมีการศึกษานิเทศก์เป็นผู้ปฏิบัติงานทำหน้าที่รับผิดชอบการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรระดับมัธยมศึกษา โดยประสานงานกับจังหวัดและกลุ่มโรงเรียน แล้วจัดทำรายงานผลการติดตามส่งไปยัง กรมเจ้าสังกัดและกรมวิชาการ

5. ศึกษาธิการจังหวัด ทำหน้าที่ประสานงานกับเขตการศึกษาในการติดตามผลการใช้หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนภายในจังหวัด

6. กลุ่มโรงเรียน ทำหน้าที่รับผิดชอบการติดตามผลการใช้หลักสูตรของโรงเรียนภายในกลุ่ม และรายงานผลต่อเขตการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น สสวท.

7. โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่นิเทศติดตามผลและแนะนำการใช้หลักสูตรให้แก่ครูในโรงเรียนของตน

นโยบายของการติดตามผลและแนะนำการใช้หลักสูตรที่กรมวิชาการได้กำหนดไว้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2527 : 17-18) คือเพื่อติดตามดูว่า หลักสูตรที่นำออกใช้เหมาะสมหรือไม่ประการใดต่อสภาพความเป็นจริงที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และเกิดปัญหาอุปสรรคอย่างไร เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือแนวทางที่กำหนดไว้หรือไม่ มีสิ่งใดควรนำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาหลักสูตรบ้าง และให้จัดรูปแบบการติดตามผลการใช้หลักสูตรไว้ดังนี้

1. การไปนิเทศโรงเรียน โดยหน่วยงานทุกหน่วยที่รับผิดชอบงานติดตามผลการใช้หลักสูตร
2. การให้กลุ่มโรงเรียนนิเทศ
3. การประชุมสัมมนาอบรม ปฏิบัติการเพื่อพิจารณาสื่อการเรียนการสอน วิธีสอน ฯลฯ ให้แก่กลุ่มโรงเรียนหรือครูผู้ทำการสอน

4. การใช้แบบสอบถาม

การนิเทศและติดตามการใช้หลักสูตรในโรงเรียน

การนิเทศ มีความจำเป็นอย่างยิ่งในหน่วยงานทุกแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการศึกษานี้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โรงเรียนเป็นหน่วยหนึ่งที่มีการนิเทศการศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งยวด การนิเทศอาจเป็นในรูปแบบศึกษานิเทศก์จากกรมเจ้าสังกัดของโรงเรียนก็ได้ การนิเทศและโรงเรียนนิเทศกันเอง คือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ทำหน้าที่ทางวิชาการทำการนิเทศ เพื่อให้การดำเนินงานด้านการเรียนการสอนเป็นไปตามความมุ่งหมาย การนิเทศแบบนี้เรียกว่าการนิเทศภายในโดยมีวิธีการดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2522: 187 - 189)

1. การแนะนำ เหมาะสำหรับทำกลุ่มเล็ก ๆ ตัวต่อตัว หรือกลุ่มละ 2/3 คน คำแนะนำเช่น หลักการสอน หลักการวัดผล หลักการบริหาร ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดการแก้ปัญหา การปรับปรุงงาน และการริเริ่มงาน
2. การประชุมชี้แจง การประชุมเหมาะสำหรับทำกลุ่มที่ใหญ่กว่าที่จะให้คำแนะนำ การประชุมมีจุดมุ่งหมายเพื่อชี้แจงให้ข้อมูล เพื่อความกระจ่างแจ้งบางอย่าง เช่น ชี้แจงโครงสร้างของหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ฯลฯ
3. การประชุมปฏิบัติการ เป็นการประชุมเพื่อให้ได้ทักษะในการปฏิบัติงาน เนื้อหาของการประชุมแบบนี้มักจะเป็นภาคปฏิบัติ เช่น การประชุมปฏิบัติการวางแผนการสอน การผลิตอุปกรณ์ ฯลฯ
4. การประชุมสัมมนา เหมาะสำหรับการแก้ปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งเหมาะสำหรับทำกลุ่มเล็ก และผู้เข้าประชุมได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นมากกว่าการประชุมแบบอื่น การประชุมสัมมนาอาจจะทำเฉพาะโรงเรียนหรือทำร่วมกับกลุ่มโรงเรียน
5. การประชุมอบรม การประชุมอบรมเหมาะสำหรับทำกับคนกลุ่มใหญ่ โรงเรียนอาจทำขึ้นเองหรือเป็นโครงการทำในนามกลุ่มโรงเรียนก็ย่อมได้ การประชุมอบรมจะมีวิธีการหลายแบบเช่น การบรรยาย อภิปราย ชักถาม การประชุมกลุ่มย่อย การสาธิต การศึกษาดูงานนอกสถานที่

วิธีการและขบวนการ เช่น การใช้เครื่องมือ การประดิษฐ์สิ่งของ การสอนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ฯลฯ การสาธิตอาจทำในการประชุมปฏิบัติการ หรือการสาธิตเป็นวิธีการนิเทศที่ได้เห็นจริง

ปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

จากการสรุปผล "การสัมมนาปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" รุ่นที่ 1 ในวันที่ 4-6 กรกฎาคม 2527 และรุ่นที่ 2 ในวันที่ 9-11 กรกฎาคม 2527 ณ ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีผู้เข้าร่วมสัมมนาประกอบด้วยศึกษานิเทศก์เขต ผู้แทนกลุ่มโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้แทนกรมสามัญศึกษา และผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สรุปปัญหาการใช้หลักสูตรรายวิชาอาชีพเพิ่มเติมได้ดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2527: 51 - 55)

1. การจัดการเรียนวิชาอาชีพ

1.1 วิธีการจัดการเรียนวิชาอาชีพของโรงเรียน ส่วนใหญ่ฝ่ายวิชาการและหัวหน้าหมวดเป็นผู้จัด โดยครูไม่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนเลย บางโรงเรียนฝ่ายวิชาการเป็นผู้จัดตามความพร้อมของโรงเรียน

1.2 วิธีการเลือกแผนการเรียนวิชาอาชีพของนักเรียน ส่วนใหญ่จะมีครูแนะแนวนักเรียน ให้เลือกตามแผนการเรียนที่โรงเรียนจัดไว้และให้เลือกในชั้น ม. 2-ม.3 ส่วน ม.1 ให้เรียนรายวิชาเหมือนกันหมด การเลือกแผนการเรียนมักจะอยู่ในลักษณะว่าเด็กเก่งเรียนวิชาสามัญ เด็กอ่อนเรียนวิชาชีพโดยมีการสอบเรียงลำดับคะแนนโรงเรียนจะคัดเด็กเก่งเรียนสายสามัญส่วนนักเรียนที่เหลือให้เลือกแผนอาชีพที่โรงเรียนจัดไว้ตามความถนัดและความสนใจ

1.3 ความสอดคล้องระหว่างแผนการเรียนวิชาอาชีพกับอาชีพท้องถิ่น การจัดการเรียนยังไม่สอดคล้องกับท้องถิ่น มักจะจัดเป็นกลาง ๆ ตามที่โรงเรียนมีบุคลากรและอุปกรณ์การเรียนการสอน

1.4 ความหลากหลายของแผนการเรียนวิชาอาชีพ ส่วนใหญ่โรงเรียนยังไม่สามารถจัดการเรียนให้หลากหลายได้ เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านบุคลากร อุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ และแม้จะจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ โดยใช้แหล่งวิทยากรสถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระก็มีปัญหา เรื่อง การหาแหล่งฝึกงาน บุคลากร และงบประมาณในการนิเทศ

1.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะทั่วไป

1. โรงเรียนควรมีการสำรวจความต้องการของนักเรียน
2. โรงเรียนควรจัดให้มีการแนะแนวทางด้านอาชีพให้กับ

ผู้ปกครอง

3. ฝ่ายวิชาการควรจะปรึกษากับหัวหน้าหมวดและครูผู้สอน

ก่อนจัดแผนการเรียน

4. ควรให้มีการประชาสัมพันธ์ลักษณะของแต่ละรายวิชาให้

นักเรียนเข้าใจ เพื่อจะเลือกได้ตามความถนัดและความสนใจ

5. โรงเรียนควรมีวิธีการปลูกฝังเจตคติทางอาชีพให้กับครู

นักเรียนและผู้ปกครองด้วย

6. ควรจัดแผนการเรียนอาชีพให้นักเรียนที่สนใจ และที่ไม่ต้องการ

ศึกษาต่อ

2. บุคลากรทางด้านอาชีพ

2.1 การบริหารบุคลากรทางด้านอาชีพ

1. โรงเรียนใช้บุคลากรไม่ตรงสายงานให้ครูที่ไม่มีความรู้ทางด้านอาชีพมาช่วยสอนวิชาอาชีพ ซึ่งไม่ตรงกับความถนัด

2. ครูวิชาชีพบางหมวดต้องทำหน้าที่พิเศษอื่น ๆ ด้วย เช่น หมวดธุรกิจต้องทำงานด้านการเงิน สหกรณ์ หักสุ เป็นต้น

3. ครูมีวุฒิทางด้านอาชีพแต่ไม่มีความสามารถในการสอน

โรงเรียนควรจัดให้มีการอบรม

4. บุคลากรทางด้านอาชีพมีน้อย และไม่ค่อยเข้าใจในเรื่อง

หลักสูตร

2.2 ความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรวิชาอาชีพของบุคลากรด้านอาชีพ

ส่วนใหญ่หม่อมความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรวิชาอาชีพซึ่งประกาศใช้ไว้ในหลักสูตร เป็นจำนวนน้อยมักจะจัดเป็นรายวิชาต่อเนื่องกัน และรายวิชาใหญ่ซึ่งทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้กว้างขวาง เพราะไม่รู้จักหลักสูตรรายวิชาอาชีพเพิ่มเติมที่ประกาศใช้อีก 340 รายวิชา ซึ่งจัดเป็นรายวิชาเล็ก ๆ เป็นอาชีพอิสระ

2.3 ความเพียงพอของบุคลากรทางด้านอาชีพ

บุคลากรทางด้านอาชีพ ส่วนใหญ่ไม่เพียงพอ

2.4 ปัญหาและข้อเสนอนะทั่วไป

1. ควรจัดครูผู้สอนให้ตรงตามวุฒิและความถนัด
2. ควรจัดให้มีการอบรมแก่ผู้วุฒิแต่ไม่มีความสามารถในการสอน
3. ควรมีหนังสือหลักสูตรประจำหมวดเพื่อให้ครูได้ศึกษาเกี่ยวกับ

หลักสูตร

4. ควรมีเอกสารเกี่ยวกับวิชาอาชีพ ให้ศึกษาค้นคว้าได้อย่าง

กว้างขวาง และมีเนื้อหาเป็นปัจจุบัน

5. ควรจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติ เพื่อจะได้ทราบเทคนิคใหม่ ๆ
6. ควรให้ฝ่ายบริหารเข้าใจการพัฒนาวิชาชีพ

3. สื่อการเรียนการสอน (ได้แก่คู่มือครูและหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่กรมวิชาการ และหน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษาจัดทำขึ้น)

บางหมวดวิชาและบางโรงเรียนไม่เคยเปิดสอนรายวิชาอาชีพเพิ่มเติม เช่น หมวดดนตรี และนาฏกรรม จึงไม่เคยเห็นสื่อการเรียนต่าง ๆ

บางหมวดวิชาบางโรงเรียนได้เปิดสอนรายวิชาอาชีพเพิ่มเติมและได้รับสื่อการเรียน แต่จะไม่ค่อยตรงกับแผนการเรียนที่โรงเรียนเปิดสอนต้องนำมาปรับปรุงให้เข้ากับแผนการเรียน และโรงเรียนควรจัดหาตำราทางด้านการเรียนการสอนใหม่ ๆ อุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยี เช่น สไลด์ วีดีโอเทป เพื่อช่วยการเรียนการสอน ในด้านการบริการเอกสาร ส่วนใหญ่ที่ได้รับจะเก็บไว้ในห้องสมุดและห้องวิชาการ ครูผู้สอนไม่สะดวกในการใช้ จึงควรมีห้องสมุดย่อยไว้ภายในหมวด

4. เครื่องมือ - วัสดุฝึกงานและโรงฝึกงาน

4.1 คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้อยู่ในแต่ละโรงเรียน เครื่องมือที่กรมสามัญศึกษาส่งให้โรงเรียนหลายอย่างคุณภาพไม่ดี และไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน

4.2 งบประมาณในการซื้อเครื่องมือและวัสดุฝึกงาน โรงเรียนขนาดเล็กมีงบประมาณน้อย การจัดสรรเงินให้หมวดต่าง ๆ ส่วนใหญ่หมวดอาชีพจะได้งบประมาณน้อย งบประมาณส่วนใหญ่จะจัดให้ในหมวดวิทยาศาสตร์

4.3 สักส่วนของเครื่องมือและวัสดุฝึกงานกับจำนวนนักเรียน ส่วนใหญ่จะมีเครื่องมือและวัสดุฝึกงานไม่เพียงพอ โดยเฉพาะวัสดุสิ้นเปลืองไม่เพียงพอ และต้องนำไปสอนแผนการเรียนอาชีพของมัธยมศึกษาตอนปลายด้วย จึงทำให้เครื่องมือวัสดุฝึกงานไม่เพียงพอยิ่งขึ้น

4.4 สถานที่ที่ใช้สอนและฝึกงาน โรงเรียนขนาดเล็กจะไม่มีโรงฝึกงานที่ได้มาตรฐานและอาคารสถานที่ไม่เพียงพอต้องเรียนตามใต้ร่มไม้ หรือกลางสนามบางโรงเรียนก็ใช้อาคารชั่วคราว

4.5 การเก็บรักษาอุปกรณ์ ส่วนใหญ่ไม่มีห้องเก็บโดยเฉพาะมักจะรวมไว้ในโรงฝึกงาน หรือห้องเรียนชั่วคราว ถ้าเป็นโรงเรียนใหญ่มักจะเก็บเป็นสัดส่วน

4.6 ปัญหาและข้อเสนอแนะทั่วไป

1. โรงเรียนที่ใช้โรงฝึกงานร่วมกันมักมีปัญหาเรื่องเสียง
2. อุปกรณ์บางอย่าง เป็นของใหม่ควรมีคำอธิบายการใช้ให้ชัดเจน
3. ควรจัดอบรมบุคลากรเกี่ยวกับระบบจัดเก็บเครื่องมือ-อุปกรณ์
4. ให้มีการตรวจสอบวิธีการเก็บรักษาเครื่องมือโดยเจ้าหน้าที่จากกรมทฤษฎีศึกษานีเทศก์ หรือโรงเรียน
5. ในกรณีที่เกิดเครื่องมือเกิดเสียหายชำรุดที่พอจะซ่อมได้ ควรมีเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนประจำหน่วยซ่อมโดยตรง
6. ควรมีการนิเทศกันเองบ่อย ๆ และตรวจสอบการทำงานเสมอ ๆ
7. ให้โรงเรียนที่มีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ เชิดเป็นศูนย์ฝึกงานของกรมสามัญศึกษาได้

5. การใช้สถานฝึกงานภายนอกโรงเรียน การจัดสอนวิชาอาชีพโดยใช้สถานฝึกงานภายนอกโรงเรียนยังทำไม่ได้มากนัก เนื่องจากสถานประกอบการไม่ให้ความร่วมมือ โรงเรียนไม่มีบุคลากร งบประมาณ ในการนิเทศก์

6. การบรรยายและอภิปราย เป็นการให้ความรู้หรือให้แนวความคิดเรื่องใดเรื่องหนึ่งแก่ครู โรงเรียนอาจจะใช้วิทยากรภายในโรงเรียน หรือบุคคลภายนอก มาให้ความรู้เรื่องที่ครูสนใจ และจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน การบรรยายและอภิปราย โรงเรียนอาจจะจัดขึ้นเองหรือจัดร่วมกับกลุ่มโรงเรียนก็ได้

7. การศึกษานอกสถานที่ การศึกษานอกสถานที่เป็นวิธีการพิเศษที่ได้ผลอีกวิธีหนึ่ง และเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด และเป็นการให้ครูเปลี่ยนความจำเจจากงานประจำ การศึกษานอกสถานที่ทำให้ลักษณะการไปเยี่ยมโรงเรียนในกลุ่มเดียวกัน โรงเรียนต่างกลุ่ม ไปดูโรงเรียนที่มีโครงการดีเด่น ครูจะได้เห็นสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ หรือสภาพของโรงเรียนอื่น ๆ ซึ่งอาจดีกว่าหรือด้อยกว่าโรงเรียนของตนเอง ครูก็จะเกิดความคิดเปรียบเทียบ ทำให้เกิดแนวทางในการแก้ปัญหา ทำให้เกิดกำลังใจในการทำงานและปรับปรุงงานของตนเอง

8. การทดลองปฏิบัติการ แต่ละโรงเรียนอาจจะเริ่มโครงการทดลองในเรื่องเกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่ได้มาก ๆ โดยทำเป็นโครงการเล็ก ๆ หรืออาจจะทำร่วมกับกลุ่มโรงเรียน เช่น ทดลองจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ทดลองใช้วัสดุอุปกรณ์และแบบเรียน ฯลฯ

9. จัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่จะเอื้ออำนวยช่วยการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่ ๆ ให้ได้ผลดีจะเป็นประโยชน์แก่ครูอย่างมาก เช่น คำอธิบาย เพื่อความกระจ่างแจ้งเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักสูตร แบบฟอร์มต่าง ๆ โรงเรียนควรจัดทำไว้บริการครู นอกจากนี้แล้วก็ควรจัดทำเอกสารคู่มือวิชาต่าง ๆ มาไว้ให้ครู

10. การจัดตั้งศูนย์วิชาการ การเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่ ๆ ครูต้องพึ่งเอกสารสิ่งพิมพ์ทางวิชาการมาก โรงเรียนควรจัดศูนย์รวมเอกสารสิ่งพิมพ์ดังกล่าวไว้เป็นที่ มีการจัดระบบที่สะดวกต่อการค้นหา มีเจ้าหน้าที่บริการโดยเฉพาะก็จะช่วยในการเรียนการสอนของครูได้มาก

11. การเยี่ยมชมตามชั้นเรียน การเยี่ยมชมตามชั้นเรียนเป็นการพิเศษที่ได้ผลวิธีหนึ่ง เพราะจะทำให้ครูผู้สอนเกิดความอบอุ่นใจว่าไม่ถูกทอดทิ้งและผู้บริหารก็ได้ใกล้ชิดกับครูได้พบปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง ทำให้แก้ปัญหาได้ถูกต้อง

12. การสาธิต เป็นการพิเศษแบบแสดงตัวอย่างให้ดู โรงเรียนอาจจะใช้วิทยากรภายในโรงเรียน ในกลุ่มโรงเรียน หรือวิทยากรจากบุคคลภายนอกมาสาธิตเรื่องที่เป็น

ผู้บริหารไม่สนับสนุนการสอนวิชาอาชีพและไม่เข้าใจกระบวนการเรียนการสอนโดยการใช้แหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระ

ปัญหาและข้อเสนอแนะ (กระทรวงศึกษาธิการ 2527 : 55)

1. แหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระอยู่ไกลจาก สถานศึกษา และมีจำนวนน้อยไม่พอกับจำนวนนักเรียน
2. ปัญหาเรื่องการเงินเทศ ไม่มีบุคลากรที่จะให้การนิเทศนักเรียนได้และโรงเรียนก็ ไม่มีงบประมาณในการนิเทศ
3. ถ้าจะจัดให้มีการฝึกงานภายนอกโรงเรียน ควรมีรถบริการนักเรียนและครูไปยัง แหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระ
4. ศูนย์ A.V.C. ของกรมอาชีวศึกษา รับผู้เข้าปฏิบัติงานได้ในอัตราจำกัด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จำเนียร น้อยท่าช้าง (2523 . 8-10) หน่วยงานนิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขต การศึกษา 5 ได้วิจัยเรื่อง "ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับเรื่องการเรียนวิชาอาชีพของ เด็กตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2521" กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองนักเรียนที่เรียนตาม หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2521 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ต้องการให้ บุตรหลานของตนเรียนวิชาอาชีพเหมือนอาชีพตน แต่ต้องการให้ทางโรงเรียนเปิดสอนวิชาอาชีพ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นถึงร้อยละ 93.17 ในการเลือกแผนการเรียน ผู้ปกครองให้เด็กเลือกแผนการ เรียนเอง และผู้ปกครองและเด็กร่วมกันพิจารณาเลือกแผนการเรียน ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความพอใจ ในวิชาเลือกที่โรงเรียนเปิดสอนอยู่ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยในการที่จะให้เด็กระดับเดียวกัน เรียนวิชาเลือกเหมือนกัน การเรียนวิชาอาชีพ ผู้ปกครองต่างมีความเห็นว่า ควรให้บุตรหลาน ของตนเรียนวิชาอาชีพอยู่ในโรงเรียนและทางโรงเรียนจะให้เด็กไปเรียนวิชาอาชีพไหน

สงบ ลักษณะ (2523 . 22-26) ได้วิจัยเรื่อง "การศึกษาสถานภาพการจัดแผน การเรียนวิชาอาชีพและการใช้แหล่งวิทยาการและสถานประกอบการ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษา ตอนต้น พ.ศ.2521 " กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยศึกษานิเทศก์ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวด

วิชาकरणและอาชีพ และเจ้าของสถานฝึกงานอาชีพที่ได้ความร่วมมือในการรับนักเรียนเข้าฝึกงานอาชีพและแม่ตามเขตการศึกษาเขตละ 2 จังหวัด รวม 25 จังหวัด เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า การจัดแผนการเรียนวิชาอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่จัดแผนการเรียนวิชาอาชีพให้เน้นวิชาเลือก คิดเป็นร้อยละ 79.95 โดยจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียนเอง ร้อยละ 76.92 ที่จัดให้นักเรียนไปฝึกงานอาชีพในสถานฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียนมีร้อยละ 23.08 สำหรับโรงเรียนที่จัดให้นักเรียนไปฝึกงานอาชีพกับสถานฝึกอาชีพนอกโรงเรียนนั้นนักเรียนส่วนมากร้อยละ 54.52 ใช้แบบฝึกอาชีพกับผู้ปกครองของนักเรียนเอง ส่วนปัญหาการจัดแผนการเรียนวิชาอาชีพและการจัดให้นักเรียนไปฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียนได้แก่ โรงเรียนยังขาดเอกสารหลักสูตรและคู่มือต่าง ๆ ของบุคลากรที่มีความรู้ด้านวิชาชีพโดยตรง ขาดสถานที่ เครื่องมือ และวัสดุที่ใช้ในการสอนวิชาอาชีพ ผู้ปกครองและนักเรียนไม่สนใจที่จะเลือกเรียนวิชาอาชีพ ต้องการเรียนแต่วิชาการเท่านั้นเพราะมุ่งจะเรียนต่อในระดับสูงขึ้นไปอีก ด้านการใช้สถานฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน ส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจจุดมุ่งหมายของการฝึกงานของนักเรียนคือพอ จึงทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร และสถานฝึกยังรับนักเรียนได้จำกัดเพราะเป็นสถานประกอบอาชีพขนาดเล็ก อุปกรณ์มีจำกัด เจ้าของสถานฝึกงานไม่มีเวลาที่จะสอนหรือดูแลนักเรียนได้ทั่วถึง นักเรียนและครูนิเทศขาดความสะดวกในการไปใช้สถานฝึกอาชีพนอกโรงเรียน เนื่องจากไม่มีพาหนะรับ-ส่ง ไม่มีค่าใช้จ่ายในการฝึกและการนิเทศ มีปัญหาในการจัดการวางสอบ ต้องจัดเวลาพิเศษให้ นักเรียนและครูนิเทศ และระยะเวลาที่ฝึกสั้นหรือน้อยเกินไป การฝึกไม่ต่อเนื่องทำให้ได้ผลไม่สมบูรณ์ นักเรียนไม่เกิดทักษะเพียงพอในอาชีพนั้น

อุษา เหมตะทีลป และคณะ (2524 : 15-21) ได้วิจัยเรื่องความคิดเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในการส่งนักเรียนออกไปฝึกงานอาชีพนอกสถานศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 " กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชาकरणงานและอาชีพ และหัวหน้าฝ่ายแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 3 จำนวน 116 คน จากโรงเรียน 29 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า หมวดวิชาอาชีพที่โรงเรียนส่วนใหญ่ เปิดสอนคือวิชาอาชีพในหมวดเกษตรกรรม หมวดคหกรรม และช่างอุตสาหกรรมตามลำดับ ไม่มีโรงเรียนใดที่ส่งนักเรียนไปศึกษาหาความรู้

ในแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระเลย ปัญหาในการสอน วิชาอาชีพเรียงตามลำดับคือ ขาดสถานที่ฝึกงาน ขาดวัสดุอุปกรณ์ และขาดครูผู้สอนวิชาอาชีพ สำหรับสาเหตุของการไม่ส่งนักเรียนออกฝึกงานอาชีพนอกสถานที่ ก็ เห็นว่าสถานประกอบอาชีพ อิสระไม่มีปริมาณงานมากพอ ที่จะส่งนักเรียนไปฝึกงาน จังหวัดไม่ประกาศรายชื่อ แหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ สถานฝึกงานอาชีพอยู่ห่างไกลโรงเรียนมาก มีปัญหาเรื่องเงินค่าใช้จ่ายของ ผู้ฝึกและขาดคำสั่งครูที่จะออกไปฝึก

โสภณ โสมคี (2526 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรกลุ่มการงานและอาชีพในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในเขตการศึกษา 6" กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยหัวหน้าสถานศึกษา ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนการงานและอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินการในกิจกรรมการใช้หลักสูตรกลุ่มการงานและอาชีพ ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนได้ดำเนินการอยู่ในระดับมากในเรื่อง การจัดแผนการเรียน การวางแผนการสอน เทคนิคและวิธีสอน และการจัดและประเมินผลการเรียน และดำเนินการอยู่ในระดับน้อยเกี่ยวกับเรื่อง สื่อการเรียนและสถานที่ที่ใช้สอนและฝึกงานเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค ปรากฏว่า ทั้งผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนประสบปัญหาอยู่ในระดับมากในเรื่องสื่อการเรียนและเรื่องการจัดแผนการเรียน และประสบปัญหาอยู่ในระดับน้อยในเรื่องการวางแผนการสอน สถานที่ที่ใช้สอน และฝึกงาน การ วัดผลและประเมินผลการเรียน และเรื่องเทคนิคและวิธีสอน

พริ้มเพรา คงชนะ (2526 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน วิชาอาชีพท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 10" ประชากรประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 159 คน และครูผู้สอนวิชาอาชีพ 167 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า สื่อการสอนที่ครูผู้สอนใช้ในการเรียนการสอน ครุมีใช้แต่ไม่เพียงพอ ครูผู้สอนศึกษา สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่นเป็นบางครั้ง และใช้เฉพาะ บางบทบาทหัวข้อและค้นคว้าจากหนังสือประกอบ หลักสูตรเป็นสื่อการสอนที่ครูผู้สอนใช้มากที่สุด จุลสาร ประกอบการเรียนเป็นสื่อการสอนที่ครูผู้สอนใช้น้อยที่สุด เกี่ยวกับปัญหาพบว่า มีปัญหามาก เมื่อไม่ได้รับสื่อการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นหรือได้รับล่าช้าหรือไม่ครบถ้วนหรือไม่เพียงพอกับความต้องการ

ไม่สามารถปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน ไม่สามารถจัดทาและนำสื่อการเรียน และไม่สามารถประเมินผลได้ตามที่เสนอแนะไว้ในคู่มือการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่นและภาคเอกชนอุปกรณ์เกี่ยวกับการทดสอบนอกเหนือจากการใช้การสังเกตและการตรวจงาน

สุวิทย์ ชี้อตอง (2527 : 112 - 114) ได้วิจัยเรื่อง "สภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง" กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ครูผู้สอนวิชาอาชีพ 171 คน นักเรียนที่เรียนวิชาอาชีพ 399 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามและแบบสังเกต ผลการวิจัยพบว่า สภาพการเรียนการสอนวิชาอาชีพ การสอนที่ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ นักเรียนใช้วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ อย่างระมัดระวัง นักเรียนปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อตกลงในการใช้วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมืออย่างเคร่งครัด ใช้วิธีการสอนโดยการบรรยาย การพานักเรียนออกไปทัศนศึกษาหรือดูงานด้านวิชาชีพในท้องถิ่น การแข่งวิทยากรหรือบุคลากรในท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ การมอบหมายงานให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้า การทำรายงานส่งเป็นรายบุคคล การมอบหมายงานให้นักเรียนร่วมศึกษาค้นคว้าและทำรายงานส่งเป็นกลุ่ม การให้นักเรียนจัดทำบอร์ดหรือป้ายนิเทศเกี่ยวกับงานอาชีพอย่างสม่ำเสมอ ในด้านสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีความเห็นว่า สื่อการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ส่วนใหญ่มีความเพียงพอในระดับน้อย

ในด้านการวัดผลและประเมินผล ครูผู้สอนมีความเห็นว่า การวัดผลและประเมินผล ส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยคือ การที่ครูผู้สอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตั้งเกณฑ์ การวัดและประเมิน ผลการเรียนการสอนทำให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดในสมุด การมอบหมายให้นักเรียนค้นคว้าแล้วเขียนรายงานส่ง การให้นักเรียนอภิปรายหรือรายงานหน้าชั้นเรียน และการจัดสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์หลัง ในด้านการแนะแนว ครูผู้สอนมีความเห็นว่าบริการค่านแนะแนวอาชีพที่โรงเรียนจัดขึ้น และการให้บริการ ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย สถานที่ที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก คือการให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพในแต่ละสาขาวิชา ในด้านสถานที่ใช้สอนและฝึกงาน ครูผู้สอนมีความเห็นว่า ค่านสถานที่ใช้สอนและฝึกงาน และการให้นักเรียนไปฝึกปฏิบัติงานในสถานที่ต่าง ๆ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับไม่มีเลย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิชาอาชีพเพิ่มเติมที่โรงเรียน เปิดสอน และเป็นการศึกษาสภาพปัญหา ปัญหา และประมวลข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบุคคลากรที่เกี่ยวข้องในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในระดับโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ
2. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ มีจำนวนทั้งสิ้น 122 โรงเรียน ในจำนวนดังกล่าวนี้มีโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาอาชีพ(เพิ่มเติม) จำนวน 40 โรงเรียน เป็นการศึกษาสภาพ ปัญหา และประมวลข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบุคคลากรที่เกี่ยวข้องในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในระดับโรงเรียน ในโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาอาชีพเพิ่มเติม ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในปีการศึกษา 2528 บุคคลากรในโรงเรียนได้แก่

- 1.1 ผู้บริหารโรงเรียนทุกคน จำนวน 80 คน ได้แก่
 - 1.1.1 ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่หรือครูใหญ่ จำนวน 40 คน
 - 1.1.2 ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ จำนวน 40 คน
- 1.2 หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ และครูผู้สอนวิชาอาชีพเพิ่มเติม จำนวน 111 คน ได้แก่

1.2.1 หัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพทุกคน จำนวน 40 คน

1.2.2 ครูผู้สอนวิชาอาชีพเพิ่มเติม ทุกโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาอาชีพ(เพิ่มเติม) เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกมาโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) หมวดวิชาละ 1 คน ในหมวดวิชาที่แต่ละโรงเรียนเปิดสอนในปีการศึกษา 2528 จำนวน 71 คน

1.2.2.1 ครูผู้สอนวิชาเกษตรกรรมจำนวน 16 คน

1.2.2.2 ครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมจำนวน 31 คน

1.2.2.3 ครูผู้สอนวิชาคหกรรมจำนวน 18 คน

1.2.2.4 ครูผู้สอนวิชาศิลปะและหัตถกรรมจำนวน 6 คน

1.3 ครูแนะแนว ทุกโรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง เลือกมาโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 40 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม และแบบสำรวจรายวิชาอาชีพเพิ่มเติมที่โรงเรียนเปิดสอน

2.1 แบบสอบถาม แบบสอบถามทั้งหมดมี 3 ชุด

แบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ในฐานะผู้กำหนดนโยบาย และวางแผนการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรในโรงเรียน

แบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับหัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพ และครูผู้สอนวิชาอาชีพเพิ่มเติม ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติการสอนในฐานะเป็นผู้ใช้หลักสูตร

แบบสอบถามชุดที่ 3 สำหรับครูแนะแนว ในฐานะผู้ให้การสนับสนุนการใช้หลักสูตร

แบบสอบถามทั้ง 3 ชุด มีลักษณะดังนี้

ชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการและผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ แบบสอบถามชุดนี้มี 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบ (Check-list) และแบบปลายเปิด (Open-Ended)

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตร ปัญหาและอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา เป็นคำถามที่เกี่ยวกับสภาพของโรงเรียนและสภาพของท้องถิ่น และสภาพการปฏิบัติ ปัญหาและอุปสรรคและวิธีการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้

หลักสูตร แบบสอบถามตอนนี้เป็นแบบตรวจสอบ (Check-list) และแบบปลายเปิด (Open-Ended) เพื่อให้ได้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ และครูผู้สอนวิชาอาชีพเพิ่มเติม แบบสอบถามชุดนี้มี 2 คนคือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบ (Check-list) และแบบปลายเปิด (Open-Ended)

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตร ปัญหาและอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา ในการใช้หลักสูตร เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรในด้านการจัดการเรียน เอกสารประกอบหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน และการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร แบบสอบถามตอนนี้เป็นแบบตรวจสอบ (Check-list) และแบบปลายเปิด (Open-Ended) เพื่อให้ได้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

ชุดที่ 3 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูแนะแนว แบบสอบถามชุดนี้มี 2 คนคือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบ (Check-list) และแบบปลายเปิด (Open-Ended)

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตร ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาในการใช้หลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว แบบสอบถามตอนนี้เป็นแบบตรวจสอบ (Check-list) และแบบปลายเปิด (Open-Ended) เพื่อให้ได้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

2.2 แบบสำรวจ เป็นแบบสำรวจรายวิชาอาชีพเพิ่มเติมที่โรงเรียนเปิดสอน โดยสำรวจจากแผนการเรียนที่โรงเรียนเปิดสอน ทุกโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาอาชีพเพิ่มเติม ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในปีการศึกษา 2528

การสร้างแบบสอบถาม

การสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ศึกษาเอกสารประกอบหลักสูตร เอกสารหลักสูตร คู่มือหลักสูตร แนวทางการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น เอกสารงานวิจัย

ตลอดจนบทความและวารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ศึกษาทฤษฎีและหลักการต่าง ๆ เกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้

3. ศึกษาและประมวลปัญหาของการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2521 และปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 จากเอกสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ จากกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

4. สัมภาษณ์เพิ่มเติมจากบุคลากรของกรมสามัญศึกษา และขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

5. สร้างแบบสอบถามขึ้นต้น

6. นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ทางการศึกษาช่วยพิจารณาแก้ไข

7. นำคำแนะนำ ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามมาขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้แบบสอบถามสมบูรณ์ครบถ้วน

8. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เก็บข้อมูลด้วยการส่งและรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองเป็นบางส่วน และบางส่วนใช้วิธีการทางไปรษณีย์

3.1 แบบสำรวจวิชาอาชีพเพิ่มเติม ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ที่โรงเรียนเปิดสอนในปีการศึกษา 2528 สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 6, 7, และ 8 ได้กรุณาออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชบทภาคเหนือ

3.2 แบบสอบถาม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กรุณาออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชบทภาคเหนือ ที่เปิดวิชาอาชีพเพิ่มเติม ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในปีการศึกษา 2528

จากแบบสอบถามส่งไปจำนวน 231 ฉบับ ได้รับกลับคืนจำนวน 189 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.82 ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนที่ส่ง	จำนวนที่ได้รับคืน	แบบสอบถามที่สมบูรณ์	ร้อยละ
ผู้บริหารโรงเรียน	80	64	64	80.00
หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพและครู	111	91	91	81.98
ครูแนะแนว	40	34	34	85.00
รวม	231	189	189	81.82

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา และมีความสมบูรณ์ทั้งหมด นำไปวิเคราะห์ โดยหาค่าร้อยละ (Percentage) เป็นรายข้อ ทั้งของผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ และครูผู้สอนวิชาอาชีพเพิ่มเติม และครูแนะแนว โดยหาค่าสถิติเป็นตอน เหมือนกันทั้ง 3 ฉบับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) พร้อมทั้งบรรยายประกอบตาราง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตร ปัญหาและอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาในการใช้หลักสูตร วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) เป็นรายข้อและเสนอเป็นตารางประกอบกับบรรยายและวิเคราะห์โดยวิธีหาค่าความถี่

ตอนที่ 3 ข้อมูลแบบสำรวจรายวิชาอาชีพเพิ่มเติมที่โรงเรียนเปิดสอน วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) พร้อมทั้งบรรยายประกอบตาราง

การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ มุ่งศึกษาการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในด้านต่าง ๆ 6 ด้าน คือ

1. การจัดแผนการเรียน
2. เอกสารประกอบหลักสูตร
3. สื่อการเรียนการสอน
4. กิจกรรมการเรียนการสอน
5. การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน
6. การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

โดยแบ่งการเสนอข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์เป็น 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 เป็นการเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 เป็นการเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตร ปัญหาและอุปสรรค ข้อเสนอแนะ วิธีการแก้ไขปัญหาในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม
- ตอนที่ 3 เป็นการเสนอข้อมูลจากแบบสอบถาม เกี่ยวกับวิชาอาชีพเพิ่มเติมที่โรงเรียนเปิดสอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหาร จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และการเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาการทำงานและอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครู จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา วุฒิทางวิชาชีพ ประสบการณ์ในการทำงาน และการเข้าร่วมสัมมนาหรือปฏิบัติการ หรือการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาการทำงานและอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่พัก จำนวนรายวิชาอาชีพที่สอน และอาชีพพิเศษนอกเหนือจากการทำงานประจำในโรงเรียน
3. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูแนะแนว จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและการเข้าร่วมสัมมนาหรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาการทำงานและอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งมีรายละเอียดดังเสนอไว้ในตารางที่ 2 - 11 ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหาร จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และการเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาการทำงานและอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

สถานภาพ	ผู้บริหาร N = 64	
	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	54	84.38
หญิง	10	15.60
อายุ		
21 - 30 ปี	9	14.06
31 - 40 ปี	36	56.25
41 - 50 ปี	16	25.00
51 - 60 ปี	3	4.69
วุฒิทางการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	5	7.81
ปริญญาตรี	55	85.94
ปริญญาโท	4	6.25
ประสบการณ์ในการทำงาน		
1 - 5 ปี	33	51.56
6 - 10 ปี	25	39.06
11 - 15 ปี	5	7.81
16 - 20 ปี	1	1.56
21 - 25 ปี	-	-
การเข้าร่วมสัมมนาหรือการประชุมปฏิบัติการหรือการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาการทำงานอาชีพ		
ไม่เคย	53	82.81
เคย	11	17.18

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คือเป็นชายร้อยละ 84.38 เป็นหญิงร้อยละ 15.63 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 56.25 รองลงมาคืออายุระหว่าง 41 - 50 ปี, 21 - 30 ปี และ 51 - 60 ปี โดยมีค่าร้อยละ 25.00, 14.06 และ 4.69 ตามลำดับ

สำหรับวุฒิทางการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 85.94 รองลงมาคือระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาโท โดยมีค่าร้อยละเท่ากับ 7.81 และ 6.25 ตามลำดับ ส่วนประสบการณ์ในการทำงานนั้น ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ 1 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.56 รองลงมาได้แก่ 6 - 10 ปี, 11 - 15 ปี และ 16 - 20 โดยมีค่าร้อยละ 39.6, 7.81 และ 1.56 ตามลำดับ และส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรม ถึงร้อยละ 82.81 และมีเพียงร้อยละ 17.19 เท่านั้น ที่เคยเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรม

ตารางที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครู จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา วุฒิทางวิชาชีพ ประสบการณ์ในการทำงาน และการเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุม ปฏิบัติการ หรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาکارงานและอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

สถานภาพของครู	ครู N = 91	
	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	57	62.64
หญิง	34	37.36
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	-	-
20 - 30 ปี	65	71.43
31 - 40 ปี	23	25.27
41 - 50 ปี	3	3.30
51 - 60 ปี	-	-
วุฒิทางการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	54	59.34
ปริญญาตรี	37	40.66
ปริญญาโท	-	-
วุฒิทางวิชาชีพ		
ไม่มี	20	21.98
มี	71	78.02
ประสบการณ์ในการทำงาน		
1 - 5 ปี	50	54.95
6 - 10 ปี	36	39.56
11 - 15 ปี	3	3.30

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สถานภาพของครู	ครู N = 91 จำนวน ร้อยละ	
ประสบการณ์ในการทำงาน (ต่อ)		
16 - 20 ปี	2	2.20
20 ปีขึ้นไป	-	-
การเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรม เกี่ยวกับหลักสูตรวิชาการงานและอาชีพ		
ไม่เคย	49	53.85
เคย	42	46.15

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ครูเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คือเป็นชาย ร้อยละ 62.64 เป็นหญิงร้อยละ 37.36 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 71.43 รองลงมามีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี และ 41 - 50 ปี โดยมีค่าร้อยละ 25.27 และ 3.30 ตามลำดับ

สำหรับวุฒิทางการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มากกว่าระดับปริญญาตรีไม่มี คือมีวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีร้อยละ 59.38 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ 40.66 ครูส่วนใหญ่มีวุฒิทางวิชาชีพร้อยละ 78.02 ที่ไม่มีวุฒิทางวิชาชีพร้อยละ 21.98 ส่วนประสบการณ์ในการทำงานนั้น ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ 1 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 54.95 รองลงมาคือ 6 - 10 ปี, 11 - 15 ปี และ 16 - 20 ปี โดยมีค่าร้อยละ 39.56, 3.29 และ 2.20 ตามลำดับ และส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรมคิดเป็นร้อยละ 53.85 และเคยเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรมร้อยละ 46.15

ตารางที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของครูแนะแนว จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และการเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาการงานและอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

สถานการณ์	ครูแนะแนว N = 34	
	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	13	38.24
หญิง	21	61.76
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	-	-
20 - 30 ปี	26	76.47
31 - 40 ปี	8	23.53
40 ปีขึ้นไป	-	-
วุฒิทางการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	7	20.59
ปริญญาตรี	27	79.41
ปริญญาโท	-	-
ประสบการณ์ในการทำงาน		
1 - 5 ปี	29	85.29
6 - 10 ปี	5	14.71
10 ปีขึ้นไป	-	-
การเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาการงานและอาชีพ		
ไม่เคย	29	85.29
เคย	5	14.71

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าครูแนะแนวเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือ เป็นเพศหญิงร้อยละ 61.76 เป็นชายร้อยละ 38.24 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 76.47 และอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ร้อยละ 23.53 อายุ 40 ปีขึ้นไป ไม่มีเลย

สำหรับวุฒิทางการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็น ร้อยละ 79.41 และระดับต่ำกว่าปริญญาตรีร้อยละ 20.59 ระดับปริญญาโทไม่มีเลย ส่วน ประสบการณ์ในการทำงานนั้นส่วนใหญ่มีประสบการณ์ 1 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 85.29 มีประสบการณ์ 6 - 10 ปี ร้อยละ 14.71 และส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุม ปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาการทำงานและอาชีพ ถึงร้อยละ 85.29 ที่เคยเข้าร่วมสัมมนาหรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาการทำงานและอาชีพมีเพียง ร้อยละ 14.71 ที่ไม่เคยเข้าร่วมสัมมนาหรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาการทำงาน และอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 85.29

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 จำนวนผู้บริหารที่เคยเข้าร่วมประชุมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาการทำงานและอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

เรื่องที่เข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรม	ผู้จัดการสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรืออบรม	จำนวนวันที่เข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรม	จำนวนผู้บริหาร	ร้อยละ
1. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521	กลุ่มโรงเรียน	2	1	6.67
2. หลักสูตรวิชาการทำงานและอาชีพ	กลุ่มโรงเรียน	3	1	6.67
3. การบริหารวิชาการทำงานและอาชีพ	กรมสามัญศึกษา	3	3	20.00
4. การจัดแผนการเรียนวิชาชีพ	กลุ่มโรงเรียน	2	1	6.67
5. แนวการจัดการรายวิชาอาชีพ	เขตการศึกษา 8	3	1	6.67
6. การจัดทำแผนการศึกษาสอนวิชาการทำงานและอาชีพ	กลุ่มโรงเรียน เขตการศึกษา 8	3 5	1	6.67
7. งานดูแลรักษาน้ำบ้าน	เขตการศึกษา 7	7	1	6.67
8. การสอนวิชาการทำงานตามจุดประสงค์	เขตการศึกษา 8 กลุ่มโรงเรียน	10 3	1	6.67
9. การสร้างข้อทดสอบวิชาการทำงานและอาชีพ	เขตการศึกษา 8	10	1	6.67
10. การใช้โรงฝึกงาน	กรมสามัญศึกษา	2	1	6.67
11. ครูการทำงานและอาชีพ	กรมสามัญศึกษา	5	1	6.67
	รวม		15	100.00

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารเคยเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการ หรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรกลุ่มวิชาการงานและอาชีพระดับมัธยมศึกษา โดยเรียง ลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสรุปได้ ดังนี้

1. เรื่องการบริหารวิชาการงานและอาชีพ จัดโดยกรมสามัญศึกษา มีจำนวนผู้ บริหาร 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20.20

2. เรื่องหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 จัดโดยกลุ่มโรงเรียน, เรื่อง หลักสูตรวิชาการงานและอาชีพ จัดโดยกลุ่มโรงเรียน เรื่องการจัดแผนการเรียน วิชาชีพ จัดโดยกลุ่มโรงเรียน เรื่องแนวการจัดรายวิชาอาชีพ จัดโดยเขตการศึกษา 8 เรื่อง การจัดทำแผนการสอนวิชาการงานและอาชีพ จัดโดยกลุ่มโรงเรียนและ เขตการศึกษา 8 เรื่อง งานดูแลรักษาน้ำบ้าน จัดโดยเขตการศึกษา 8 และกลุ่มโรงเรียน เรื่องการสร้างข้อตกลงวิชา การงานและอาชีพ จัดโดย เขตการศึกษา 8 เรื่อง การใช้โรงฝึกงาน จัดโดยกรมสามัญ ศึกษา และเรื่องครูการงานและอาชีพ จัดโดยกรมสามัญศึกษา มีจำนวนผู้บริหาร เท่ากันคือ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 จำนวนครูที่เคยเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการ หรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

เรื่องที่เข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรม	ผู้จัดการสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือการอบรม	จำนวนวันที่เข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรม	จำนวนครู	ร้อยละ
1. หลักสูตรวิชาการงานและอาชีพ	กรมสามัญศึกษา	5	3	8.19
	กรมสามัญศึกษา	1	1	2.70
	เขตการศึกษา 7	2	2	5.40
	เขตการศึกษา 7	10	1	2.70
	เขตการศึกษา 8	12	1	2.70
	เขตการศึกษา 8	10	2	5.40
	เขตการศึกษา 8	3	4	10.81
	กลุ่มโรงเรียน	5	2	5.40
	กลุ่มโรงเรียน	3	2	5.40
	กลุ่มโรงเรียน	2	2	5.40
	กลุ่มโรงเรียน	2	1	2.70
2. การเขียนแผนการสอน	กลุ่มโรงเรียน	3	2	5.40
	กลุ่มโรงเรียน	2	1	2.70
3. การวัดผลประเมินผลวิชาอาชีพ	กลุ่มโรงเรียน	2	1	2.70
	กลุ่มวิชาการ	3	1	2.70
4. ช่างไม้บ้าน	กรมสามัญศึกษา	30	1	2.70
5. เขียนแบบ	เขตการศึกษา 7	10	1	2.70
6. การตัดเย็บเสื้อผ้า	เขตการศึกษา 6	28	1	2.70
7. การบำรุงรักษาจักรเย็บผ้า	กรมสามัญศึกษา	5	1	2.70

ตารางที่ 6 (ต่อ)

เรื่องที่เข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรม	ผู้จัดการสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือการอบรม	จำนวนวันที่เข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรม	จำนวนครู	ร้อยละ
8. การเรียนวิชาศกกรรม	เขตการศึกษา 7	10	1	2.70
	เขตการศึกษา 8	10	1	2.70
9. การสอนวิชาเกษตร	กรมสามัญศึกษา	7	1	2.70
	เขตการศึกษา 8	10	1	2.70
	เขตการศึกษา 8	3	1	2.70
	กลุ่มโรงเรียน	5	1	2.70
	กลุ่มโรงเรียน	4	1	2.70
รวม			37	100.00

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า ครูเคยเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสรุปได้ดังนี้

1. เรื่องหลักสูตรวิชาการงานและอาชีพ จัดโดยเขตการศึกษา 8 และกลุ่มโรงเรียน และเรื่องการสอนวิชาศกกรรม จัดโดยเขตการศึกษา 7 มีจำนวนครูเท่ากันคือ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 10.81
2. เรื่องหลักสูตรวิชาการงานและอาชีพ จัดโดยกรมสามัญศึกษามีจำนวนครู 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8.19
3. เรื่องหลักสูตรวิชาการงานและอาชีพ จัดโดยเขตการศึกษา 7 เขตการศึกษา 8 และกลุ่มโรงเรียน และเรื่องเขียนแผนการสอน จัดโดยกลุ่มโรงเรียน มีจำนวนครูเท่ากันคือ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.40
4. เรื่องหลักสูตรวิชาการงานและอาชีพ จัดโดยกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7

เขตการศึกษา 8 และกลุ่มโรงเรียน เรื่องช่างในบ้าน จัดโดยกรมสามัญศึกษา เรื่องการบำรุงรักษาจักรเย็บผ้า จัดโดยกรมสามัญศึกษา เรื่องการตัดเย็บเสื้อผ้า จัดโดยเขตการศึกษา 10 เรื่องการเขียนแผนการสอน จัดโดยกลุ่มโรงเรียน เรื่องการวัดผลประเมินผลวิชาอาชีพ จัดโดยกลุ่มโรงเรียนและกรมวิชาการ เรื่องการสอนวิชาเกษตร จัดโดยกรมวิชาการ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8 และกลุ่มโรงเรียน เรื่องการสอนวิชาคหกรรม จัดโดยเขตการศึกษา 7 เรื่องการเขียนแบบ จัดโดยเขตการศึกษา 7 มีจำนวนครูเท่ากันคือ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.70

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 จำนวนครูแนะแนวที่เคยเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาการงานและอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

เรื่องที่เข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรม	ผู้จัดการสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือการอบรม	จำนวนวันที่เข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรม	จำนวนครู	ร้อยละ
1. หลักสูตรวิชาการงานและอาชีพ	กลุ่มโรงเรียน	1	1	20.00
	เขตการศึกษา 8	3	1	20.00
	เขตการศึกษา 8	5	1	20.00
2. การแนะแนวอาชีพ	เขตการศึกษา 7	5	2	40.00
รวม			5	100.00

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่าครูแนะแนวเคยเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดได้ดังนี้

1. เรื่องการแนะแนวอาชีพ จัดโดยเขตการศึกษา 7 มีจำนวนครู 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00
2. เรื่องหลักสูตรวิชาการงานและอาชีพ จัดโดยกลุ่มโรงเรียนและเขตการศึกษา 8 มีจำนวนครูเท่ากันคือ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00

ตารางที่ 8 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครู จำแนกตามที่พัก จำนวนรายวิชาอาชีพที่สอน และอาชีพพิเศษนอกเหนือจากงานประจำในโรงเรียน

การปฏิบัติ	ครู N = 91	ร้อยละ
ที่พัก		
บ้านพักครูในบริเวณโรงเรียน	55	60.44
บ้านพักภายนอกโรงเรียน	36	39.56
ระยะห่างจากบ้านพักมายังโรงเรียน		
น้อยกว่า 5 กม.	21	58.33
6 - 10 กม.	6	16.67
11 - 15 กม.	3	8.33
16 - 20 กม.	4	11.11
21 - 25 กม.	1	2.78
26 - 30 กม.	-	-
30 กม ขึ้นไป	1	2.78
จำนวนรายวิชาอาชีพที่สอน		
1 - 2	21	23.08
3 - 4	25	27.47
5 - 6	23	25.27
7 - 8	11	12.09
9 รายวิชาขึ้นไป	1	1.10
อาชีพพิเศษนอกเหนือจากการทำงานประจำในโรงเรียน		
ไม่มี	38	41.76
มี	53	58.24
อาชีพพิเศษคือ		

ตารางที่ 8 (ต่อ)

การปฏิบัติ	ครู N = 91	
	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพพิเศษคือ (ต่อ)		
สอนพิเศษ	2	3.77
ค้าขาย	8	15.09
ทำนา	6	11.32
ทำสวน	19	35.85
ทำไร่	5	9.43
เลี้ยงสัตว์	13	24.53

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า ครูส่วนใหญ่ พักอยู่ในบ้านพักครูในบริเวณโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 60.44 มีครูที่พักอยู่บ้านพักนอกโรงเรียน ร้อยละ 39.56 ระยะทางจากบ้านพักนอกโรงเรียนมายังโรงเรียน ส่วนใหญ่มีระยะทาง 0 - 5 กม. คิดเป็นร้อยละ 58.33 รองลงไปคือ 6 - 10 กม., 16 - 20 กม., 11 - 15 กม. และ 21 - 25 กม. ซึ่งมีจำนวนเท่ากับ 30 กม. ขึ้นไป โดยมีค่าร้อยละ 16, 67, 11, 11, 8.33 และ 2.78 ตามลำดับ

จำนวนรายวิชาอาชีพที่ครูสอน พบว่าส่วนใหญ่ครูสอน 3 - 4 รายวิชา คิดเป็นร้อยละ 27.47 รองลงไปคือ 5 - 6 รายวิชา, 1 - 2 รายวิชา, 7 - 8 รายวิชา และ 9 รายวิชา โดยมีค่าร้อยละ 25.27, 23.08, 12.09 และ 1.10 ตามลำดับ

ครูส่วนใหญ่มีอาชีพพิเศษนอกเหนือจากการทำงานประจำในโรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 58.24 ครูมีส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.85 รองลงไปคือเลี้ยงสัตว์ ค้าขาย ทำนา ทำไร่ และสอนพิเศษ โดยมีค่าร้อยละ 24.53, 15.09, 11.32, 9.43 และ 3.77 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 การปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพของ
โรงเรียนและสภาพของท้องถิ่น

สภาพของโรงเรียนและท้องถิ่น	ผู้บริหาร จำนวน	N = 64 ร้อยละ
พื้นที่โรงเรียน		
1 - 25 ไร่	-	-
25 ไร่ขึ้นไป	64	100
ประเภทของโรงเรียน		
ระดับจังหวัด	-	-
ระดับอำเภอหรือกิ่งอำเภอ	53	82.81
ระดับตำบล	11	17.19
โรงเรียนห่างจากตัวจังหวัด		
1 - 10 กม.	3	4.69
11 - 20 กม.	4	6.25
21 - 30 กม.	8	12.50
31 - 40 กม.	5	7.81
41 - 50 กม.	8	12.50
50 กม. ขึ้นไป	36	56.25
สถานที่โรงเรียนสามารถใช้สอนและฝึกงานภายในท้องถิ่นที่อยู่ใกล้เคียงที่สุด		
1 - 5 กม.	26	40.63
6 - 10 กม.	10	15.63
11 - 15 กม.	7	10.94
16 - 20 กม.	2	3.13
21 - 25 กม.	3	4.69
26 - 30 กม.	5	7.81
30 กม. ขึ้นไป	11	17.19

ตารางที่ 9 (ต่อ)

สภาพของโรงเรียนและท้องถิ่น	ผู้บริหาร จำนวน	N = 64 ร้อยละ
แผนการเรียนวิชาอาชีพที่โรงเรียนเปิดสอน (ตอบได้หลายข้อ)		
เกษตรกรรม	58	90.63
คหกรรม	53	82.81
ช่างอุตสาหกรรม	48	75.00
ธุรกิจ	8	12.50
ศิลป์และหัตถกรรม	16	25.00
นาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์	5	7.81

ตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนทั้งหมดมีพื้นที่ 25 ไร่ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 100 และส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนระดับอำเภอหรือกิ่งอำเภอ คิดเป็นร้อยละ 82.81 โรงเรียนระดับตำบลมีค่าร้อยละ 17.19 โรงเรียนระดับจังหวัดไม่มีเลย และโรงเรียนส่วนใหญ่ห่างจากตัวจังหวัด 50 กม.ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 56.25 รองลงไปคือ 21 - 30 กม. มีจำนวนเท่ากับ 41 - 50 กม., 31 - 40 กม., 11 - 20 กม. โดยมีค่าร้อยละ 12.50, 7.81 และ 6.25 ตามลำดับ

สำหรับสถานที่โรงเรียนสามารถใช้สอนและฝึกงานภายในท้องถิ่นที่อยู่ใกล้เคียงที่สุดมีระยะห่าง 1 - 5 กม. คิดเป็นร้อยละ 40.63 รองลงไปคือ 30 กม.ขึ้นไป 6 - 10 กม., 11 - 15 กม., 26 - 30 กม., 21 - 25 กม., 16 - 20 กม. โดยมีค่าร้อยละ 17.19, 15.63, 10.94, 7.81, 4.69 และ 3.13 ตามลำดับ

โรงเรียนส่วนใหญ่เปิดแผนการเรียนวิชาอาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 90.63 รองลงไปคือ คหกรรม ร้อยละ 82.81 ช่างอุตสาหกรรม ร้อยละ 75.00 ศิลปและหัตถกรรม ร้อยละ 25.00 ที่เปิดน้อยได้แก่ ธุรกิจ และนาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์ เพียงร้อยละ 12.50, 7.81 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 สภาพการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพ
ของโรงเรียนและท้องถิ่น

สภาพของโรงเรียนและท้องถิ่น	ผู้บริหาร จำนวน	N = 64 ร้อยละ
การส่งเสริมอาชีพของโรงเรียนแก่ชุมชน		
ไม่จัด	14	21.88
จัด	50	78.13
วิธีการจัดการส่งเสริมอาชีพแก่ชุมชน (ตอบได้หลายข้อ)		
ให้การศึกษาอบรมแก่ประชาชนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม	21	42.00
สนับสนุนการฝึกกลุ่มอาชีพ	21	42.00
สนับสนุนด้านการปรับปรุงคุณภาพพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์	13	36.00

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดการส่งเสริมอาชีพแก่ชุมชน
คิดเป็นร้อยละ 78.13 สำหรับวิธีการจัดการส่งเสริมอาชีพแก่ชุมชนนั้น โรงเรียนให้การศึกษา
แก่ประชาชนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม และสนับสนุนการฝึกกลุ่มอาชีพ เป็นจำนวนเท่ากันคิดเป็น
ร้อยละ 42.00 ให้การสนับสนุนด้านการปรับปรุงคุณภาพพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ ร้อยละ 36.00

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 จำนวนโรงเรียนที่ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยราชการในท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ จำแนกตามชื่อหน่วยราชการในท้องถิ่น

หน่วยราชการในท้องถิ่น	โรงเรียน จำนวน	N. = 40 ร้อยละ
วิทยาลัยเกษตรกรรม	2	5.00
หน่วยสหกรณ์นิคม	2	5.00
การไฟฟ้าฝ่ายผลิต	1	2.50
กรมพัฒนาที่ดิน	3	7.50
วิทยาลัยครู	1	2.50
สำนักงานเกษตรอำเภอ	29	72.50
สำนักงานพัฒนาการอำเภอ	9	22.50
สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ	5	12.50
สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท	1	2.50
สำนักงานประถมศึกษาอำเภอ	1	2.50
สถานีตำรวจ	1	2.50
สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน	3	7.50
วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา	6	15.00
สำนักงานสัตวแพทย์อำเภอ	1	2.50
หน่วยฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่	3	7.50
โรงเรียนมัธยมที่อยู่ใกล้เคียง	4	10.00
สำนักงานประมงอำเภอ	3	7.50

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่า หน่วยราชการในท้องถิ่นที่โรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับความช่วยเหลือ คือ สำนักงานเกษตรอำเภอ คิดเป็นร้อยละ 72.50 รองลงไปคือ สำนักงานพัฒนาการอำเภอ ร้อยละ 22.50 วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ร้อยละ 15.00 สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ ร้อยละ 12.50 โรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ใกล้เคียง

ร้อยละ 10.00 กรมพัฒนาที่ดิน สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน หน่วยฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ และ
สำนักงานประมงอำเภอ จำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 7.50

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 สภาพการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพื้นที่
เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม ปัญหา
และอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการแก้ไขปัญหาในการใช้หลักสูตรในด้านต่าง ๆ ทั้ง 6
ด้าน คือ

1. การจัดการเรียน
2. เอกสารประกอบหลักสูตร
3. สื่อการเรียนการสอน
4. กิจกรรมการเรียนการสอน
5. การวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอน
6. การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม วิเคราะห์โดยหา
ค่าร้อยละ (Percentage) เป็นรายชื่อ เสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง

ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพ
เพิ่มเติม วิเคราะห์โดยเสนอเป็นความเรียง แสดงความถี่ของปัญหาและข้อเสนอแนะในแต่ละ
ด้านของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของผู้บริหาร ครู และครูแนะแนว นั้น แปล
ผลแยกกัน

ตั้งเสนอไว้ในตาราง 12 - 56

ตารางที่ 12 การปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของผู้บริหารในด้านการจัดแผนการเรียน เกี่ยวกับการวางแผนในการจัดแผนการเรียน เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาเพื่อเปิดแผนการเรียนวิชาอาชีพ และวิธีการที่ใช้สำรวจสภาพความต้องการของท้องถิ่นทางด้านการศึกษาและอาชีพ

การปฏิบัติ	ผู้บริหาร จำนวน	N = 64 ร้อยละ
1. ผู้วางแผนในการจัดแผนการเรียนในโรงเรียน (ตอบได้หลายข้อ)		
1.1 คณะกรรมการบริหารโรงเรียน	23	35.94
1.2 คณะกรรมการวิชาการ	36	56.25
1.3 คณะครูทั้งหมด	26	40.63
1.4 ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายแนะแนว	36	56.25
2. เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาเพื่อเปิดแผนการเรียนวิชาอาชีพ (ตอบได้หลายข้อ)		
2.1 ทรัพยากรที่โรงเรียนมีอยู่ เช่น ครู เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์	58	90.63
2.2 ความเห็นของผู้บริหารและครู	41	64.06
2.3 ความต้องการของตลาดแรงงานในชุมชนและท้องถิ่น	29	45.31
2.4 มีสถานฝึกอาชีพให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ	19	29.69
2.5 ความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียน	46	71.88
3. วิธีการที่ใช้สำรวจสภาพความต้องการของท้องถิ่นทางด้าน การศึกษาและอาชีพ (ตอบได้หลายข้อ)		
3.1 แต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจสภาพความต้องการ ของท้องถิ่น	21	32.81
3.2 สืบถามจากนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน	40	62.50

ตารางที่ 12 (ต่อ)

การปฏิบัติ	ผู้บริหาร จำนวน	N = 64 ร้อยละ
3. วิธีการที่ใช้สำรวจสภาพความต้องการของท้องถิ่นทางด้าน การศึกษาและอาชีพ (ตอบได้หลายข้อ) (ต่อ)		
3.3 ใช้แบบสอบถามหรือสัมภาษณ์ชาวบ้านในชุมชน	27	41.19
3.4 สังเกตจากสภาพท้องถิ่น	49	76.56
3.5 ศึกษาจากสถิติและเอกสารของทางราชการในท้องถิ่น	17	26.56

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นในด้านการจัดแผนการเรียน ผู้วางแผนในการจัดแผนการเรียนในโรงเรียนส่วนใหญ่คือ ผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการและฝ่ายแนะแนว และคณะกรรมการวิชาการ เป็นจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 56.25 รองลงไปที่คือคณะครูทั้งหมด ร้อยละ 40.63 ที่ปฏิบัติน้อยที่สุดคือ คณะกรรมการบริหารโรงเรียน เพียงร้อยละ 35.94 เกณฑ์ที่โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้พิจารณาเพื่อเปิดแผนการเรียนวิชาอาชีพคือ ทรัพยากรที่โรงเรียนมีอยู่ เช่น ครู เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 90.63 รองลงไปได้แก่ ความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียน ร้อยละ 71.88 ความเห็นของผู้บริหารและครูร้อยละ 64.06 ความต้องการของตลาดแรงงานในชุมชน ร้อยละ 45.31 และมีสถานฝึกอาชีพให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ มีน้อยที่สุด ร้อยละ 29.69

วิธีการที่ใช้สำรวจสภาพความต้องการของท้องถิ่นทางด้านการศึกษาและอาชีพ โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธี สังเกตจากสภาพท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 76.56 รองลงไปที่คือ สัมภาษณ์จากนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน ร้อยละ 62.50 ใช้แบบสอบถามหรือสัมภาษณ์ชาวบ้านในชุมชน ร้อยละ 41.19 แต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ร้อยละ 32.81 วิธีการที่ใช้น้อยที่สุดคือ ศึกษาจากสถิติและเอกสารของทางราชการในท้องถิ่น มีเพียงร้อยละ 26.56

ตารางที่ 13 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม ของผู้บริหารในด้านการจัดแผนการเรียน เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำแผนการเรียน การเปิดแผนการเรียนวิชาชีพ การสำรวจความต้องการของท้องถิ่นทางด้านการศึกษาและอาชีพ

ปัญหา	จำนวนความถี่
1. การจัดทำแผนการเรียน	
1.1 ผู้วางแผน/ผู้เกี่ยวข้องยังไม่เข้าใจการจัดแผนการเรียนวิชาอาชีพ	21
1.2 ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาอาชีพท้องถิ่น	43
2. การเปิดแผนการเรียนวิชาอาชีพ	
2.1 เครื่องมือและอุปกรณ์ที่จะให้นักเรียนฝึกหัดปฏิบัติมีไม่เพียงพอ	43
2.2 ครูผู้สอนวิชาอาชีพท้องถิ่นมีไม่เพียงพอ	45
2.3 ไม่ทราบว่าจะใช้แหล่งฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียนที่ใด	25
2.4 งบประมาณที่ใช้ดำเนินงานตามแผนการเรียนมีไม่เพียงพอ	39
3. การสำรวจสภาพความต้องการของท้องถิ่นทางด้านการศึกษาอาชีพ	
3.1 ผู้ปกครองและชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือ	11
3.2 ไม่มีงบประมาณและบุคลากรที่รับผิดชอบ	31

จากตารางที่ 13 เมื่อพิจารณาปัญหาการจัดแผนการเรียนตามความสำคัญของจำนวนความถี่ จะเห็นว่าผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ การขาดบุคลากรที่มีความรู้ความ

เข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาอาชีพท้องถิ่น (จำนวนความถี่ = 43) ปัญหารองลงไป คือ ผู้วางแผน/ผู้เกี่ยวข้องยังไม่เข้าใจการจัดแผนการเรียนวิชาอาชีพ (จำนวนความถี่ = 21)

ปัญหาในการเปิดแผนการเรียนวิชาอาชีพ ตามความสำคัญของจำนวนความถี่ จะเห็นว่าผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาที่สำคัญคือ ครูผู้สอนวิชาอาชีพท้องถิ่นมีไม่เพียงพอ (จำนวนความถี่ = 45) ปัญหารองลงไปคือ เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ที่จะให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ มีไม่เพียงพอ (จำนวนความถี่ = 43) งบประมาณที่ใช้ดำเนินงานตามแผนการเรียนมีไม่เพียงพอ (จำนวนความถี่ = 39) ไม่ทราบว่าจะใช้แหล่งฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียนที่ใด (จำนวนความถี่ = 25)

ปัญหาในการสำรวจสภาพความต้องการของท้องถิ่นทางด้านการศึกษาและอาชีพ ตามความสำคัญของจำนวนความถี่ จะเห็นว่าผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ ไม่มีงบประมาณและบุคลากรที่รับผิดชอบ (จำนวนความถี่ = 31) ปัญหารองลงไปคือ ผู้ปกครอง และชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือ (จำนวนความถี่ = 11)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 วิธีการแก้ไขปัญหในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของผู้บริหารในด้าน
การจัดแผนการเรียนเกี่ยวกับการวางแผนในการจัดแผนการเรียน การ
เปิดแผนการเรียนวิชาอาชีพ และการสำรวจสภาพความต้องการของท้องถิ่น
ทางด้านการศึกษาและอาชีพ

การปฏิบัติในการแก้ไข้ปัญหา	จำนวนความถี่
1. การวางแผนในการจัดแผนการเรียน	
1.1 ใช้โปรแกรมการจัดแผนการเรียนสำเร็จรูป ของศึกษานิเทศก์	10
1.2 ศึกษาจากแผนการเรียนวิชาอาชีพของโรงเรียนอื่น ๆ	26
1.3 ปรึกษาคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียน	20
1.4 ปรึกษากับ โรงเรียนในกลุ่มและต่างกลุ่ม	18
2. การเปิดแผนการเรียนวิชาอาชีพ	
2.1 ดัดแปลงวัสดุราคาถูกลงที่หาได้ในท้องถิ่น ใช้แทน เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์บางอย่าง	43
2.2 ยืมวัสดุอุปกรณ์จากโรงเรียนในกลุ่มหรือต่างกลุ่ม	13
2.3 ยืมวัสดุอุปกรณ์จากหน่วยราชการ แหล่งวิทยากร สถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระ ในท้องถิ่น	23
2.4 ส่งครูไปอบรมวิชาอาชีพ เช่น ให้ไปอบรมหลักสูตร ระยะสั้น	45
2.5 ยืมครูผู้ชำนาญการจากโรงเรียนในกลุ่มหรือ ต่างกลุ่มมาช่วยสอน	3
2.6 เชิญหน่วยฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่มาประจำที่ โรงเรียนหรือสถานที่ใกล้โรงเรียน	11

ตารางที่ 14 (ต่อ)

การปฏิบัติในการแก้ไข้ปัญหา	จำนวนความถี่
3. การสำรวจสภาพความต้องการของท้องถิ่นทางด้านการศึกษาและอาชีพ	
ส่งคณะครูออกไปพบปะพูดคุยกับชาวบ้านบ่อย ๆ และชี้แจงให้ชาวบ้านเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร	5

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นถึงวิธีการแก้ไข้ปัญหาของผู้บริหารในด้านการจัดแผนการเรียน เกี่ยวกับการวางแผนการจัดแผนการเรียนในโรงเรียน ตามความสำคัญของความถี่ จะเห็นว่าวิธีการที่ผู้บริหารส่วนใหญ่ใช้ในการแก้ไข้ปัญหาคือ ศึกษาจากแผนการเรียนวิชาอาชีพของโรงเรียนอื่น ๆ (จำนวนความถี่ = 26) วิธีการรองลงไปคือ ปรึกษาคณะกรรมการบริหารหลุ่มโรงเรียน (จำนวนความถี่ = 20) ปรึกษากับโรงเรียนในกลุ่มและต่างกลุ่ม (จำนวนความถี่ = 18) วิธีการที่ใช้น้อยที่สุดคือ ใช้โปรแกรมการจัดแผนการเรียนสำเร็จรูปของศึกษานิเทศก์ (จำนวนความถี่ = 10)

วิธีการแก้ไข้ปัญหาของผู้บริหารในการเปิดแผนการเรียนวิชาอาชีพตามความสำคัญของความถี่ จะเห็นว่าวิธีการที่ผู้บริหารส่วนใหญ่ใช้ในการแก้ไข้ปัญหา คือ ส่งครูไปอบรมวิชาอาชีพ เช่น ให้ไปอบรมหลักสูตรระยะสั้น (จำนวนความถี่ = 45) วิธีการรองลงไป คือ คัดแปลงวัสดุราคาถูกลงที่ทำได้ในท้องถิ่น ใช้แทนเครื่องมือและอุปกรณ์บางอย่าง (จำนวนความถี่ = 43) ยืมวัสดุอุปกรณ์จากหน่วยราชการ แหล่งวิทยากร สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระในท้องถิ่น (จำนวนความถี่ = 23) วิธีการที่ใช้น้อยที่สุดคือ ยืมครูผู้ชำนาญการจากโรงเรียนในกลุ่มหรือต่างกลุ่มมาช่วยสอน (จำนวนความถี่ = 3)

วิธีการแก้ไข้ปัญหาของผู้บริหารในการสำรวจสภาพความต้องการของท้องถิ่นทางด้านการศึกษาและอาชีพ จะเห็นว่าวิธีการที่ผู้บริหารใช้ในการแก้ไข้ปัญหาคือ ส่งคณะครูออกไปพบปะพูดคุยกับชาวบ้านบ่อย ๆ และชี้แจงให้ชาวบ้านเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร (จำนวนความถี่ = 5)

ตารางที่ 15 การปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม ของผู้บริหารในด้านการจัดแผนการเรียนเกี่ยวกับวิธีประชาสัมพันธ์หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นแก่ชุมชน การดำเนินการของโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนและผู้ปกครองได้ทราบถึงรายละเอียด คุณลักษณะ และจุดมุ่งหมายของวิชาอาชีพท้องถิ่น

การปฏิบัติ	ผู้บริหาร	N = 64
	จำนวน	ร้อยละ
1. วิธีประชาสัมพันธ์หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่น		
แก่ชุมชน (ตอบได้หลายข้อ)		
1.1 จัดครูออกไปแนะแนวการศึกษาต่อ แก่นักเรียน	64	100
ประณมปีที่ 6 ในพื้นที่ก่อนรับสมัครนักเรียน ม. 1		
แก่นักเรียนและผู้ปกครองในโรงเรียนประถมศึกษา		
1.2 ออกไปชี้แจงชาวบ้านร่วมกับอำเภอเคลื่อนที่หรือ	29	45.31
การประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้าน		
1.3 ติดโปสเตอร์ แจกแผ่นปลิวและเอกสารแนะนำรายวิชา	19	29.69
อาชีพท้องถิ่น		
1.4 จัดนิทรรศการ วันตลาดนัด โดยร่วมกับชุมชน วัด	20	31.25
โรงเรียน หรือสถานที่ที่เหมาะสม		
1.5 เชิญผู้แทนครูประจำชั้น ป. 6 ของโรงเรียน	13	20.31
ประถมศึกษาในพื้นที่บริการ มารับฟังคำชี้แจง		
เกี่ยวกับหลักสูตรและแผนการเรียน		
1.6 ขอความร่วมมือจากสื่อมวลชนของท้องถิ่นในการ	16	25.00
เผยแพร่ข่าว		
1.7 ให้นักเรียนได้ช่วยเหลือและมีส่วนร่วมในการ	27	42.19
ประชาสัมพันธ์หลักสูตร		

ตารางที่ 15 (ต่อ)

การปฏิบัติ	ผู้บริหาร จำนวน	N = 64 ร้อยละ
2. การดำเนินการของโรงเรียนเพื่อให้นักเรียน และผู้ปกครองได้ทราบถึงรายละเอียด คุณลักษณะ และจุดมุ่งหมายของวิชาอาชีพท้องถิ่น (ตามได้หลายข้อ)		
2.1 แจกคู่มือนักเรียนหรือเอกสารแนะนำการเลือก แผนการเรียน	53	82.81
2.2 พบกับผู้ปกครองนักเรียนเป็นรายบุคคล	13	20.31
2.3 ประชุมผู้ปกครอง	55	85.94
2.4 ติดแผ่นปลิว โปสเตอร์	11	17.19
2.5 ครูแนะแนวนักเรียนเป็นรายบุคคล	18	28.13
2.6 ครูแนะแนวนักเรียนเป็นรายกลุ่ม	38	59.38

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่า ทุกโรงเรียน ประชาสัมพันธ์หลักสูตรวิชาอาชีพ
ท้องถิ่นแก่ชุมชน โดยจัดครูไปแนะแนวการศึกษาต่อแก่นักเรียนระดับปีที่ 6 ในพื้นที่บริการ
ก่อนรับสมัครนักเรียน ม. 1 แก่นักเรียนและผู้ปกครองในโรงเรียนประถมศึกษา คิดเป็น
ร้อยละ 100 รองลงไป คือ ออกไปชี้แจงกับชาวบ้านร่วมกับอำเภอเคลื่อนที่หรือการประชุม
กำนันผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 45.31 ให้นักเรียนได้ช่วยเหลือและมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์
หลักสูตรร้อยละ 42.19 จัดนิทรรศการวันตลาดนัด โดยร่วมกับชุมชน วัด โรงเรียนหรือสถาน
ที่เหมาะสม ร้อยละ 31.25 ติดโปสเตอร์ แจกแผ่นปลิวและเอกสารแนะนำรายวิชาอาชีพ
ท้องถิ่น ร้อยละ 29.69 ขอความร่วมมือจากสื่อมวลชนของท้องถิ่นในการเผยแพร่ข่าว ร้อยละ
25.00 ที่ปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การเชิญผู้แทนครูประจำชั้น ป. 6 ของโรงเรียนประถมศึกษา
ในพื้นที่บริการ มารับฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตรและแผนการเรียน มีเพียงร้อยละ 20.31

สำหรับการดำเนินการของโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนและผู้ปกครองได้ทราบถึง

รายละเอียด คุณลักษณะ และจุดมุ่งหมายของวิชาอาชีพท้องถิ่น โรงเรียนส่วนใหญ่ ประชุม
 ผู้ปกครองคิดเป็นร้อยละ 85.94 รองลงไปคือแจกคู่มือนักเรียนหรือเอกสารแนะนำการ
 เลือกแผนการเรียน ร้อยละ 82.81 ครูแนะแนวนักเรียนเป็นรายกลุ่ม ร้อยละ 59.38
 ครูแนะนำนักเรียนเป็นรายบุคคล ร้อยละ 28.13 พบผู้ปกครองนักเรียนเป็นรายบุคคล
 ร้อยละ 20.31 ที่ปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ติดแผ่นปลิว โปสเตอร์ เพียงร้อยละ 17.19

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของผู้บริหาร ในด้านการจัดการเรียนเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค ในการประชาสัมพันธ์วิชาอาชีพท้องถิ่นแก่ชุมชน การดำเนินการเพื่อให้นักเรียนและผู้ปกครองได้ทราบถึงรายละเอียด คุณลักษณะ และจุดมุ่งหมายของวิชาอาชีพท้องถิ่น

ปัญหา	จำนวนความถี่
1. การประชาสัมพันธ์วิชาอาชีพท้องถิ่นแก่ชุมชน	
1.1 ผู้ปกครองไม่สนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนวิชาอาชีพท้องถิ่น	30
1.2 ชาวบ้านยังต้องการให้นักเรียนเรียนเพื่อเข้ารับราชการและเป็นลูกจ้างมากกว่าเกษตรกรหรือประกอบอาชีพอิสระ	41
1.3 ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนประถมศึกษาในการประชาสัมพันธ์หลักสูตร	5
2. การดำเนินการเพื่อให้นักเรียนและผู้ปกครองได้ทราบถึงรายละเอียด คุณลักษณะ และจุดมุ่งหมายของวิชาอาชีพท้องถิ่น	
2.1 ขาดงบประมาณในการจัดพิมพ์และจัดทำเอกสาร แผ่นปลิว และโปสเตอร์	19
2.2 ทางโรงเรียนเห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระหน้าที่แก่ครูมากเกินไป	13
2.3 ครูแนะแนวยังไม่มีความเข้าใจในเรื่องการแนะแนวและแผนการเรียนอาชีพ	
2.4 ครูแนะแนวมีไม่เพียงพอ	

จากตารางที่ 16 เมื่อพิจารณาปัญหาในการประชาสัมพันธ์วิชาอาชีพท้องถิ่นแก่ชุมชนตามความสำคัญของจำนวนความถี่ จะเห็นว่าผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาที่สำคัญ คือ ชาวบ้านยังต้องการให้นักเรียนเรียนเพื่อเข้ารับราชการและเป็นลูกจ้างมากกว่าเป็นเกษตรกรที่ประกอบ

อาชีพอิสระ (จำนวนความถี่ = 41) ปัญหารองลงไปคือ ผู้ปกครองไม่สนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนวิชาอาชีพท้องถิ่น (จำนวนความถี่ = 30) ไม่ได้รับความร่วมมือจากโรงเรียน ประถมศึกษาในการประชาสัมพันธ์หลักสูตร (จำนวนความถี่ = 5)

สำหรับปัญหาในการดำเนินการเพื่อให้นักเรียนและผู้ปกครองได้ทราบถึงรายละเอียด คุณลักษณะ และจุดมุ่งหมายของวิชาอาชีพท้องถิ่น ตามความสำคัญของจำนวนความถี่ จะเห็นว่าผู้บริหารส่วนใหญ่ เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ ครูแนะแนวมีไม่เพียงพอ (จำนวนความถี่ = 36) ปัญหารองลงไปคือ ครูแนะแนวยังไม่มีความเข้าใจในเรื่องการแนะแนวตามแผนการเรียน อาชีพ และขาดงบประมาณในการจัดพิมพ์ และจัดทำเอกสาร แผ่นปลิว และโปสเตอร์ จำนวนเท่ากัน (จำนวนความถี่ = 19) ทางโรงเรียนเห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระหน้าที่แก่ครูมากเกินไป (จำนวนความถี่ = 13)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17 วิธีการแก้ไขปัญหาในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของผู้บริหารในด้าน
การจัดแผนการเรียน เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่น
แก่ชุมชน และการดำเนินการของโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนและผู้ปกครอง
ได้ทราบถึงรายละเอียด คุณลักษณะ และจุดมุ่งหมายของวิชาอาชีพท้องถิ่น

การปฏิบัติในการแก้ไขปัญหา	จำนวนความถี่
1. การประชาสัมพันธ์หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นแก่ชุมชน เชิญศิษย์เก่าของโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในด้าน อาชีพท้องถิ่นมาร่วมประชาสัมพันธ์	26
2. การดำเนินการของโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนและ ผู้ปกครองได้ทราบถึงรายละเอียด คุณลักษณะ และ จุดมุ่งหมายของวิชาอาชีพท้องถิ่น	
2.1 ให้นักเรียนช่วยเหลือในการจัดทำโปสเตอร์ แผ่นปลิว	13
2.2 ให้นักเรียนรุ่นพี่แนะนำรุ่นน้องที่เข้ามาใหม่	18
2.3 มอบหมายให้อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำนักเรียน เป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม	48
2.4 ให้ข้อมูลรายละเอียดในวันปฐมฤกษ์	23
2.5 จัดแผนการเรียนวิชาอาชีพสำเร็จรูปโดยเลือก วิชาอาชีพท้องถิ่นไว้แล้ว	18
2.6 จัดป้ายนิเทศแสดงผลผลิตจากอาชีพต่าง ๆ ที่โรงเรียน เปิดสอนและหรือที่มีอยู่ในท้องถิ่น	1

จากตารางที่ 17 แสดงให้เห็นถึงวิธีการแก้ไขปัญหของผู้บริหารในด้านจัดแผน
การเรียนเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นแก่ชุมชน จะเห็นว่าวิธีการที่
ผู้บริหารใช้ในการแก้ไขปัญหาคือ เชิญศิษย์เก่าของโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในด้านอาชีพ-
ท้องถิ่นมาร่วมประชาสัมพันธ์ (จำนวนความถี่ = 26)

วิธีการแก้ไขปัญหของผู้บริหารในการดำเนินการเพื่อให้นักเรียนและผู้ปกครอง
ได้ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับวิชาอาชีพท้องถิ่น ตามความสำคัญของความถึ จะเห็นว่า
วิธีการที่ผู้บริหารส่วนใหญ่ ใช้ในการแก้ไขปัญหาคือ มอบหมายให้อาจารย์ที่ปรึกษา แนะนำ
นักเรียนเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่ม (จำนวนความถึ = 48) วิธีการรองลงไปคือ ให้ข้อมูล
รายละเอียดในวันปฐมนิเทศ (จำนวนความถึ = 23) วิธีการที่ใช้น้อยที่สุดคือ จัดป้ายนิเทศ
แสดงผลผลิตจากอาชีพต่าง ๆ ที่โรงเรียนเปิดสอนหรือที่มีอยู่ในท้องถิ่น (จำนวนความถึ = 1)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 18 สภาพการปฏิบัติการในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของผู้บริหารในด้านเอกสารประกบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน เกี่ยวกับการจัดทำแผนการสอน และสิ่งที่โรงเรียนได้จัดเตรียมเพื่อใช้ประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น

การปฏิบัติ	ผู้บริหาร N = 64 จำนวน ร้อยละ	
1. การจัดทำแผนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น		
1.1 ไม่มี	10	15.63
1.2 มี	54	84.38
จัดทำแผนการสอนโดย (ตอบได้หลายข้อ)		
1. โรงเรียนเป็นผู้จัดทำ	36	66.67
2. ครูและผู้เชี่ยวชาญหรือผู้อำนวยการในท้องถิ่นช่วยกันจัดทำ	10	18.52
3. มีการจัดทำร่วมกันภายในกลุ่มโรงเรียน	17	31.48
2. สิ่งที่โรงเรียนได้จัดเตรียมเพื่อใช้ประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น (ตอบได้หลายข้อ)		
2.1 จัดเตรียมสื่อการเรียน วัสดุอุปกรณ์ สำหรับจัดการเรียนการสอนไว้ก่อนเปิดภาคเรียน	43	67.19
2.2 จัดหาหนังสืออ่านประกอบ หนังสืออ้างอิงสำหรับอ่านประกอบการเรียนวิชาอาชีพท้องถิ่นไว้ที่ห้องสมุด	42	65.63
2.3 ติดต่อและเชิญวิทยากรจากภายนอกโรงเรียน	22	34.38
2.4 จัดโครงการพัฒนาเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการใช้หลักสูตรวิชาชีพท้องถิ่น	17	26.56
2.5 วางแผนร่วมกับโรงเรียนมัธยมที่อยู่ใกล้เคียงกันให้เปิดสอนรายวิชาอาชีพท้องถิ่นให้นักเรียนไปเรียนแล้วโอนผลการเรียนมาที่โรงเรียน	9	14.06

จากตารางที่ 18 แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ มีการจัดทำแผนการสอน วิชาอาชีพท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 84.38 ส่วนใหญ่ร้อยละ 66.67 โรงเรียนเป็นผู้จัดทำ รองลงไปคือ จัดทำร่วมกันภายในกลุ่มโรงเรียน ร้อยละ 31.48 มีเพียงร้อยละ 18.52 ที่ครูและผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ชำนาญการในท้องถิ่นช่วยกันจัดทำ

โรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำสื่อการเรียน วัสดุอุปกรณ์ สำหรับการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นไว้ก่อนเปิดภาคเรียน คิดเป็นร้อยละ 67.19 รองลงมาคือจัดหาหนังสืออ่านประกอบ หนังสืออ้างอิงสำหรับอ่านประกอบการเรียนวิชาอาชีพท้องถิ่นไว้ที่ห้องสมุด ร้อยละ 65.63 ติดต่อบริษัทหรือวิทยากรจากภายนอกโรงเรียน ร้อยละ 34.38 จัดโครงการพัฒนาเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่น ร้อยละ 26.56

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 19 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของผู้บริหารในด้าน
เอกสารประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค
ในการจัดทำแผนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น และการจัดเตรียมเพื่อใช้ประโยชน์
ในการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น

ปัญหา	จำนวนความถี่
1. การจัดทำแผนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น	
1.1 โรงเรียนไม่เข้าใจการจัดทำแผนการสอนที่ถูกต้อง	13
1.2 ครูไม่มีเวลาทำแผนการสอนเพราะสอนหลายวิชา	32
1.3 แผนการสอนที่กลุ่มโรงเรียนจัดทำขึ้นไม่เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น	16
2. การจัดเตรียมเพื่อใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น	
2.1 งบประมาณในการจัดซื้อสื่อการเรียน เครื่องมือ และวัสดุฝึกมีไม่เพียงพอ	40
2.2 ไม่มีวิทยากรที่ชำนาญการเกี่ยวกับวิชาอาชีพท้องถิ่น	28
2.3 โรงเรียนได้รับเอกสารประกอบหลักสูตรจากหน่วยงานล่าช้าเกินไป	21
2.4 โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการผลิตเอกสารเกี่ยวกับวิชาอาชีพท้องถิ่น	41

จากตารางที่ 19 เมื่อพิจารณาปัญหาในการจัดทำแผนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นตามความสำคัญของจำนวนความถี่ จะเห็นว่าผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ ครูไม่มีเวลาทำแผนการสอนเพราะสอนหลายวิชา (จำนวนความถี่ = 32) ปัญหารองลงไปคือ แผนการสอนที่กลุ่มโรงเรียนจัดทำขึ้นไม่เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น (จำนวนความถี่ = 16)

โรงเรียนไม่เข้าใจการจัดทำแผนการสอนที่ถูกต้อง (จำนวนความถี่ = 13)

ปัญหาการจัดเตรียมเพื่อใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น ตามความสำคัญของจำนวนความถี่ จะเห็นว่าผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่า โรงเรียนชาชนุคกลางที่มีความรู้ความเข้าใจในการผลิตเอกสารเกี่ยวกับวิชาอาชีพท้องถิ่น (จำนวนความถี่ = 49) รองลงไปคือ ขบประมาณในการจัดซื้อสื่อการเรียน เครื่องมือและวัสดุฝึกมีไม่เพียงพอ (จำนวนความถี่ = 40) ไม่มีวิทยากรที่ชำนาญการเกี่ยวกับวิชาอาชีพท้องถิ่น (จำนวนความถี่ = 28) โรงเรียนได้รับเอกสารประกอบจากหน่วยงานล่าช้าเกินไป (จำนวนความถี่ = 21)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 20 วิธีแก้ไขในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของผู้บริหาร ในด้านเอกสาร ประกอบหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน เกี่ยวกับการจัดทำแผนการสอนวิชา อาชีพท้องถิ่น การจัดเตรียมเพื่อประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนวิชา อาชีพท้องถิ่น

การปฏิบัติในการแก้ไข้ปัญหา	จำนวนความถี่
1. การจัดทำแผนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น	
1.1 จัดอบรม ประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำแผนการสอน ภายใหนวมคววิชาหรือโรงเรียน	29
1.2 โรงเรียนจัดทำแผนการสอนล่วงหน้าต้นปีการศึกษา ในช่วง ระยะเวลาเปิดเทอม	25
2. การจัดเตรียมเพื่อประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น	
2.1 ทำหนังสือขอเอกสารเผยแพร่ทางด้านอาชีพของท้องถิ่น ซึ่งหน่วยราชการจัดทำขึ้น	27
2.2 ได้รับความช่วยเหลือทางด้านสื่อการเรียน วัสดุอุปกรณ์ จากโรงเรียนมัธยมศึกษาภายในกลุ่มหรือต่างกลุ่ม	6
2.3 เชิญวิทยากรจากหน่วยราชการในท้องถิ่น	23
2.4 ขอยืมวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนจากหน่วยราชการในท้องถิ่น	20
2.5 คัดแปลงวัสดุราคาถูกในท้องถิ่น ใช้เป็นเครื่องมือและอุปกรณ์ แทนวัสดุราคาแพง	27

จากตารางที่ 20 แสดงให้เห็นถึงวิธีการแก้ไข้ปัญหาของผู้บริหารในด้านเอกสาร ประกอบหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน เกี่ยวกับการจัดทำแผนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น ตามความสำคัญของความถี่ จะเห็นว่าวิธีการที่ผู้บริหารส่วนใหญ่ใช้ในการแก้ไข้ปัญหาคือ จัดอบรม ประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำแผนการสอนภายใหนวมคววิชาหรือโรงเรียน (จำนวนความถี่ = 29) วิธีการรองลงไป คือ โรงเรียนจัดทำแผนการสอนล่วงหน้า ต้นปี

การศึกษาในช่วงระหว่างเวลาปิดเทอม (จำนวนความถี่ = 25)

วิธีการแก้ไขปัญหของผู้บริหารในการจัดเตรียมเพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียน การสอนวิชาชีพท้องถิ่น ตามความสำคัญของความถี่ จะเห็นว่าวิธีการที่ผู้บริหารส่วนใหญ่ ใช้ในการแก้ไขปัญหาคือ ทำหนังสือขอเอกสารเผยแพร่ทางด้านอาชีพของท้องถิ่นซึ่งหน่วย ราชการจัดทำขึ้น และคัดแปลงวัสดุราคาถูกในท้องถิ่น ใช้เป็นเครื่องมือและอุปกรณ์แทน วัสดุราคาแพง จำนวนความถี่เท่ากัน (จำนวนความถี่ = 27) วิธีการรองลงไปคือ เชิญ วิทยากรจากหน่วยราชการในท้องถิ่น (จำนวนความถี่ = 22) ขอยืมวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียน การสอนจากหน่วยราชการในท้องถิ่น (จำนวนความถี่ = 20) ได้รับความช่วยเหลือทางด้าน สื่อการเรียนวัสดุอุปกรณ์ จากโรงเรียนมัธยมศึกษาภายในกลุ่มหรือต่างกลุ่มน้อย (จำนวนความ ถี่ = 6)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 21 สภาพการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรเพิ่มเติม ของผู้บริหารเกี่ยวกับการใช้สถาน
ฝึกงานนอกโรงเรียนในการฝึกงานอาชีพท้องถิ่น เกี่ยวกับสถานที่โรงเรียน
ส่งนักเรียนไปฝึกงานอาชีพท้องถิ่น วิธีการเลือกสถานฝึกงานอาชีพภายใน
ท้องถิ่น

การปฏิบัติ	ผู้บริหาร N = 64 จำนวน	ร้อยละ
1. การใช้สถานฝึกงานอาชีพภายนอกโรงเรียน		
1. ไม่ใช่	50	78.13
2. ใช่	14	21.87
สถานที่โรงเรียนส่งนักเรียนไปฝึกงานอาชีพท้องถิ่น (ตอบได้หลายข้อ)		
1. โรงเรียนมัธยมศึกษาใกล้เคียง	3	21.43
2. โรงเรียนและวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา	1	7.14
3. โรงเรียนสารพัดช่างหรือหน่วยฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่	1	7.14
4. ศูนย์ฝึกอาชีพของกรมอาชีวศึกษา	-	-
5. สถานประกอบการเช่น ร้านค้า โรงงาน ฟาร์ม	6	42.86
6. สถานประกอบอาชีพอิสระ เช่นส่งไปฝึกกับผู้ปกครองนักเรียน	12	85.71
2. วิธีการเลือกสถานฝึกงานอาชีพภายในท้องถิ่น (ตอบได้หลายข้อ)		
2.1 จัดให้มีคณะกรรมการสำรวจแหล่งฝึกงานอาชีพ	12	85.71
2.2 สอบถามจากนักเรียนและผู้ปกครอง	10	71.43
2.3 ใช้แบบสอบถามเจ้าของสถานประกอบการและสถาน ประกอบอาชีพอิสระ	8	57.14
2.4 สัมภาษณ์เจ้าของสถานประกอบอาชีพอิสระ	12	85.71
2.5 สังเกต	8	57.14

จากตารางที่ 21 แสดงให้เห็นว่า มีโรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 78.13 ไม่ใช่

สถานฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน มีเพียงร้อยละ 21.87 ที่ส่งนักเรียนไปฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน สถานةที่โรงเรียนส่วนใหญ่ส่งนักเรียนไปฝึกงานอาชีพท้องถิ่น คือ สถานประกอบอาชีพอิสระ เช่นส่งนักเรียนไปฝึกกับผู้ปกครองนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 85.71 รองลงไปคือ สถานประกอบการ เช่น ร้านค้า โรงงาน ฟาร์ม ร้อยละ 42.86 โรงเรียนมัธยมศึกษาใกล้เคียง ร้อยละ 21.43 โรงเรียนและวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา และโรงเรียนสารพัดช่างหรือหน่วยฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ มีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 7.14 ไม่มีโรงเรียนใดส่งนักเรียนไปฝึกอาชีพของกรมอาชีวศึกษาเลย

โรงเรียนส่วนใหญ่เลือกสถานฝึกงานอาชีพภายในท้องถิ่น โดยจัดให้มีคณะกรรมการสำรวจแหล่งฝึกงานอาชีพ และสัมภาษณ์เจ้าของสถานประกอบอาชีพอิสระ จำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 85.71 รองลงไปคือ สัมภาษณ์จากนักเรียนและผู้ปกครอง ร้อยละ 71.43 ใช้แบบสอบถามเจ้าของสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระ และสังเกต เป็นจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 57.14

ตารางที่ 22 สภาพการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมให้ผู้บริหาร เกี่ยวกับการใช้สถานฝึกงานนอกโรงเรียนในการฝึกงานอาชีพท้องถิ่น เกี่ยวกับการดำเนินการติดต่อกับ เจ้าของกิจการหรือเจ้าของสถานฝึกงานอาชีพก่อนที่นักเรียนจะฝึกงานอาชีพ และวิธีการประเมินผลการเรียนการสอนรายวิชาอาชีพท้องถิ่น

การปฏิบัติ	ผู้บริหาร จำนวน	N = 64 ร้อยละ
1. การดำเนินการติดต่อกับเจ้าของกิจการหรือเจ้าของสถานฝึกงานนอกโรงเรียน (เลือกได้หลายข้อ)		
1.1 มีหนังสือแจ้งความจำเป็นในการฝึกงานอาชีพจากโรงเรียนไปยังสถานฝึกงานอาชีพในท้องถิ่น	8	57.14
1.2 แจ้งจุดประสงค์ในการให้นักเรียนมาฝึกงานให้เจ้าของกิจการหรือเจ้าของสถานฝึกงานอาชีพเข้าใจ	14	100
1.3 ผู้บริหารอธิบายและทำความเข้าใจกับเจ้าของสถานฝึกอาชีพด้วยตนเอง	9	64.29
1.4 แจ้งนโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับอาชีพท้องถิ่น	9	64.29
1.5 ชี้แจงพูดคุยกับเจ้าของสถานประกอบการหรือสถานประกอบอาชีพอิสระ ในเรื่องสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความต้องการของตลาดแรงงาน	14	100
2. วิธีการประเมินผลการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น (ตอบได้หลายข้อ)		
2.1 มีแบบประเมินผลการฝึกงานอาชีพสำหรับให้คะแนนนักเรียน	14	100
2.2 แหล่งวิทยากรเป็นผู้ประเมินผลการศึกษาและฝึกงานอาชีพแล้วรายงานการฝึกงานให้โรงเรียน	3	21.43
2.3 สถานประกอบการผู้ทำหน้าที่ฝึกงานอาชีพ และครูอาจารย์	6	42.81

ตารางที่ 22 (ต่อ)

การปฏิบัติ	ผู้บริหาร N = 64	
	จำนวน	ร้อยละ
ผู้ควบคุมและนิเทศการฝึกงานทำการประเมินผลร่วมกัน		
2.4 สถานประกอบการอาชีพอิสระ เจ้าของสถานประกอบการอาชีพอิสระ	12	85.71
ร่วมมือกันในการบันทึกเวลาและผลการฝึกงานอาชีพของนักเรียน การประเมินผลการฝึกงานอาชีพเป็นหน้าที่ของครูผู้นิเทศงาน		

จากตารางที่ 22 แสดงให้เห็นว่า ทุกโรงเรียนดำเนินการติดต่อกับเจ้าของกิจการหรือเจ้าของสถานฝึกงานอาชีพในท้องถิ่น โดยมีหนังสือแจ้งความจำเป็นในการฝึกงานอาชีพจากโรงเรียนไปยังสถานฝึกงานอาชีพในท้องถิ่น และชี้แจงพูดคุยกับเจ้าของสถานประกอบการหรือสถานประกอบอาชีพอิสระ ในเรื่องสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความต้องการของตลาดแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงไปได้แก่ ผู้บริหารอธิบายและทำความเข้าใจกับเจ้าของสถานฝึกอาชีพด้วยตนเอง และแจ้งนโยบายการศึกษาเกี่ยวกับอาชีพท้องถิ่น เป็นจำนวนเท่ากันคือร้อยละ 64.29 ที่ปฏิบัติน้อยที่สุดคือ มีหนังสือแจ้งความจำเป็นในการฝึกงานอาชีพจากโรงเรียนไปยังสถานฝึกงานอาชีพในท้องถิ่น ร้อยละ 57.14

ทุกโรงเรียนมีแบบประเมินผลการฝึกงานอาชีพสำหรับให้คะแนนนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 โรงเรียนส่วนใหญ่ประเมินผลการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น โดยสถานประกอบอาชีพอิสระ เจ้าของสถานประกอบอาชีพอิสระร่วมมือกันในการบันทึกเวลา และผลการฝึกงานอาชีพของนักเรียน การประเมินผลการฝึกงานอาชีพเป็นหน้าที่ของครูผู้นิเทศงาน คิดเป็นร้อยละ 85.71 รองลงไปคือสถานประกอบการผู้ทำหน้าที่ฝึกงานอาชีพ และครูอาจารย์ผู้ควบคุมและนิเทศการฝึกงานทำการประเมินผลร่วมกัน ร้อยละ 42.81 ที่ปฏิบัติน้อยที่สุดคือแหล่งวิทยากรเป็นผู้ประเมินผลการศึกษาและฝึกงานอาชีพแล้วรายงานการฝึกงานให้โรงเรียนเพียง ร้อยละ 21.43

ตารางที่ 23 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของผู้บริหารในการใช้สถานฝึกงานนอกโรงเรียน ในปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับสถานที่ที่โรงเรียนส่งนักเรียนไปฝึกงานอาชีพ การเลือกสถานฝึกงานอาชีพภายในท้องถิ่น และการดำเนินงานติดต่อกับเจ้าของสถานฝึกอาชีพก่อนที่นักเรียนจะไปฝึกงาน

ปัญหา	จำนวนความถี่
1. สถานที่โรงเรียนส่งนักเรียนไปฝึกงานอาชีพท้องถิ่น	
1.1 ไม่ได้รับความร่วมมือจากสถานฝึกอาชีพในชุมชน	3
1.2 ครูไม่สะดวกในการไปนิเทศนักเรียนที่ไปฝึกงานนอกโรงเรียน	7
1.3 โรงเรียนไม่มีงบประมาณในการเดินทางไปนิเทศการฝึกงานอาชีพ	12
1.4 ไม่มีครูอาจารย์ที่จะทำการนิเทศการฝึกงานอาชีพนักเรียนได้	4
1.5 นักเรียนมีเวลาในการฝึกงานอาชีพน้อยเกินไป	8
2. การเลือกสถานฝึกงานอาชีพภายในท้องถิ่น	
2.1 เจ้าของสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระเห็นว่าเป็นเรื่องที่ยุ่งยากที่จะนำนักเรียนมาฝึกงาน	7
2.2 สถานฝึกงานอาชีพที่มีอยู่นั้น ยังไม่เหมาะที่จะใช้ฝึกงานอาชีพ	11
3. การดำเนินการติดต่อกับเจ้าของกิจการหรือเจ้าของสถานฝึกอาชีพ ก่อนที่นักเรียนจะฝึกงานอาชีพท้องถิ่น	
3.1 เจ้าของสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระเห็นว่านักเรียนจะมาแข่งขันในการประกอบอาชีพของตนเอง	6

ตารางที่ 23 (ต่อ)

ปัญหา	จำนวนความถี่
3.2 เจ้าของสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพ อิสระไม่เต็มใจที่จะให้นักเรียนมาฝึกงานอาชีพ	8
4. การประเมินผลการเรียนการสอนรายวิชาอาชีพท้องถิ่น	
4.1 เจ้าของสถานประกอบการไม่ให้ความร่วมมือในการ บันทึกเวลาหรือผลการฝึกงานอาชีพของนักเรียน	9
4.2 ครู อาจารย์ ผู้นิเทศการฝึกงานไม่เข้าใจกระบวนการวัดผล ประเมินผลในสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระ	6

จากตารางที่ 23 เมื่อพิจารณาปัญหาในการใช้สถานฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียนเกี่ยวกับสถานที่ที่โรงเรียนส่งนักเรียนไปฝึกงานอาชีพท้องถิ่น ตามความสำคัญของจำนวนความถี่ จะเห็นว่าผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาที่สำคัญคือ โรงเรียนไม่มีงบประมาณในการเดินทางไปนิเทศฝึกงานอาชีพ (จำนวนความถี่ = 12) ปัญหารองลงไปคือ นักเรียนมีเวลาในการฝึกงานอาชีพน้อยเกินไป (จำนวนความถี่ = 8) ครูไม่สะดวกในการไปนิเทศนักเรียนที่ไปฝึกงานนอกโรงเรียน (จำนวนความถี่ = 7) ไม่มีครู อาจารย์ที่จะทำการนิเทศการฝึกงานอาชีพนักเรียนได้ (จำนวนความถี่ = 4) ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากสถานฝึกอาชีพชุมชน (จำนวนความถี่ = 3)

ปัญหาในการเลือกสถานฝึกงานอาชีพภายในท้องถิ่น ตามความสำคัญของความถี่ จะเห็นว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ สถานฝึกงานอาชีพที่มีอยู่ยังไม่เหมาะที่จะใช้ฝึกงานอาชีพได้ (จำนวนความถี่ = 11) ปัญหารองลงไปคือ เจ้าของสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระเห็นว่า เป็นเรื่องยุ่งยากที่จะนำนักเรียนมาฝึกงาน (จำนวนความถี่ = 7)

ปัญหาในการดำเนินการติดต่อกับเจ้าของกิจการ หรือเจ้าของสถานฝึกอาชีพ

ก่อนที่นักเรียนจะฝึกงานอาชีพท้องถิ่น ตามความสำคัญของความดี จะเห็นว่าผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาที่สำคัญ คือ เจ้าของสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระไม่เต็มใจที่จะให้นักเรียนมาฝึกงานอาชีพ (จำนวนความดี = 8) ปัญหารองลงไปคือ เจ้าของสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระเห็นว่านักเรียนจะมาแข่งขันในการประกอบอาชีพของตนเอง (จำนวนความดี = 6)

ปัญหาในการประเมินผลการเรียนการสอนรายวิชาอาชีพท้องถิ่น ตามความสำคัญของความดี จะเห็นว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ เห็นว่าปัญหาสำคัญคือ เจ้าของสถานประกอบการไม่ให้ความร่วมมือในการบันทึกเวลาหรือผลการฝึกงานอาชีพของนักเรียน (จำนวนความดี = 9) ปัญหารองลงไปคือ ครู อาจารย์ ผู้นิเทศการฝึกงานไม่เข้าใจกระบวนการวัดผลประเมินผลในสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระ (จำนวนความดี = 6)

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 24 วิธีแก้ไขปัญหาในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม ของผู้บริหารในการใช้สถานฝึกงานนอกโรงเรียน เกี่ยวกับสถานที่โรงเรียนส่งนักเรียนไปฝึกงานอาชีพ การเลือกสถานฝึกงานอาชีพภายในท้องถิ่น การดำเนินการติดต่อกับเจ้าของกิจการหรือเจ้าของสถานฝึกงานอาชีพก่อนที่นักเรียนจะฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน

การปฏิบัติในการแก้ไข้ปัญหา	จำนวนความถี่
1. สถานที่โรงเรียนส่งนักเรียนไปฝึกงานอาชีพ	
1.1 ยกย่องสถานประกอบการ สถานประกอบอาชีพอิสระที่ร่วมมือกับโรงเรียน	7
1.2 นำนักเรียนไปฝึกงานกับแหล่งวิทยากร โรงเรียนและโอนผลการเรียนมายังโรงเรียน	6
1.3 จัดหารายได้โดยการจัดงานหรือรับบริจาคเพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการไปนเทศการฝึกงานอาชีพ	8
1.4 จัดเวลาว่างให้ครูตลอดทั้งวันเพื่อให้ไปนเทศการฝึกงานได้สะดวก	9
1.5 ส่งนักเรียนไปฝึกงานและนเทศการฝึกงานในวันเสาร์ อาทิตย์ ด้วย	12
2. การเลือกสถานฝึกงานอาชีพภายในท้องถิ่น	
2.1 ให้คำตมแทนแก่สถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระในการนำนักเรียนมาฝึกงานอาชีพ	6
2.1 สอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติบางส่วนในโรงเรียนแล้วจึงนำไปฝึกงานอาชีพที่สถานประกอบการหรือสถานประกอบอาชีพอิสระ	12
3. การดำเนินการติดต่อกับเจ้าของกิจการหรือเจ้าของสถานฝึกงานอาชีพ ก่อนที่นักเรียนจะฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน	

ตารางที่ 24 (ต่อ)

การปฏิบัติในการแก้ไขปัญหา	จำนวนความถี่
3.1 โรงเรียนอำนวยความสะดวกให้แก่สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระทั้งในด้านวิชาการและวัสดุอุปกรณ์และช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ	5
3.2 เลือกลงสถานประกอบการหรือสถานประกอบอาชีพอิสระ ที่เป็นของผู้ปกครองนักเรียน และจัดกลุ่มนักเรียน เป็นกลุ่มเล็กที่มีลูกหลานของเขาไปช่วยเป็นการฝึกงานไปด้วย	11

จากตารางที่ 24 แสดงให้เห็นถึงวิธีการแก้ไขปัญหาของผู้บริหารในการใช้สถานฝึกงานนอกโรงเรียน เกี่ยวกับสถานที่ที่โรงเรียนส่งนักเรียนไปฝึกงาน ตามความสำคัญของความถี่ จะเห็นว่าวิธีการที่ผู้บริหารส่วนใหญ่ใช้ในการแก้ไขปัญหา คือ ส่งนักเรียนไปฝึกงาน และนิเทศการฝึกงานในวันเสาร์ อาทิตย์ด้วย (จำนวนความถี่ = 12) วิธีการรองลงไปคือ จัดเวลาว่างให้ครูตลอดทั้งวันเพื่อให้ไปนิเทศการฝึกงานได้สะดวก (จำนวนความถี่ = 9) จัดหารายได้ โดยการจัดงานหรือรับบริจาคเพื่อนำมาเบิกค่าใช้จ่ายในการนิเทศการฝึกงานอาชีพ (จำนวนความถี่ = 8) ยกย่องสถานประกอบการ สถานประกอบอาชีพอิสระที่ร่วมมือกับโรงเรียน (จำนวนความถี่ = 7)

วิธีการแก้ไขปัญหาของผู้บริหารในการเลือกสถานฝึกงานอาชีพภายในท้องถิ่น ตามความสำคัญของความถี่ จะเห็นว่าวิธีการที่ผู้บริหารส่วนใหญ่ใช้ในการแก้ไขปัญหา คือ สอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติบางส่วนในโรงเรียนแล้วจึงนำไปฝึกงานอาชีพที่สถานประกอบการหรือสถานประกอบอาชีพอิสระ (จำนวนความถี่ = 12) วิธีการรองลงไปคือ ให้ค่าตอบแทนแก่สถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระในการนำนักเรียนมาฝึกงาน (จำนวนความถี่ = 6)

วิธีการแก้ไขปัญหาของผู้บริหารในการดำเนินการติดต่อกับเจ้าของสถานฝึกงานอาชีพ

ก่อนที่นักเรียนจะฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน ตามความสำคัญของความดี จะเห็นว่าวิธีการที่ผู้บริหารส่วนใหญ่ใช้ในการแก้ไขปัญหาคือ เลือกสถานประกอบการหรือสถานประกอบอาชีพอิสระที่เป็นของผู้ปกครองนักเรียน และจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มเล็กที่มีลูกหลานของเขาไปช่วยเป็นการฝึกงานไปด้วย (จำนวนความดี = 11) วิธีการรองลงไป คือ โรงเรียนอำนวยความสะดวกให้แก่สถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระ ทั้งในด้านวิชาการและวัสดุอุปกรณ์ และช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ (จำนวนความดี = 5)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 25 สภาพการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของผู้บริหารในด้าน
กิจกรรมการเรียนการสอน เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ
ท้องถิ่นในโรงเรียน การใช้ประโยชน์ของโรงฝึกงานหรือห้องฝึกงานใน
โรงเรียน

การปฏิบัติ	ผู้บริหาร N = 64 จำนวน	ร้อยละ
1. สาเหตุที่โรงเรียนไม่ใช้สถานฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน		
(ตอบได้หลายข้อ)		
1.1 โรงเรียนได้สำรวจแล้วแต่ยังไม่มีสถานฝึกงานอาชีพที่อยู่ใน ในเกณฑ์ที่จะใช้ได้	38	76.00
1.2 สถานฝึกงานไม่ร่วมมือ	16	32.00
1.3 โรงเรียนมีปัญหาเรื่องการค้าขาย เช่น ค่าใช้จ่าย พาหนะ การนิเทศการฝึกงานและการจัดตารางเรียน	33	60.00
1.4 โรงเรียนเห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระหน้าที่เกินกว่าที่จะปฏิบัติได้	17	34.00
1.5 โรงเรียนยังไม่พร้อมที่จะดำเนินการ	19	38.00
ถ้าโรงเรียนไม่ใช้สถานฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน โรงเรียนจัด การเรียนการสอน ดังนี้ (ตอบได้หลายข้อ)		
1. เชิญวิทยากรผู้ชำนาญการอาชีพท้องถิ่นมาให้ความรู้	31	48.44
2. เชิญวิทยากรจากหน่วยราชการในท้องถิ่นมาให้ความรู้	24	37.50
3. ให้ครูอาชีพสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในโรงเรียน	64	100
2. การใช้ประโยชน์ของโรงฝึกงานหรือห้องฝึกงานในโรงเรียน		
(ตอบได้หลายข้อ)		
2.1 สอนวิชาคหกรรม	56	87.50
2.2 สอนวิชาเกษตรกรรม	41	64.06
2.3 สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม	53	82.81

ตารางที่ 25 (ต่อ)

การปฏิบัติ	ผู้บริหาร จำนวน	N = 64 ร้อยละ
2.4 สอนวิชาธุรกิจ	4	6.25
2.5 สอนวิชาศิลปทัศนกรรม	20	31.25
2.6 สอนวิชานาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์	15	23.44

จากตารางที่ 25 แสดงให้เห็นว่าในด้านกิจกรรมการเตรียมการสอนสำเหตุที่โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ใช่สถานฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน เพราะโรงเรียนได้สำรวจแล้ว แต่ยังไม่มีส่วนฝึกงานอาชีพที่อยู่ในเกณฑ์ที่จะใช้ได้ คิดเป็นร้อยละ 76.00 รองลงไปคือโรงเรียนมีปัญหาเรื่องการค้าเนิ่นการ เช่นค่าใช้จ่าย พาหนะ การนิเทศการฝึกงานและการจัดการเรียน ร้อยละ 60.00 ทุกโรงเรียนจัดการเรียนการสอนโดยใช้ครูอาชีพสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในโรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 100 รองลงไปคือ เชิญวิทยากรผู้ชำนาญการอาชีพท้องถิ่นมาให้ ความรู้ ร้อยละ 48.44 เชิญวิทยากรจากหน่วยราชการในท้องถิ่นมาให้ความรู้ ร้อยละ 37.50 โรงเรียนส่วนใหญ่ โรงฝึกงานหรือห้องฝึกงานในโรงเรียนสอนวิชาคหกรรม คิดเป็นร้อยละ 87.50 รองลงไปคือ สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม ร้อยละ 82.81 สอนวิชาเกษตรกรรม ร้อยละ 64.06 มีเพียงร้อยละ 6.25 ที่ใช้สอนวิชาธุรกิจ

สถาบันวิจัยประชากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 26 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์
ของโรงฝึกงานหรือห้องฝึกงาน

ปัญหา	จำนวนความถี่
โรงฝึกงานมีไม่เพียงพอ	25
โรงฝึกงานมีสภาพไม่เหมาะสมที่จะใช้ฝึกงาน	12
ไม่มีวัสดุอุปกรณ์เพียงพอที่จะดำเนินการฝึกงานที่มีประสิทธิภาพ	34

จากตารางที่ 26 เมื่อพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ของโรงฝึกงาน
หรือห้องฝึกงานตามความสำคัญของจำนวนความถี่ จะเห็นว่าผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหา
ที่สำคัญคือ ไม่มีวัสดุอุปกรณ์เพียงพอที่จะดำเนินการฝึกงานที่มีประสิทธิภาพ (จำนวน
ความถี่ = 34) ปัญหารองลงไปคือ โรงฝึกงานมีไม่เพียงพอ (จำนวนความถี่ = 25)
โรงฝึกงานมีสภาพไม่เหมาะสมที่จะใช้ฝึกงาน (จำนวนความถี่ = 12)

ตารางที่ 27 วิธีแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายหลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของผู้บริหาร เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์โรงฝึกงานหรือห้องฝึกงานในโรงเรียน

การปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่าย	จำนวนความถี่
ใช้อาคารประกอบของโรงเรียนเป็นโรงฝึกงาน เช่น โรงอาหาร ห้องประชุม	28
ตัดแปลงห้องเรียนเป็นสถานที่ฝึกงาน	23
นำเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ มาฝึกในห้องเรียน	17
สร้างสถานที่ฝึกงานเป็นการชั่วคราว	15

จากตารางที่ 27 แสดงให้เห็นถึงวิธีการแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายของผู้บริหาร เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์โรงฝึกงานหรือห้องฝึกงานในโรงเรียน ตามความสำคัญของความถี่ จะเห็นว่าวิธีการที่ผู้บริหารส่วนใหญ่ใช้ในการแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่าย คือ ใช้อาคารประกอบของโรงเรียนเป็นโรงฝึกงาน เช่น โรงอาหาร ห้องประชุม (จำนวนความถี่ = 28) วิธีการรองลงไปคือ ตัดแปลงห้องเรียนเป็นสถานที่ฝึกงาน (จำนวนความถี่ = 23) นำเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์มาฝึกในห้องเรียน (จำนวนความถี่ = 17) สร้างสถานที่ฝึกงานเป็นการชั่วคราว (จำนวนความถี่ = 15)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 28 สภาพการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม ในด้านการสนับสนุน และส่งเสริมการใช้หลักสูตร เกี่ยวกับลักษณะการติดตามผลการใช้หลักสูตร วิชาอาชีพท้องถิ่นที่ได้รับจากเขต/กรมวิชาการ และการดำเนินการของกลุ่ม โรงเรียนด้านวิชาการเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่ม

การปฏิบัติ	ผู้บริหาร N = 64 จำนวน ร้อยละ
1. ลักษณะการติดตามผลการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นที่ได้รับจากเขต/กรมวิชาการ (ตอบได้หลายข้อ)	
1.1 รวบรวมข้อมูลโดยสอบถามผู้บริหาร/ครู/นักเรียน	37 57.81
1.2 สังเกตสภาพทั่ว ๆ ไปของโรงเรียน	25 39.06
1.3 ทดสอบนักเรียน	22 34.38
1.4 ช่วยแก้ปัญหาบางข้อให้แก่ท่านและครู	18 28.13
1.5 นิเทศการจัดการเรียนการสอน	23 35.94
2. การดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนด้านวิชาการเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่ม	
2.1 ไม่มีการดำเนินการ	7 10.94
2.2 มีการดำเนินการ	57 89.06
วิธีการดำเนินการ (ตอบได้หลายข้อ)	
1. โรงเรียนได้เสนอปัญหาความต้องการอันจำเป็นเพื่อให้คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนได้พิจารณา	31 54.39
2. คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนได้พิจารณาข้อสรุปของผลการรวบรวมปัญหาและความต้องการอันจำเป็นของโรงเรียนภายในกลุ่มเพื่อกำหนดแผนปฏิบัติงานหรือโครงการประจำปีของกลุ่ม	23 40.35
3. กลุ่มโรงเรียนได้จัดประชุมสัมมนาในเรื่องที่ได้ตอบสนอง	28 49.12

ตารางที่ 28 (ต่อ)

การปฏิบัติ	ผู้บริหาร N = 64	
	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาความต้องการอันจำเป็นของโรงเรียน		
4. กลุ่มโรงเรียนได้มีการนิเทศติดตามงานของโรงเรียน ภายในกลุ่มซึ่งดำเนินงานโดยกลุ่มโรงเรียน	2	3.51

จากตารางที่ 28 แสดงให้เห็นว่าในด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรวิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ ได้รับการติดตามผลการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นจากเขต/กรมวิชาการ คือ รวบรวมข้อมูลโดยสอบถามผู้บริหาร/ครู และนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 57.81 รองลงไปที่คือ สังเกตสภาพทั่วไปที่โรงเรียน ร้อยละ 39.06 นิเทศการจัดการเรียนการสอน ร้อยละ 35.94 มีเพียงร้อยละ 28.13 ที่ช่วยแก้ปัญหาทางข้อให้แกผู้บริหารและครู ส่วนใหญ่กลุ่มโรงเรียนมีการดำเนินงานทางด้านวิชาการ เพื่อช่วยเหลือโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่มคิดเป็นร้อยละ 89.06 โดยกลุ่มโรงเรียนได้เสนอปัญหาความต้องการอันจำเป็นเพื่อให้อัตถุกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนได้พิจารณาเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 54.39 รองลงมาคือ กลุ่มโรงเรียนได้จัดประชุมสัมมนาในเรื่องที่ได้ตอบสนองความต้องการอันจำเป็นของโรงเรียน ร้อยละ 49.12 และที่ปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การนิเทศติดตามผลงานของโรงเรียนภายในกลุ่มซึ่งดำเนินการโดยกลุ่มโรงเรียน มีเพียงร้อยละ 3.51

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 29 สภาพการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม ในด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร เกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร ในการช่วยเหลือโรงเรียนใกล้เคียง และการดำเนินการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรในโรงเรียน

การปฏิบัติ	ผู้บริหาร N = 64	ร้อยละ
1. บทบาทของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรในการช่วยเหลือโรงเรียนใกล้เคียง		
1.1 ไม่เคยช่วยเหลือ	36	56.25
1.2 ช่วยเหลือ	28	43.75
วิธีการช่วยเหลือโรงเรียนใกล้เคียง		
1. ให้ยืมสื่อการเรียน	10	35.71
2. ให้ใช้สถานที่เพื่อฝึกงานและ/หรืออาชีพ	9	32.14
3. ให้คำแนะนำในฐานะเป็นโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง	14	50.00
ในบริเวณใกล้เคียง		
4. ให้ยืมเอกสารคู่มือครู คู่มือหลักสูตร	8	28.57
5. ให้ครูผู้สอนวิชาอาชีพไปช่วยสอน	6	21.43
6. ช่วยกันสอนบางรายวิชาแล้วให้นักเรียนโอนผล	3	10.71
การเรียนได้		
2. การดำเนินการในการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นในโรงเรียน		
2.1 ให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น	25	39.06
2.2 จัดให้มีการนิเทศการสอนและติดตามผลให้มีการเรียนการสอนและวัดผลประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้	15	23.44
2.3 โรงเรียนได้จัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อบริการและแนะนำการใช้หลักสูตร	14	21.88

ตารางที่ 29 (ต่อ)

การปฏิบัติ	ผู้บริหาร จำนวน	N = 64 ร้อยละ
2.4 พหุครูและนักเรียนไปทำงานและเยี่ยมเยียนโรงเรียนมัธยม อื่น ๆ ภายในจังหวัดหรือต่างจังหวัด	22	34.38

จากตารางที่ 29 แสดงให้เห็นว่า ในด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรส่วนใหญ่ไม่เคยช่วยเหลือโรงเรียนใกล้เคียง คิดเป็นร้อยละ 56.25 วิธีการที่โรงเรียนผู้นำหลักสูตรส่วนใหญ่ช่วยเหลือโรงเรียนใกล้เคียง คือ ให้คำแนะนำในฐานะเป็นโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง ในบริเวณใกล้เคียง ร้อยละ 50.00 รองลงไปคือ ให้ยืมสื่อการเรียนร้อยละ 35.71 ให้ใช้สถานที่เพื่อการฝึกงานและ/อาชีพ ร้อยละ 32.14 ให้ยืมเอกสาร คู่มือครู คู่มือหลักสูตร ร้อยละ 28.57 ให้ครูผู้สอนวิชาอาชีพไปช่วยสอน ร้อยละ 21.43 และที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ช่วยกันสอนบางรายวิชาแล้วให้นักเรียนโอนผลการเรียนได้ มีเพียงร้อยละ 10.71

วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นภายในโรงเรียน คือ ให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 39.06 รองลงไปคือ พหุครูและนักเรียนไปทำงานและเยี่ยมเยียนโรงเรียนมัธยมอื่น ๆ ภายในจังหวัดหรือต่างจังหวัด ร้อยละ 34.38

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 30 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของผู้บริหาร ในด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร เกี่ยวกับการติดตามผลการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นได้จากเขต/กรมวิชาการ การดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนด้านวิชาการเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่ม บทบาทของโรงเรียนผู้นำหลักสูตรในการช่วยเหลือโรงเรียนใกล้เคียง และการดำเนินการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรในโรงเรียน

ปัญหา	จำนวนความถี่
1. การติดตามผลการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นที่ได้รับจากเขต/ กรมวิชาการ	
1.1 ผู้นิเทศติดตามผลไม่ทราบสภาพปัญหาของท้องถิ่นที่แท้จริง	24
1.2 ข้อเสนอแนะในสภาพการปฏิบัติไม่สามารถนำมาปฏิบัติได้	32
1.3 ไม่ทราบผลของการนิเทศติดตามผล	18
2. การดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนด้านวิชาการ เพื่อช่วยเหลือ โรงเรียน	
2.1 ไม่มีงบประมาณ	23
2.2 การประชุมในแต่ละครั้งมักจะขาดความตั้งใจจริงที่จะแก้ปัญหา ที่กำลังประสบอยู่	15
2.3 ปัญหาที่สำคัญและสาเหตุที่แท้จริงมักไม่ได้รับการแก้ไข	22
2.4 บุคลากรไม่มีเวลาติดตามงานภายในกลุ่ม	26
3. บทบาทของโรงเรียนผู้นำหลักสูตรในการช่วยเหลือโรงเรียนใกล้เคียง อยู่ไกลจากโรงเรียนอื่นเกินไป	33
4. การดำเนินการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่น ในโรงเรียน	
4.1 ขาดความกระตือรือร้นที่จะเข้ารับการอบรม	14
4.2 ขาดงบประมาณในการส่งครูไปอบรม	25

ตารางที่ 30 (ต่อ)

ปัญหา	จำนวนความถี่
4.3 ขาดบุคลากรที่มีความสามารถทำกรณีศึกษาใน หมวดวิชาอาชีพท้องถิ่นได้	30

จากตารางที่ 30 เมื่อพิจารณาปัญหาในด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร เกี่ยวกับการติดตามผลการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นที่ได้รับจากเขต/กรมวิชาการ ตามความสำคัญของจำนวนความถี่ จะเห็นว่าผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ ข้อเสนอนั้นในสภาพการปฏิบัติไม่สามารถจะนำมาปฏิบัติได้ (จำนวนความถี่ = 32) ปัญหารองลงไป คือ ผู้ที่ติดตามผลไม่ทราบสภาพปัญหาของท้องถิ่นที่แท้จริง (จำนวนความถี่ = 24) ไม่ทราบผลของการนิตติดตามผล (จำนวนความถี่ = 18)

ปัญหาในการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนด้านวิชาการเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่ม ตามความสำคัญของจำนวนความถี่ จะเห็นว่าผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ บุคลากรไม่มีเวลาติดตามงานภายในกลุ่ม (จำนวนความถี่ = 26) ปัญหารองลงไปคือ ไม่มีงบประมาณ (จำนวนความถี่ = 23) ปัญหาที่สำคัญและสาเหตุที่แท้จริงมักไม่ได้รับการแก้ไข (จำนวนความถี่ = 22) การประชุมในแต่ละครั้งมักจะขาดความตั้งใจจริงที่จะแก้ปัญหาที่กำลังประสบอยู่ (จำนวนความถี่ = 15)

ปัญหาของโรงเรียนผู้นำหลักสูตรในการช่วยเหลือโรงเรียนใกล้เคียง ผู้บริหารเห็นว่า อยู่ไกลจากโรงเรียนอื่นเกินไป (จำนวนความถี่ = 3)

ปัญหาในการดำเนินการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นในโรงเรียน ตามความสำคัญของจำนวนความถี่ จะเห็นว่าผู้บริหารส่วนใหญ่ เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ ขาดบุคลากรที่มีความสามารถทำกรณีศึกษาในหมวดวิชาอาชีพท้องถิ่นได้ (จำนวนความถี่ = 30) ปัญหารองลงไปคือขาดงบประมาณในการส่งครูไปอบรม (จำนวนความถี่ = 25) ครูขาดความกระตือรือร้นที่จะเข้ารับการอบรม (จำนวนความถี่ = 14)

ตารางที่ 31 วิธีการแก้ไข้ปัญหาในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของผู้บริหารในด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร เกี่ยวกับการติดตามผลการใช้หลักสูตร วิชาอาชีพท้องถิ่นจากเขต/กรมวิชาการ การดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนด้านวิชาการเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนภายในกลุ่ม บทบาทของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรในการช่วยเหลือโรงเรียนใกล้เคียง และการดำเนินการในการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นในโรงเรียน

การปฏิบัติในการแก้ปัญหา	จำนวนความถี่
1. การติดตามผลการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นจากเขต/กรมวิชาการ	
1.1 ทางโรงเรียนได้แก้ปัญหาโดยการปรึกษากับกลุ่มโรงเรียน	9
1.2 โรงเรียนได้ช่วยตัวเองในการแก้ปัญหาในสภาพที่เป็นไปได้ของท้องถิ่น	41
2. การดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนด้านวิชาการเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนภายในกลุ่ม	
จัดประชุมทางด้านวิชาการโดยใช้สถานที่โรงเรียนหมกนเวียน	37
กันภายในกลุ่มโรงเรียน	
3. บทบาทของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรในการช่วยเหลือโรงเรียนใกล้เคียง	
ใช้เอกสาร จุลสาร เผยแพร่ผลงานในโรงเรียน	24
4. การดำเนินการในการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นในโรงเรียน	
ขอความร่วมมือจากโรงเรียนในกลุ่มหรือต่างกลุ่มในด้านต่าง ๆ	16

จากตารางที่ 31 แสดงให้เห็นวิธีการแก้ปัญหาของผู้บริหารในด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร เกี่ยวกับการติดตามผลการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นจากเขต/กรมวิชาการ ตามความสำคัญของความถี่ จะเห็นว่าวิธีการที่ผู้บริหารส่วนใหญ่ใช้ในการแก้ไข้ปัญหา คือ โรงเรียนได้ช่วยตัวเองในการแก้ปัญหาในสภาพที่เป็นไปได้

ของท้องถิ่น (จำนวนความถี่ = 41) วิธีการรองลงไปคือ ทางโรงเรียนได้แก้ปัญหาโดยการปรึกษากับกลุ่มโรงเรียน (จำนวนความถี่ = 9)

วิธีการแก้ปัญหาของผู้บริหารในการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนทางด้านวิชาการ เพื่อช่วยเหลือโรงเรียนภายในกลุ่ม คือจัดประชุมทางด้านวิชาการโดยใช้สถานที่โรงเรียนหมุนเวียนกันภายในกลุ่มโรงเรียน (จำนวนความถี่ = 37)

วิธีการแก้ไขปัญหของผู้บริหาร เกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรในการช่วยเหลือโรงเรียนใกล้เคียง คือใช้เอกสาร จุลสาร เผยแพร่ผลงานในโรงเรียน (จำนวนความถี่ = 24)

วิธีการแก้ปัญหาของผู้บริหารเกี่ยวกับการดำเนินการในการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นภายในโรงเรียน คือขอความร่วมมือจากโรงเรียนกลุ่มหรือต่างกลุ่มในด้านต่าง ๆ (จำนวนความถี่ = 16)

ตารางที่ 32 การปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครูในด้านการจัดแผนการเรียนเกี่ยวกับวิชาอาชีพท้องถิ่นที่โรงเรียนเปิดสอน และลักษณะการจัดการเรียนการสอน

การปฏิบัติ	ครู	N = 91
	จำนวน	ร้อยละ
1. วิชาอาชีพท้องถิ่นที่โรงเรียนเปิดสอน (ตอบได้หลายข้อ)		
1.1 สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และ เศรษฐกิจของท้องถิ่น	69	75.82
1.2 เป็นอาชีพที่ตลาดแรงงานในท้องถิ่นกำลังต้องการ	20	21.98
1.3 ทาววัสดุ สื่อการสอน เพื่อใช้ในการเรียนการสอนได้ง่ายในท้องถิ่น	40	42.96
1.4 มีแหล่งวิทยากร สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระในท้องถิ่น	15	16.48
2. การจัดการเรียนการสอนรายวิชาอาชีพท้องถิ่น (ตอบได้หลายข้อ)		
2.1 มีครูอาชีพสอนภาคทฤษฎีและฝึกภาคปฏิบัติที่โรงฝึกงานในโรงเรียน	91	100
2.2 มีครูอาชีพสอนภาคทฤษฎีและให้นักเรียนไปฝึกงานที่บ้านผู้ปกครอง	15	16.48
2.3 มีครูอาชีพสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่โรงเรียน และ		
2.3.1 ส่งไปเรียนและฝึกงานอาชีพที่โรงเรียนอาชีวศึกษาโรงเรียนมัธยมหรือศูนย์การฝึกอาชีพต่าง ๆ ซึ่งมี	2	2.19
การสอนวิชาชีพอยู่แล้วเป็นประจำในท้องถิ่น		
2.3.2 ส่งนักเรียนไปเรียนและฝึกงานอาชีพในสถานประกอบการ	3	3.29
2.3.3 ส่งไปเรียนและฝึกงานอาชีพในสถานประกอบอาชีพอิสระ	2	2.19

จากตารางที่ 32 แสดงให้เห็นว่าในด้านการจัดแผนการเรียน ครูมีความเห็นว่า วิชาอาชีพท้องถิ่นที่โรงเรียนเปิดสอนนั้นสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และเศรษฐกิจของ ท้องถิ่นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.85 รองลงไปได้แก่ ทาวัสดุ สื่อการสอนเพื่อใช้ในการ เรียนการสอนได้ง่ายในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 43.96 เป็นอาชีพที่ตลาดแรงงานในท้องถิ่น กำลังต้องการ ร้อยละ 21.98 มีแหล่งวิทยากร สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพ อิสระในท้องถิ่น มีเพียงร้อยละ 16.48

สำหรับการจัดการเรียนการสอนรายวิชาอาชีพท้องถิ่น ปรากฏว่ามีครูอาชีพสอน ทฤษฎีที่โรงเรียนและฝึกภาคปฏิบัติที่โรงฝึกงานในโรงเรียนทุกโรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 100 รองลงไปคือ มีครูอาชีพสอนภาคทฤษฎีและให้นักเรียนไปฝึกงานที่บ้านผู้ประกอบการ ร้อยละ 16.48 มีครูอาชีพสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่โรงเรียนและส่งไปเรียนและฝึกงานอาชีพในสถาน ประกอบการ ร้อยละ 3.29 มีครูอาชีพสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่โรงเรียนและส่งไปเรียน และฝึกงานอาชีพที่โรงเรียนอาชีวศึกษา โรงเรียนมัธยมหรือศูนย์ฝึกอาชีพต่าง ๆ ซึ่งมีการสอน วิชาอาชีพอยู่แล้วเป็นประจำในท้องถิ่น มีจำนวนเท่ากับมีครูสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่ โรงเรียนและส่งไปเรียนและฝึกงานอาชีพในสถานประกอบอาชีพอิสระน้อยที่สุด ร้อยละ 2.19

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 33 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม ของครู ในด้านการ
จัดแผนการเรียนเกี่ยวกับการเปิดสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น

ปัญหา	จำนวนความถี่
1. ครูสอนรายวิชาอาชีพและหมวดวิชาไม่ทราบล่วงหน้าว่าโรงเรียน จะเปิดสอนรายวิชาอาชีพท้องถิ่นนั้น ๆ ขึ้น	12
2. ครูผู้สอนรายวิชาอาชีพหลายวิชา ทำให้ไม่สามารถพัฒนาการเรียน การสอนในรายวิชานั้นให้มีคุณภาพได้	40
3. ผู้บริหารไม่สนับสนุนและให้ความสำคัญในวิชาอาชีพท้องถิ่น	12
4. ผู้ปกครองไม่สนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนเรียน วิชาอาชีพท้องถิ่น	26
5. นักเรียนไม่สนใจที่จะเรียนวิชาอาชีพท้องถิ่น	24
6. ผู้จัดแผนการเรียนไม่เข้าใจความต่อเนื่องของรายวิชาต่าง ๆ ของวิชาอาชีพท้องถิ่น	14
7. ไม่มีสถานประกอบการที่เหมาะสมจะใช้เป็นสถานฝึกอาชีพ	39

จากตารางที่ 33 เมื่อพิจารณาปัญหาในด้านการจัดแผนการเรียนเกี่ยวกับการเปิด
สอนวิชาอาชีพท้องถิ่น ตามความสำคัญของความถี่ จะเห็นว่า ครูส่วนใหญ่เห็นว่าครูผู้สอนราย
วิชาอาชีพหลายวิชาทำให้ไม่สามารถพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชานั้นให้มีคุณภาพได้ (จำ
นวนความถี่ = 40) รองลงไปไม่มีสถานประกอบการที่เหมาะสมจะใช้เป็นสถานฝึกอาชีพ (จำ
นวนความถี่ = 39) ผู้ปกครองไม่สนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนวิชาอาชีพท้องถิ่น (จำนวน
ความถี่ = 26) นักเรียนไม่สนใจที่จะเรียนวิชาอาชีพท้องถิ่น (จำนวนความถี่ = 24) ผู้จัดแผน
การเรียนไม่เข้าใจความต่อเนื่องของรายวิชาต่าง ๆ ของวิชาอาชีพท้องถิ่น (จำนวนความถี่
= 14) ครูสอนวิชาอาชีพและหมวดวิชาไม่ทราบล่วงหน้าว่าโรงเรียนจะเปิดสอนรายวิชาอาชีพ
เพิ่มเติมกัน ๆ ขึ้น และผู้บริหารไม่สนับสนุนและให้ความสำคัญในวิชาอาชีพท้องถิ่น มีความถี่
เท่ากัน (จำนวนความถี่ = 12)

ตารางที่ 34 การปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครู ในด้านเอกสาร
ประกอบหลักสูตร เกี่ยวกับเอกสารที่ครูใช้ประกอบการเรียนการสอนวิชาอาชีพ
ท้องถิ่น และวิธีการจัดทำแผนการสอน

การปฏิบัติ	ครู N = 91 จำนวน ร้อยละ
1. เอกสารที่ครูใช้ประกอบการเรียนการสอน (เลือกได้หลายข้อ)	
1.1 คู่มือหลักสูตร	75
1.2 คู่มือวิชาอาชีพท้องถิ่น	54
1.3 แผนการสอน	77
1.4 คู่มือการประเมินผล	38
1.5 ใบงาน	55
2. การจัดทำแผนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น	
2.1 ไม่มี	2
2.2 มี	89
วิธีการจัดทำแผนการสอน	
1. อาจารย์แต่ละคนจัดทำของตนเอง	44
2. อาจารย์ที่สอนวิชาเดียวกันจัดทำร่วมกัน	21
3. กลุ่มโรงเรียนจัดทำร่วมกัน	44

จากตารางที่ 34 แสดงให้เห็นว่า เอกสารที่ครูใช้ประกอบการเรียนการสอน
ครูใช้แผนการสอนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 84.62 รองลงไปคือ คู่มือหลักสูตร ใบงาน
คู่มือครูวิชาอาชีพท้องถิ่น โดยมีค่าร้อยละ 82.42, 60.44, และ 59.34 ตามลำดับ
ส่วนเอกสารที่ครูใช้ประกอบการเรียนการสอนน้อยที่สุด คือคู่มือการประเมินผล คิดเป็นร้อย
ละ 41.76

สำหรับการจัดทำแผนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 97.80 เห็น

ว่า มีการจัดทำแผนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น ส่วนวิธีการจัดทำแผนการสอนนั้น ส่วนใหญ่
อาจารย์แต่ละคนจัดทำของตนเอง และกลุ่มโรงเรียนจัดทำร่วมกัน มีค่าเท่ากับ คิดเป็นร้อยละ
46.81 มีเพียงร้อยละ 23.60 ที่อาจารย์สอนวิชาเดียวกันร่วมกันจัดทำ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 35 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครูในด้านเอกสาร
ประกอบหลักสูตร

ปัญหา	จำนวนความถี่
เอกสารประกอบหลักสูตร	
มีไม่เพียงพอ	38
คุณภาพยังไม่ดีพอ	32
สถานที่เก็บไม่สะดวกต่อการนำมาใช้	24
การจัดทำแผนการสอน	
ไม่มีเวลาในการจัดทำแผนการสอน	25
ครูที่สอนไม่เข้าใจในการจัดทำแผนการสอน	16
แผนการสอนที่กลุ่มโรงเรียนจัดทำขึ้นไม่เหมาะสมกับวัสดุอุปกรณ์ที่โรงเรียนมีอยู่	34

จากตารางที่ 35 เมื่อพิจารณาปัญหาในด้านเอกสารประกอบหลักสูตร ตามความสำคัญของความถี่ จะเห็นว่าครูส่วนใหญ่เห็นว่าเอกสารประกอบหลักสูตรมีไม่เพียงพอ (จำนวนความถี่ = 38) ปัญหารองลงไปคือ คุณภาพยังไม่ดีพอ สถานที่เก็บไม่สะดวกต่อการนำมาใช้ (จำนวนความถี่ = 24)

ปัญหาในการจัดทำแผนการสอน ตามความสำคัญของความถี่ ครูส่วนใหญ่เห็นว่าแผนการสอนที่กลุ่มโรงเรียนจัดทำขึ้นไม่เหมาะสมกับวัสดุอุปกรณ์ที่โรงเรียนมีอยู่ (จำนวนความถี่ = 34) ปัญหารองลงไป คือ ไม่มีเวลาในการจัดทำแผนการสอน (จำนวนความถี่ = 25) ครูที่สอนไม่เข้าใจในการจัดทำแผนการสอน (จำนวนความถี่ = 16)

ตารางที่ 36 การปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครู ในด้านสื่อการเรียนการสอน เกี่ยวกับสื่อการเรียนที่ใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น สภาพของอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ฝึกปฏิบัติ และการจัดเก็บสื่อการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น

การปฏิบัติ	ครู	N = 91
	จำนวน	ร้อยละ
1. สื่อการเรียนที่ใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น		
1.1 วัสดุอุปกรณ์	75	82.42
1.2 ทรัพยากรในท้องถิ่น	57	62.64
1.3 หนังสืออ้างอิง หนังสืออ่านประกอบ นิตยสาร วารสาร	53	58.24
2. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น		
2.1 รูปภาพ สมุดภาพ	62	68.13
2.2 ของจริง	89	97.80
2.3 ตัวอย่างหรือของจำลอง	52	57.14
2.4 แผนภูมิแสดงกระบวนการทำงาน	37	40.66
3. วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นได้มาจาก		
3.1 ยืมจากโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเดียวกัน	15	16.48
3.2 ยืมจากแหล่งวิชาการ	27	29.67
3.3 ยืมจากสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระในท้องถิ่น	22	24.18
3.4 ขอใช้อุปกรณ์จากหน่วยราชการในท้องถิ่น	12	13.19
3.5 ครุจัดทำเองโดยดัดแปลงอุปกรณ์ราคาถูกหรือวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น	56	61.54
3.6 โรงเรียนจัดซื้อเอง	66	72.53

ตารางที่ 36 (ต่อ)

การปฏิบัติ	ครู N = 91 จำนวน	ร้อยละ
3.7 กรมสามัญศึกษาส่งมาให้	68	74.73
4. สภาพอุปกรณ์ของเครื่องมือที่ใช้ฝึกปฏิบัติที่มีอยู่ส่วนใหญ่		
4.1 ใช้การได้ดี	55	60.44
4.2 มีสภาพทรุดโทรม	24	26.37
4.3 ล้าสมัย	27	29.67
5. การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอนวิชาอาชีพเพิ่มเติม		
5.1 ครูผู้สอนเป็นผู้เก็บรักษา	61	67.03
5.2 เก็บไว้ในห้องเก็บวัสดุครุภัณฑ์ในโรงเรียน	9	9.89
5.3 เก็บไว้ในห้องเก็บวัสดุครุภัณฑ์สำหรับกลุ่มวิชาการทำงาน และอาชีพโดยเฉพาะ	30	32.97

จากตารางที่ 36 แสดงให้เห็นว่า สื่อการเรียนที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น ครูใช้วัสดุอุปกรณ์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.42 รองลงไปที่คือ ทรัพยากรในห้องถิ่น ร้อยละ 62.64 หนังสืออ้างอิง หนังสืออ่านประกอบ นิตยสาร วารสาร ร้อยละ 58.24 วัสดุอุปกรณ์ที่ครูส่วนใหญ่ใช้ประกอบการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นคือ ของจริง คิดเป็นร้อยละ 97.80 รองลงไปที่รูปภาพ สมุดภาพ ร้อยละ 68.13 ตัวอย่างหรือของจำลอง ร้อยละ 57.14 มีครูเพียงร้อยละ 40.66 ที่ใช้แผนภูมิแสดงกระบวนการทำงาน

วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น กรมสามัญศึกษาส่งมาให้ เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 74.73 รองลงไปที่โรงเรียนจัดซื้อเอง ร้อยละ 72.53 ครูจัดทำเองโดยคัดแปลงอุปกรณ์ราคาถูกรวบรวมวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น ร้อยละ 61.54 และมีเพียงร้อยละ 13.19 ที่ขอใช้อุปกรณ์จากหน่วยราชการในท้องถิ่น

สำหรับสภาพอุปกรณ์ของเครื่องมือที่ใช้ฝึกปฏิบัติที่มีอยู่ส่วนใหญ่ ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 60.64 เห็นว่าใช้การได้ดี การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นส่วนใหญ่ ครูผู้สอนเป็นผู้เก็บรักษา ร้อยละ 67.03 มีเพียงร้อยละ 9.89 ที่เก็บไว้ในห้องเก็บวัสดุครุภัณฑ์ ในโรงเรียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 37 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในด้านสื่อการเรียน
การสอน

ปัญหา	จำนวนความถี่
มีไม่เพียงพอ	44
อุปกรณ์ที่มีอยู่ไม่มีคุณภาพ	42
ใช้ไม่เป็น	15
ทำ/ผลิตไม่เป็น	16
วัสดุอุปกรณ์สูญหาย	37

จากตารางที่ 37 เมื่อพิจารณาปัญหาในด้านสื่อการเรียนการสอน ตามความสำคัญ
ของความถี่ จะเห็นว่าครุส่วนใหญ่เห็นว่า มีไม่เพียงพอ (จำนวนความถี่ = 44) อุปกรณ์ที่
มีอยู่ไม่มีคุณภาพ (จำนวนความถี่ = 42) วัสดุอุปกรณ์สูญหาย (จำนวนความถี่ = 37) ทำ/ผลิต
ไม่เป็น (จำนวนความถี่ = 16) ใช้ไม่เป็น (จำนวนความถี่ = 15)

ตารางที่ 38 สภาพการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครู ในการส่งนักเรียนไปฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน เกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติ และสิ่งที่โรงเรียนได้ตกลงกับ เจ้าของสถานฝึกอาชีพ

การปฏิบัติ	ครู จำนวน	N = 91 ร้อยละ
1. วิธีการปฏิบัติของโรงเรียนในการส่งนักเรียนไปฝึกงานวิชาอาชีพท้องถิ่น (ตอบได้หลายข้อ)		
1.1 กำหนดและแต่งตั้งครูอาจารย์ในโรงเรียนทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานกับแหล่งวิทยากร	14	100
1.2 กำหนดหรือแต่งตั้งให้ครูอาจารย์เป็นผู้ควบคุมการศึกษาและฝึกงานอาชีพของนักเรียน	8	57.14
1.3 ขอความร่วมมือให้ผู้ทำหน้าที่ฝึกงานอาชีพแก่นักเรียนบันทึกเวลา ผลการฝึกงานอาชีพของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	9	64.29
1.4 จัดให้มีสัมมนาที่กการปฏิบัติงานประจำตัวนักเรียนเพื่อแสดงผลการฝึกงานอาชีพของนักเรียน	9	64.29
1.5 ขอความร่วมมือให้เจ้าของสถานประกอบอาชีพอิสระร่วมเมื่อในการบันทึกเวลาและผลการฝึกงานอาชีพของนักเรียน	7	50.00
2. สิ่งที่โรงเรียนได้ตกลงกับ เจ้าของสถานฝึกอาชีพ		
2.1 ระเบียบข้อบังคับของสถานฝึกอาชีพ	9	64.29
2.2 ค่าใช้จ่ายที่ให้สถานฝึกอาชีพ	8	57.14
2.3 รายได้จากากรฝึกงาน	1	7.14
2.4 วิธีฝึกงานและวิธีประเมินผล	3	21.43
2.5 ความปลอดภัยขณะฝึกงาน	1	7.14
2.6 ค่าเสียหายซึ่งอาจเกิดกับสถานฝึกงานอาชีพ	3	21.43

ตารางที่ 38 (ต่อ)

การปฏิบัติ	ครู	N = 91
	จำนวน	ร้อยละ
2.7 วันเวลา ที่จะฝึกงาน	10	71.43
2.8 การนิเทศการฝึกงานของนักเรียน	9	64.29
2.9 ความรู้ ทักษะและกิจนิสัยที่คาดหวังจะให้เกิดขึ้นกับนักเรียน	5	35.71

จากตารางที่ 38 แสดงให้เห็นว่าในด้านการส่งนักเรียนไปฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน วิธีการปฏิบัติในการส่งนักเรียนไปฝึกงานวิชาชีพท้องถิ่น ครูทุกคนมีความเห็นว่าเป็นเรื่อง กำหนดและแต่งตั้งครูอาจารย์ในโรงเรียนทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานกับแหล่ง วิทยากร คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงไปที่คือโรงเรียนขอความร่วมมือให้ผู้ทำหน้าที่ฝึกงาน อาชีพให้แก่ นักเรียน บันทึกเวลา ผลการฝึกงานอาชีพของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และจัด ให้มีสมุดบันทึกการปฏิบัติงานประจำตัวนักเรียน เพื่อแสดงผลการฝึกงานอาชีพของนักเรียน จำนวนเท่ากัน ร้อยละ 64.29 สิ่งที่โรงเรียนส่วนใหญ่ได้ตกลงกับ เจ้าของสถานฝึกอาชีพ คือ วันเวลาที่จะฝึกงานคิดเป็นร้อยละ 71.1 รองลงไปที่คือ ระเบียบข้อบังคับของสถานฝึก อาชีพ และการนิเทศการฝึกงานของนักเรียนเป็นจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 64.29

สถาบันวิจัยบวการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 39 สภาพการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครู ในการส่งนักเรียนไปฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน เกี่ยวกับผู้ตรวจนิเทศการฝึกหัดงาน และการประเมินผลการฝึกหัดงานอาชีพท้องถิ่น

การปฏิบัติ	ครู N = 91	ร้อยละ
1. ครูอาจารย์ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตรวจนิเทศการฝึกงานอาชีพท้องถิ่นของโรงเรียนในสถานฝึกอาชีพ (ตอบได้หลายข้อ)		
1.1 ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ	4	28.57
1.2 หัวหน้าหมวดวิชากรงานและอาชีพ	7	50.00
1.3 ครูผู้สอนวิชาอาชีพที่ได้รับมอบหมาย	14	100
1.4 ครูผู้สอนหมวดวิชาอื่นที่ได้รับมอบหมาย	3	21.43
1.5 ครูแนะแนว	2	2.20
2. การประเมินผลการฝึกงานอาชีพท้องถิ่น		
2.1 วิทยากรแหล่งวิทยากร เป็นผู้ประเมินผลการศึกษาและฝึกงานอาชีพ	1	7.14
2.2 ผู้ทำหน้าที่ฝึกงานอาชีพและอาจารย์ผู้ควบคุมการนิเทศการฝึกงานทำการประเมินผลร่วมกัน	12	85.71
2.3 ครูอาจารย์ผู้ทำหน้าที่นี้เทศเป็นผู้ประเมินผลการฝึกงานอาชีพ	4	28.57

จากตารางที่ 39 แสดงให้เห็นว่าในการส่งนักเรียนไปฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน ครูทุกคนมีความเห็นว่า ครูอาจารย์ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตรวจนิเทศการฝึกหัดงานอาชีพท้องถิ่นของนักเรียนในสถานฝึกอาชีพ คือ ครูผู้สอนวิชาอาชีพที่ได้รับมอบหมาย ร้อยละ 100 รองลงไปคือ หัวหน้าหมวดวิชากรงานและอาชีพ ร้อยละ 50.00 ครูผู้สอนหมวดวิชาอื่นที่ได้รับมอบหมาย ร้อยละ 100 ครูแนะแนวมีเพียง ร้อยละ 2.20

การประเมินผลการฝึกงานอาชีพท้องถิ่น ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ผู้ทำหน้าที่
ฝึกงานอาชีพและอาจารย์ผู้ควบคุมการนิเทศการฝึกงาน ทำการประเมินผลร่วมกัน คิดเป็น
ร้อยละ 85.71 รองลงมาคือครูอาจารย์ผู้ทำหน้าที่นิเทศเป็นผู้ประเมินผลการฝึกงานอาชีพ
ร้อยละ 28.57

สถาบันวิทยบริการ
วสจ.นครนันทวิทาลัย

ตารางที่ 40 ปัญหาและอุปสรรคของครูในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในด้านกิจกรรม การเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนเกี่ยวกับการส่งนักเรียนไปฝึกงานอาชีพท้องถิ่น นอกโรงเรียน

ปัญหา	จำนวนความถี่
สถานฝึกงานอาชีพในท้องถิ่นไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน	2
นักเรียนไม่ไปฝึกงาน	3
ผู้เรียนไม่สนใจ	
นักเรียนทำอุปกรณ์เสียหาย	
นักเรียนไม่ระมัดระวังในด้านกริยามารยาท	1
ผลิตภัณฑ์ที่ได้ไม่ดีเท่าที่ควร	2
การเดินทางไปนิตะฝึกงานของครูอาจารย์	5
งบประมาณให้ครูอาจารย์ออกไปนิตะการฝึกงาน	6
เจ้าของสถานประกอบการมักจะบ่นว่านักเรียนไม่รับผิดชอบ	4
ครูอาจารย์ผู้ทำหน้าที่นิตะขาดความเข้าใจในวิธีการวัดผล- และประเมินผลการฝึกงานอาชีพในสถานประกอบการ	1

จากตารางที่ 40 เมื่อพิจารณาปัญหาและอุปสรรคในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนเกี่ยวกับการส่งนักเรียนไปฝึกงานอาชีพท้องถิ่นนอกโรงเรียน ตามความสำคัญของความถี่ ครูส่วนใหญ่เห็นว่างบประมาณให้ครูอาจารย์ออกไปนิตะการฝึกงาน (จำนวนความถี่ = 6) ปัญหาและอุปสรรครองลงไปคือ การเดินทางไปนิตะการฝึกงานของครูอาจารย์ (จำนวนความถี่ = 5) เจ้าของสถานประกอบการมักจะบ่นว่านักเรียนไม่รับผิดชอบ (จำนวนความถี่ = 4) นักเรียนไม่ไปฝึกงาน (จำนวนความถี่ = 3) สถานฝึกงานอาชีพในท้องถิ่นไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน และผลิตภัณฑ์ที่ได้ไม่ดีเท่าที่ควร มีความถี่เท่ากัน (จำนวนความถี่ = 2) นักเรียนไม่ระมัดระวังในด้านกริยามารยาท และครูอาจารย์ผู้ทำหน้าที่นิตะขาดความเข้าใจในวิธีการวัดผลการประเมินผลการฝึกงานอาชีพในสถานประกอบการ มีค่าความถี่เท่ากัน (จำนวนความถี่ = 1)

ตารางที่ 41 สภาพการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครู ในด้านกิจกรรม การเรียนการสอนเกี่ยวกับการเตรียมการสอน การชี้แจงแผนการฝึกปฏิบัติงาน และวิธีการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

การปฏิบัติ	ครู จำนวน	N = 91 ร้อยละ
1. การเตรียมการสอน		
1.1 เตรียมทุกครั้ง	49	
1.2 เตรียมเป็นบางครั้ง	44	
1.3 ไม่ได้เตรียม	-	
2. การชี้แจงแผนการฝึกปฏิบัติงานตลอดภาคเรียนให้นักเรียนทราบก่อนสอน		
2.1 ชี้แจงทุกครั้ง	69	
2.2 ชี้แจงเป็นบางครั้ง	22	
2.3 ไม่ได้ชี้แจง	-	
3. วิธีการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมยึดหลักจาก		
3.1 หนังสือรายวิชาอาชีพเพิ่มเติม	32	
3.2 ผู้สอนแต่ละวิชากำหนดจุดประสงค์การสอนเอง	34	
3.3 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของกลุ่มโรงเรียน	41	

จากตารางที่ 41 แสดงให้เห็นว่าในด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 51.65 เตรียมการสอนทุกครั้ง ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 75.82 ชี้แจงแผนการฝึกปฏิบัติงานตลอดภาคเรียนให้นักเรียนทราบทุกครั้ง วิธีการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 45.05 ยึดหลักจากจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของกลุ่มโรงเรียน รองลงไปคือ ผู้สอนแต่ละวิชากำหนดจุดประสงค์การสอนเอง ร้อยละ 37.36 และกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยยึดหลักจากหนังสือวิชาอาชีพเพิ่มเติมมีเพียง ร้อยละ 35.16

ตารางที่ 42 สภาพการปฏิบัติการใช้หลักสูตรของครู ในด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
เกี่ยวกับวิธีการที่ใช้สอนวิชาอาชีพท้องถิ่น เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

วิธีการสอน	น้ำหนัก	อันดับ
บรรยาย	571	2
ใช้ใบช่วยสอน	98	10
สาธิต	596	1
ค้นคว้า	238	7
ลงมือปฏิบัติ	518	3
ให้แก่ปัญหา	253	5
ใช้แบบพิมพ์	184	8
ประชุม	115	9
อภิปราย	252	6
กำหนดงาน	339	4

จากตารางที่ 42 แสดงให้เห็นถึงวิธีการที่ครูใช้สอนวิชาอาชีพท้องถิ่นในโรงเรียน โดยเรียงอันดับตามน้ำหนักคะแนนของแต่ละวิชา ได้ดังนี้

วิธีการที่ครูใช้สอนวิชาอาชีพท้องถิ่นมากเป็นอันดับ 1 คือการสาธิต รองลงไปได้แก่ การบรรยาย การลงมือปฏิบัติ การกำหนดงาน การให้แก่ปัญหา การอภิปราย การค้นคว้า การใช้แบบพิมพ์ การประชุม และการใช้ใบช่วยสอน ตามลำดับ

ตารางที่ 43 (ต่อ)

การปฏิบัติ	ครู N = 91	
	จำนวน	ร้อยละ
2. ขาดแคลนวัสดุฝึก	14	41.18
3. ไม่มีเวลา	6	17.65
4. การนำนักเรียนไปปฏิบัติงานเกี่ยวกับวิชาชีพท้องถิ่น		
4.1 นำไป	41	45.05
4.2 ไม่ได้นำไป	50	54.95
สาเหตุที่ไม่ได้นำไป		
1. ไม่มีสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระ อยู่ใกล้เคียง	30	60.00
2. ไม่มีเวลา	8	16.00
3. โรงเรียนไม่สนับสนุน	12	24.00

จากตารางที่ 43 แสดงให้เห็นว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งที่ครูส่วนใหญ่คำนึงถึง คือการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน คิดเป็นร้อยละ 91.21 รองลงไปคือ สภาพความเป็นอยู่ของท้องถิ่น ร้อยละ 79.12 วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนที่โรงเรียนมีอยู่ ร้อยละ 70.33 ความสนใจ ความถนัด ความสามารถของนักเรียน ร้อยละ 63.74 ความรู้และทักษะที่จำเป็นซึ่งผู้เรียนจะศึกษาค้นหรือประกอบอาชีพ ร้อยละ 56.04 มีครูเพียง ร้อยละ 32.97 ที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงแหล่งทรัพยากรในท้องถิ่น เช่น โรงงาน อุตสาหกรรมในครัวเรือน

การใช้อุปกรณ์การสอนภาคทฤษฎี ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 43.96 ใช้ตามวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ รองลงไปร้อยละ 36.26 ใช้ในบางเรื่องที่นักเรียนไม่เข้าใจทเรียน มีเพียงร้อยละ 4.40 ที่ใช้นาน ๆ ครั้ง

โอกาสในการฝึกปฏิบัติของนักเรียน ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 62.64 ให้ฝึกทุกครั้งที่เป็น
ภาคปฏิบัติ ให้ฝึกปฏิบัติเป็นบางครั้งร้อยละ 37.34 สาเหตุที่ไม่ได้ฝึกเพราะอุปกรณ์ไม่เพียง
พอและขาดแคลนวัสดุฝึก เป็นจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 41.18 และไม่ได้ฝึกเพราะไม่
มีเวลา ร้อยละ 17.65

ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 54.95 ไม่ได้พานักเรียนไปดูงานเกี่ยวกับวิชาชีพท้องถิ่น
สาเหตุที่ไม่ได้นำไป เพราะไม่มีสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระอยู่ใกล้ เคียง
ร้อยละ 60.00 รองลงไปโรงเรียนไม่สนับสนุน ร้อยละ 24.00 และครูไม่มีเวลาร้อยละ
16.00

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 44 ปัญหาและอุปสรรคของครูในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม ในด้านการจัด
กิจกรรมการเรียนการสอน

ปัญหา	จำนวนความถี่
ไม่มีวัสดุอุปกรณ์และสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	29
จำนวนนักเรียน/อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ที่โรงเรียนมีอยู่ ไม่เพียงพอ	41
ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติไม่เพียงพอ	32
นักเรียนบางคนให้ผู้ปกครองทำงานที่ครุภัณฑ์มาให้	24
นักเรียนไม่สนใจที่จะฝึกงานอาชีพท้องถิ่น	23
ขนาดของโรงฝึกงานไม่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียนที่จะเข้า ฝึกงานอาชีพท้องถิ่น	20
บริเวณโรงฝึกงานไม่เหมาะสมที่จะเป็นที่ฝึกอาชีพ	13

จากตารางที่ 44 เมื่อพิจารณาปัญหาและอุปสรรคในด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ตามความสำคัญของความถี่จะเห็นว่า ส่วนใหญ่เห็นว่าจำนวนนักเรียน/อุปกรณ์และ เครื่องมือต่าง ๆ ที่โรงเรียนมีอยู่ไม่เพียงพอ (จำนวนความถี่ = 41) รองลงไประยะเวลาในการฝึกปฏิบัติไม่เพียงพอ (จำนวนความถี่ = 32) ไม่มีวัสดุและสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (จำนวนความถี่ = 29) นักเรียนบางคนให้ผู้ปกครองทำงานที่ครุภัณฑ์มาให้ (จำนวนความถี่ = 24) นักเรียนไม่สนใจที่จะฝึกงานอาชีพท้องถิ่น (จำนวนความถี่ = 23) ขนาดของโรงงานไม่เหมาะสมที่จะเป็นที่ฝึกงานอาชีพ (จำนวนความถี่ = 13)

ตารางที่ 45 สภาพการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครู ในด้านการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน เกี่ยวกับการชี้แจงหลักเกณฑ์และกำหนดวิธีการวัดผล การประเมินผลงาน เครื่องมือที่ใช้ประเมินผล และการให้ระดับคะแนนในรายวิชาอาชีพท้องถิ่น

การปฏิบัติ	ครู จำนวน	N = 91 ร้อยละ
1. การชี้แจงหลัก เกณฑ์และกำหนดวิธีการวัดผลให้นักเรียน ทราบล่วงหน้าก่อน เริ่มสอน		
1.1 ชี้แจง	91	100
1.2 ไม่ชี้แจง	-	-
2. การประเมินผลงานเมื่อนักเรียนฝึกปฏิบัติในแต่ละครั้ง		
2.1 ประเมินทุกครั้ง	80	87.91
2.2 ประเมินเป็นบางครั้ง	11	12.09
2.3 ไม่ได้ประเมิน	-	-
3. เครื่องมือที่ใช้ประเมินผลวิชาอาชีพท้องถิ่น (ตอบได้หลายข้อ)		
3.1 ข้อสอบข้อเขียน	74	81.32
3.2 แบบตรวจสอบการปฏิบัติจริง	71	78.02
3.3 แบบสัมภาษณ์	20	21.98
3.4 แบบให้นักเรียนประเมินกันเอง	16	17.58
3.5 แบบสอบถามความเข้าใจนักเรียน	28	30.77
3.6 แบบตรวจสอบคุณภาพผลงาน	47	51.65
3.7 แบบสอบถามบุคคลอื่น	3	3.30
4. การให้ระดับคะแนนในรายวิชาอาชีพท้องถิ่น		
4.1 ครูผู้สอนเป็นผู้ให้ระดับคะแนน	76	83.52
4.2 หัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพเป็นผู้ให้ระดับคะแนน	8	8.79

ตารางที่ 45 (ต่อ)

การปฏิบัติ	ครู N = 91	จำนวน	ร้อยละ
4.3 เจ้าหน้าที่วัดผลของโรงเรียนเป็นผู้ให้ระดับคะแนน	7	7.69	
4.4 คณะกรรมการวัดผลของกลุ่มโรงเรียนเป็นผู้ให้ระดับ คะแนน	-	-	

จากตารางที่ 45 แสดงให้เห็นว่าในด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน ครูทุกคนชี้แจงหลักเกณฑ์และกำหนดวิธีการวัดผลให้นักเรียนทราบล่วงหน้าก่อนเริ่มสอน คิดเป็นร้อยละ 100 ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 87.91 ประเมินผลงานทุกครั้งเมื่อนักเรียนฝึกปฏิบัติ เครื่องมือที่ใช้ประเมินผลวิชาอาชีพท้องถิ่น ส่วนใหญ่ ครูใช้ข้อสอบข้อเขียน คิดเป็นร้อยละ 81.32 รองลงไปคือ แบบตรวจสอบการปฏิบัติจริง ร้อยละ 78.02 แบบตรวจสอบคุณภาพผลงาน ร้อยละ 51.65 แบบสอบถามความเข้าใจนักเรียน ร้อยละ 30.77 แบบสัมภาษณ์ ร้อยละ 21.98 แบบให้นักเรียนประเมินกันเอง ร้อยละ 17.58 แบบสอบถามบุคคลอื่น น้อยที่สุด คือร้อยละ 3.30 ส่วนใหญ่ครูผู้สอนเป็นผู้ให้ระดับคะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.52 รองลงไปคือ หัวหน้าหมวดกลุ่มวิชาการงานและอาชีพเป็นผู้ให้ระดับคะแนน ร้อยละ 8.79 เจ้าหน้าที่วัดผลของโรงเรียนเป็นผู้ให้ระดับคะแนน ร้อยละ 7.69

ตารางที่ 46 การปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครู ในด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน เกี่ยวกับการวัดผลวิชาอาชีพท้องถิ่น เรียงลำดับตามความสำคัญ

การวัดผล	น้ำหนัก	อันดับ
วิธีการและผลผลิต	345	2
เจตคติและนิสัยการทำงาน	353	1
ผลผลิตขั้นสุดท้าย	239	4
ความรู้ความจำ	275	3

จากตารางที่ 46 แสดงให้เห็นถึงการวัดผลวิชาอาชีพท้องถิ่นที่ครูใช้ในโรงเรียน โดยเรียงอันดับตามน้ำหนักคะแนนของแต่ละวิธีได้ ดังนี้

การวัดผลที่ครูให้ความสำคัญมากเป็น อันดับหนึ่ง คือเจตคติและนิสัยการทำงาน และอันดับรองลงไปคือ วิธีการและผลผลิต ความรู้ความจำ และผลผลิตขั้นสุดท้าย ตามลำดับ

สถาบันวิทยบริการ
 าลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 47 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครูในการวัดผล
และประเมินผลการเรียนการสอน

ปัญหา	จำนวนความถี่
ไม่เข้าใจเทคนิคและวิธีการวัดผลและประเมินผล	15
นักเรียนที่สอบไม่ผ่านไม่ยอมสอบซ่อม	26

จากตารางที่ 47 เมื่อพิจารณาปัญหาและอุปสรรคในด้านการวัดผลและประเมิน
ผลการเรียนการสอน ตามความสำคัญของความถี่ ครูส่วนใหญ่เห็นว่า นักเรียนที่สอบไม่ผ่าน
ไม่ยอมสอบซ่อมเสริม (จำนวนความถี่ = 26) ปัญหารองลงก็คือ ไม่เข้าใจเทคนิคและวิธี
การวัดผลประเมินผล (จำนวนความถี่ = 15)

ตารางที่ 48 สภาพปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครู ในด้านการสนับสนุน และส่งเสริมการใช้หลักสูตรเกี่ยวกับวิธีดำเนินการของโรงเรียน การดำเนินงานภายในหมวดวิชากลุ่มการงานและอาชีพ บทบาทของเขตการศึกษา/กรมวิชาการ และวิธีการที่ครูใช้แก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอน

การปฏิบัติ	ครู N = 91 จำนวน ร้อยละ	
1. นโยบายของโรงเรียนในการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับวิชาอาชีพท้องถิ่น		
1.1 ไม่มี	37	40.66
1.2 มี	54	59.34
วิธีการดำเนินการของโรงเรียน (ตอบได้หลายข้อ)		
1. เชิญวิทยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาให้ความรู้หรืออบรม	7	7.69
2. ส่งครูไปอบรมวิชาอาชีพ เช่นให้ไปอบรมหลักสูตรระยะสั้น	35	64.81
3. ส่งครูไปอบรมและดูงานจากมหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัยต่าง ๆ	3	5.56
4. กลุ่มโรงเรียนจัดการฝึกอบรมแบบปฏิบัติการให้แก่ครู	11	20.37
5. ส่งครูไปอบรมที่เขตการศึกษา/กรม จัดขึ้น	40	74.07
2. การดำเนินงานภายในหมวดวิชากลุ่มการงานและอาชีพ		
2.1 จัดให้มีการวางแผนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น	61	67.03
2.2 มีการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ	36	39.56
2.3 มีการนิเทศติดตามผลภายในหมวดวิชา	26	28.57
2.4 มีการประสานงานกับหมวดวิชาอื่นในการใช้หลักสูตร	31	34.07
3. บทบาทของเขตการศึกษา/กรมวิชาการในการช่วยเหลือแนะนำเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น		

ตารางที่ 48 (ต่อ)

การปฏิบัติ	ครู N จำนวน	= 91 ร้อยละ
3.1 ความเข้าใจหลักสูตรของครูผู้สอน	52	57.14
3.2 การจัดแผนการเรียนวิชาอาชีพ	57	62.64
3.3 การใช้คู่มือครู	56	61.54
3.4 การปฏิบัติตามระเบียบและข้อกำหนดในการฝึกงานอาชีพ	25	27.47
3.5 การใช้และผลิตสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ	18	19.78
3.6 การออกข้อสอบ การคิดคะแนนและติดตามผลการเรียน	16	17.58
3.7 การกรอกแบบฟอร์มและระเบียบต่าง ๆ	15	16.48
3.8 การจัดอบรมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการ	21	23.08
4. วิธีการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น		
4.1 ปรึกษากับผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่	35	38.46
4.2 ปรึกษากับผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ	53	58.24
4.3 ปรึกษากับหัวหน้าหมวดวิชากลุ่มการงานและอาชีพ	50	54.95
4.4 ปรึกษากับครูผู้สอนวิชาอาชีพท้องถิ่น	39	42.86
4.5 ปรึกษากับครูแนะแนว	8	8.79
4.6 ปรึกษากับครูอื่น ๆ	17	18.68
4.7 ปรึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนหรือต่างกลุ่ม	11	12.09
4.8 ปรึกษากับศึกษานิเทศก์เขต	28	30.77
4.9 ศึกษาจากเอกสารหลักสูตร	30	32.97

จากตารางที่ 48 แสดงให้เห็นว่า ในด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่า โรงเรียนมีนโยบายในการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับวิชาอาชีพท้องถิ่น ร้อยละ 59.34 วิธีการดำเนินการของโรงเรียนส่วนใหญ่

คือ ส่งครูไปอบรมที่เขตการศึกษา/กรมจัดชั้น คิดเป็นร้อยละ 74.07 รองลงไปคือ ส่งครูไป
อบรมวิชาอาชีพ เช่นให้ไปอบรมหลักสูตรระยะสั้น ร้อยละ 64.81 การดำเนินงานภายใน
หมวดวิชากลุ่มการงานและอาชีพ ส่วนใหญ่จัดให้มีการวางแผนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นให้
เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น 67.03 รองลงไปคือมีการจัดหาวัสดุหลักสูตร
และสื่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ ร้อยละ 39.56 มีการประสานงานกับหมวดวิชาอื่น
ในการใช้หลักสูตร ร้อยละ 34.07 มีการนิเทศติดตามผลภายในหมวดวิชาเพียงร้อยละ
28.57

ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่า เขตการศึกษา/กรมวิชาการ ได้ช่วยเหลือแนะนำ
เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในด้านการจัดแผนการเรียนวิชาอาชีพ คิดเป็นร้อยละ
62.64 รองลงไปคือ การใช้คู่มือครู ร้อยละ 61.54 ความเข้าใจหลักสูตรของครูผู้สอน
ร้อยละ 57.14 ครูส่วนใหญ่แก้ไขปัญหากับการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น โดย
ปรึกษากับผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ร้อยละ 58.24 รองลงไปคือปรึกษากับหัวหน้าหมวดวิชากลุ่ม
แรงงานและอาชีพ ร้อยละ 54.95 ปรึกษากับครูผู้สอนวิชาอาชีพท้องถิ่น ร้อยละ 42.86
ปรึกษากับโรงเรียนภายในกลุ่มโรงเรียนหรือต่างกลุ่ม น้อย คิดเป็นร้อยละ 12.09 และ
ปรึกษากับครูแนะแนว เพียงร้อยละ 8.79

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 49 ปัญหาและอุปสรรคของครูในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในด้าน
การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

ปัญหา	จำนวนความถี่
การจัดระบบและการบริหารทางวิชาการเพื่อให้ความสะดวกในการใช้	6
เอกสาร คู่มือการใช้หลักสูตร และสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ	
ไม่มีบุคลากรที่เข้าใจวิธีการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในการจัดนิเทศ ภายในหมวดวิชา	15
ผู้บริหารไม่สนับสนุนการเรียนรู้ในด้านวิชาอาชีพ	8
นักเรียนไม่กระตือรือร้นหรือให้ความสนใจในกิจกรรมทางวิชา อาชีพท้องถิ่นที่โรงเรียนจัดขึ้น	20

จากตารางที่ 49 เมื่อพิจารณาปัญหาและอุปสรรคในด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ตามความสำคัญของความถี่ จะเห็นว่า ครูส่วนใหญ่ เห็นว่า นักเรียนไม่กระตือรือร้นหรือให้ความสนใจในกิจกรรมทางวิชาอาชีพท้องถิ่นที่โรงเรียนจัดขึ้น (จำนวนความถี่ = 20) รองลงไปคือ ไม่มีบุคลากรที่เข้าใจวิธีการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในการจัดนิเทศภายในหมวดวิชา (จำนวนความถี่ = 15) ผู้บริหารไม่สนับสนุนการเรียนรู้ในด้านวิชาอาชีพ (จำนวนความถี่ = 8) การจัดระบบและการบริหารทางวิชาการเพื่อให้ความสะดวกในการใช้เอกสาร คู่มือการใช้หลักสูตร และสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ (จำนวนความถี่ = 6)

ตารางที่ 50 สภาพการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม ของครูแนะแนว
 ในด้านการจัดแผนการเรียน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดแผนการเรียน
 และการดำเนินการก่อนที่จะเปิดสอนรายวิชาอาชีพท้องถิ่น

การปฏิบัติ	ครูแนะแนว N = 34 จำนวน	ร้อยละ
1. การมีส่วนร่วมในการจัดแผนการเรียน		
1.1 มีส่วนร่วมในการจัดแผนการเรียนทุกขั้นตอน	5	14.71
1.2 มีส่วนร่วมในการจัดแผนการเรียนเพียงเป็นผู้ให้ข้อมูล	21	61.76
1.3 เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานจัดแผนการเรียน	-	-
1.4 ไม่มีส่วนร่วมในการจัดแผนการเรียน	8	23.53
2. การดำเนินการก่อนที่จะเปิดสอนรายวิชาอาชีพท้องถิ่น (ตอบได้หลายข้อ)		
2.1 สำรวจความต้องการในการเลือกอาชีพของนักเรียน	24	70.59
2.2 สำรวจแหล่งวิทยากร สถานประกอบการและสถาน ประกอบอาชีพอิสระ	14	41.18
2.3 สืบถามความพร้อมที่จะร่วมมือช่วยเหลือในการช่วยสอน จากโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียง และ/หรือกลุ่มโรงเรียน	5	14.71
2.4 สืบถามความต้องการของผู้ที่จะไปทำงานหรือผลิต จากสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพในท้องถิ่น	6	17.65
2.5 ศึกษาความต้องการทางเศรษฐกิจสังคมของประเทศทั้งใน ระดับชาติและภูมิภาค	12	35.29
2.6 สืบถามความคิดเห็นจากผู้บริหารของนักเรียน	15	44.12
2.7 สืบถามความคิดเห็นจากบุคคลในท้องถิ่น	11	32.35
2.8 สำรวจความต้องการทางด้านอาชีพของชุมชน	20	58.82

จากตารางที่ 50 แสดงให้เห็นว่า ในด้านการจัดแผนการเรียน ครูแนะแนว ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดแผนการเรียนเพียงเป็นผู้ให้ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 61.76 รองลงไปคือ มีส่วนร่วมในการจัดแผนการเรียนทุกขั้นตอน ร้อยละ 14.71 ไม่มีครูแนะแนว เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการจัดแผนการเรียนเลย

ก่อนที่จะเปิดสอนรายวิชาอาชีพท้องถิ่น โรงเรียนส่วนใหญ่สำรวจความต้องการ ในการเลือกอาชีพของนักเรียน ร้อยละ 70.59 รองลงไปคือ สำรวจความต้องการในด้าน อาชีพของชุมชน ร้อยละ 58.82 สืบตามความคิดเห็นจากผู้ปกครองนักเรียน ร้อยละ 44.12 มีเพียงร้อยละ 14.71 ที่สืบตามความพร้อมที่จะร่วมมือช่วยเหลือในการช่วยสอน จากโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงและ/หรือกลุ่มโรงเรียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 51 สภาพการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครูแนะแนวในด้านการจัดแผนการเรียน เกี่ยวกับการจัดแผนการเรียนให้นักเรียนเลือกเครื่องมือและอุปกรณ์ที่โรงเรียนบริการทศสมมาตรฐาน การดำเนินการให้ข้อมูล รายละเอียดคุณค่า และจุดประสงค์ของรายวิชาอาชีพท้องถิ่น และวิธีติดตามผลการเรียนตามแผนการเรียน

การปฏิบัติ	ครูแนะแนว จำนวน	N = 34 ร้อยละ
1. การจัดแผนการเรียนให้นักเรียนเลือก (ตอบได้หลายข้อ)		
1.1 เลือกตามความถนัด ความสามารถ และความสนใจ ของนักเรียน	21	61.76
1.2 เลือกตามความสนใจของผู้ปกครอง	2	5.88
1.3 เลือกตามผลการเรียนของโรงเรียนเดิม	1	2.94
1.4 จัดการทศสม เพื่อคัดเข้าสู่แผนการเรียนที่กำหนดไว้	9	26.47
1.5 จัดเข้าสู่แผนการเรียนจากผลการสวคค เลือกซึ่งให้ เลือกแผนการเรียนไว้แล้ว	8	23.53
1.6 ไม่มีการสวคค เลือกให้สมัครเข้าแผนการเรียน	4	11.76
2. การบริการทศสมมาตรฐานก่อนการลงทะเบียนเลือกแผน การเรียน		
2.1 ไม่มี	10	29.41
2.2 มี	24	70.59
เครื่องมือและอุปกรณ์ที่โรงเรียนบริการทศสมมาตรฐาน (ตอบได้หลายข้อ)		
1. แบบสำรวจความสนใจทางอาชีพ	8	33.33
2. แบบทศสมความถนัดทางอาชีพ	10	41.67
3. แบบทศสมความถนัดทางการเรียน	14	58.33

ตารางที่ 51 (ต่อ)

การปฏิบัติ	ครูแนะแนว จำนวน	N = 34 ร้อยละ
4. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	5	20.83
5. แบบทดสอบวัดความสามารถทางการเรียน	9	37.50
6. แบบทดสอบเข้าวิญญาและแบบทดสอบบุคลิกภาพ	4	16.67
3. วิธีดำเนินการในการให้ข้อมูลรายละเอียด คุณค่าและจุดประสงค์ ของรายวิชาอาชีพท้องถิ่น (ตอบได้หลายข้อ)		
3.1 มีการจัดเอกสารแจกนักเรียน	11	32.35
3.2 ดิคโปสเตอร์ แผ่นปลิว	8	23.53
3.3 จัดป้ายนิเทศ	12	35.29
3.4 ชี้แจงไว้ในคู่มือนักเรียนและผู้ปกครอง	18	52.94
3.5 ชี้แจงในการประชุมเทต	21	61.76
3.6 จัดนักเรียนออกเป็นกลุ่มเพื่อเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษา	6	17.65
3.7 ครูแนะแนวนักเรียนเป็นรายกลุ่ม	17	50.00
3.8 ครูแนะแนวนักเรียนเป็นรายบุคคล	9	26.47
4. วิธีการติดตามผลการเรียนตามแผนการเรียน		
4.1 ใช้แบบสอบถาม	12	35.29
4.2 ใช้แบบสัมภาษณ์	8	23.53
4.3 ประเมินผลงาน	10	29.41
4.4 ประสานงานกับครูผู้สอนวิชาอาชีพในการติดตามผล การเรียนของเด็ก	16	47.06
4.5 ร่วมปรึกษากับครูที่ปรึกษาและ/หรือนักเรียน	15	44.12
4.6 ร่วมปรึกษากับผู้ปกครองและ/หรือนักเรียน	6	17.65
4.7 สังเกต	13	38.24

จากตารางที่ 51 แสดงให้เห็นว่าในด้านการจัดแผนการเรียน เกี่ยวกับการจัดแผนการเรียนให้นักเรียนเลือก ครูแนะแนวส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ให้นักเรียนเลือกตามความถนัด ความสามารถ และความสนใจของนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 61.76 รองลงไปที่จัดการทดสอบเพื่อคัดเข้าสู่แผนการเรียนที่กำหนดไว้ ร้อยละ 23.53 จัดเข้าสู่แผนการเรียนจากผลการสอบคัดเลือกซึ่งได้เลือกแผนการเรียนไว้แล้ว ร้อยละ 11.76 ไม่มีการสอบคัดเลือกให้สมัครเข้าแผนการเรียน ร้อยละ 5.88

การบริหารทดสอบมาตรฐานก่อนการลงทะเบียน เลือกแผนการเรียน ครูแนะแนวส่วนใหญ่ร้อยละ 68.57 เห็นว่าโรงเรียนมีการให้บริการทดสอบมาตรฐานก่อนการลงทะเบียนเลือกแผนการเรียน ส่วนเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ให้บริการทดสอบมาตรฐานนั้นส่วนใหญ่ ครูแนะแนวส่วนใหญ่ใช้แบบทดสอบความถนัดทางการเรียน คิดเป็นร้อยละ 58.33 รองลงไปที่แบบทดสอบความถนัดทางอาชีพ ร้อยละ 41.67 แบบทดสอบวัดความสามารถทางการเรียน ร้อยละ 37.50 ครูแนะแนวใช้แบบทดสอบ เช้าวันปัญญาและแบบทดสอบบุคลิกภาพ เพียงร้อยละ 16.67

สำหรับวิธีดำเนินการในการให้ข้อมูล รายละเอียด คุณค่าและจุดประสงค์ของรายวิชาอาชีพท้องถิ่น ครูแนะแนวส่วนใหญ่เห็นว่า มีการชี้แจงในการประชุมพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 61.76 รองลงไปที่ชี้แจงไว้ในคู่มือนักเรียนและผู้ปกครอง ร้อยละ 52.94 ครูแนะแนวเป็นรายกลุ่ม ร้อยละ 50.00

วิธีการติดตามผลการเรียนตามแผนการเรียน ครูส่วนใหญ่ประสานงานกับครูผู้สอนวิชาอาชีพในการติดตามผลการเรียนของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 47.06 รองลงไปที่ร่วมปรึกษากับครูที่ปรึกษา และ/หรือนักเรียน ร้อยละ 44.12 มีเพียงร้อยละ 17.65 ที่ร่วมปรึกษากับผู้ปกครองและ/หรือนักเรียน

ตารางที่ 52 ปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครูแนะแนวในด้านการจัดแผนการเรียน

ปัญหา	จำนวนความถี่
ขาดการประสานงานระหว่างฝ่ายวิชาการ ครูแนะแนวและครูผู้สอน	8
การสำรวจสภาพความต้องการของท้องถิ่น	6
นักเรียนไม่สนใจเลือกแผนการเรียนวิชาอาชีพ	5
ผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้นักเรียนเรียนแผนการเรียนวิชาอาชีพ	7
ไม่ได้รับความร่วมมือจากแหล่งวิทยาการและสถานประกอบอาชีพในชุมชน	8
ขาดข้อทดสอบที่จะนำมาใช้บริการทดสอบมาตรฐานเพื่อวัดความถนัดและความสนใจของนักเรียน	19

จากตารางที่ 52 เมื่อพิจารณาปัญหาในด้านการจัดแผนการเรียน ตามความสำคัญ ของจำนวนความถี่ จะเห็นว่าครูแนะแนวส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาที่สำคัญคือ ขาดข้อทดสอบที่จะนำมาใช้บริการทดสอบมาตรฐานเพื่อวัดความถนัดและความสนใจของนักเรียน (จำนวนความถี่ = 19) ปัญหารองลงไปคือ ขาดการประสานงานระหว่างฝ่ายวิชาการ ครูแนะแนวและครูผู้สอน และไม่ได้รับความร่วมมือจากแหล่งวิทยาการและสถานประกอบอาชีพในชุมชน เป็นจำนวนเท่ากัน (จำนวนความถี่ = 8) ผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้นักเรียนเรียนแผนการเรียนวิชาอาชีพ (จำนวนความถี่ = 7) การสำรวจความต้องการของท้องถิ่น (จำนวนความถี่ = 6) นักเรียนไม่สนใจเลือกแผนการเรียนวิชาอาชีพ (จำนวนความถี่ = 5)

ตารางที่ 53 สภาพการณ์ปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครูแนะแนวในด้านการแนะแนวเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการให้บริการข่าวสารทางด้านการศึกษาอาชีพ

การปฏิบัติ	ครูแนะแนว N = 34	
	จำนวน	ร้อยละ
1. การจัดกิจกรรมการให้บริการข่าวสารทางด้านการศึกษา อาชีพ		
1.1 จัดป้ายนิเทศและมุมเอกสารแนะแนวในห้องสมุด	14	41.18
1.2 จัดป้ายนิเทศและเอกสารแนะแนวไว้โดยเฉพาะหน้าห้องแนะแนว	27	79.41
1.3 จัดบริการแนะแนวการศึกษาต่อ และเลือกอาชีพแก่นักเรียนและผู้ปกครอง	28	82.35
1.4 เชิญวิทยากรพิเศษมาบรรยายเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ตามความสนใจของนักเรียน	19	55.88
1.5 จัดทำจุลสารแนะแนวสำหรับแนะแนวอาชีพ	16	47.06
1.6 จัดบริการเสนอข้อมูลผ่านเสียงตามสาย	7	20.59
1.7 จัดทำคู่มือนักเรียนและผู้ปกครอง	18	52.94
1.8 ปฐมนิเทศ	19	55.88
1.9 ปัจฉิมนิเทศ	20	58.82
2. ข้อมูลที่จัดและให้บริการข่าวสารเกี่ยวกับอาชีพ		
2.1 ความต้องการทางด้านแรงงานและอาชีพภายในท้องถิ่น	23	67.65
2.2 ความต้องการทางด้านอาชีพทั้งในประเทศและต่างประเทศ	19	55.88
2.3 คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพในสาขาต่าง ๆ และรายละเอียดของอาชีพนั้น ๆ	26	76.47
2.4 การว่างงานของผู้จบการศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ	20	58.82
2.5 ความคาดหวังเกี่ยวกับคุณสมบัติพื้นฐานของผู้จ้างงาน	9	26.47

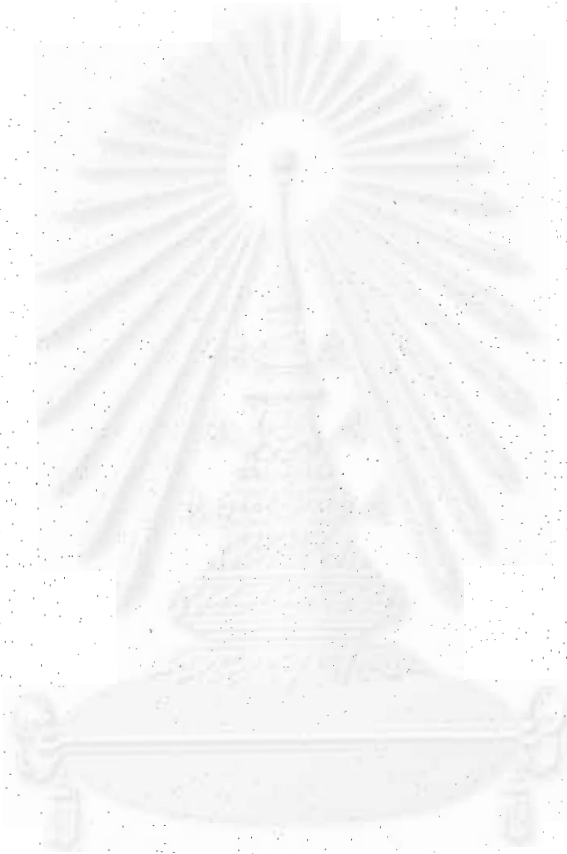
ตารางที่ 53 (ต่อ)

การปฏิบัติ	ครูแนะแนว	N = 34
	จำนวน	ร้อยละ
3. กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาอาชีพที่โรงเรียนจัด		
3.1 งานวันอาชีพ	7	20.59
3.2 นิทรรศการผลงานทางวิชาการงานและอาชีพ	18	52.94
3.3 สัมภาษณ์นักเรียนเก่าหรือศิษย์เก่าที่จบไปแล้ว มาพูดคุยให้นักเรียนฟัง	8	23.53
3.4 การจัดให้มีการอภิปรายของผู้ประสบผลสำเร็จทาง ด้านอาชีพของท้องถิ่น	10	29.41
3.5 จัดตลาดนัดผลิตผลจากวิชาอาชีพท้องถิ่น	6	17.64
3.6 ชุมนุมต่าง ๆ ซึ่งเป็นชุมนุมอาชีพของท้องถิ่น	5	14.71
3.7 พานักเรียนไปปฏิบัติงานหรือทัศนศึกษาในโรงเรียนอื่น	12	35.29

จากตารางที่ 53 แสดงให้เห็นว่า ในด้านการแนะแนว เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การให้บริการทางด้านข่าวสารทางการศึกษาและอาชีพ ครูแนะแนวส่วนใหญ่ จัดบริการแนะแนวการศึกษาต่อ และเลือกอาชีพแก่นักเรียนและผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 82.35 รองลงไป คือ จัดบ้านนิเทศและเอกสารแนะแนวไว้โดยเฉพาะหน้าห้องแนะแนว ร้อยละ 79.41 บัณฑิตนิเทศ ร้อยละ 58.82 ครูแนะแนวเพียงร้อยละ 20.29 จัดบริการเสนอข้อมูลผ่านเสียงตามสาย ข้อมูลที่ครูแนะแนวส่วนใหญ่จัดและให้บริการข่าวสารเกี่ยวกับอาชีพ คือ ข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพในสาขาต่าง ๆ และรายละเอียดของอาชีพนั้น ๆ คิดเป็นร้อยละ 76.47 รองลงไปคือ ความต้องการทางด้านแรงงานและอาชีพภายในท้องถิ่น ร้อยละ 67.65 การว่างงานของผู้จบการศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ ร้อยละ 58.82 มีความคาดหวังเกี่ยวกับคุณสมบัติพื้นฐานของผู้จ้างงานมีเพียงร้อยละ 26.47

สำหรับกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาอาชีพที่โรงเรียนส่วนใหญ่จัดคือ นิทรรศการ

ผลงานทางวิชาการงานและอาชีพ ร้อยละ 52.94 รองลงไปคือ พานักเรียนไปดูงานหรือ
ทัศนศึกษาในโรงเรียนอื่น โรงเรียนจัดชุมนุมต่าง ๆ ซึ่งเป็นชุมนุมอาชีพของท้องถิ่น เพียงร้อย
ละ 14.71

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 54 สภาพการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครูแนะแนวในด้านการแนะแนวอาชีพเกี่ยวกับการจัดดำเนินงานเพื่อสนับสนุนในด้านการแนะแนวอาชีพ การใช้ประโยชน์จากระเบียบสะสม และกิจกรรมที่ครูแนะแนวได้จัดทำเกี่ยวกับการแนะแนวอาชีพ

การปฏิบัติ	ครูแนะแนว	๗ = 134
	จำนวน	ร้อยละ
1. การจัดดำเนินงานเพื่อสนับสนุนในด้านการแนะแนวอาชีพ		
1.1 ประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการแนะแนวอาชีพให้แก่ครู ในโรงเรียนทราบ	10	29.41
1.2 ยืมแบบสำรวจความสนใจในอาชีพจากหน่วยงานหรือ สถาบันต่าง ๆ	12	35.29
1.3 ยืมแบบสำรวจหรือแบบทดสอบความถนัดจากหน่วยงาน และสถาบันต่าง ๆ	10	29.41
1.4 จัดทำระเบียบสะสม	20	58.82
2. กิจกรรมที่ครูแนะแนวได้จัดทำเกี่ยวกับการแนะแนวอาชีพ		
2.1 ร่วมมือกับฝ่ายวิชาการหรือหมวดวิชาการงานและ อาชีพในการส่งนักเรียนไปฝึกงานอาชีพ	4	11.76
2.2 จัดบริการทางานให้นักเรียนทำ	5	14.71
2.3 เยี่ยมบ้านนักเรียน	20	58.82
2.4 บริการให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครอง	18	52.94
2.5 วางโครงการช่วยเหลือนักเรียนเลือกแผนการเรียน หรือเลือกวิชา	17	50.00
2.6 บริการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนตลอดทั้งปี	27	79.41
2.7 ร่วมมือกับฝ่ายวิชาการจัดสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียน	17	50.00
2.8 จัดส่งนักเรียนไปรับการช่วยเหลือจากแหล่งอื่น	3	8.82

ตารางที่ 54 (ต่อ)

การปฏิบัติ	ครูแนะแนว	N = 34
	จำนวน	ร้อยละ
3. การใช้ประโยชน์จากระเบียบสะสม		
3.1 แนะนำอาชีพ	23	67.65
3.2 แนะนำการเรียน	28	82.35
3.3 แนะนำการปฏิบัติตัว	22	64.71

จากตารางที่ 54 แสดงให้เห็นว่า ในด้านการแนะแนวอาชีพ เกี่ยวกับการจัด
ดำเนินงานเพื่อสนับสนุนในด้านการแนะแนวอาชีพ ครูแนะแนวส่วนใหญ่เห็นว่า มีการจัด
ทำระเบียบสะสม คิดเป็นร้อยละ 58.82 รองลงไปที่คือ ยืมแบบสำรวจความสนใจในอาชีพ
จากหน่วยงานหรือสถาบันต่าง ๆ ร้อยละ 35.29

กิจกรรมที่ครูแนะแนวส่วนใหญ่ได้จัดทำเกี่ยวกับการแนะแนวอาชีพคือ บริการให้
คำปรึกษาแก่นักเรียนตลอดทั้งปี คิดเป็นร้อยละ 79.41 รองลงไปที่คือ เยี่ยมบ้านนักเรียน
ร้อยละ 58.82 บริการให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครอง ร้อยละ 52.94 การจัดส่งนักเรียน
ไปรับการช่วยเหลือจากแหล่งอื่น มีเพียง ร้อยละ 8.82

ครูแนะแนวส่วนใหญ่ใช้ระเบียบสะสมเพื่อประโยชน์ในการแนะแนวการเรียนร้อยละ
82.35 รองลงไปที่คือ แนะนำอาชีพ ร้อยละ 67.65

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 55 ปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครูแนะแนวในด้านการแนะแนวอาชีพ

ปัญหา	จำนวนความถี่
ขาดเอกสารการแนะแนวอาชีพ	14
ผู้ปกครองนักเรียนไม่สนับสนุนให้ลูกมีอาชีพเกษตรกรรมตามแบบ อย่างตน	15
นักเรียนไม่สนใจที่จะประกอบอาชีพอิสระที่มีอยู่ในท้องถิ่น	15
ผู้ปกครองนักเรียนยังมีค่านิยมที่จะให้ลูกรับราชการหรือทำงาน รัฐวิสาหกิจ	21
ไม่มีอาชีพอิสระที่มีรายได้ดีในชุมชน	20
ผู้บริหารไม่สนับสนุนการแนะแนวอาชีพ	2

จากตารางที่ 55 เมื่อพิจารณาปัญหาในด้านการแนะแนวอาชีพ ตามความสำคัญ
ของจำนวนความถี่ จะเห็นว่าครูแนะแนวส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ ผู้ปกครองนักเรียน
ยังมีค่านิยมที่จะให้ลูกรับราชการหรือทำงานรัฐวิสาหกิจ (จำนวนความถี่ = 21) ปัญหารอง
ลงไปคือ ไม่มีอาชีพอิสระที่มีรายได้ดีในชุมชน (จำนวนความถี่ = 20) ผู้ปกครองนักเรียน
ไม่สนับสนุนให้ลูกมีอาชีพเกษตรกรรมตามแบบอย่างตน และนักเรียนไม่สนใจที่จะประกอบ
อาชีพอิสระที่มีอยู่ในท้องถิ่น จำนวนเท่ากัน (จำนวนความถี่ = 15) ขาดเอกสารการแนะแนว
อาชีพ (จำนวนความถี่ = 14) ผู้บริหารไม่สนับสนุนการแนะแนวอาชีพ (จำนวนความถี่ =
2)

ตารางที่ 56 ปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของครูแนะแนวในด้านการให้บริการ
แนะแนว

ปัญหา	จำนวนความถี่
ขาดบุคลากรฝ่ายแนะแนว	16
ครูแนะแนวมีชั่วโมงสอนมากเกินไป	18
ครูแนะแนวมีงานที่รับผิดชอบมากเกินไป	21
ขาดห้องแนะแนว	8
งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ	10
ไม่มีงบประมาณ	2
ได้รับความร่วมมือจากครูในโรงเรียนน้อย	10
ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ	2
นักเรียนไม่สนใจเข้ารับบริการแนะแนว	15

จากตารางที่ 56 เมื่อพิจารณาปัญหาในด้านการให้บริการแนะแนว ตามความสำคัญของจำนวนความถี่ จะเห็นว่าครูแนะแนวส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ ครูแนะแนวมีงานที่รับผิดชอบมากเกินไป (จำนวนความถี่ = 21) ปัญหารองลงไปคือ ครูแนะแนวมีชั่วโมงสอนมากเกินไป (จำนวนความถี่ = 18) ขาดบุคลากรฝ่ายแนะแนว (จำนวนความถี่ = 16) นักเรียนไม่สนใจเข้ารับบริการแนะแนว (จำนวนความถี่ = 15) งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ และได้รับความร่วมมือจากครูในโรงเรียน มีจำนวนเท่ากัน (จำนวนความถี่ = 10) ขาดห้องแนะแนว (จำนวนความถี่ = 8) ไม่มีงบประมาณ และผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ มีจำนวนเท่ากัน (จำนวนความถี่ = 2)

- ตอนที่ 3 ข้อมูลจากแบบสำรวจรายวิชาอาชีพเพิ่มเติมที่โรงเรียนเปิดสอน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวิชาอาชีพเพิ่มเติมที่โรงเรียนเปิดสอน ในหมวดวิชา เกษตรกรรม คหกรรม ศิลปและหัตถกรรม และช่างอุตสาหกรรม จำแนกตามจำนวนโรงเรียนที่เปิดสอนและรายวิชาที่เปิดสอน
- ทั้งที่เสนอไว้ในตารางที่ 57 - 61

สถาบันนวัตกรรมการ
อุดมการณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 57 ข้อมูลของโรงเรียน แสดงจำนวนโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาอาชีพเพิ่มเติม
ในหมวดวิชาเกษตรกรรม กหกรรม ศิลปและหัตถกรรม และช่างอุตสาหกรรม

หมวดวิชา	โรงเรียน N = 40	
	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกรรม	16	40.00
กหกรรม	18	45.00
พาณิชย์กรรม	-	-
ศิลปและหัตถกรรม	6	15.00
ช่างอุตสาหกรรม	31	77.50
ดนตรีและนาฏกรรม	-	-

จากตารางที่ 57 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนส่วนใหญ่เปิดสอนวิชาอาชีพเพิ่มเติม
ในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 77.50 รองลงไป คือกหกรรม เกษตรกรรม
และศิลปและหัตถกรรม โดยมีค่าร้อยละ 45.00, 40.00 และ 15.00 ตามลำดับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 58 ข้อมูลของโรงเรียน แสดงจำนวนโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น
จำแนกตามรายวิชาอาชีพเกษตรกรรมท้องถิ่น (กษ.ท) ที่โรงเรียนเปิดสอน

รหัส	รายวิชา	โรงเรียน N = 40 จำนวน	ร้อยละ
กษ.ท 010	การทำสวนผัก	14	35.00
กษ.ท 020	การทำสวนไม้ดอกไม้ประดับ	10	25.00
กษ.ท 030	การทำไร่-นา	9	22.50
กษ.ท 040	การทำสวนไม้ยืนต้น	7	17.50
กษ.ท 050	การเลี้ยงสัตว์น้ำ	2	5.00
กษ.ท 051	การเพาะเลี้ยงลูกปลา	1	2.50
กษ.ท 062	การเลี้ยงไก่เนื้อ	3	7.50
กษ.ท 063	การเลี้ยงไก่กระທ	2	5.00
กษ.ท 064	การเลี้ยงไก่คอง	4	10.00
กษ.ท 065	การเลี้ยงไก่พื้นเมือง	5	12.50
กษ.ท 067	การเลี้ยงลูกไก่	1	2.50
กษ.ท 069	การเลี้ยงเป็ดไข่	2	5.00
กษ.ท 071	การเลี้ยงสุกร	2	5.00
กษ.ท 093	การเพาะเห็ดฟาง	4	10.00
กษ.ท 094	การเพาะเห็ดนางรม	1	2.50
กษ.ท 0100	การช่างเกษตร	2	5.00

จากตารางที่ 58 แสดงให้เห็นว่า รายวิชาอาชีพเกษตรกรรมท้องถิ่น ที่โรงเรียน
ส่วนใหญ่เปิดสอน คือ การทำสวนผัก คิดเป็นร้อยละ 35.00 รองลงมาคือ การทำสวนดอกไม้
ประดับ ร้อยละ 25.00 การทำไร่-นา ร้อยละ 22.50 การทำสวนไม้ยืนต้น ร้อยละ 17.50
และการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ร้อยละ 12.50

ตารางที่ 59 ข้อมูลของโรงเรียน แสดงจำนวนโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น จำแนกตามรายวิชาอาชีพกิจกรรมท้องถิ่น (คก.ท.) ที่โรงเรียนเปิดสอน

รหัส	รายวิชา	โรงเรียน จำนวน	N = 40 ร้อยละ
คก.ท 011.1	ช่างตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี 1	4	10.00
คก.ท 011.2	ช่างตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี 2	4	10.00
คก.ท 011.3	ช่างตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี 3	1	2.50
คก.ท 131.1	ช่างเย็บเสื้อผ้าชาย	1	2.50
คก.ท 014.1	ช่างตัดเย็บเสื้อผ้าชั้นใน	1	2.50
คก.ท 018	ช่างเย็บเสื้อคอกลมและเสื้อเกษตรกร	1	2.50
คก.ท 021	ช่างประดิษฐ์ดอกไม้สด	7	17.50
คก.ท 022.1	ช่างประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง 1	6	15.00
คก.ท 022.2	ช่างประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง 2	1	2.50
คก.ท 023	ช่างประดิษฐ์ของขวัญ	5	12.50
คก.ท 031	การทำและจำหน่ายอาหาร	2	5.00
คก.ท 032	การผลิตเครื่องคั้น	2	5.00
คก.ท 033	การทำขนมเตาอบ	2	5.00
คก.ท 034	การทำขนมไทย	7	17.50
คก.ท 041	การถนอมอาหารประเภทผลไม้	8	20.00
คก.ท 042	การถนอมอาหารประเภทเนื้อสัตว์อย่างง่าย	3	7.50
คก.ท 043	การคองผักและผลไม้	3	7.50
คก.ท 051	การเสริมสวย	2	5.00
คก.ท 052	ช่างตัดผม	1	2.50
คก.ท 061.1	ช่างตัด 1	4	10.00
คก.ท 061.2	ช่างตัด 2	1	2.50

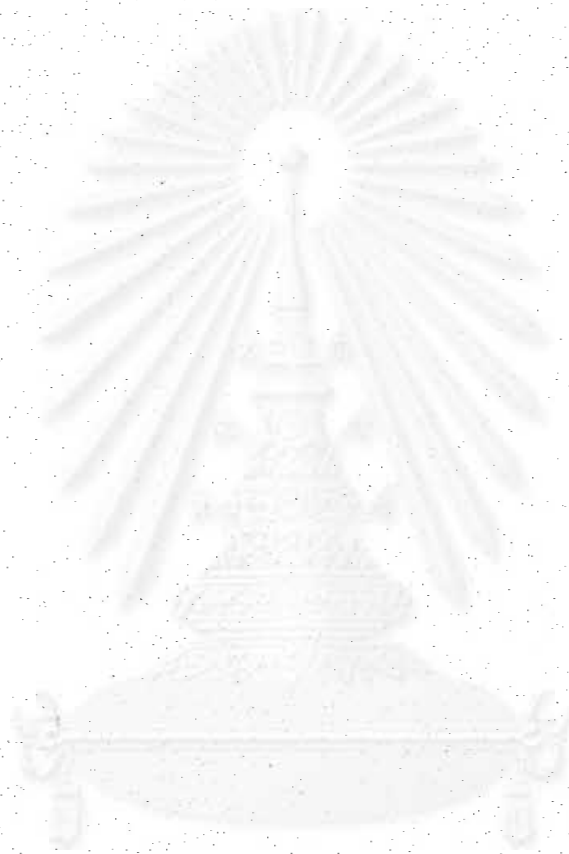
จากตารางที่ 59 แสดงให้เห็นว่า รายวิชาอาชีวศตวรรษทองถิ่น ที่โรงเรียนส่วนใหญ่เปิดสอน คือ การถนอมอาหารและผลไม้ คิดเป็นร้อยละ 20.00 รองลงมาคือ การทำขนมไทย และช่างประดิษฐ์ดอกไม้สด เป็นจำนวนเท่ากัน คือร้อยละ 17.50 ช่างประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง 1 ร้อยละ 15.00 ช่างประดิษฐ์ของชำร่วย ร้อยละ 12.50 ช่างตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี 1 ช่างตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี 2 และช่างถัก 1 เป็นจำนวนเท่ากัน คือร้อยละ 10.00

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 60 ข้อมูลของโรงเรียน แสดงจำนวนโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น
จำแนกตามรายวิชาอาชีพ ศิลปและหัตถกรรมท้องถิ่น (ศท.ท.) ที่โรงเรียน
เปิดสอน

รหัส	รายวิชา	โรงเรียน N = 40	
		จำนวน	ร้อยละ
ศท.ท 012	ช่างเขียนภาพโฆษณา	2	5.00
ศท.ท 016	ช่างประดิษฐ์ตัวอักษร	3	7.50
ศท.ท 022	ช่างแกะของอ่อน	1	2.50
ศท.ท 025	ช่างแกะสลัก	1	2.50
ศท.ท 042	ช่างปั้นหุ่นกระเบื้องอมลิน	1	2.50
ศท.ท 043	ช่างเครื่องปั้นดินเผา	1	2.50
ศท.ท 044	ช่างเครื่องปั้นดินเผาแบบเคลือบ	1	2.50
ศท.ท 045	ช่างทำอิฐ	1	2.50
ศท.ท 0514	การทำไม้กวาดคอกหญ้า	2	5.00
ศท.ท 0517	ช่างทำรองเท้าไม้	1	2.50
ศท.ท 052	ช่างทำแก้อีสนาม	1	2.50
ศท.ท 054	ช่างทำที่วางรองเท้าพาดผ้าและไม้แขวนเสื้อ	2	5.00
ศท.ท 055	ช่างทำชั้นวางของ	3	7.50
ศท.ท 056	ช่างทำโต๊ะวางของ	1	2.50
ศท.ท 057	ช่างกลึงไม้	1	2.50
ศท.ท 058	ช่างทำน้ำมันแชลแล็ควานิชและแล็กเกอร์	1	2.50
ศท.ท 062	ช่างย้อมสีผ้าและไหม	1	2.50
ศท.ท 067	ช่างทอผ้าด้วยกี่กระตุก	1	2.50
ศท.ท 065	ช่างถัก เชือกปอปาน	1	2.50
ศท.ท 069	ช่างทอพรม	1	2.50
ศท.ท 077	ช่างประดิษฐ์คอกไม้แห้ง	1	2.50

จากตารางที่ 60 แสดงให้เห็นว่า รายวิชาในหมวดวิชาอาชีพ ศิลปและหัตถกรรม
ท้องถิ่น ที่โรงเรียนส่วนใหญ่เปิดสอน คือ ช่างประดิษฐ์ตัวหนังสือ และช่างทำชั้นวางของ คิด
เป็นร้อยละ 7.50 รองลงไปคือช่างเขียนภาพโฆษณา ช่างทำไม้กวาดดอกหญ้า และช่างทำ
ที่วางรองเท้าพาดผ้าและไม้แขวนเสื้อ ร้อยละ 5.00

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 61 ข้อมูลของโรงเรียน แสดงจำนวนโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น
จำแนกตามรายวิชาอาชีพช่างอุตสาหกรรมท้องถิ่น (ชอ.ท) ที่โรงเรียนเปิดสอน

รหัส	รายวิชา	โรงเรียน N = 40	
		จำนวน	ร้อยละ
ชอ.ท 011	ช่างก่ออิฐถือปูน	14	35.00
ชอ.ท 012	ช่างทอสุชภัณฑ์	2	5.00
ชอ.ท 013	ช่างไม้เบื้องต้น	8	20.00
ชอ.ท 014	ช่างหล่อปูนซีเมนต์	11	27.50
ชอ.ท 015	ช่างผูกเหล็ก	4	10.00
ชอ.ท 016	ช่างทาสี	3	7.50
ชอ.ท 019	ช่างผลิตภัณฑ์ซีเมนต์	5	12.50
ชอ.ท 021	ช่างยนต์เล็ก	2	5.00
ชอ.ท 022	ช่างซ่อมท่อไอเสีย	1	2.50
ชอ.ท 041	ช่างเชื่อมไฟฟ้า	1	2.50
ชอ.ท 042	ช่างเชื่อมแก๊ส	5	12.50
ชอ.ท 051	ช่างเหล็กตัด	5	12.50
ชอ.ท 052	ช่างบัตกรี	3	7.50
ชอ.ท 055	ช่างพิคอัพ	2	5.00
ชอ.ท 061	ช่างเดินสายไฟฟ้าในบ้าน	11	27.50
ชอ.ท 062	ช่างเชื่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน	10	25.00
ชอ.ท 063	ช่างซ่อมแปดเตอร์	1	2.50
ชอ.ท 071.1	ช่างวิทยุ 1	3	7.50
ชอ.ท 071.2	ช่างวิทยุ 2	3	7.50
ชอ.ท 071.3	ช่างวิทยุ 3	1	2.50
ชอ.ท 081	ช่างซ่อมจักรยาน	5	12.50

จากตารางที่ 61 แสดงให้เห็นว่า รายวิชาอาชีพท้องถิ่นในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่ที่โรงเรียนเปิดสอนคือ ช่างก่ออิฐฉาบปูน คิดเป็นร้อยละ 35.00 รองลงไปคือ ช่างหล่อปูนซีเมนต์ และช่างเดินสายไฟภายในบ้าน ร้อยละ 27.50 ช่างซ่อมเครื่องไฟฟ้า ภายในบ้าน ร้อยละ 25.00 ช่างไม้เบื้องต้น ร้อยละ 20.00 ช่างผลิตภัณฑ์ซีเมนต์ ช่างเชื่อมแก๊ส ช่างเหล็กคัต และช่างซ่อมจักรยานเป็นจำนวนเท่ากัน โดยมีค่าร้อยละ 12.50

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

บทนี้ จะกล่าวสรุปถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ
2. เพื่อการศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดตงการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ ที่เปิดสอนรายวิชาอาชีพ(เพิ่มเติม) จำนวน 40 โรงเรียน ในการวิจัยครั้งนี้รวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 231 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 80 คน หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพและครู จำนวน 111 คน และครูแนะแนวจำนวน 40 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามและแบบสำรวจรายวิชาอาชีพ(เพิ่มเติม) ที่โรงเรียนเปิดสอน มีลักษณะดังนี้

- 2.1 แบบสอบถามมี 3 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับ หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพและครู และฉบับที่ 3 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูแนะแนว แบบสอบถามทั้ง 3 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check-list) และแบบปลายเปิด (Open-Ended) ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตร ปัญหาและอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check-list) และแบบปลายเปิด (Open-Ended) ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิและชำนาญการตรวจและพิจารณาเพื่อปรับปรุงแก้ไข

2.2 แบบสำรวจ เป็นแบบสำรวจรายวิชาอาชีพเพิ่มเติมที่โรงเรียนเปิดสอน โดยการสำรวจจากแผนการเรียนที่โรงเรียนเปิดสอน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการส่งและรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองเป็นบางส่วน และส่งและรับคืนทางไปรษณีย์อีกส่วนหนึ่ง โดยมีหนังสือจาก เขตการศึกษา 6, เขตการศึกษา 7 และเขตการศึกษา 8 ขอความร่วมมือโรงเรียนในการสำรวจรายวิชาอาชีพเพิ่มเติมที่โรงเรียนเปิดสอน และมีหนังสือออกจากกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ขอความร่วมมือโรงเรียนในการตอบแบบสอบถาม สำหรับแบบสอบถามที่ให้กลุ่มตัวอย่างตอบ 231 ฉบับ ได้รับคืนมาจำนวน 189 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.82 แยกเป็นแบบสอบถามของผู้บริหาร 64 ฉบับ แบบสอบถามของครู 91 ฉบับ และแบบสอบถามของครูแนะแนว 34 ฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้โดยหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผู้บริหารที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด มีประสบการณ์ในการทำงาน 1 - 5 ปี มากที่สุด ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมสัมมนา หรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

1.2 ครูที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 20 - 30 ปี วุฒิต่างการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีมากที่สุด ส่วนใหญ่มีวุฒิต่างวิชาชีพ มีประสบการณ์ในการทำงาน 1 - 5 ปีมากที่สุด ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ครูส่วนใหญ่พักอยู่บ้านพักครูในบริเวณโรงเรียน ครูที่พักอยู่ภายนอกโรงเรียน ส่วนใหญ่มีบ้านห่างจากโรงเรียนน้อยกว่า 5 กม. ครูสอน 3 - 4 รายวิชาอาชีพมากที่สุด ครูส่วนใหญ่มีอาชีพพิเศษนอกเหนือจากการทำงานประจำในโรงเรียน อาชีพพิเศษของครู ก็ือ ทำสวนมากที่สุด

1.3 ครูแนะแนวที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20 - 30 ปี ส่วนใหญ่วุฒิต่างการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการทำงาน 1 - 5 ปีมากที่สุด ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรกลุ่มวิชาการงานและอาชีพระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2. สภาพการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม ในด้านต่าง ๆ ตามการปฏิบัติจริงของผู้บริหาร ครู และครูแนะแนว สรุปได้ ดังนี้

2.1 การปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของผู้บริหาร
เกี่ยวกับสภาพของโรงเรียนและสภาพของท้องถิ่น

ทุกโรงเรียนมีพื้นที่มากกว่า 25 ไร่ขึ้นไป ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนระดับอำเภอ และกิ่งอำเภอ โรงเรียนระดับจังหวัดไม่มีเลย มีระยะห่างจากตัวจังหวัด 50 กิโลเมตร ขึ้นไปมากที่สุด มีสถานที่ที่สามารถใช้สอนและฝึกงานที่อยู่ใกล้เคียงที่สุดมีระยะห่าง 1 - 5 กม.มากที่สุด โรงเรียนส่วนใหญ่เปิดแผนการเรียนวิชาอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด รองลงไปคือ คหกรรม ช่างอุตสาหกรรม หน่วยราชการในท้องถิ่นให้ความช่วยเหลือโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นมากที่สุด คือสำนักงานเกษตรอำเภอ โรงเรียนส่วนใหญ่จัดการส่งเสริมอาชีพแก่ชุมชน

2.2 การปฏิบัติในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมของผู้บริหาร ครู และครูแนะแนวในด้านต่าง ๆ

2.2.1 ด้านการจัดแผนการเรียน ผู้บริหารส่วนใหญ่ให้คณะกรรมการวิชาการ และผู้บริหารวิชาการและฝ่ายแนะแนวเป็นผู้วางแผนในการวางแผนการเรียน ครูแนะแนวส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดแผนการเรียนเพียงเป็นผู้ให้ข้อมูล

การเปิดแผนการเรียน ผู้บริหารส่วนใหญ่พิจารณาตามทรัพยากรที่โรงเรียนมีอยู่ เช่น ครู เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ที่โรงเรียนมีอยู่ พิจารณาจากการมีสถานฝึกอาชีพให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ น้อยที่สุด ผู้บริหารส่วนใหญ่สำรวจสภาพความต้องการของท้องถิ่นทางด้านการศึกษาและอาชีพ โดยการสังเกตจากสภาพของท้องถิ่นก่อนที่จะเปิดรายวิชาอาชีพ ครูแนะแนวส่วนใหญ่เห็นว่ามี การสำรวจ ความต้องการในการเลือกอาชีพ วิชาอาชีพเพิ่มเติมที่เปิดสอนครูส่วนใหญ่ เห็นว่าสอดคล้องกับ สภาพความเป็นอยู่และเศรษฐกิจของท้องถิ่น และมีแหล่งวิทยาการสถานประกอบการและสถานประกอบ อาชีพอิสระน้อยที่สุด ผู้บริหารทุกโรงเรียนจัดให้มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรท้องถิ่น โดยจัดครูออกไปแนะแนวการศึกษาแก่นักเรียนประถมศึกษา ในพื้นที่บริการ ก่อนรับสมัครนักเรียน ม. 1 แก่ นักเรียนและผู้ปกครองในโรงเรียนประถมศึกษา รองลงไปคือออกไปแจ้งชาวบ้านร่วมกับอำเภอกลั่นครบุรีหรือประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารส่วนใหญ่จัดให้มีการประชุมผู้ปกครองเพื่อให้นักเรียนและผู้ปกครองได้ทราบถึงรายละเอียด คุณลักษณะ และจุดมุ่งหมาย ของวิชาอาชีพท้องถิ่น ครูแนะแนว เห็นว่ามี การชี้แจงในการปฐมนิเทศมากที่สุด ครูแนะแนวเห็นว่าการจัดแผนการเรียนให้นักเรียน เลือกตามความถนัด ความสามารถ และความสนใจของนักเรียนมากที่สุด โดยครูแนะแนวส่วนใหญ่ ให้บริการทดสอบมาตรฐานก่อนการลงทะเบียน เลือกแผนการเรียน โดยครูแนะแนวใช้แบบทดสอบ ความถนัดทางการเรียนมากที่สุด การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นทุกโรงเรียน มีครู อาชีพสหภาคทฤษฎีและฝึกปฏิบัติที่โรงฝึกงานในโรงเรียน รองลงมาคือมีครูสหภาคทฤษฎีและให้ นักเรียนไปฝึกงานที่บ้านผู้ปกครอง ครูแนะแนวติดตามผลการเรียนโดยประสานงานกับครูผู้สอนวิชา อาชีพมากที่สุด

ครูแนะแนวส่วนใหญ่ให้บริการข่าวสารด้านการศึกษาอาชีพ โดยการจัดบริการแนะแนวการศึกษาต่อมากที่สุด ที่จัดน้อยที่สุดคือ จัดบริการเสนอข้อมูลผ่านเสียงตามสาย ข้อมูลส่วนใหญ่ที่จัดและ ให้บริการข่าวสารเกี่ยวกับอาชีพ คือคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพในสาขาต่าง ๆ และรายละเอียด ของอาชีพนั้น ๆ โรงเรียนส่วนใหญ่สนับสนุนในด้านการแนะแนวอาชีพโดยการจัดทำระเบียบสะสม และใช้ประโยชน์จากระเบียบสะสมในการแนะแนวในด้านการเรียนมากที่สุด

กิจกรรมที่ครูแนะแนวได้จัดทำเกี่ยวกับการแนะแนวมากที่สุดคือ การบริการให้คำปรึกษา แก่ นักเรียนตลอดทั้งปี รองลงไปคือเยี่ยมบ้านนักเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาอาชีพที่โรงเรียน

ส่วนใหญ่จัดคือ นิทรรศการผลงานทางวิชาการงานและอาชีพ ที่จัดน้อยที่สุดคือชุมนุมต่าง ๆ ซึ่งเป็นอาชีพของท้องถิ่น

2.2.2 ด้านเอกสารประกอบหลักสูตร ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าโรงเรียนมีการจัดทำแผนการสอน ครูอาจารย์แต่ละคนจัดทำของตนเองเป็นจำนวนเท่ากับกลุ่มโรงเรียนจัดทำ อาจารย์ที่สอนวิชาเดียวกันจัดทำร่วมกันน้อยที่สุด เอกสารที่ครูใช้ประกอบการสอนมากที่สุดคือ คู่มือหลักสูตร ใบงาน คู่มือวิชาอาชีพท้องถิ่น

2.2.3 สื่อการเรียนการสอน สื่อการเรียนที่ครูส่วนใหญ่ใช้ในการประกอบในการจัดการเรียนการสอน คือวัสดุอุปกรณ์ รองลงไปคือแหล่งทรัพยากรในท้องถิ่นและหนังสืออ้างอิง หนังสืออ่านประกอบ นิตยสาร วารสาร วัสดุอุปกรณ์ที่ครูส่วนใหญ่ ใช้ประกอบการเรียนการสอน วิชาอาชีพท้องถิ่น คือ ของจริง สื่อการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น ส่วนใหญ่ได้มาจากกรมสามัญศึกษาส่งมาให้ ที่ขอใช้อุปกรณ์จากหน่วยราชการในท้องถิ่นมีน้อยที่สุด สภาพอุปกรณ์ของเครื่องมือส่วนใหญ่ ใช้การได้ก็ส่วนใหญ่ครูผู้สอนเป็นผู้เก็บรักษา ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าโรงเรียนเตรียมสื่อการเรียนวัสดุอุปกรณ์สำหรับจัดการเรียนการสอนไว้ก่อนเปิดภาคเรียน

2.2.4 กิจกรรมการเรียนการสอน

ค. การใช้สถานฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ใช้สถานฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน ที่ใช้มีน้อย โดยโรงเรียนส่วนใหญ่ส่งนักเรียนไปฝึกงานอาชีพท้องถิ่นที่สถานประกอบอาชีพอิสระ เช่นส่งไปฝึกกับผู้ปกครองนักเรียน ผู้บริหารส่วนใหญ่จัดให้มีคณะกรรมการสำรวจแหล่งฝึกงานอาชีพ และสัมภาษณ์เจ้าของสถานประกอบอาชีพอิสระ ทุกโรงเรียนมีการกำหนดและแต่งตั้งครูอาจารย์ในโรงเรียนให้ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานกับสถานประกอบการ แหล่งวิทยากร แจ้างจุดประสงค์ในการให้นักเรียนมาฝึกงานให้เจ้าของกิจการหรือเจ้าของสถานฝึกอาชีพให้เข้าใจ และชี้แจงพูดคุยกับเจ้าของสถานประกอบการ หรือสถานประกอบอาชีพอิสระในเรื่องสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความต้องการของตลาดแรงงาน สิ่งที่โรงเรียนส่วนใหญ่ได้ตกลงกับเจ้าของสถานฝึกอาชีพคือวันเวลาที่ฝึกงาน ทุกโรงเรียนผู้ตรวจหาที่พักงานอาชีพท้องถิ่นคือ ครูผู้สอนวิชาอาชีพที่ได้รับมอบหมาย และมีแบบประเมินผลการฝึกงานอาชีพสำหรับให้คะแนนนักเรียน สถานประกอบอาชีพอิสระ เจ้าของสถานประกอบการร่วมมือกันบันทึกเวลาและผลการฝึกงานอาชีพของนักเรียน การประเมินผลเป็นหน้าที่ของครูผู้นิเทศ

ด. การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นในโรงเรียน

ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าสาเหตุที่โรงเรียนไม่ใช้สถานฝึกงานนอกโรงเรียน เพราะโรงเรียนได้สำรวจแล้ว แต่ยังไม่ใช้สถานฝึกงานอาชีพที่อยู่ในเขตพื้นที่จะใช้ได้ จึงจัดการเรียนการสอนโดยให้ครูอาชีพสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่โรงเรียน ครูส่วนใหญ่เตรียมการสอนและชี้แจงแผนการฝึกปฏิบัติงานตลอดภาคเรียนให้นักเรียนทราบก่อนสอนทุกครั้ง ครูกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมโดยยึดหลักจากจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของกลุ่มโรงเรียนมากที่สุด วิธีสอนใช้การสาธิตมากที่สุด รองลงมาคือบรรยาย ลงมือปฏิบัติ และกำหนดงาน ตามลำดับ ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนมากที่สุด การใช้อุปกรณ์การสอนภาคทฤษฎี ครูใช้ตามวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่มากที่สุด รองลงมาคือ ใช้ในบางเรื่องที่นักเรียนไม่เข้าใจบทเรียน ครูส่วนใหญ่ให้นักเรียนฝึกทุกครั้งที่เป็นภาคปฏิบัติ มีจำนวนน้อยที่ฝึกปฏิบัติเป็นบางครั้งสาเหตุที่ฝึกปฏิบัติเป็นบางครั้งเพราะอุปกรณ์ไม่เพียงพอ และขาดแคลนวัสดุฝึก ครูส่วนใหญ่ไม่ได้นำนักเรียนไปดูงานเกี่ยวกับวิชาอาชีพท้องถิ่นเพราะโรงเรียนส่วนใหญ่ ไม่มีสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระอยู่ใกล้เคียง

2.2.5 การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน ครูทุกคนชี้แจงหลักเกณฑ์และกำหนดวิธีการวัดผลให้นักเรียนทราบล่วงหน้าก่อนเริ่มสอน ครูส่วนใหญ่ประเมินผลงานเมื่อนักเรียนฝึกปฏิบัติในแต่ละครั้ง เครื่องมือที่ใช้ประเมินผลวิชาอาชีพท้องถิ่น ครูใช้ข้อสอบข้อเขียนมากที่สุด รองลงไปคือ แบบตรวจสอบการปฏิบัติจริง ส่วนใหญ่ครูผู้สอนเป็นผู้ให้ระบับคะแนน การวัดผลและประเมินผลครูให้ความสำคัญในด้านเจตคติและนิสัยการทำงานมากที่สุด รองลงไปคือวิธีการและผลผลิต ความรู้ความจำ และผลผลิตชิ้นสุดท้าย

2.2.6 การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าเขต/กรมวิชาการ ติดตามผลการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่น ด้วยการรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามจากผู้บริหาร/ครู/นักเรียน ปฏิบัติน้อย คือการช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้บริหารและครู ผู้บริหารเห็นว่ากลุ่มโดยโรงเรียนได้เสนอปัญหาความต้องการอันจำเป็นของโรงเรียนมากที่สุด ที่ปฏิบัติน้อยคือการนิเทศติดตามงานของโรงเรียนภายในกลุ่มซึ่งดำเนินงานโดยกลุ่มโรงเรียน ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าซึ่งมีโรงเรียนผู้นำหลักสูตรจำนวนน้อยที่ช่วยเหลือโรงเรียนใกล้เคียง ช่วยเหลือโดยให้คำแนะนำในฐานะเป็นโรงเรียนพี่โรงเรียนน้องในบริเวณใกล้เคียงมากที่สุดที่ช่วยกันสอนแนวรายวิชาแล้วให้นักเรียนโอนผลเรียนได้มีน้อย

โรงเรียนมีนโยบายในการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูเข้ารับ

การฝึกอบรมเกี่ยวกับวิชาอาชีพท้องถิ่น โดยส่งครูไปอบรมที่เขตการศึกษา/กรม จัดชั้นมากที่สุด ครูส่วนใหญ่เห็นว่าภายในหมวดวิชากลุ่มการทำงานและอาชีพจัดให้มีการวางแผนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นให้เหมาะกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ที่ปฏิบัติน้อย คือการจัดให้มีการนิเทศติดตามผลภายในหมวดวิชาเขตการศึกษา/กรมวิชาการ ช่วยเหลือแนะแนวเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นในด้านการจัดการเรียนมากที่สุด รองลงไปคือ การใช้คู่มือครู เมื่อมีปัญหาในการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น ครูปรึกษากับผู้ช่วยฝ่ายวิชาการมากที่สุด รองลงไปคือหัวหน้าหมวดวิชากลุ่มการทำงานและอาชีพ

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านการจัดการจัดการเรียน ผู้บริหารส่วนใหญ่ เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจ ในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาอาชีพท้องถิ่นขึ้นมาใหม่ ปัญหา รองลงไปคือ ผู้วางแผน/ผู้เกี่ยวข้อง ยังไม่เข้าใจในการจัดการเรียนวิชาอาชีพ

ปัญหาในการเปิดแผนการเรียนวิชาอาชีพ ผู้บริหารส่วนใหญ่ เห็นว่าครูผู้สอนวิชาอาชีพท้องถิ่นมีไม่เพียงพอ ปัญหา รองลงไปคือ เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ที่จะให้นักเรียนฝึกหัดปฏิบัติมีไม่เพียงพอ

การสำรวจสภาพความต้องการของท้องถิ่นทางด้านการศึกษาและอาชีพ ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาที่สำคัญคือ ไม่มีงบประมาณและบุคลากรที่รับผิดชอบ ปัญหา รองลงไปคือ ผู้ปกครองและชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์วิชาอาชีพท้องถิ่นแก่ชุมชน ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาสำคัญคือ ชาวบ้านยังต้องการให้นักเรียนเรียน เพื่อเข้ารับราชการ และเป็นลูกจ้างมากกว่าเป็นเกษตรกรหรือประกอบอาชีพอิสระ ปัญหา รองลงไปคือ ผู้ปกครองไม่สนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนวิชาอาชีพท้องถิ่น

ในการดำเนินการเพื่อให้นักเรียนและผู้ปกครองได้ทราบถึงรายละเอียด คุณลักษณะ และจุดมุ่งหมายของวิชาอาชีพท้องถิ่น ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาที่สำคัญคือ ครูแนะแนวมีไม่เพียงพอ ปัญหา รองลงไปคือ ขาดงบประมาณในการจัดพิมพ์และจัดทำเอกสาร แผ่นปลิว แผ่นปิดโฆษณา (โปสเตอร์) และทางโรงเรียนเห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระหน้าที่แก่ครูมากเกินไป

การบริการทดสอบมาตรฐานก่อนให้นักเรียนเลือกแผนการเรียน ครูแนะแนว

ส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ ขาดข้อทดสอบมาตรฐานที่จะนำมาใช้บริการทดสอบมาตรฐานเพื่อวัดความถนัดและความสนใจของนักเรียน ปัญหารองลงไปคือขาดการประสานงานระหว่างฝ่ายวิชาการ ครูแนะแนว และครู และไม่ได้รับความร่วมมือจากแหล่งวิทยาการและสถานประกอบอาชีพในชุมชน

ในการเปิดสอนรายวิชาอาชีพท้องถิ่น ครูส่วนใหญ่ มีความเห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ ผู้ปกครองนักเรียนยังมีค่านิยมที่จะให้ลูกรับราชการหรือทำงานรัฐวิสาหกิจ ปัญหารองลงไปคือ ไม่มีอาชีพอิสระที่มีรายได้ดีในชุมชน ในการให้การบริการแนะแนว ครูแนะแนวส่วนใหญ่ ปัญหาที่สำคัญคือ ครูแนะแนวมีงานที่รับผิดชอบนอกจากการสอนมากเกินไป ปัญหารองลงไปคือ ครูแนะแนวมีชั่วโมงสอนมากเกินไป

วิธีการแก้ไขปัญหาในการจัดแผนการเรียน การวางแผนการเรียน ผู้บริหารส่วนใหญ่แก้ไขปัญหาโดยการศึกษาแผนการเรียนวิชาอาชีพของโรงเรียนอื่น ๆ รองลงไปคือ ปรึกษากับคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียน การเปิดแผนการเรียนวิชาอาชีพ ผู้บริหารส่วนใหญ่ส่งครูไปอบรมวิชาชีพเช่นให้ไปอบรมหลักสูตรระยะสั้น รองลงไปคือ คัดแปลงวัสดุราคาถูกลงให้ได้ในท้องถิ่น ใช้แทนเครื่องมือและวัสดุบางอย่าง ที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ ยืมครูผู้ชำนาญการจากโรงเรียนในกลุ่มหรือต่างกลุ่มมาช่วยสอน การสำรวจสภาพความต้องการของท้องถิ่นทางด้านการศึกษาและอาชีพ ผู้บริหารส่งคณะครูออกไปพบปะพูดคุยกับชาวบ้านบ่อย ๆ และชี้แจงให้ชาวบ้านเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร

การประชาสัมพันธ์หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นแก่ชุมชน ผู้บริหารส่วนใหญ่แก้ไขปัญหาโดยเชิญศิษย์เก่าของโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในด้านอาชีพท้องถิ่นมาร่วมประชาสัมพันธ์ การดำเนินการของโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนและผู้ปกครองได้ทราบถึงรายละเอียด คุณลักษณะ และจุดมุ่งหมายขอวิชาอาชีพท้องถิ่น ผู้บริหารส่วนใหญ่มอบหมายให้อาจารย์ที่ปรึกษา แนะนำนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม รองลงไปคือ ให้ข้อมูลรายละเอียดในวันประชุมนิเทศ ที่จัดดำเนินการน้อยที่สุดคือ จัดป้ายนิเทศแสดงผลผลิตจากอาชีพต่าง ๆ ที่โรงเรียนเปิดสอนหรือที่มีอยู่ในท้องถิ่น

3.2 ด้านเอกสารประกอบหลักสูตร ครูส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ เอกสารประกอบหลักสูตรมีไม่เพียงพอ ปัญหารองลงไปคือ คุณภาพยังไม่ดีพอในการจัดทำแผนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ ครูไม่มีเวลาทำแผนการสอนเพราะสอนหลายวิชา ปัญหารองลงไปคือ แผนการสอนที่กลุ่มโรงเรียนจัดทำขึ้นไม่เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น ครู

ส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ แผนการสอนที่กลุ่มโรงเรียนจัดทำขึ้นไม่เหมาะกับวัสดุอุปกรณ์ที่โรงเรียนมีอยู่ ปัญหารองลงไปคือ ไม่มีเวลาในการจัดทำแผนการสอน

วิธีการแก้ไขปัญหาในการจัดทำแผนการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่แก้ไขปัญหโดยจัดอบรมประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดแผนการสอนภายในหมวดวิชาหรือโรงเรียน รองลงไปคือโรงเรียนจัดทำแผนการสอนล่วงหน้าตมปีการศึกษาในช่วงเวลาปิดเทอม

3.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจในการผลิตเอกสารเกี่ยวกับวิชาอาชีพท้องถิ่น ปัญหารองลงไปคือ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการเรียน เครื่องมือและวัสดุฝึกมีไม่เพียงพอ ครูส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ สื่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ ปัญหารองลงไปคือ อุปกรณ์ที่มีอยู่ไม่มีคุณภาพ

วิธีการแก้ไขปัญหเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่แก้ไขปัญหโดยทำหนังสือขอเอกสาร เผยแพร่ทางด้านอาชีพของท้องถิ่น ซึ่งหน่วยราชการจัดทำขึ้น และคัดแปลงวัสดุอุปกรณ์ราคาถูกในท้องถิ่นใช้เป็นเครื่องมือและอุปกรณ์แทนวัสดุราคาแพง รองลงไปคือ เชิญวิทยากรจากหน่วยราชการในท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียน

3.4 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

3.4.1 การใช้สถานฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน ในการส่งนักเรียนออกไปฝึกงานอาชีพท้องถิ่น ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาสำคัญคือ โรงเรียนไม่มีงบประมาณในการเดินทางไปนเทศการฝึกงานอาชีพ ปัญหารองลงไปคือ นักเรียนมีเวลาในการฝึกงานอาชีพน้อยเกินไป ครูส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาสำคัญคือขาดงบประมาณให้ครูอาจารย์นเทศการฝึกงาน ปัญหารองลงไปคือ การเดินทางไปนเทศของครูอาจารย์

การเลือกสถานฝึกงานอาชีพภายในท้องถิ่น ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ สถานฝึกอาชีพที่มีอยู่นั้นยังไม่เหมาะที่จะใช้ฝึกงานอาชีพ ปัญหารองลงไปคือ เจ้าของสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระ เห็นว่าเป็นเรื่องยุ่งยากที่จะนำนักเรียนมาฝึกงาน

การดำเนินการติดต่อกับเจ้าของกิจการหรือเจ้าของสถานฝึกอาชีพ ก่อนที่นักเรียนจะฝึกงานอาชีพท้องถิ่น ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาที่สำคัญคือ เจ้าของสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระไม่เต็มใจที่จะให้นักเรียนมาฝึกงาน ปัญหารองลงไปคือ เจ้าของสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระ เห็นว่านักเรียนจะมาแข่งขันใน

การประกบอาชีพของตนเอง

การประเมินผลการเรียนการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ เจ้าของสถานประกอบการไม่ให้ความร่วมมือในการบันทึกเวลาหรือผลการฝึกงานอาชีพของนักเรียน ปัญหารองลงไปคือ ครูอาจารย์ผู้นิเทศการฝึกงานไม่เข้าใจกระบวนการวัดผลประเมินผล ในสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระ

วิธีการแก้ไขปัญหามีเกี่ยวกับการใช้สถานฝึกงานนอกโรงเรียน ผู้บริหารส่วนใหญ่ส่งนักเรียนไปฝึกงานและนิเทศการฝึกงานในวันอาทิตย์ด้วย รองลงไปคือ จัดเวลาว่างให้ครูตลอดทั้งวันเพื่อให้ไปนิเทศการฝึกงานได้สะดวก

ปัญหาเกี่ยวกับสถานฝึกงานอาชีพภายในท้องถิ่น ผู้บริหารส่วนใหญ่แก้ไขปัญหามีให้ครูสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติบางส่วนในโรงเรียนแล้วจึงนำไปฝึกงานอาชีพที่สถานประกอบการหรือสถานประกอบอาชีพอิสระ รองลงไปคือให้ค่าตอบแทนแก่สถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระในการนำนักเรียนไปฝึกงานอาชีพ

การดำเนินการติดต่อกับเจ้าของกิจการหรือเจ้าของสถานฝึกงานอาชีพ ผู้บริหารส่วนใหญ่ เลือกสถานประกอบการหรือสถานประกอบอาชีพอิสระที่เป็นของผู้ปกครองนักเรียนและจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ที่มีลูกมีหลานของเขาไปช่วย เป็นการฝึกไปด้วย รองลงไปคือโรงเรียนอำนวยความสะดวกให้แก่สถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระทั้งในด้านวิชาการและวัสดุอุปกรณ์และช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ

3.4.2 การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นในโรงเรียน เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ของโรงฝึกงานหรือห้องฝึกงาน ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ ไม่มีวัสดุอุปกรณ์เพียงพอที่จะดำเนินการฝึกงานที่มีประสิทธิภาพ ปัญหารองลงไปคือโรงฝึกงานมีไม่เพียงพอ ครูส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ จำนวนนักเรียน/อุปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ๆ ที่โรงเรียนมีอยู่ไม่เพียงพอ ปัญหารองลงไปคือระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติมีไม่เพียงพอ

การใช้ประโยชน์โรงฝึกงาน ห้องฝึกงานในโรงเรียน ผู้บริหารส่วนใหญ่แก้ไขปัญหามีการใช้อาคารประกอบของโรงเรียนเป็นโรงฝึกงาน เช่น โรงอาหาร ห้องประชุม รองลงไปคือ คัดแปลงห้องเรียนเป็นสถานที่ฝึกงาน จำนวนน้อยที่สุดคือการสร้างสถานที่ฝึกงานเป็นการชั่วคราว

3.5 ด้านการวัดผลและประเมินผล ครูส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ นักเรียน

ที่สอบไม่ผ่านไม่ยอมสอบซ่อมเสริม ปัญหารองลงไปคือ ครูไม่เข้าใจเทคนิคและวิธีการวัดผล

ข้อเสนอแนะของครูคือ ควรมีการอบรมการวัดผลและประเมินผลในระดับ
กลุ่มโรงเรียนและให้ไปตามนักเรียนมาสอบซ่อมเสริมและชี้แจงให้เห็นถึงผลเสียจากการไม่มาสอบ
ซ่อมเสริม

3.6 ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร เกี่ยวกับการติดตามผลการใช้
หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นที่ได้จากเขต/กรมวิชาการ ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาสำคัญคือ ข้อ
เสนอแนะที่ได้รับในการปฏิบัติไม่สามารถจะนำมาปฏิบัติได้ ปัญหารองลงไปคือ ผู้ที่ติดตามผล
ไม่ทราบสภาพปัญหาท้องถิ่นที่แท้จริง การดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนในการช่วยเหลือด้านวิชา-
การเพื่อช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ภายในกลุ่ม ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ บุคลากร
ไม่มีเวลาติดตามงานภายในกลุ่ม ปัญหารองลงไปคือ ไม่มีงบประมาณ

บทบาทของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรในการช่วยเหลือโรงเรียนใกล้เคียง
ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาสำคัญคือ อยู่ไกลจากโรงเรียนอื่นเกินไป การดำเนินการสนับสนุน
และส่งเสริมการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นในโรงเรียน ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาสำคัญคือ
โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความสามารถทำการนิเทศภายในหมวดวิชาอาชีพท้องถิ่นได้ ปัญหารอง
ลงไปคือ ขาดงบประมาณในการส่งครูไปอบรม

ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่านักเรียนไม่กระตือรือร้นหรือให้ความสนใจในกิจการ
ทางวิชาอาชีพท้องถิ่นที่โรงเรียนจัดขึ้น ปัญหารองลงไปคือ ไม่มีบุคลากรที่เข้าใจวิธีการใช้หลักสูตร
วิชาอาชีพท้องถิ่นในการจัดนิเทศภายในหมวดวิชา ปัญหารองลงไปคือ การจัดระบบและการบริการ
ทางวิชาการเพื่อให้ความสะดวกในการใช้เอกสาร คู่มือหลักสูตรและสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ

วิธีการแก้ไขปัญหาของผู้บริหาร เกี่ยวกับการติดตามผลการใช้หลักสูตร วิชา
อาชีพท้องถิ่นจากเขต/กรมวิชาการ ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าโรงเรียนได้ช่วยตัวเองในการแก้ไข
ปัญหาในสภาพที่เป็นไปได้ของท้องถิ่น รองลงไปคือปรึกษากับกลุ่มโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร ใน
การช่วยเหลือโรงเรียนใกล้เคียง โรงเรียนใช้วิธี ใช้เอกสาร จุลสาร เผยแพร่ผลงานในโรงเรียน
การดำเนินการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นในโรงเรียน โดยขอความ
ร่วมมือจากโรงเรียนในกลุ่มหรือต่างกลุ่มในด้านต่าง ๆ

4. ข้อมูลจากแบบสำรวจรายวิชาอาชีพเพิ่มเติมที่โรงเรียนเปิดสอน โรงเรียนส่วนใหญ่

เปิดสอนรายวิชาอาชีพเพิ่มเติมในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมมากที่สุด รองลงไปคือเกษตรกรรม เกษตรกรรม และศิลปและหัตถกรรม ตามลำดับ รายวิชาเกษตรกรรมท้องถิ่นที่โรงเรียนส่วนใหญ่ เปิดสอน คือ การทำสวนผัก รายวิชาเกษตรกรรมท้องถิ่นที่โรงเรียนส่วนใหญ่เปิดสอนคือ การถนอมอาหารประเภทผลไม้ รายวิชาศิลปและหัตถกรรมท้องถิ่นที่โรงเรียนส่วนใหญ่เปิดสอนคือ ช่าง ประชัษฐิวัถกษรและช่างทำชิ้นวางของ รายวิชาช่างอุตสาหกรรมท้องถิ่นที่โรงเรียนส่วนใหญ่เปิด สอนคือ ช่างก่ออิฐก่อบน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย มีข้อควรอภิปราย ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ครูและครูแนะแนวมีอายุ ระหว่าง 21 - 30 ปี จะเห็นว่าส่วนใหญ่ยังมีอายุน้อย อยู่ในวัยเริ่มต้นของการทำงาน ผู้บริหาร ครู และครูแนะแนว ต่างมีประสบการณ์ในการทำงาน 1 - 5 ปีมากที่สุด ซึ่งนับว่ามีประสบการณ์ และระยะเวลาในการทำงานน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เป็นโรงเรียนในพื้นที่ยากจนและทุรกัน- คาร และบางแห่งก็เป็นโรงเรียนในระดับตำบลที่เพิ่งจัดตั้งขึ้น ผู้บริหารและครูมักจะเป็นผู้ที่เพิ่ง ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นครั้งแรก เมื่อทำงานครบกำหนดที่กรมสามัญศึกษาให้ย้ายได้ ก็มักจะขอย้ายไปอยู่ในที่ที่เจริญกว่า ดังที่กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2528: 3) ได้ สรุปปัญหาและอุปสรรคในการจัดการมัธยมศึกษาของกรมสามัญศึกษา ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 5 ไว้ว่า "ความทุรกันดารและขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในบางท้องถิ่น เป็นเหตุให้ เกิดการขาดแคลนครู หรือมีครูย้ายออกมากเป็นปัญหาด้านการบริหารงานบุคคลากร และการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนทำได้ยาก" และทั้งผู้บริหาร ครู และครูแนะแนว ส่วนใหญ่ไม่เคย ได้รับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรกลุ่มวิชากรงานและอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งอาจจะทำ ให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในวิชาอาชีพได้ เพราะการดำเนินการใช้หลักสูตรวิชา อาชีพนั้น ผู้ดำเนินการจำเป็นจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักการ และวิธีการดำเนินการตาม หลักสูตรเป็นอย่างดี จึงจะทำให้การเรียนการสอนวิชาอาชีพดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ครูส่วนใหญ่พักอยู่ในบ้านพักครูในโรงเรียน และมีอาชีพพิเศษคือทำสวน เลี้ยงสัตว์ ซึ่งเป็นอาชีพทางด้านเกษตรกรรม ซึ่งเป็นการเหมาะสมเพราะครูสอนวิชาอาชีพควรจะประกอบอาชีพของท้องถิ่นเพื่อเป็นตัวอย่างแก่นักเรียนและชุมชน ครูส่วนใหญ่สอน 3 - 4 รายวิชา และ 5 - 6 รายวิชาอาชีพ ซึ่งอยู่ในระดับมากพอสมควร ซึ่งการสอนหลายวิชาทำให้ครูจะต้องวางแผนการสอน เตรียมการสอน อุปกรณ์และการปฏิบัติจริงทุกรายวิชา ทุกครั้งที่สอนในแต่ละชั่วโมงและตลอดภาคเรียน และจะต้องใช้แหล่งทรัพยากรในท้องถิ่นอีกด้วย ซึ่งอาจจะทำให้ครูไม่มีเวลาที่จะพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชาอาชีพท้องถิ่นที่สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม

2.1 สภาพของโรงเรียนและสภาพของท้องถิ่น

โรงเรียนส่วนใหญ่จะมีระยะห่างจากตัวจังหวัด 50 กิโลเมตร ขึ้นไป และทุกโรงเรียนมีพื้นที่มากกว่า 25 ไร่ ในสภาพที่ท้องถิ่นมีอาชีพคือการทำนา รองลงมาคือทำไร่ และโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในชนบทในพื้นที่ยากจน ซึ่งดำรงชีพด้วยอาชีพเกษตรกรรม โรงเรียนจึงสนองความต้องการของท้องถิ่นโดยการ เปิดแผนการเรียนวิชาอาชีพเกษตรเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อุษษา เหมตะศิลป์ (2524:18 - 21) ซึ่งพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่เปิดสอนวิชาอาชีพหมวดเกษตรกรรม คหกรรม และอุตสาหกรรม ตามลำดับ และมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาเทคนิคทางด้านอุตสาหกรรมระดับเบื้องต้นไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาทางด้านการเกษตร ซึ่งมีผลต่อการยกระดับความเป็นอยู่เพื่อพัฒนาอาชีพและชีวิตสังคมในท้องถิ่น จะเห็นจากรายวิชาอาชีพท้องถิ่นในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมมีโรงเรียนเปิดสอนมากที่สุด และส่วนใหญ่จะเปิดสอนรายวิชาช่างก่อสร้าง ช่างหล่อ ช่างซีเมนต์ ช่างเดินสายไฟภายในบ้าน ทั้งโรงเรียนเองก็มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพท้องถิ่น ในการให้ความรู้แก่ประชาชนและชุมชนในด้านการพัฒนาอาชีพ ในการจัดการส่งเสริมอาชีพแก่ชุมชน ในการให้การศึกษาอบรมแก่ประชาชนเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม ทั้งสนับสนุนการฝึกกลุ่มอาชีพ เป็นการช่วยพัฒนาอาชีพของชาวบ้านในท้องถิ่น ทั้งยังเป็นการลดช่องว่างระหว่าง การศึกษานอกโรงเรียนและในโรงเรียน ด้วยการให้แต่ละฝ่ายให้บริการของกันและกัน และถือเป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนเหมือน ๆ กัน จะแตกต่างกันเพียงสถานที่เรียนและระบบการจัดการเท่านั้น (ธำรง บัวศรี 2521 : 111)

2.2 ด้านการจัดแผนการเรียน การวางแผนการจัดแผนการเรียนนี้ เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายรวมทั้งหัวหน้าหมวดวิชาทุกวิชามีส่วนร่วมในการจัดแผนการเรียน ซึ่งเป็นการเหมาะสมดีแล้วซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในการเลือกแผนการเรียน การเรียนตามแผนการเรียน ไปจนถึงการติดตามผลการเรียนตามแผนการเรียน เพราะจะก่อให้เกิดความเข้าใจในการปฏิบัติ จุดหมาย ในการประสานงานในแต่ละฝ่าย สำหรับเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาในการเปิดแผนการเรียนนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สงบ ลักษณะ (2523: 22-26) ซึ่งพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 จะเปิดสอนวิชาอาชีพให้นักเรียนได้เรียน ด้วยการพิจารณาจากทรัพยากรที่โรงเรียนมีอยู่คือ ครู เครื่องมือ และอุปกรณ์ โดยคำนึงถึงการมีสถานฝึกอาชีพให้นักเรียนฝึกปฏิบัติน้อยที่สุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ โสภณ โสภี ซึ่งพบว่าโรงเรียนได้จัดแผนการเรียนให้นักเรียนได้ใช้สถานฝึกงานอาชีพอยู่ในระดับน้อย (2525: 127) ซึ่งคล้ายคลึงกับผลการสัมมนาปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม ที่จัดโดยกรมวิชาการ ว่า แผนการเรียนวิชาอาชีพกับอาชีพท้องถิ่นส่วนใหญ่ การจัดแผนการเรียนยังไม่สอดคล้องกับท้องถิ่น มักจะจัดเป็นกลาง ๆ ตามที่โรงเรียนมีอุปกรณ์การสอนซึ่งจากการวิจัยในครั้งนี้ก็มีความเห็นว่า วิชาชีพที่เปิดสอนมีแหล่งวิทยากรและสถานประกอบการน้อยที่สุด และถ้าพิจารณาจากรายวิชาอาชีพที่โรงเรียนเปิดสอนจากแบบสำรวจ จะพบว่าวิชาอาชีพท้องถิ่นที่เปิดสอน จะเป็นวิชาพื้น ๆ ไม่ใช่วิชาที่ใช้เทคนิคสลับซับซ้อนมากและเป็นอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่น ที่เป็นเช่นนั้นจะเป็นเพราะว่าในชุมชนที่ยากจน ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังประกอบอาชีพเกษตรกรรมเพื่อยังชีพเป็นส่วนใหญ่ ยังไม่มีระบบเทคนิค และผลผลิตต่อไร่ยังต่ำ งานฝีมือเองไม่ได้พัฒนาเทคนิคการผลิตใหม่ ๆ ฝีมือช่างอย่างยังหาย ทั้งส่วนใหญ่เพื่อใช้เองมีใช้เพื่อจำหน่าย การจัดการเรียนการสอนวิชาชีพในทุกโรงเรียน จึงมีครูอาชีพสอนภาคทฤษฎีและฝึกภาคปฏิบัติที่โรงฝึกงานในโรงเรียน และรองลงไปคือมีครูอาชีพสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่โรงฝึกงานโรงเรียน และให้ไปฝึกหัดงานที่บ้านผู้ปกครอง เพราะการเรียนการสอนในโรงเรียนนั้นสามารถพัฒนาทางด้านเทคนิคการผลิต วิธีการ และคุณภาพ จนสามารถเป็นแบบอย่างแก่ชุมชนได้ และเพื่อให้นักเรียนได้นำความรู้และเทคนิคใหม่ ๆ ที่ได้จากโรงเรียนไปพัฒนาอาชีพของผู้ปกครองไปด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ 2520: ข)

ทุกโรงเรียนจัดให้มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่น โดยจัดครูออกไปแนะแนวการศึกษาต่อแก่นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่บริการซึ่งเป็นหน้าที่ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา ในท้องถิ่นอยู่แล้ว และยังออกไปชี้แจงร่วมกับอำเภอเคลื่อนที่ หรือประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งแสดงถึงความพยายามของโรงเรียนในอันที่จะชักจูง ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ และทำความเข้าใจให้แก่ชาวบ้านเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน จุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่เป็นการเปิดแผนการเรียนวิชาอาชีพให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น ซึ่งในขณะนั้นไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนประถมศึกษา กำนันผู้ใหญ่บ้านต่างก็เป็นศูนย์กลาง เป็นผู้นำ และกำลังสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น เป็นส่วนสำคัญที่จะสามารถให้ชาวบ้านเปลี่ยนแปลงทัศนคติและค่านิยมซึ่งเป็นการเผยแพร่ข้อมูล ประชาสัมพันธ์ หลักสูตร ไปสู่ชาวบ้านและผู้ปกครองโดยทางอ้อมอีกด้วย เกี่ยวกับการแนะแนวอาชีพ ข้อมูลส่วนใหญ่ที่จัดให้คือคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพในสาขาต่าง ๆ และรายละเอียดของอาชีพนั้นซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวิทย์ ชี้อตอง (2527: 112 - 114) ซึ่งพบว่าในด้านการแนะแนวอาชีพ ส่วนที่ครูเห็นว่ามีเหมาะสมกับระดับมาก คือการให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางศึกษาต่อ หรือการประกอบอาชีพในแต่ละสาขา ทั้งยังบริการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนตลอดทั้งปี ซึ่งครูแนะแนวได้ปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายของการแนะแนวอาชีพ เพื่อให้ให้นักเรียนรู้ความต้องการ ความสนใจ ความสามารถของตนเอง และมีความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพและเข้าใจว่าตนเองต้องการอะไรจากอาชีพ (วัชร ทรัพย์มี 2523: 39 - 40)

จะเห็นว่า มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการแนะแนวอาชีพให้แก่ครูในโรงเรียนทรานน้อย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ครูและบุคลากรทุกคนควรจะได้มีความเข้าใจตรงกัน ควรจะได้มีส่วนร่วมในการแนะแนวอาชีพ และสามารถสอดแทรกในการสอนทุกวิชาได้ เช่นเดียวกับจริยศึกษา

2.3 ด้านเอกสารประกอบหลักสูตร

โรงเรียนมีการจัดทำแผนการสอน ด้วยการให้ครูอาจารย์เป็นผู้จัดทำของตนเองและโรงเรียนภายในกลุ่มทำร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ โสภณ โสมติ (2525 : 127) ซึ่งพบว่า ครูมีแผนการสอนก่อนลงมือสอน โรงเรียนได้กำหนดให้ครูทำแผนการสอนล่วงหน้าและสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ผล จะเห็นว่าผลการวิจัยพบว่าครูอาจารย์เป็นผู้จัดทำแผนการสอนของตนเองส่วนหนึ่งซึ่งถ้าเป็นไปได้แผนการสอนครูผู้สอนวิชา

เดียวกัน หรือกลุ่มวิชาเดียวกัน ควรจะได้จัดทำร่วมกัน เพราะเป็นการระดมความคิดร่วมกัน และแต่ละคนอาจจะนำไปดัดแปลงต่อไปในการสอนแต่ละครั้ง การทำแผนการสอนร่วมกันเป็นขั้นที่สำคัญมาก เพราะจะทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างวิชา ทำให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตจริง (ติลภ บัญเริงรอด 2521 : 44 - 51) สำหรับโรงเรียนในพื้นที่ยากจนอยู่ทางไกลจังหวัดและจากปัญหาที่พบว่าครูผู้สอนมีไม่เพียงพอ นั้น ครูคนเดียวมักจะสอนหลายรายวิชา และต่างคนต่างก็สอนคนละรายวิชา ไม่มีครูสอนรายวิชาร่วมกัน เพราะมีจำนวนห้องเรียนต่อชั้นน้อย ครูต่างคนต่างก็สอนตามวิธีการของตัวเอง เพราะไม่มีเวลาที่จะทำแผนการสอนร่วมกัน และบางครั้งก็มีครูคหกรรม เกษตรกรรม ช่างอุตสาหกรรม หรือศิลปและหัตถกรรม อย่างละ 1 คน ซึ่งบางโรงเรียนครูสอนวิชาสามัญสอนวิชาเหล่านี้แทนและบางครั้งครูก็ต้องสอนวิชาอาชีพทุกอย่าง เช่น เกษตรกรรม ช่างอุตสาหกรรม คหกรรมและบางครั้งก็ต้องสอนวิชาสามัญอีกด้วย ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้บริหารในการให้จัดทำแผนสอนอีกด้วย และจากการวิจัยครั้งนี้พบว่าเอกสารประกบหลักสูตรที่ครูส่วนใหญ่ใช้ประกอบการสอนมากที่สุดคือแผนการสอน รองลงมาคือคู่มือหลักสูตร ซึ่งเป็นการเหมาะสมดีแล้ว เพราะแผนการสอนเป็นส่วนขยายของหลักสูตรซึ่งกำหนดการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปสู่ นักเรียน ซึ่งเป็นจุดหมายปลายทางในการใช้หลักสูตรอย่างแท้จริง (สุมน อมรวิวัฒน์ ม.ป.ป. : 7) และแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนได้มีความพยายามที่จะปรับหลักสูตรให้เข้ากับสภาพของท้องถิ่นด้วย

2.4 ด้านสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนที่ครูส่วนใหญ่ใช้ในการประกอบการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น คือ วัสดุอุปกรณ์ ซึ่งเหมาะสมแล้ว เพราะกลุ่มวิชาการงานและอาชีพเป็นการปฏิบัติมากที่สุด การปฏิบัติกิจกรรมจะได้ผลจะต้องมีวัสดุอุปกรณ์ ที่จะให้ผู้เรียนได้ใช้มากที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : 31 - 36) ซึ่งคล้ายคลึงกับผลการวิจัยของ สุวิทย์ ชี้อตอง (2527 : 112 - 114) ซึ่งพบว่า การเรียนการสอนวิชาอาชีพมีการใช้ อุปกรณ์และเครื่องมืออย่างคุ้มค่า วัสดุอุปกรณ์ส่วนใหญ่ที่ครูใช้คือของจริงซึ่งส่วนใหญ่กรมสามัญศึกษาส่งไปให้ ซึ่งมักไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน หรือไม่เหมาะสมกับวิชาอาชีพท้องถิ่นที่สอนอยู่ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า กรมสามัญศึกษาควรจะให้งบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นเอง หรืออุปกรณ์บางอย่างควรจะนำมาจากท้องถิ่นนั้น ๆ

ซึ่งอาจจะเป็นวัสดุต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเด็กนักเรียน เช่น ก้อนอิฐ หิน ไข่ไม้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2521: 7) นำมาใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ช่วยให้การสอนสมบูรณ์ขึ้น เพราะจุดประสงค์อย่างหนึ่งก็คือการให้นักเรียนรู้จักและเห็นคุณค่าของชุมชน เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่นักเรียนจะต้องใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อชีวิตของนักเรียน (สุทธิ ประจงศักดิ์ และศิริกุล โทพิทักษ์ 2525: 106) ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจจะได้มาจากแหล่งทรัพยากรในท้องถิ่น

2.5 กิจกรรมการเรียนการสอน

2.5.1 ด้านการใช้สถานฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่

ไม่ใช้สถานฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน ที่ใช้มีน้อยซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สงบ ลักษณะ (2523: 22 - 26) พบว่า "โรงเรียนมัธยมส่วนใหญ่ จัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียนเอง ร้อยละ 76.92 สำหรับโรงเรียนที่จัดให้นักเรียนไปฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียนนี้ นักเรียนส่วนมากร้อยละ 54.52 ใช้การฝึกอาชีพกับผู้ปกครองของนักเรียนเอง" และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ โสภณ โสมติ (2525: 126) ซึ่งพบว่า "ด้านสถานที่ที่ใช้สอนและฝึกงานโรงเรียนได้ดำเนินการอยู่ในระดับน้อย และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวิทย์ ชื่อดตรง (2527: 112) ซึ่งพบว่า "ด้านสถานที่ที่ใช้สอนและฝึกงาน ครูมีความเห็นว่าการให้นักเรียนไปฝึกปฏิบัติงานในสถานที่ต่าง ๆ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับไม่มีเลย" จะเห็นว่าไม่ตรงตามความมุ่งหมายของการดำเนินการของการจัดการเรียนการสอนรายวิชาอาชีพท้องถิ่น ซึ่งต้องการให้นักเรียนเรียนวิชาชีพไปพร้อม ๆ กับการประกอบอาชีพของผู้ปกครอง และเป็นวิชาสำหรับประกอบอาชีพหรือดำเนินอาชีพต่อเนื่องจากบิดามารดาที่นักเรียนฝึกหัดระหว่างเป็นนักเรียน เพื่อเปลี่ยนแนวความคิดจากการ "ให้นักเรียนมัธยมได้ฝึกวิชาอาชีพ" มาเป็น "ให้เยาวชนที่ช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพอยู่แล้ว ได้มีโอกาสเรียนระดับมัธยม" (กระทรวงศึกษาธิการ: คำชี้แจง) แต่อย่างไรก็ตาม ก็มีโรงเรียนอยู่ร้อยละ 21.87 ที่ใช้สถานฝึกงานนอกโรงเรียนในสภาพชนบทยากจนกำลังอยู่ในการพัฒนาเพื่อยกระดับการครองชีพ ทั้งวิธีการและผลผลิต โดยการระดมทั้งกำลังคน และกำลังความคิด ซึ่งโรงเรียนในชนบทส่วนใหญ่ นั้น มักจะจัดบริการแก่ชุมชน ทั้งการสนับสนุน และจัดการพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น ทั้งมีการให้ความรู้แก่ชาวบ้านทั้งทางด้านเกษตรและอื่น ๆ นั้น ก็แสดงว่าผู้บริหารได้พยายามในการปฏิบัติที่จะจัดให้มีการเรียนวิชาอาชีพท้องถิ่น และให้นักเรียนไปฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน โดยส่วนใหญ่ส่ง

นักเรียนไปฝึกงานอาชีพท้องถิ่นที่สถานประกอบอาชีพอิสระ เช่นส่งไปฝึกกับผู้ปกครองนักเรียน
 ดังที่ สวัสดิ์ สุวรรณอักษร (2525: บทนำ) และ วิเวก ปางพิพิพงค์ (2524: 5) ได้เสนอ
 แนะให้พานักเรียนออกไปฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน สิ่งที่แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารได้ดำเนินการ
 เกี่ยวกับการเลือกสถานฝึกงานอาชีพอยู่ในระดับดี มีความเหมาะสมตามความเป็นจริงและ
 ตามวิธีการดำเนินการปฏิบัติตามหลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่น คือจัดให้มีคณะกรรมการสำรวจ
 แหล่งฝึกงานอาชีพและสัมภาษณ์เจ้าของสถานประกอบอาชีพอิสระ ทั้งยังสอบถามจากนักเรียน
 และผู้ปกครองเกี่ยวกับสถานที่ที่จะใช้ฝึกงานอาชีพ แจ้งจุดประสงค์ในการให้นักเรียนมาฝึกงาน
 ให้เจ้าของสถานฝึกงานอาชีพเข้าใจ มีการชี้แจงพูดคุยกับเจ้าของสถานประกอบการหรือสถาน
 ประกอบอาชีพอิสระ ในเรื่องสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความต้องการของตลาดแรงงาน
 ทั้งยังมีแบบประเมินผลการฝึกงานอาชีพสำหรับให้คะแนนด้วย จะเห็นว่าโรงเรียนได้ดำเนินการ
 การตามขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนรายวิชาอาชีพเพิ่มเติม โดยใช้แหล่งวิทยากร
 สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระ (กระทรวงศึกษาธิการ 2527: 30 - 39)

2.5.2 การเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นในโรงเรียน

ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่า สาเหตุที่โรงเรียนไม่ใช้สถานฝึกงาน
 นอกโรงเรียน เพราะโรงเรียนได้สำรวจแล้วแต่ยังไม่มีสถานฝึกงานอาชีพที่อยู่ในเขตพื้นที่จะ
 ใช้ได้และโรงเรียนมีปัญหาเรื่องการดำเนินการเช่น ค่าใช้จ่าย พาหนะ การนิเทศการฝึกงาน
 และการจัดตารางเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อูษา เหมตะศิลป์ และคณะ (2524:
 18 - 21) ซึ่งพบว่าสาเหตุของการไม่ส่งนักเรียนออกฝึกงานนอกสถานที่ คือ เห็นว่าสถาน
 ประกอบอาชีพอิสระไม่มีปริมาณงานมากพอที่จะส่งนักเรียนไปฝึกงาน มีปัญหาเรื่องเงินค่าใช้จ่าย
 ของผู้นิเทศและชาวกำลังครูที่จะออกไปนิเทศ โรงฝึกงานและห้องฝึกงานในโรงเรียน
 ใช้สอนวิชาคหกรรมและช่างอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ จะเห็นว่าใช้ตามแผนการเรียนที่เปิด
 สอน ซึ่งการเรียนการสอนวิชาอาชีพจำเป็นต้องใช้สถานที่ฝึกปฏิบัติการ เพื่อให้เด็กเรียนมีความ
 รู้ ความเข้าใจ ทักษะเบื้องต้นเกี่ยวกับงานอาชีพ ตลอดจนการสร้างกิจนิสัยที่ดีในการปฏิบัติ
 งาน การจัดสถานที่สำหรับฝึกปฏิบัติการ จึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียนและครูจะต้องจัดและสร้าง
 ขึ้นเพื่อให้เด็กเรียนได้มีโอกาสสัมผัสกับสถานที่ฝึกปฏิบัติงานที่คล้ายคลึงกับการปฏิบัติงานอาชีพ
 จริง ๆ มากที่สุด (สุทธิ ประจักษ์ศักดิ์ 2525: 109)

ครูส่วนใหญ่มีการเตรียมการสอน และชี้แจงแผนการฝึกปฏิบัติ งานตลอดภาคเรียนให้นักเรียนทราบก่อนสอนทุกครั้ง ซึ่งแสดงว่าครูได้เอาใจใส่ในการปฏิบัติ เพื่อให้หลักสูตรบรรลุวัตถุประสงค์ ในการสอนผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนแบบ สำนึก รองลงไปคือลงมือปฏิบัติ และกำหนดงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปรีชา ชาติมาลากร (2524: 54 - 55) ซึ่งพบว่าวิธีสอนวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ (อาชีพ) ซึ่ง ผู้บริหารเห็นว่ามีเหมาะสมมากเป็นอันดับแรก คือวิธีสอนแบบสำนึก ผลการวิจัยครั้งนี้ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไชยพร คัดพิจิตานนท์ (2525: 81) และสุวิทย์ ชี้อตรง (2527: 119) ซึ่งพบว่าวิธีสอนของครูผู้สอนวิชาอาชีพส่วนใหญ่ใช้วิธีการสำนึกมากที่สุด ซึ่ง ความความเป็นจริงแล้วการสอนวิชาอาชีพนั่นถ้าจะให้ได้ผลจริง ๆ แล้ว ควรจะให้นักเรียน ได้ลงมือปฏิบัติมากที่สุด แต่ในสภาพของท้องถิ่นซึ่งมีผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่ยังยากจน นั้น การเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นต้องสิ้นเปลืองวัสดุในการเรียนการสอนมาก ถ้าจะ ให้นักเรียนซื้อวัสดุเพื่อใช้ในการเรียนทุกชั่วโมงนั้น ครูก็ควรจะใช้วิธีการสำนึกจึงจะเหมาะ กับสภาวะการครองชีพมากกว่า และการขอความช่วยเหลือและร่วมมือจากหน่วยงานของ ส่วนราชการในท้องถิ่นซึ่งกำลังพัฒนาอาชีพของชาวบ้านในท้องถิ่น เช่นเดียวกัน ทั้งทางด้าน วิทยากร อุปกรณ์และให้โรงเรียนเป็นที่ตั้งโครงการในการพัฒนาอาชีพของหน่วยราชการบาง ส่วน เช่น ปศุสัตว์ กรมพัฒนาที่ดิน แผลงสาธิตการปลูกพืชของกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นต้น

ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงการนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันของนักเรียน สภาพความเป็นอยู่ ทรัพยากรธรรมชาติและวัสดุในท้องถิ่น ซึ่งจะ เห็นว่าผู้สอนได้ให้ความสำคัญแก่ท้องถิ่น โดยพยายามจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น ซึ่งสิริวรรณ สุวรรณอาภา (2525: 9) ก็ได้กล่าวไว้ว่า สภาพ แวดล้อมทางสังคมของผู้เรียนเป็นเงื่อนไขหนึ่งที่มีต่อการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน และจากผลการวิจัยก็พบว่า ครูจัดการเรียนการสอน สิ่งที่ครูคำนึงถึงน้อยที่สุดคือ แหล่งทรัพยากรในท้องถิ่น เช่น โรงงาน อุตสาหกรรมในครัวเรือน สิ่งเหล่านี้อาจแสดงให้เห็นว่า ครูได้ละเลยที่จะใช้สิ่งเหล่านี้ และจากความเห็นของผู้บริหารส่วนใหญ่ที่ว่า โรงเรียนได้สำรวจ แล้วแต่ยังไม่มีส่วนฝึกอาชีพที่อยู่ในเกณฑ์ที่จะใช้ได้ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการที่ครูไม่ใช้ แหล่งทรัพยากรในท้องถิ่นประกอบการสอน ก็แสดงให้เห็นว่าสภาพท้องถิ่นนั้นยังขาดสภาพที่ โรงเรียนจะสามารถจัดส่งนักเรียนไปได้ ทั้งโรงเรียนส่วนใหญ่ยังอยู่ไกลจากตัวจังหวัดอีกด้วย

ทั้งในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทนั้น รัฐยังต้องดำเนินการเพื่อยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่และการศึกษาคือการเพิ่มระดับผลผลิตซึ่งเป็นการพัฒนาอาชีพของประชาชนในพื้นที่ยากจน (สำนักงานการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2527: 3 - 7) แต่อย่างไรก็ตาม ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชนบทก็ควรจะได้รับการพัฒนาด้านทักษะและความรู้เกี่ยวกับการอาชีพของชาวชนบท และควรจะมีการร่วมมือกันระหว่างเจ้าหน้าที่และหน่วยราชการอื่นในท้องถิ่น เช่น เกษตรตำบล เจ้าหน้าที่เทคนิค เจ้าหน้าที่ของกรมการศึกษานอกโรงเรียนและพัฒนาการ ฯลฯ ด้วย

ครูส่วนใหญ่ไม่ได้พานักเรียนไปทำงานเกี่ยวกับอาชีพท้องถิ่นสาเหตุที่ไม่ได้นำไปเพราะไม่มีแหล่งประกอบการที่อยู่ใกล้เคียงพอที่จะเป็นตัวอย่างได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวิทย์ ชี้อตฺรง (2527: 112) ซึ่งพบว่าในด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนและนักเรียนมีความเห็นว่ามีพานักเรียนออกไปทัศนศึกษาหรืองานด้านวิชาชีพในท้องถิ่นปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ผู้วิจัยเห็นว่าในสภาพพื้นที่ชนบทยากจน สถานประกอบการ เช่น โรงงาน โรงหล่อ ร้านค้า และฟาร์มเลี้ยงไก่ ยังอยู่ในปริมาณน้อยมาก หรือแทบไม่มีเลย ทั้งนี้เพราะชาวชนบทส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร หน่วยราชการต่าง ๆ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานพัฒนาที่ดิน สำนักงานพัฒนาชุมชน ฯลฯ ได้จัดตั้งโครงการอบรม โครงการสาธิต ทั้งขยายพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ หรือแม้แต่โรงเรียนเองก็จะจัดแปลงสาธิต หรือจัดโครงการพัฒนาทางด้านอาชีพ จัดตั้งโครงการเกษตร และครูอาชีพก็ได้ให้คำแนะนำและช่วยเหลือชาวบ้าน เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการประกอบการ

2.6 ด้านการวัดผลและประเมินผล ในการวัดผลครูให้ความสำคัญในด้านเจตคติ นิสัยในการทำงานมากที่สุด รองลงมาคือวิธีการและผลผลิต ความรู้ความจำ และผลผลิตขั้นสุดท้ายซึ่งเป็นการเหมาะสมดีแล้วกับการประเมินผลวิชาอาชีพ เกี่ยวกับความอดทน ความวิริยะ อดสาหัส ความเพียรพยายาม ระเบียบในการทำงาน การบังคับตัวเองให้ทำงานเสร็จภายในเวลา ซึ่งแสดงถึงคุณภาพทางจิตใจของผู้เรียนที่มีต่อการทำงาน (สุทธิ ประจงศักดิ์ 2525: 128) ครูส่วนใหญ่ใช้ข้อสอบข้อเขียนมากที่สุด รองลงไปคือแบบตรวจสอบการปฏิบัติจริง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตรงกับการสอนที่ครูใช้คือการสาธิต ที่ใช้ข้อสอบวัดความรู้ความเข้าใจซึ่งวิชาอาชีพนั้นควรประเมินกระบวนการในการทำงาน คือการวางแผนทำงานให้เป็นระบบ ผูกทักษะพื้นฐานที่จำเป็น ก็แสดงให้เห็นว่าครูยังประเมินผลไม่ถูกต้อง หรือยังมีการปฏิบัติน้อย

เพราะการฝึกปฏิบัติแต่ละครั้ง ครูสามารถวัดและประเมินคุณภาพต่าง ๆ ได้ทั้ง 3 ลักษณะคือ นักเรียนได้ทดลองทำจริง ๆ และสามารถประเมินผลขั้นสุดท้ายที่เรียกว่าผลงาน ในระหว่างที่นักเรียนทำงาน ครูผู้สอนก็สามารถประเมินวิธีหรือระบบการทำงานของแต่ละคน ซึ่งการวัดผลจะต้องใช้วิธีอื่น

2.7 การสนับสนุนและการส่งเสริมการใช้หลักสูตร ผู้บริหารเห็นว่าสำนักงานศึกษาธิการ เขต และกรมวิชาการ ในการติดตามผลการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่น ช่วยแก้ปัญหาแก่ผู้บริหารและครูน้อย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักการและวิธีการดำเนินการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นนั้น มีลักษณะเฉพาะโดยเป็นอาชีพของท้องถิ่น และฝึกงานอาชีพในสถานประกอบการในท้องถิ่น ซึ่งในความเป็นจริงแล้วสภาพปฏิบัติยังเป็นปัญหา ดังกล่าวมาแล้ว ซึ่งเป็นผลให้โรงเรียนบางแห่งไม่ยอมเปิดสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นขึ้น เพราะเห็นว่าในสภาพท้องถิ่นไม่มีอาชีพที่มีรายได้ดีหรือน่าสนใจ ด้วยเหตุที่วิชาอาชีพท้องถิ่นมีลักษณะดำเนินการด้วยการให้ไปฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน และโรงเรียนเห็นว่า สำนักงานศึกษาธิการ เขตการศึกษา และกรมวิชาการ ไม่ได้ส่งผลการติดตามผลให้โรงเรียนทราบ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนควรจะได้รับทราบว่า มีส่วนไหนบ้างที่ควรปรับปรุงหรือพัฒนา

โรงเรียนผู้นำหลักสูตร ส่วนใหญ่ไม่มีบทบาทในการช่วยเหลือโรงเรียนอื่นซึ่งอาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนผู้นำหลักสูตรส่วนใหญ่มุ่งพัฒนาประสิทธิภาพในการใช้หลักสูตรของโรงเรียนตนเองให้สามารถดำเนินการได้ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ทั้งนี้การจัดตั้งโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรก็เพื่อที่จะได้หาทางสนับสนุนและส่งเสริมโรงเรียนให้ดำเนินการใช้หลักสูตรด้วยความมั่นใจ (สังค อุทรานนท์ 2527: 272) อย่างไรก็ตามโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร ควรจะได้มีการประสานงานกับโรงเรียนผู้นำหลักสูตรด้วยกันและโรงเรียนอื่น เพื่อที่จะได้แลกเปลี่ยนทั้งความรู้ทางด้านวิชาการ เทคโนโลยีใหม่ ๆ ตลอดจนสื่อการสอน วัสดุ อุปกรณ์ และครู ซึ่งเท่ากับเป็นการแลกเปลี่ยนกันใช้ประโยชน์ระหว่างทรัพยากรในท้องถิ่นและก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม และมีการร่วมมือกันในการวางแผนงานและการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โรงเรียนมีนโยบายในการสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับวิชาอาชีพท้องถิ่น เช่น ให้ไปอบรมหลักสูตรระยะสั้น ซึ่งเป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนภายใน

หมวดวิชาการงานและอาชีพ และจัดให้มีการวางแผนการสอนให้เหมาะกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น สนองตามหลักการของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ที่ว่าเป็นหลักสูตรที่สนองความต้องการของท้องถิ่นทางด้านอาชีพ การจัดสอนวิชาอาชีพ จึงจำเป็นต้องสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ โสภณ โสมติ (2525: 127) ซึ่งพบว่า ด้านการวางแผนการสอน ครูได้ศึกษาหลักสูตรก่อนวางแผน ครูมีแผนการสอนก่อนลงมือสอน

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม

3.1 ปัญหาด้านการจัดแผนการเรียน

ผลการวิจัยพบว่าปัญหาสำคัญในการเปิดสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นคือ ครูผู้สอนวิชาอาชีพท้องถิ่นมีไม่เพียงพอ เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ที่จะให้นักเรียนฝึกปฏิบัติมีไม่เพียงพอ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาอาชีพท้องถิ่น ผู้วางแผน/ผู้เกี่ยวข้องยังไม่เข้าใจในการจัดแผนการเรียนวิชาอาชีพ ไม่มีงบประมาณและขาดบุคลากรที่รับผิดชอบ ครูแนะแนวมีไม่เพียงพอ ครูผู้สอนรายวิชาอาชีพหลายวิชา ไม่มีสถานประกอบการที่เหมาะสมที่จะใช้ฝึกอาชีพ ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากแหล่งวิทยากรและสถานประกอบอาชีพในชุมชน ซึ่งสภาพดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุษา เหมตะศิลา (2524: 18 - 21) ซึ่งพบว่าปัญหาในการสอนวิชาชีพคือขาดสถานฝึกงาน ขาดวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ในการสอนวิชาอาชีพ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สงข ลักษณ์ (2523: 22- 26) ซึ่งพบว่าในการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพในโรงเรียนนั้น โรงเรียนมักประสบปัญหา ขาดห้องฝึกงาน ขาดวัสดุอุปกรณ์ต่างวิชาอาชีพ ขาดครูผู้สอนวิชาอาชีพ ขาดครูแนะแนว ไม่มีค่าใช้จ่ายในการพานักเรียนไปฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน ขาดการนิเทศและประสานงานกับสถานฝึกอาชีพ และขาดความรู้ในการจัดแผนการเรียน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมมนาปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (กระทรวงศึกษาธิการ 2527: 51 - 55) ว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนยังไม่สามารถจัดแผนการเรียนให้หลากหลายได้ เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านบุคลากร อุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ และแม้จะจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพก็มีปัญหาเรื่อง การหาแหล่งฝึกงาน บุคลากร และงบประมาณในการนิเทศ และจากสรุปปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษา

ของกรมสามัญศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษาในระยะที่ 5 ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษายังไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร โดยเฉพาะในด้านวิชาชีพทั้งนี้เพราะงบประมาณที่ได้รับมีจำนวนจำกัด ทำให้ขาดแคลนอุปกรณ์การสอน นอกจากนี้ยังขาดครูในสาขาวิชาที่ที่ต้องการ เพราะการผลิตครูไม่สอดคล้องหรือไม่เพียงพอในวิชาชีพที่ต้องการบางวิชา และ/หรือครูไม่ยอมไปบรรจุในโรงเรียนชนบทที่ห่างไกล รวมทั้งไม่ได้รับความร่วมมือจากสถานประกอบการเพื่อการฝึกงานอีกด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ 2528: 1) และในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทนั้น ยังอยู่ในสภาพที่ยากจน ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2524: 6) ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ยังยากจน โรงเรียนได้รับเงินค่าบำรุงการศึกษาจากนักเรียนน้อย ถึงแม้ว่าจะได้รับเงินทดแทนจากกรมสามัญศึกษา ก็ไม่เพียงพอต่อการที่จะมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้ จะหารายได้จากสมาคมครูผู้ปกครองก็เป็นไปได้ยาก ในท้องถิ่นชนบทนั้นจะมีปัญหาทั้งทางด้านวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณและบุคลากรมากกว่าท้องถิ่นอื่น และเป็นปัญหาที่ยากจะแก้ไขให้หมดไปได้

การประชาสัมพันธ์วิชาอาชีพท้องถิ่นแก่ชุมชน ปัญหาสำคัญคือ ชาวบ้านยังต้องการให้นักเรียน เรียนเพื่อเข้ารับราชการและเป็นลูกจ้างรัฐวิสาหกิจมากกว่าเป็นเกษตรกร หรือประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จำเนียร น้อยท่าช้าง (2522: 8 - 10) ซึ่งพบว่า ผู้ปกครองพอใจที่จะให้นักเรียนในปกครองของตนเลือก เรียนวิชาสามัญและไปรับราชการในอนาคต ค่านิยมในการศึกษาในสังคมไทยคือ ใช้การศึกษาเป็นบันไดไปสู่การเลื่อนฐานะทางสังคม และเป็นเพราะปัญหาที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ ไม่มีอาชีพอิสระที่มีรายได้ดีในชุมชน

สำหรับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวประการของผู้บริหารนั้น ส่วนใหญ่จะช่วยเหลือตนเองโดยศึกษาจากแผนการเรียนวิชาอาชีพของโรงเรียนอื่น ๆ ในกรณีที่ขาดครูอาชีพที่จะส่งครูไปอบรมวิชาชีพ เช่น ให้ไปอบรมหลักสูตรระยะสั้น ดัดแปลงวัสดุราคาถูกในท้องถิ่น ใช้แทนเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์บางอย่างและส่งครูออกไปหอบปะพุดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับชาวบ้านบ่อย ๆ ด้วยการชี้แจงให้ชาวบ้านเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นและเชิญศิษย์เก่าของโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในด้านอาชีพท้องถิ่นมาร่วมประชาสัมพันธ์หลักสูตรอีกด้วย

3.2 ด้านเอกสารประกอบหลักสูตร ปัญหาทางด้านเอกสารประกอบหลักสูตร จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ปัญหาที่สำคัญคือ เอกสารหลักสูตรมีไม่เพียงพอ คุณภาพยังไม่ดีพอ ครูไม่มีเวลาในการทำแผนการสอนเพราะสอนหลายวิชา แผนการสอนที่กลุ่มโรงเรียนจัดทำขึ้นไม่เหมาะสมกับวัสดุอุปกรณ์ที่โรงเรียนมีอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ โสภณ โสภณดี (2525: 127) ซึ่งพบว่าคู่มือที่มีอยู่ไม่ตรงกับความต้องการ หรือนำไปปฏิบัติไม่ได้ซึ่งจากผลสัมมนาปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (กระทรวงศึกษาธิการ 2527: 51 - 55) พบว่า บางหมวดวิชา บางโรงเรียนได้เปิดสอนรายวิชาอาชีพเพิ่มเติม และได้รับคู่มือครูและหนังสืออ่านเพิ่มเติมไม่ตรงกับแผนการเรียน ในด้านการบริการเอกสารส่วนใหญ่ที่ได้รับ จะเก็บไว้ในห้องสมุดและห้องวิชาการ ครูผู้สอนไม่สะดวกในการใช้ จึงควรมีห้องสมุดย่อยไว้ภายในหมวด ปัญหาจากแผนการสอนที่กลุ่มโรงเรียนจัดทำขึ้นไม่เหมาะสมกับวัสดุอุปกรณ์ที่โรงเรียนมีอยู่นั้น อาจเนื่องมาจากในกลุ่มโรงเรียนเองนั้น มีโรงเรียน ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ซึ่งในโรงเรียนแต่ละขนาด ความพร้อมในด้านวัสดุอุปกรณ์ไม่เหมือนกัน ถ้ามีการจัดทำแผนการสอนในกลุ่มโรงเรียน ก็ควรจะแบ่งตามขนาดของโรงเรียน ให้จัดทำแผนการสอนร่วมกัน

สำหรับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวของผู้บริหารนั้น โรงเรียนช่วยเหลือตัวเองด้วยการจัดอบรมประชุมปฏิบัติการ เกี่ยวกับการจัดทำแผนการสอนภายในหมวดวิชาหรือโรงเรียนโดยการจัดทำแผนการสอนล่วงหน้าตั้งแต่ในช่วงปิดเทอม เพราะส่วนใหญ่ครูทำแผนการสอนด้วยตัวเอง

3.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน ปัญหาในด้านสื่อการเรียนการสอนที่สำคัญคือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจ ในการผลิตเอกสารเกี่ยวกับวิชาอาชีพท้องถิ่น สื่อการเรียนการสอน เครื่องมือและวัสดุก็มีไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ที่มีอยู่ไม่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรหมเพรา คงชนะ (2526: บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่า สื่อการสอนที่ครูผู้สอนใช้ในการเรียนการสอน ครูมีใช้แต่ไม่เพียงพอ ที่เป็นเช่นนี้ตรงกับการสัมมนาปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งพบว่าคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้อยู่ในแต่ละโรงเรียน เครื่องมือที่กรมสามัญศึกษาส่งให้โรงเรียนหลายอย่างคุณภาพไม่ดี ไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็กมีงบประมาณในการซื้อเครื่องมือและวัสดุฝึกจำนวนน้อย (กระทรวงศึกษาธิการ 2527: 51 - 55)

สำหรับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้บริหารส่วนใหญ่แก้ไขปัญหาคด้วยการทำหนังสือขอเอกสาร เผยแพร่ทางด้านอาชีพของท้องถิ่น ซึ่งหน่วยราชการจัดทำขึ้นในเรื่องการขาดวัสดุอุปกรณ์ โรงเรียนได้ตัดแปลงวัสดุอุปกรณ์ราคาถูกในท้องถิ่น ใช้เป็นเครื่องมือและอุปกรณ์แทนวัสดุราคาแพง และมีการเชิญวิทยากรจากหน่วยราชการในท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียน ซึ่งแสดงถึงความพยายามของผู้บริหารที่พยายามแก้ปัญหาด้วยการช่วยเหลือตนเองและขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น และหน่วยงานอื่น ในการดำเนินงานเท่าที่จะสามารถดำเนินการได้

3.4 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

ก. การใช้สถานฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน

ปัญหาในด้านที่สำคัญคือ โรงเรียนไม่มีงบประมาณไปนเทศการฝึกงานอาชีพ สถานฝึกงานอาชีพที่มีอยู่นั้นยังไม่เหมาะที่จะใช้ฝึกงานอาชีพ เจ้าของสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระไม่เต็มใจที่จะให้นักเรียนมาฝึกอาชีพ เจ้าของสถานประกอบการไม่ร่วมมือในการบันทึกเวลาหรือผลการฝึกงานอาชีพของนักเรียน เจ้าของสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระมีความเห็นว่านักเรียนจะมาแข่งขันในการประกอบอาชีพของตนเอง ที่เป็นเช่นนี้เพราะในพื้นที่ชุมชนยากจน สถานประกอบการมีน้อย หรือแทบไม่มีเลยที่จะสามารถใช้เป็นที่ฝึกงานอาชีพได้ ประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้จากการเพาะปลูกเล็กน้อย ๆ ไร่การผลผลิตยังต่ำ ร้านค้าก็เป็นร้านขายของเบ็ดเตล็ด ของชำ ร้านซ่อมจักรยานซึ่งมีคนมาใช้บริการน้อย ถ้ามาฝึกงานอาจจะคิดว่า นักเรียนจะมาประกอบอาชีพแข่งขันกับตัวเองเป็นการแย่งรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สงบ ลักษณะ (2523: 22 - 26) ซึ่งพบว่า ด้านการใช้สถานฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจจุดมุ่งหมายของการฝึกงานของนักเรียนคือ จึงทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร และสถานฝึกงานยังรับนักเรียนได้จำกัด เพราะเป็นสถานประกอบอาชีพที่มีขนาดเล็ก อุปกรณ์มีจำกัด เจ้าของสถานฝึกไม่มีเวลาที่จะสอนหรือดูแลนักเรียนได้ทั่วถึง นักเรียนและครูผู้นิเทศขาดความสะดวกในการไปใช้สถานฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน เนื่องจากไม่มีพาหนะรับส่ง ไม่มีค่าใช้จ่ายในการฝึกการนิเทศ มีปัญหาในการจัดการการสอนต้องจัดเวลาพิเศษให้แก่แก่นักเรียนและครูนิเทศและระยะเวลาที่ฝึกสั้นหรือน้อยเกินไป การฝึกไม่ต่อเนื่องทำให้ได้ผลไม่สมบูรณ์ นักเรียนไม่

เกิดทักษะเพียงพอในอาชีพนั้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อูซา เหมตะศิลป์และคณะ (2524: 18 - 21) ซึ่งพบว่า สถานประกอบอาชีพอิสระไม่มีปริมาณงานมากพอที่จะส่งนักเรียนไปฝึกงาน สถานฝึกงานอาชีพอยู่ห่างไกลโรงเรียนมาก มีปัญหาเรื่องเงินค่าใช้จ่ายของผู้ฝึก และขาดกำลังครูที่จะออกไปฝึก

สำหรับการแก้ไขปัญหาบางประการนั้น ผู้บริหารส่งนักเรียนไปฝึกงานหรือฝึกงานในร้านในวันเสาร์ และอาทิตย์ ด้วย จัดเวลาว่างให้ครูตลอดทั้งวันเพื่อให้ไปฝึกงานได้สะดวก และจัดหารายได้ด้วยการจัดงานหรือรับบริจาคเพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการฝึกงานอาชีพ

ข. การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นในโรงเรียน

ปัญหาในด้านนี้ที่สำคัญคือ ไม่มีวัสดุอุปกรณ์เพียงพอที่จะดำเนินการฝึกงานที่มีประสิทธิภาพ โรงฝึกงานมีไม่เพียงพอ จำนวนนักเรียนต่ออุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ที่โรงเรียนมีไม่เพียงพอ ในเรื่องการเรียนการสอนวิชาอาชีพนั้น จากการสรุปการสัมมนาการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ส่วนใหญ่จะมีเครื่องมือและวัสดุฝึกงานไม่เพียงพอโดยเฉพาะวัสดุสิ้นเปลืองไม่เพียงพอ และโรงเรียนขนาดเล็กจะไม่มีโรงฝึกงานที่ได้มาตรฐานและอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ ต้องเรียนได้ร่มไม้หรือกลางสนาม บางโรงเรียนก็ใช้อาคารชั่วคราว (กระทรวงศึกษาธิการ 2527: 51 - 55)

การแก้ไขปัญหาของผู้บริหารคือ ใช้อาคารประกอบของโรงเรียนเป็นโรงฝึกงาน เช่น โรงอาหาร ห้องประชุม และดัดแปลงห้องเรียนเป็นสถานที่ฝึกงาน ดังที่ วิเวก ปางพิรุณ (2524: 4) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่ให้สามารถใช้งานได้สอดคล้องตามความจำเป็น อาจแปลงห้องเรียนเป็นโรงฝึกงานสำหรับสอนบางวิชา เช่น คหกรรม และ เศรษฐกิจของประเทศไทยเราไม่เอื้อต่อการลงทุนทางการศึกษาที่จะจัดสร้างสถานที่ฝึกปฏิบัติการเฉพาะงานได้ จึงต้องจัดสถานที่ฝึกปฏิบัติการโดยการใช้ห้องเรียน โรงอาหาร (สุทธิ ประจงศักดิ์ 2525: 109)

3.5 ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน

ปัญหาทางด้านนี้ที่สำคัญคือ นักเรียนที่สอบไม่ผ่าน ไม่ยอมสอบซ่อมเสริม ซึ่งจะเป็นผลทำให้นักเรียนไม่สามารถจบการศึกษาได้ ซึ่งจะมีนักเรียนเป็นจำนวนมากออกไป

ประกอบอาชีพแล้วไม่ได้สนใจที่จะมาสอบซ่อมเสริมเลยเพราะไม่เห็นความจำเป็นของการสอบซ่อมเสริมและไม่จำเป็นที่จะต้องใช้เวลาทางการศึกษา ทำให้นักเรียนติด "ร" เป็นผลให้นักเรียนไม่จบการศึกษาเพราะโรงเรียนไม่สามารถอนุมัติให้จบการศึกษาได้เมื่อเวลาผ่านไปหลายปี นักเรียนมีความต้องการใช้เวลาทางการศึกษา จะมาขอใบระเบียบจากโรงเรียน ซึ่งทางโรงเรียนก็ไม่สามารถออกใบระเบียบให้ได้ ต้องให้มาสอบซ่อมเสริมเสียก่อนซึ่งเป็นปัญหามากทั้งต่อทางโรงเรียนและต่อนักเรียนเองด้วย

การแก้ไขปัญหามักจะแก้ไขปัญหาด้วยการไปตามนักเรียนที่บ้านเพื่อให้ นักเรียนมาสอบซ่อมเสริมและชี้แจงให้นักเรียนเห็นผลเสียของการไม่มาสอบซ่อมเสริม เป็นปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งซึ่งพบอยู่เสมอ และต้องคอยแก้ไขอยู่ตลอดเวลา และในพื้นที่ชมพุกาจนั้น ส่วนใหญ่รัฐบาลเป็น ฝ่ายช่วยเหลือในการพัฒนาทุก ๆ ด้าน ในด้านการศึกษาที่เช่นกัน การที่จะให้นักเรียนเข้าศึกษาในชั้น ม. 1 ได้ ก็ต้องใช้ความพยายามขักจูงและประชาสัมพันธ์ เป็นอย่างยิ่ง ความยากจนทำให้ผู้ปกครองนักเรียนเห็นว่า การที่เด็กเข้าเรียนหนังสือทำให้ สูญเสียแรงงานส่วนหนึ่งของครอบครัวไป เมื่อเด็กเรียนจบชั้น ม. 3 ทั้งผู้เรียนและผู้ปกครองเองก็ยังไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาอยู่นั่นเอง เพราะเห็นว่าเรียนแล้วก็ยังไม่ออกมาทำอะไรทำนาเหมือนเดิม ดังนั้นการที่นักเรียนได้ผลการเรียน "ร" ซึ่งอาจจะเนื่องมาจาก การไม่ส่งงานซึ่งมีอยู่มาก และเป็นปัญหาซึ่งพบอยู่เสมอ ๆ เมื่อนักเรียนออกไปประกอบอาชีพ แม้จะไปตามนักเรียนถึงที่บ้านบ่อย ๆ หรือพูดขักจูงอย่างไรก็ตาม บางครั้งก็ไม่ได้ผลเลย

3.6 ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

ปัญหาทางด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรที่สำคัญคือ ข้อเสนอแนะที่ได้จากสำนักงานศึกษาธิการ เขตและกรมวิชาการไม่สามารถนำมาปฏิบัติได้ ซึ่งกรมวิชาการเองมีบทบาทเป็นนักวิชาการ หน้าที่ของการให้คำปรึกษาและแนะนำคือหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ เขตและศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ผู้นี้เทศติดตามผลไม่ทราบสภาพ ปัญหาของท้องถิ่นที่แท้จริง บุคคลากรไม่มีเวลานิเทศติดตามงานในกลุ่มโรงเรียน โรงเรียน ขาดบุคคลากรที่มีความสามารถทำกรนิเทศภายในหมวดวิชา ปัญหาการจัดระบบและงานทางวิชาการเพื่อให้ความสะดวกในการใช้เอกสาร คู่มือหลักสูตรและสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ ซึ่ง

สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาซึ่งพบอยู่เสมอ ซึ่งการเรียนการสอนนั้น ครูจะต้องพึ่งเอกสารสิ่งพิมพ์ทางวิชาการมาก โรงเรียนควรจะจัดศูนย์รวมเอกสารสิ่งพิมพ์ดังกล่าวไว้เป็นที่ มีการจัดระบบที่สะดวกต่อการค้นหา มีเจ้าหน้าที่บริการโดยเฉพาะ ซึ่งจากการสรุปปัญหาและอุปสรรคในการจัดการมัธยมศึกษาของกรมสามัญศึกษา ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาาระยะที่ 5 (กระทรวงศึกษาธิการ 2528: 1) คือการนิเทศการศึกษายังไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร ผู้บริหารส่วนใหญ่ขาดความรู้ และไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน การนิเทศของหน่วยศึกษานิเทศก็ยังทำในลักษณะทั่ว ๆ ไป ไม่สามารถเจาะลึกได้ เนื่องจากมีกำลังงบประมาณและกำลังคนจำกัด และการทำการอบรมไม่ได้เต็มที่ ต้องอาศัยวิธีการอบรมผ่าน เขตและจังหวัด เพื่อถ่ายทอดให้ครูในโรงเรียนอีกต่อหนึ่งทำให้ได้ผลน้อย ครูส่วนใหญ่ยังมีพฤติกรรมการสอนและความรู้ความสามารถที่ไม่แตกต่างกันไปจากเดิมมากนัก (กระทรวงศึกษาธิการ 2528: 2)

สำหรับการแก้ปัญหาบางประการนั้น โรงเรียนได้ช่วยตัวเองในการแก้ไข ปัญหาในสภาพที่เป็นไปได้ของท้องถิ่น ปรึกษากับกลุ่มโรงเรียน ขอความร่วมมือกับโรงเรียนในกลุ่มหรือต่างกลุ่มในด้านต่าง ๆ โรงเรียนผู้นำหลักสูตรช่วยเหลือโรงเรียนโดยใช้ เอกสาร จุลสาร เผยแพร่ผลงานในโรงเรียน ซึ่งในสภาพเช่นนี้เป็นความจริงที่โรงเรียนจะต้องช่วยเหลือตัวเอง ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองตามสภาพท้องถิ่นที่เป็นอยู่เท่าที่จะทำได้ ตามกำลังทรัพยากรที่มีอยู่ ในการดำเนินการใช้หลักสูตร ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า การใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบท ต้องประสบกับปัญหาหลายประการ ทำให้โรงเรียนไม่สามารถดำเนินการตามความมุ่งหมายของการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมได้มากนัก ซึ่งขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ ซึ่งจะต้องอาศัยเวลา สถานการณ์ทาง เศรษฐกิจ สังคม ความพยายามของกรมต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระทรวงศึกษาธิการที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพโรงเรียนเหล่านี้ และการประชาสัมพันธ์ให้เห็นความสำคัญของหลักสูตร จึงเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และโรงเรียนควรจะได้ร่วมมือกันปรับปรุงและแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. หน่วยงานระดับปฏิบัติ

1.1 โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนวิชาอาชีพท้องถิ่นให้มาก ทั้งการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรให้สอดคล้องและสนองต่อความต้องการของท้องถิ่น ในโรงเรียนที่ยังไม่เคยใช้สถานฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน ก็ควรที่จะได้มีการพัฒนา เริ่มต้นที่จะดำเนินการซึ่งเมื่อมีก้าวแรกก็ย่อมจะมีก้าวต่อ ๆ ไป ซึ่งจะนำไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้

1.2 กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรจะได้ให้ความช่วยเหลือโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งในด้านการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร ทั้งจัดให้มีการอบรม สัมมนา หรือประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับวิชาอาชีพท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ ให้แก่ครูและบุคลากรในโรงเรียนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งควรจะแบ่งโรงเรียนออกเป็น 3 ขนาด คือขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพของวัสดุอุปกรณ์ที่โรงเรียนมีอยู่ และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนด้วย

1.3 หน่วยงานนิเทศก์เขตการศึกษา ควรจะได้มีการศึกษาปัญหาที่โรงเรียนประสบในการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรในสภาพของแต่ละท้องถิ่นอย่างแท้จริง ในสภาพท้องถิ่นที่แตกต่างกันปัญหาย่อมจะไม่เหมือนกัน และช่วยเหลือให้ความร่วมมือ หาทางแก้ไขปัญหาให้ได้ ในสภาพของท้องถิ่น และควรจะได้มีการส่งผลการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรให้โรงเรียนทราบหลังจากการไปนิเทศด้วย เพื่อให้โรงเรียนได้รับรู้ และทุกฝ่ายควรจะได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาร่วมกันด้วย

2. หน่วยงานระดับนโยบาย

2.1 กระทรวงศึกษาธิการ ควรดำเนินการสนับสนุนและประสานงานกันระหว่างกรมต่าง ๆ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในระดับท้องถิ่น ทั้งกรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมอาชีวศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา ให้ทำงานอย่างมีความผสมกลมกลืน ทั้งร่วมกันใช้ทรัพยากรของแต่ละหน่วยให้เกิดประโยชน์สูงสุดและรับช่วงระหว่างการศึกษาในระบบและนอกระบบ เพื่อให้การศึกษาวิชาอาชีพในท้องถิ่น เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพอย่างแท้จริง

2.2 กรมสามัญศึกษา ควรจะได้พิจารณาจัดสรรด้านงบประมาณและเพิ่มอัตรากำลังครูวิชาอาชีพและครูแนะแนวให้แก่โรงเรียนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะทำให้การใช้หลัก-

สูตรมีประสิทธิภาพมากขึ้น มิใช่มุ่งให้ปฏิบัติตามหลักสูตร แต่ขาดบุคคลากรและงบประมาณสำหรับการดำเนินการน้อยก็ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะโรงเรียนในพื้นที่ยากจนนั้น ยังไม่สามารถขอการรับบริจาคจากชุมชนในท้องถิ่น หรือจากสมาคม ครูและผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียนวิชาอาชีพท้องถิ่นและฝึกงานอาชีพที่โรงเรียน กับนักเรียนที่เรียนวิชาอาชีพท้องถิ่นโดยการไปฝึกงานอาชีพท้องถิ่นนอกโรงเรียน
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กับหลักสูตรของการศึกษานอกโรงเรียน
3. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครอง หน่วยงาน และชาวบ้านในพื้นที่ชมพุกองที่มีต่อนักเรียนที่เรียนวิชาอาชีพท้องถิ่นในแง่การนำสิ่งที่เรียนไปใช้และการปรับตัว

บรรณานุกรม

หนังสือ

กาญจนา คุณานุรักษ์. หลักสูตรและการพัฒนา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2527.

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. ชนบทไทย 2523. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น, 2527.

แผนพัฒนาชนบทพื้นที่ยากจน ประจำปี 2527 - 2529 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น, 2527.

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 5 (2525 - 2529) กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด ม.ป.ป.

คมเพชร จิตรสุภกุล. บริการสนเทศ. ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2521.

ชัยพร วิชชาวุธ. การสอนในระดับอุดมศึกษาในการสอนและการวัดผลการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518.

ชูชาติ เชิงฉลาด. หลักการสอน. กรุงเทพมหานคร: อีระพจนการพิมพ์, 2524.

ธำรง บัวศรี. ทฤษฎีหลักสูตร. ตอนที่ 2 พระนคร: มงคลการพิมพ์, 2506.

บำรุง กลัดเจริญ. วิธีสอนทั่วไป กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, 2525.

บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ. คู่มืออาจารย์การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: การพิมพ์พระนคร, 2524

ปาพจน์ โสภณ. การฝึกหัดครูกับการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร: หน่วยศึกษานิเทศกรรมการฝึกหัดครู, 2526.

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. การวางแผนการจัดการทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2526.

ภิญโญ สาร. หลักบริหารการศึกษา. พระนคร: วัฒนาพานิช, 2516.

พันทิพา อุทัยสุข. ระบบการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสารมวลชนจำกัด, 2523.

ไพศาล หวังพานิช. การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2526.

วัชรีย์ ทรัพย์มี. การแนะแนวอาชีพ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.

วิชัย ราษฎร์ศิริ. หลักสูตรและแบบเรียนมัธยมศึกษา (ศึกษา 431). กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2526.

วิชัย วงศ์ใหญ่. พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่. กรุงเทพมหานคร: นเรศวรการพิมพ์, 2523.

วิเวก ปางพุดวิงศ์. การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ, 2525.

เวิร์น ซี ทรายคุณด์. การวิเคราะห์อาชีพ. ศรีนวล โกมลวณิช ผู้แปล กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศรีสุภา, ลาดพร้าว, 2527.

ศึกษาศึกษา, กระทรวง. การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองศิลป์การพิมพ์, 2523.

คู่มือการใช้หลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. กรุงเทพมหานคร: จงเจริญการพิมพ์, 2521.

คู่มือการบริหารการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524. กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์การพิมพ์, 2526.

โครงการศึกษาลักษณะการจัดระบบการคิดตามผลการใช้หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพและวิธีจัดปัจจัยเสริมที่เหมาะสมต่อระบบการคิดตามผลการใช้หลักสูตร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2527.

งานของกรมสามัญศึกษาที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: ดองแผนงานกรมสามัญศึกษา, 2528.

แนวการจัดทำหลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ, 2521.

แนวการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. (ฉบับปรับปรุง) กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์การพิมพ์, 2522.

- แนวการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. กรุงเทพมหานคร:
บริษัทรุ่งเรืองการพิมพ์, 2525.
- แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ยูไนเต็ด
โปรดักชั่น, 2520 ก.
- สรุปผลการสัมมนาปัญหาการใช้หลักสูตรรายวิชาอาชีพเพิ่มเติมระดับมัธยมศึกษาตอน
ต้น กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศาสนา, 2527.
- หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. กรุงเทพมหานคร: จงเจริญ
การเจริญ, 2520 ข.
- หนังสือรายวิชาอาชีพ (เพิ่มเติม) ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2524.
- เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ การติดตามผลและการแนะนำการใช้หลัก
สูตรมัธยมศึกษา: ม.ป.ป. เอกสารอค์สำเนา
สังค อุทรานันท์. พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร: วงเวียนการพิมพ์,
2527.
- สันต์ ธรรมบำรุง. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร (ศึกษา 335). กรุงเทพมหานคร:
เกรียงศักดิ์การพิมพ์, 2525.
- สมเชาว์ เนตรประเสริฐ. เอกสารคู่มืออาจารย์ด้านการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร:
หน่วยพัฒนาคณาจารย์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- สมหวัง พิริยานูวัฒน์. หลักการวัดและประเมินผล คู่มืออาจารย์ด้านการเรียนการสอน หน่วย
พัฒนาคณาจารย์ด้านการเรียนการสอน. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐาน
อาชีพ หน่วยที่ 1 - 9. กรุงเทพมหานคร: ประชาชนการพิมพ์, 2527.
- เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมการสอนมัธยมศึกษา หน่วยที่ 1 - 5. กรุงเทพ
มหานคร: ศูนย์บรรณสารสนเทศ, 2524.
- เอกสารการสอนชุดวิชาวรรณกรรมประถมศึกษา หน่วยที่ 8 - 15.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์กราฟฟิคอาร์ต, 2526.
- สุนทร สุนันทชัย. เทคนิคและวิธีการสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สหบัณฑิต, 2514.

สุมิตร คุณานุกร. หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2518.

สุทธิ ประจักษ์กิติ และศิริกุล ไทพิทักษ์. วิธีการสอนการงานและพื้นฐานอาชีพ. กรุงเทพมหานคร: โอเคียนส์โตร์, 2525.

อติพร ศรียมก. ระบบการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสารมวลชนจำกัด, 2523.

อุทุมพร ทองอุไทย. การประเมินทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.

วารสาร

กมล สุกประเสริฐ. "หลักสูตร" ศูนย์ศึกษา 2 (กุมภาพันธ์ 2526): 20.

โกสินทร์ รังสิยาพันธ์. "ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตร" สารพัฒนาหลักสูตร. 21 (มิถุนายน 2526): 35 - 39.

จำเนียร น้อยท่าช้าง. "ความต้องการผู้ปกครองเกี่ยวกับ เรื่องการเรียนวิชาอาชีพของเด็กตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521." วิจัยสนเทศ, 2 (พฤศจิกายน 2523): 5 - 10.

จินตนา ไบกาชویی "การจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับท้องถิ่น" วารสารวิจัยทางการศึกษา, 12 (มกราคม - มีนาคม 2525) : 110.

คิลก บุญเรืองรอด. "การใช้หลักสูตรและบริการงานสอน" คุรุปริทัศน์, 3 (กุมภาพันธ์ 2521): 42 - 51.

ธนู แสงศักดิ์ "ข้อสังเกตสี่ปีของการพัฒนาเศรษฐกิจและการศึกษา" สารพัฒนาหลักสูตร, 35 (กุมภาพันธ์ 2528): 3 - 11.

นิพนธ์ ไทยพานิช "แนวคิดพื้นฐานของการศึกษาเพื่อชีวิตและอาชีพ" จันทร์เกษม, 181 (พฤศจิกายน - ธันวาคม 2527): 25 - 40.

นิภา แนวนบุญเนียร "ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหลักสูตร" วารสารคทเศรษฐกิจศาสตร์, 22 (พฤษภาคม 2521) 10 - 11.

วิชาการ, กรม. กองวิจัยทางการศึกษา. "การศึกษาสถานภาพของการจัดแผนการเรียนวิชาอาชีพและการใช้แหล่งวิชาการและสถานประกอบการตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521" วิจัยสนเทศ, 8 (พฤษภาคม 2524): 8 - 11.

สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. "แนวความคิดเกี่ยวกับวิธีการวิจัยเรื่องความซ้ำซ้อนของหลักสูตร"

วัตถุประสงค์การศึกษา.2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2523): 69.

สวัสดิ์ สุวรรณอักษร. "ปัญหาในการพัฒนานักเรียนไปสู่โลกของงาน" สารพัฒนาหลักสูตร.11

(สิงหาคม 2525): บทนำ

โสภณ สมดี "แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น" สารพัฒนาหลักสูตร.35 (กุมภาพันธ์

2528): 16.

อเนก รัตนปิยะภากรณ์. "สื่อการเรียนการสอนที่ใช้อยู่ในโรงเรียนและสถานศึกษาปัจจุบัน"

สารพัฒนาหลักสูตร.41 (สิงหาคม 2528): 60 - 62.

เอกสาร

ไชยพร ตัดหวิตานนท์. "สภาพการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ ตามหลักสูตรมัธยม

ตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ในเขตการศึกษา 8" วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย

ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

ทัศนีย์ ใจชื่อ. "ปัญหาการจัดแผนการเรียนวิชาอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัด

กรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร" วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย

มัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

ธำรง บัวศรี. "แนวการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ" การศึกษาเพื่องานอาชีพ. กรุงเทพมหานคร:

โรงเรียนวุฒศึกษาแผนกการพิมพ์, 2521.

ธนู แสงศักดิ์. "หลักสูตรวิชาแรงงานและอาชีพท้องถิ่นระดับมัธยมศึกษา" การศึกษาเพื่องาน

อาชีพ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, 2521.

ปรีชา ชาคิมาลากร "ความเข้าใจในวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา"

รายงานการวิจัยคณะวิชาอุตสาหกรรมศิลป์. วิทยาลัยครูพระนคร, ม.ป.ป.

พจน์ สะเพียรชัย. "การวัดผลวิชาหัตถศึกษา" เอกสารสัมมนาวิชาหัตถศึกษา. (6 - 16

มีนาคม 2526): 94 - 96.

พริ้มเพรา กงชนะ. "ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนวิชาอาชีพ

ท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 10" วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย

ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

- สงบ ลักษณะ. "การศึกษาสถานภาพการจัดแผนการเรียนวิชาอาชีพและการใช้แหล่งวิทยาการ และสถานประกอบการตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น 2521" เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ เรื่องการวิจัยทางการศึกษาและการวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2524.
- สมน อมรวิวัฒน์. เอกสารทางวิชาการ หลักสูตรและการสอนระดับประถมศึกษา, ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ม.ป.ป.
- สุวิทย์ ชี้อย่าง. "สภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิชาอาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง" วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- สุจรรยา สุวรรณศิริ. "สภาพการใช้หลักสูตรวิชาทหารในวิทยาลัยครู" วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- โสภณ โสมติ. "ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรกลุ่มการทำงานและอาชีพในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในเขตการศึกษา 6" วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.
- อุษา เหมตะศิลป์ และคณะ. "ความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในการส่งนักศึกษาออกฝึกงานนอกสถานที่ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521" เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ เรื่องการวิจัยทางการศึกษาและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา, กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2524.

ภาษาอังกฤษBooks

Beanchamp, George A. Curriculum Theory, Illinois: The KAGG Press, 1968.

Wilber, Gordon O. and Pendered Norman C. Industrial Arts in General Education. New York: Intext Press, Inc, 1973.

Hass, Glen. Curriculum Planning: A New Approach ad. Boston: Allyn and Bacon Inc., 1977.

Taba, Hilda. Curriculum Development: Theory and Practice, New York: Harcourt, Brace and World Inc., 1962.

Neadley, Ross L., and Evans N Dean : Handbook for Effective Curriculum Development. New Jersey: Prentice - Hall, 1967.

The World Bank. World Development Report, Washington D.C. : The World bank, 1978.

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒๕๖๕

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อโรงเรียนและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

เลขที่	รายชื่อ	อำเภอ	จังหวัด	จำนวน		
				ผู้บริหาร	ครูแนะแนว	ครู
1.	ฝางชนูปถัมภ์	ฝาง	เชียงใหม่	2	1	2
2.	ไชยปราการ	ฝาง	เชียงใหม่	2	1	4
3.	แม่อาววิทยาคม	แม่อาว	เชียงใหม่	2	1	2
4.	พร้าววิทยาคม	พร้าว	เชียงใหม่	2	1	2
5.	สะเมิงพิทยาคม	สะเมิง	เชียงใหม่	2	1	2
6.	แจ้ห่มวิทยา	แจ้ห่ม	ลำปาง	2	1	4
7.	ประชารัฐธรรมคุณ	งาว	ลำปาง	2	1	3
8.	ประชาราชาวิทยา	งาว	ลำปาง	2	1	4
9.	เมืองปานวิทยา	กิ่งอ. เมืองปาน	ลำปาง	2	1	2
10.	วังเหนือวิทยา	วังเหนือ	ลำปาง	2	1	4
11.	เถินวิทยา	เถิน	ลำปาง	2	1	3
12.	เสริมงามวิทยาคม	เสริมงาม	ลำปาง	2	1	3
13.	แม่เมาะวิทยา	แม่เมาะ	ลำปาง	2	1	3
14.	แม่ทะวิทยา	แม่ทะ	ลำปาง	2	1	3
15.	แม่ทะประชาสามัคคี	แม่ทะ	ลำปาง	2	1	3
16.	ร้องกวางอนุสรณ์	ร้องกวาง	แพร่	2	1	2
17.	ม่วงไข่พิทยาคม	ร้องกวาง	แพร่	2	1	2
18.	บ่อสวกวิทยาการ	เมือง	น่าน	2	1	3
19.	น่านนคร	เมือง	น่าน	2	1	3
20.	บ้านหลวง	กิ่ง อ.บ้านหลวง	น่าน	2	1	2
21.	สา	สา	น่าน	2	1	3
22.	ตาลชุม	สา	น่าน	2	1	4

รายชื่อโรงเรียนและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (ต่อ)

เลขที่	รายชื่อ	อำเภอ	จังหวัด	จำนวน		
				ผู้บริหาร	ครูแนะแนว	ครู
23.	นาน้อย	นาน้อย	น่าน	2	1	4
24.	แม่จริม	แม่จริม	น่าน	2	1	2
25.	ภูซางวิทยาคม	เชียงคำ	พะเยา	2	1	2
26.	ฝายกวางวิทยาคม	เชียงคำ	พะเยา	2	1	2
27.	ปงรัชดาภิเษก	ปง	พะเยา	2	1	3
28.	เชียงม่วนวิทยาคม	เชียงม่วน	พะเยา	2	1	2
29.	พญาเม็งราย	กิ่งอ.พญาเม็งราย	เชียงราย	2	1	4
30.	เวียงป่าเป้าวิทยาคม	เวียงป่าเป้า	เชียงราย	2	1	2
31.	อุ้มผางวิทยาคม	อุ้มผาง	ตาก	2	1	2
32.	แม่ระมาดวิทยาคม	แม่ระมาด	ตาก	2	1	4
33.	ท่าปลาประชาอุทิศ	ท่าปลา	อุตรดิตถ์	2	1	4
34.	ไพศาลีพิทยา	ไพศาลี	นครสวรรค์	2	1	2
35.	หนองบัว	หนองบัว	นครสวรรค์	2	1	3
36.	พรานกระต่ายพิทยา	พรานกระต่าย	กำแพงเพชร	2	1	3
37.	เมืองเสลียง	ศรีสัชชนาลัย	สุโขทัย	2	1	2
38.	ทุ่งเสลี่ยมชนูปถัมภ์	ทุ่งเสลี่ยม	สุโขทัย	2	1	2
39.	ลานสักวิทยาคม	ลานสัก	อุทัยธานี	2	1	2
40.	ตลุกคู่วิทยาคม	ทัพทัน	อุทัยธานี	2	1	3
รวม				80	40	111

สำเนา

ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กท. 10500

กุมภาพันธ์ 2529

เรื่อง ขอลาความอนุเคราะห์ตรวจแก้แบบสอบถาม

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามและสรุปโครงร่างวิทยานิพนธ์ รวมจำนวน 4 ชุด

1. แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร จำนวน 1 ชุด
2. แบบสอบถามสำหรับหัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพและครูผู้สอนวิชาอาชีพท้องถิ่น จำนวน 1 ชุด
3. แบบสอบถามสำหรับครูแนะแนว จำนวน 1 ชุด
4. สรุปโครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวกิตติยา คาระสวัสดิ์ นิสิตสาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง "การใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ" เพื่อให้การวิจัยบรรลุผลตามเป้าหมายและเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญในวิทยาการด้านนี้ ช่วยพิจารณาแบบสอบถามในด้านต่อไปนี้

1. ข้อกระทงต่าง ๆ ในแบบสอบถามนี้มีสาระครอบคลุม การใช้หลักสูตรสภาพการปฏิบัติและปัญหาของการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในโรงเรียนมัธยมศึกษาหรือไม่ และควรปรับปรุงแก้ไขสิ่งใดบ้าง
 2. ภาษาที่ใช้ในข้อกระทงต่าง ๆ สื่อความหมายได้หรือไม่ ควรแก้ไขอย่างไร
- จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ พิจารณาแบบสอบถามที่แนบมาพร้อมแล้ว หากมีข้อเสนอแนะเป็นประการใด โปรดแจ้งให้ นิสิตทราบด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายสวัสดิ์ จงกล)

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย

ที่ ศธ 020706/502

สำเนา

สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 6

วงเวียนเทพสตรี ลพบุรี 15000

27 กุมภาพันธ์ 2529

เรื่อง ขอความร่วมมือในการสำรวจรายวิชาอาชีพเพิ่มเติมที่โรงเรียนเปิดสอน ในปีการศึกษา
2528

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสำรวจเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวกิตติยา คาระสวัสดิ์ นิสิตปริญญาโท สาขานิติศาสตร์และการศึกษาและพัฒนา
หลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง
"การใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนา
ชุมชนภาคเหนือ" เพื่อให้ข้อมูลถูกต้องตามความเป็นจริง ซึ่งจะทำให้การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จ
ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ จะต้องมี การสำรวจรายวิชาอาชีพเพิ่มเติมที่แต่ละโรงเรียนได้ทำการ
เปิดสอนในปีการศึกษา 2528 ทางสำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 6 เห็นว่าสมควร
ที่จะให้ความร่วมมือในการสำรวจครั้งนี้ โดยขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดกรอกข้อมูล
ในแบบสำรวจ แล้วส่งกลับภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รายละเอียดคังแนม ภายในวันที่ 15 มีนาคม 2529

หวังว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดีเช่นเคย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ลายเซ็น

(นายเสนาะ หัตถ์)

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

เขตการศึกษา 6

หน่วยศึกษานิเทศก์ เขต 6 (กรมสามัญศึกษา)

โทร. ลพบุรี 036 - 412108

ที่ ศธ 020707/825

สำเนา

สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 7

ถนนเอกาทศรถ จังหวัดพิษณุโลก 65000

26 กุมภาพันธ์ 2529

เรื่อง ขอความร่วมมือในการสำรวจรายวิชาอาชีพเพิ่มเติมที่โรงเรียนเปิดสอน
เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสำรวจเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวกิตติยา คาระสวัสดิ์ นิสิตปริญญาโท สาขานิติศาสตร์และการศึกษาและพัฒนา
หลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังทำวิจัย
เรื่อง "การใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการ
พัฒนาชนบทภาคเหนือ" เพื่อให้ได้ข้อมูลถูกต้องตามความเป็นจริง ซึ่งจะทำให้การวิจัยในครั้งนี้
สำเร็จได้ตรงตามวัตถุประสงค์ จะต้องมีการสำรวจรายวิชาอาชีพเพิ่มเติมที่แต่ละโรงเรียน
ได้ทำการเปิดสอนในปีการศึกษา 2528 ทางสำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 7 เห็นว่า
สมควรที่จะให้ความร่วมมือในการสำรวจครั้งนี้ โดยขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดกรอก
ข้อมูลในแบบสำรวจแล้วส่งกลับภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รายละเอียดดังแนบ ภายในวันที่ 15 มีนาคม 2529

หวังว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดีเช่นเคย และขอขอบคุณมาพร้อมๆ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุพีร์ อายุวัฒน์)

ผู้ช่วยศึกษาธิการเขต รักษาราชการแทน

ศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 7

สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 7

โทร.พิษณุโลก 055-258925, 252065

สำเนา

ที่ ศธ 020708/350

สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 8
ถนนห้วยแก้ว อ. เมือง จ. เชียงใหม่ 50000

24 กุมภาพันธ์ 2529

เรื่อง ขอความร่วมมือในการสำรวจรายวิชาอาชีพเพิ่มเติมที่โรงเรียนเปิดสอน
ในปีการศึกษา 2528

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสำรวจเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวกิตติยา คาระสวัสดิ์ นิสิตปริญญาโท สาขานิติศาสตร์และ
พัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลัง
ทำวิจัยเรื่อง " การใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพื้นที่เป้าหมาย
เพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ" เพื่อให้ข้อมูลถูกต้องตามความเป็นจริง ซึ่งจะทำให้การวิจัย
ในครั้งนี้สำเร็จได้ตรงตามวัตถุประสงค์ จะต้องมี การสำรวจรายวิชาอาชีพเพิ่มเติมที่แต่ละ
โรงเรียนได้ทำการเปิดสอนในปีการศึกษา 2528 ทางสำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการ
ศึกษา 8 เห็นว่าสมควรที่จะให้ความร่วมมือในการสำรวจครั้งนี้ โดยขอความอนุเคราะห์
จากท่านได้โปรดกรอกข้อมูลในแบบสำรวจ แล้วส่งกลับภาควิชาบริหารการศึกษา คณะ
ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รายละเอียดดังแนบภายในวันที่ 15 มีนาคม 2529

หวังว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดีเช่นเคย และขอขอบคุณมาพร้อมๆ

ขอแสดงความนับถือ

(นายพนม กันทรพันธุ์)

ผู้ช่วยศึกษาธิการเขต รักษาราชการแทน
ศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 8

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

เขตการศึกษา 8 เชียงใหม่

โทร.(053) 221413

สำเนา

ท ศธ 0806/ 03030

กรมสามัญศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ กทม. 10300

7 มีนาคม 2529

เรื่อง ขอความร่วมมือในการทำวิจัย
เรียน

ด้วยนางสาวกิติยา คาระสวัสดิ์ นิสิตปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัยเรื่อง "การใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ" ในการนี้ นิสิตมีความประสงค์จะขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพ ครูผู้สอนวิชาชีพท้องถิ่น และครูแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ ในการทบทวนแบบสอบถาม เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการทำวิจัย

กองการมัธยมศึกษาพิจารณาแล้ว เห็นว่าการทำวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพ สมควรให้การสนับสนุน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายธานี สมบูรณ์บุรณะ)

หัวหน้าฝ่ายบริหารโรงเรียน 1 รักษาการในตำแหน่ง
ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองการมัธยมศึกษา ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการกองการมัธยมศึกษา

ฝ่ายมาตรฐานโรงเรียน

โทร. 2819992

ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ

7 มีนาคม 2529

เรื่อง ขอความร่วมมือในการทบทวนแบบสอบถาม

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารจำนวน 2 ชุด
2. แบบสอบถามสำหรับครูแนะแนว จำนวน 1 ชุด
3. แบบสอบถามสำหรับหัวหน้าหมวดกลุ่มวิชาการศึกษาและอาชีพ/และครูผู้สอน
วิชาอาชีพท้องถิ่น จำนวน 4 ชุด

ด้วยดิฉัน นางสาวกิตติยา ทาระสวัสดิ์ นิสิตบัณฑิตศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การใช้หลักสูตรวิชาอาชีพ
เพิ่มเติมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ" ในการนี้
ดิฉันใคร่ขอความอนุเคราะห์จากอาจารย์ฝ่ายต่าง ๆ ช่วยกรุณาทบทวนแบบสอบถามที่ได้แนบมา
พร้อมกันนี้ บุคคลากรในฝ่ายต่าง ๆ ได้แก่

1. หัวหน้าสถานการศึกษาและฝ่ายวิชาการ จำนวน 2 ท่าน
2. ครูแนะแนว จำนวน 1 ท่าน
3. หัวหน้าหมวดกลุ่มวิชาการศึกษาและอาชีพ จำนวน 1 ท่าน
4. ครูผู้สอนวิชาอาชีพเพิ่มเติม(อาชีพท้องถิ่น) หมวดวิชาละ 1 ท่าน
 - ก. เกษตรกรรม 1 ท่าน
 - ข. คหกรรม 1 ท่าน
 - ค. ช่างอุตสาหกรรม 1 ท่าน
 - ง. พณิชยกรรม 1 ท่าน
 - จ. ศิลปและหัตถกรรม 1 ท่าน
 - ฉ. ทนตรีและนาฏกรรม 1 ท่าน

เมื่อท่านทบทวนแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว กรุณารวบรวมแบบสอบถาม
ดังกล่าวและส่งกลับมายังที่อยู่ในช่องที่ได้แนบมานี้ ภายในวันที่ 15 มีนาคม 2529 จะเป็น
พระคุณยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จาก
ท่านเป็นอย่างดี ขอชมพระคุณเป็นอย่างมากมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวกิตติยา ทาระสวัสดิ์)
ผู้วิจัย

ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ

7 มีนาคม 2529

เรียน อาจารย์ผู้ควบคุมแบบสอบถาม

ด้วยดิฉัน นางสาวกิตติยา คาระสวัสดิ์ นิสิตบัณฑิตศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การใช้หลักสูตรวิชาอาชีพ
เพิ่มเติมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ" จึงขอความ
ร่วมมือจากท่านช่วยกรุณาควบคุมแบบสอบถามที่ได้แนบมาพร้อมกันนี้ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประ-
โยชน์ในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตร ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อ
การพัฒนาชนบท เป็นอย่างยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน
ขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวกิตติยา คาระสวัสดิ์)

ผู้วิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ

สำหรับผู้บริหาร

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามชุดนี้มี 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตร ปัญหาและอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม
2. ผู้ตอบแบบสอบถามชุดนี้คือ ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ และผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ
3. แบบสอบถามนี้ใช้สำหรับหาข้อมูลเพื่อการวิจัยเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่และสถานภาพทางราชการแต่ประการใด
4. คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

วิชาอาชีพเพิ่มเติม หมายถึง วิชาอาชีพท้องถิ่นซึ่งเป็นรายวิชาที่เป็นวิชาเลือกในกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ ที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ในหนังสือรายวิชาอาชีพเพิ่มเติม ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในปีการศึกษา 2528

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการ

พัฒนาชนบทภาคเหนือ

สำหรับผู้บริหาร

ตอนที่ 1

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำแนะนำ โปรดเขียนเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความตามความเป็นจริง หรือ
เติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

21 - 30 ปี

31 - 40 ปี

41 - 50 ปี

51 - 60 ปี

3. ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้อำนวยการ/อาจารย์ใหญ่หรือครูใหญ่

ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ

4. วุฒิทางการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

ปริญญาโท

5. ท่านดำรงตำแหน่งนี้มาแล้ว

1 - 5 ปี

6 - 10 ปี

11 - 15 ปี

16 - 20 ปี

21 - 25 ปี

25 ปีขึ้นไป

6. ท่านเคยเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรวิชา

การงานและอาชีพหรือไม่

ไม่เคย

เคย

ถ้าเคยโปรดให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

6.1 การอบรม

<u>เรื่องที่อบรม</u>	<u>ผู้จัด</u>	<u>จำนวนวัน</u>
<u>การงานและอาชีพ</u>		
.....
.....
<u>อาชีพท้องถิ่น</u>		
.....
.....

6.2 การประชุมปฏิบัติงาน

<u>เรื่องที่ประชุม</u>	<u>ผู้จัด</u>	<u>จำนวนวัน</u>
<u>การงานและอาชีพ</u>		
.....
.....
<u>อาชีพท้องถิ่น</u>		
.....
.....

6.3 การประชุม/สัมมนา

<u>เรื่องที่ประชุม</u>	<u>ผู้จัด</u>	<u>จำนวนวัน</u>
<u>การงานและอาชีพ</u>		
.....
.....
<u>อาชีพท้องถิ่น</u>		
.....
.....

ตอนที่ 2

สภาพการใช้หลักสูตร ปัญหาและอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการ

แก้ไขปัญหาในการใช้หลักสูตร

2.1 สภาพของโรงเรียนและสภาพของท้องถิ่น

คำแนะนำ โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความตามความเป็นจริง หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามที่กำหนดให้

1. ที่ตั้งโรงเรียนมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ

☐ 1 - 5 ไร่	☐ 6 - 10 ไร่
☐ 11 - 15 ไร่	☐ 16 - 20 ไร่
☐ 21 - 25 ไร่	

2. ประเภทของโรงเรียน

- ระดับจังหวัด
- ระดับอำเภอหรือกิ่งอำเภอ
- ระดับตำบล

3. โรงเรียนของท่านห่างจากตัวจังหวัด

☐ 1 - 10 กม.	☐ 11 - 20 กม.
☐ 21 - 30 กม.	☐ 31 - 40 กม.
☐ 41 - 50 กม.	☐ 50 กม. ขึ้นไป

4. สถานที่ซึ่งโรงเรียนสามารถใช้สอนและฝึกงานภายในท้องถิ่น ที่อยู่ใกล้เคียงที่สุด

☐ 1 - 5 กม.	☐ 6 - 10 กม.
☐ 11 - 15 กม.	☐ 16 - 20 กม.
☐ 21 - 25 กม.	☐ 26 - 30 กม.
☐ 30 กม. ขึ้นไป	

5. แผนการเรียนวิชาอาชีพที่โรงเรียนของท่านเปิดสอน (ตอบได้หลายข้อ)

☐ เกษตรกรรม	☐ คหกรรม
☐ ช่างอุตสาหกรรม	☐ ธุรกิจ
☐ ศิลปหัตถกรรม	☐ นาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์

6. หน่วยราชการที่โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
วิชาอาชีพคือ

1.

2.

7. โรงเรียนจัดการส่งเสริมอาชีพแก่ชุมชนบ้างหรือไม่

ไม่จัด จัด

ถ้าจัดโรงเรียนจัดในลักษณะใด

ให้การศึกษอาบรมแก่ประชาชนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม

สนับสนุนการฝึกกลุ่มอาชีพ

สนับสนุนด้านการปรับปรุงคุณภาพพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์

อื่น ๆ (โปรดระบุ)

2.2 สภาพของการปฏิบัติในการใช้หลักสูตร ปัญหาและอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการใช้

หลักสูตร

ข้อเสนอแนะ โปรดเขียนเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความตามความเป็นจริง หรือเติมข้อความในช่องว่างที่กำหนดให้

1. ผู้วางแผนการจัดแผนการเรียนในโรงเรียน (ตอบได้หลายข้อ)

ก. สภาพ

คณะกรรมการบริหารโรงเรียน

คณะกรรมการวิชาการ

คณะครูทั้งหมด

ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายแนะแนว

อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ข. ปัญหาและอุปสรรค

ผู้วางแผน/ผู้ที่เกี่ยวข้องยังไม่เข้าใจการจัดแผนการเรียนวิชาอาชีพ

ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาอาชีพท้องถิ่น

อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ค. วิธีการแก้ไข้ปัญหา

ใช้โปรแกรมการจัดแผนการเรียนสำเร็จรูปของศึกษานิเทศก์

ศึกษาจากแผนการเรียนวิชาอาชีพของโรงเรียนอื่น ๆ

ปรึกษาคณะกรรมการบริหาร
กลุ่มโรงเรียน

- ปรึกษากับโรงเรียนในกลุ่มและต่าง
กลุ่ม
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข้อเสนอแนะ.....

2. เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาเพื่อเปิดแผนการเรียนวิชาอาชีพในโรงเรียนของท่าน
(ตอบได้หลายข้อ)

ก. สภาพ

- ทรัพยากรที่โรงเรียนมีอยู่เช่นครู เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์
- ความเห็นของผู้บริหารและครู
- ความต้องการของตลาดแรงงานในชุมชนและท้องถิ่น
- มีสถานฝึกอาชีพให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ
- ความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข. ปัญหาและอุปสรรค

- เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ที่จะให้นักเรียน
ฝึกปฏิบัติมีไม่เพียงพอ
- ครูผู้สอนวิชาอาชีพท้องถิ่นมีไม่เพียงพอ
- ไม่ทราบว่าจะใช้แหล่งฝึกงานอาชีพ
นอกโรงเรียนที่ใด
- งบประมาณที่ใช้ดำเนินงานตามแผนการ
เรียน มีไม่เพียงพอ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ค. วิธีการแก้ไขปัญหา

- คัดแปลงวัสดุราคาถูกที่หาได้ใน
ท้องถิ่นใช้แทนเครื่องมือและ
วัสดุอุปกรณ์บางอย่าง
- ยืมวัสดุอุปกรณ์จากโรงเรียนใน
กลุ่มหรือต่างกลุ่ม
- ยืมวัสดุอุปกรณ์จากหน่วยราชการ
แหล่งวิทยากร สถานประกอบ
การและสถานประกอบอาชีพอิสระ
ในท้องถิ่น
- ส่งครูไปอบรมวิชาชีพ เช่น ให้ไป
อบรมหลักสูตรระยะสั้น
- ยืมครูชำนาญการจากโรงเรียน
ในกลุ่มหรือต่างกลุ่มมาช่วยสอน

- เขตหน่วยฝึกฝนอาชีพ เคลื่อนที่มาประจำ
ที่โรงเรียนหรือสถานที่ใกล้โรงเรียน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข้อเสนอแนะ.....
.....

3. วิธีการที่ใช้สำรวจสภาพความต้องการของท้องถิ่นในด้านการศึกษาและอาชีพ (ตอบ
ได้หลายข้อ)

ก. สภาพ

- แต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
- สอดถามจากนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน
- ใช้แบบสอบถามหรือสัมภาษณ์ชาวบ้านในชุมชน
- สังเกตจากสภาพท้องถิ่น
- ศึกษาจากสถิติและเอกสารของทางราชการในท้องถิ่น
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข. ปัญหาและอุปสรรค

ค. วิธีการแก้ไขปัญหา

- ผู้ปกครองและชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือ
- ไม่มีงบประมาณและบุคลากรที่รับผิดชอบ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข้อเสนอแนะ.....
.....

4. วิธีประชาสัมพันธ์หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นแก่ชุมชน (ตอบได้หลายข้อ)

ก. สภาพ

- จัดครูออกไปแนะนำการศึกษาต่อ แก่นักเรียนประถมศึกษาที่ 6
ในพื้นที่บริเวณก่อนรับสมัครนักเรียน ม. 1 แก่นักเรียน
และผู้ปกครองในโรงเรียนประถมศึกษา
- ออกไปชี้แจงชาวบ้านร่วมกับอำเภอเคลื่อนที่หรือการประชุมกำนัน
ผู้ใหญ่บ้าน
- ติดโปสเตอร์ แจกแผ่นปลิวและเอกสารแนะนำรายวิชาอาชีพท้องถิ่น

- จัดนิทรรศการ วันตลาดนัด โดยร่วมกับชุมชน วัด โรงเรียน หรือ สถานที่ที่เหมาะสม
- เชิญผู้แทนครูประจำชั้น ป. 6 ของโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่บริการ มารับคำชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตรและแผนการเรียน
- ขอความร่วมมือจากสื่อมวลชนของท้องถิ่นในการเผยแพร่ข่าว
- ให้นักเรียนได้ช่วยเหลือและมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์หลักสูตร
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข. ปัญหาและอุปสรรค

- ผู้ปกครองไม่สนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียน เรียนวิชาอาชีพท้องถิ่น
- ชาวบ้านยังต้องการให้นักเรียน เรียนเพื่อเข้ารับราชการและเป็นลูกจ้างมากกว่า เป็นเกษตรกรหรือประกอบอาชีพอิสระ
- ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากโรงเรียน ประถมศึกษาในการประชาสัมพันธ์ หลักสูตร
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ค. วิธีการแก้ไขปัญหา

- เชิญศิษย์เก่าของโรงเรียน ที่ประสบผลสำเร็จในด้าน อาชีพท้องถิ่นมาร่วมประชาสัมพันธ์
- จัดหาทุนสำหรับนักเรียนยากจน ให้เรียนโดยไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข้อเสนอแนะ.....

5. ก่อนที่จะให้นักเรียนเลือกแผนการเรียน ทางโรงเรียนได้ดำเนินการอย่างไร เพื่อให้ นักเรียนและผู้ปกครองได้ทราบถึงรายละเอียด คุณลักษณะและจุดมุ่งหมายของวิชา อาชีพท้องถิ่น (ตอบได้หลายข้อ)

ก. สภาพ

- แจกคู่มือนักเรียนหรือเอกสารแนะนำการเลือกแผนการเรียน

- พบกับผู้ปกครองนักเรียนเป็นรายบุคคล
- ประชุมผู้ปกครอง
- ติดแผ่นปลิว โปสเตอร์
- ครูแนะแนวนักเรียนเป็นรายบุคคล
- ครูแนะแนวนักเรียนเป็นรายกลุ่ม
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข. ปัญหาและอุปสรรค

- ขาดงบประมาณในการจัดพิมพ์และจัดทำเอกสาร แผ่นปลิวและโปสเตอร์
- ทางโรงเรียนเห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระหน้าที่แก่ครูมากเกินไป
- ครูแนะแนวยังไม่มีความเข้าใจในเรื่องการแนะแนวตามแผนการเรียนอาชีพ
- ครูแนะแนวมีไม่เพียงพอ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ค. วิธีการแก้ปัญหา

- ให้นักเรียนช่วยเหลือในการจัดทำโปสเตอร์ แผ่นปลิว
- ให้นักเรียนรุ่นพี่แนะแนวรุ่นน้องที่เข้ามาใหม่
- มอบหมายให้อาจารย์ที่ปรึกษาแนะแนวนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม
- ให้ข้อมูลรายละเอียดในวันประชุมนิเทศ
- จัดแผนการเรียนวิชาอาชีพสำเร็จรูปโดยเลือกวิชาอาชีพท้องถิ่นไว้แล้ว
- จัดป้ายนิเทศแสดงผลผลิตจากอาชีพต่าง ๆ ที่โรงเรียนเปิดสอนและหรือที่มีอยู่ในท้องถิ่น
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

6. การจัดทำแผนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น (ตอบได้หลายข้อ)

ก. สภาพ

- โรงเรียนเป็นผู้จัดทำ
- ครูและผู้เชี่ยวชาญหรือชำนาญการในท้องถิ่นช่วยกันจัดทำ
- มีการจัดทำร่วมกันภายในกลุ่มโรงเรียน
- ไม่มีแผนการสอน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข. ปัญหาและอุปสรรค

- โรงเรียนไม่เข้าใจการจัดทำแผนการสอนที่ถูกต้อง
- ครูไม่มีเวลาทำแผนการสอนเพราะสอนหลายวิชา
- แผนการสอนที่กลุ่มโรงเรียนจัดทำขึ้นไม่เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ค. วิธีการแก้ไขปัญหา

- จัดอบรม ประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำแผนการสอนภายในหมวดวิชาหรือโรงเรียน
- โรงเรียนจัดทำแผนการสอนล่วงหน้าต้นปีการศึกษาในช่วงระหว่างเวลาปิดเทอม
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข้อเสนอแนะ.....

7. สิ่งที่โรงเรียนได้จัดเตรียมเพื่อใช้ประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น (ตอบได้หลายข้อ)

ก. สภาพ

- จัดเตรียมสื่อการเรียน วัสดุอุปกรณ์ สำหรับจัดการเรียนการสอนไว้ก่อนเปิดภาคเรียน
- จัดหาหนังสืออ่านประกอบ หนังสืออ้างอิงสำหรับอ่านประกอบการเรียนวิชาอาชีพท้องถิ่นไว้ที่ห้องสมุด
- ติดต่อและเชิญวิทยากรจากภายนอกโรงเรียน
- จัดโครงการพัฒนาเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่น

- วางแผนร่วมกับโรงเรียนมัธยมที่อยู่ใกล้เคียงกัน ให้เปิดสอนรายวิชาอาชีพท้องถิ่นเพื่อให้นักเรียนไปเรียนแล้วโอนผลการเรียนมาที่โรงเรียน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข. ปัญหาและอุปสรรค

- งบประมาณในการจัดซื้อสื่อการเรียน เครื่องมือและวัสดุฝีมือไม่เพียงพอ
- ไม่มีวิทยากรที่ชำนาญการเกี่ยวกับวิชาอาชีพท้องถิ่น
- โรงเรียนได้รับเอกสารประกอบหลักสูตรจากหน่วยงานล่าช้าเกินไป
- โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการผลิตเอกสารเกี่ยวกับวิชาอาชีพท้องถิ่น
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ค. วิธีการแก้ไขปัญหา

- ทำหนังสือขอเอกสารเผยแพร่ทางด้านอาชีพของท้องถิ่นซึ่งหน่วยราชการจัดทำขึ้น
- ได้รับความช่วยเหลือทางด้านสื่อการเรียน วัสดุอุปกรณ์จากโรงเรียนมัธยมศึกษาภายในกลุ่มหรือต่างกลุ่ม
- เชิญวิทยากรจากหน่วยราชการในท้องถิ่น
- ขอยืมวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนจากหน่วยราชการในท้องถิ่น
- คัดแปลงวัสดุราคาถูกในท้องถิ่นใช้เป็นเครื่องมือและอุปกรณ์แทนวัสดุราคาแพง
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข้อเสนอแนะ.....

ถ้าโรงเรียนของท่านใช้สถานฝึกงานนอกโรงเรียน (แหล่งวิทยากร สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระ) ในการฝึกงานวิชาอาชีพท้องถิ่น (โปรดตอบคำถามข้อ 8 - 11)

8. โรงเรียนส่งนักเรียนไปฝึกงานวิชาอาชีพท้องถิ่นที่ไหน (ตอบได้หลายข้อ)

ก. สภาพ

- โรงเรียนมัธยมศึกษาใกล้เคียง

- โรงเรียนและวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา
- โรงเรียนสารพัดช่างหรือหน่วยฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่
- ศูนย์ฝึกอาชีพของกรมอาชีวศึกษา
- สถานประกอบการเช่น ร้านค้า โรงงาน ฟาร์ม
- สถานประกอบอาชีพอิสระ เช่นส่งไปฝึกกับผู้ปกครองนักเรียน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข. ปัญหาและอุปสรรค

- ไม่ได้รับความร่วมมือจากสถานฝึกอาชีพ
ในชุมชน
- ครูไม่สะดวกในการไปนิเทศนักเรียนที่
ไปฝึกงานนอกโรงเรียน
- โรงเรียนไม่มีงบประมาณในการเดิน
ทางไปนิเทศการฝึกงานอาชีพ
- ไม่มีครูอาจารย์ที่จะทำการนิเทศการฝึก
งานอาชีพนักเรียนได้
- นักเรียนมีเวลาในการฝึกงานอาชีพน้อย
เกินไป
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ค. วิธีการแก้ไขปัญหา

- ยกย่องสถานประกอบการ
สถานประกอบอาชีพอิสระที่
ร่วมมือกับ โรงเรียน
- นำนักเรียนไปฝึกงานกับแหล่ง
วิทยาการโรงเรียนและโอน
ผลการเรียนมายังโรงเรียน
- จัดหารายได้โดยการจัดงาน
หรือรับบริจาคเพื่อนำเป็นค่า
ใช้จ่ายในการไปนิเทศการฝึก
งานอาชีพ
- จัดเวลาว่างให้ครูตลอดทั้งวัน
เพื่อให้ไปนิเทศการฝึกงานได้
สะดวก
- ส่งนักเรียนไปฝึกงานและนิเทศ
การฝึกงานในวันเสาร์ อาทิตย์
ด้วย
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข้อเสนอแนะ.....
.....

9. วิธีการเลือกสถานฝึกงานอาชีพภายในท้องถิ่น (ตอบได้หลายข้อ)

ก. สภาพ

- จัดให้มีคณะกรรมการสำรวจแหล่งฝึกงานอาชีพ
- สืบถามจากนักเรียนและผู้ปกครอง
- ใช้แบบสอบถามเจ้าของสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระ
- สัมภาษณ์เจ้าของสถานประกอบอาชีพอิสระ
- สังเกต
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข. ปัญหาและอุปสรรค

- เจ้าของสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระเห็นว่าเป็นเรื่องที่ยุ่งยากที่จะนำนักเรียนมาฝึกงาน
- สถานฝึกงานอาชีพที่มีอยู่นั้น ยังไม่เหมาะที่จะใช้ฝึกงานอาชีพ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ค. วิธีการแก้ไขปัญหา

- ให้ค่าตอบแทนแก่สถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระในการนำนักเรียนมาฝึกงานอาชีพ
- สอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติบางส่วนในโรงเรียนแล้วจึงนำไปฝึกงานอาชีพที่สถานประกอบการหรือสถานประกอบอาชีพอิสระ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข้อเสนอแนะ.....

10. ก่อนที่นักเรียนจะฝึกงานอาชีพท้องถิ่น ทางโรงเรียนได้ดำเนินการติดต่อกับเจ้าของกิจการหรือเจ้าของสถานฝึกอาชีพอย่างไร (ตอบได้หลายข้อ)

ก. สภาพ

- มีหนังสือแจ้งความจำนงในการฝึกงานอาชีพจากโรงเรียนไปยังสถานฝึกงานอาชีพในท้องถิ่น
- แจ้งจุดประสงค์ในการให้นักเรียนมาฝึกงานให้เจ้าของกิจการหรือเจ้าของสถานฝึกงานอาชีพเข้าใจ

- ผู้บริหารอธิบายและทำความเข้าใจกับเจ้าของสถาน
ฝึกอาชีพด้วยตนเอง
- แจงนโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับ
อาชีพท้องถิ่น
- ชี้แจงพูดคุยกับเจ้าของสถานประกอบการหรือสถานประกอบ
อาชีพอิสระในเรื่องสภาพเศรษฐกิจ สังคมและความต้องการ
ของตลาดแรงงาน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข. ปัญหาและอุปสรรค

- เจ้าของสถานประกอบการและสถาน
ประกอบอาชีพอิสระเห็นว่านักเรียนจะมา
แข่งขันในการประกอบอาชีพของตนเอง
- เจ้าของสถานประกอบการและสถาน
ประกอบอาชีพอิสระไม่เต็มใจที่จะให้
นักเรียนมาฝึกงานอาชีพ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ค. วิธีการแก้ไข้ปัญหา

- โรงเรียนอำนวยความสะดวกให้
แก่สถานประกอบการและสถาน
ประกอบอาชีพอิสระในด้านวิชา
การและวัสดุอุปกรณ์และช่วยเหลือ
ในด้านต่าง ๆ
- เลือกสถานประกอบการหรือสถาน
ประกอบอาชีพอิสระที่เป็นของ
ผู้ประกอบการนักเรียนและจัดกลุ่ม
นักเรียนเป็นกลุ่มเล็กที่มีลูกหลาน
ของเขาไปช่วยเป็นการฝึกงาน
ไปด้วย
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข้อเสนอแนะ.....
.....

11. วิธีการประเมินผลการเรียนการสอนรายวิชาอาชีพท้องถิ่น (ตอบได้หลายข้อ)

ก. สภาพ

- มีแบบประเมินผลการฝึกงานอาชีพสำหรับให้คะแนนนักเรียน
- แหล่งวิทยากรเป็นผู้ประเมินผลการศึกษาและฝึกงานอาชีพ
แล้วรายงานผลการฝึกงานให้โรงเรียน

- สถานประกอบการผู้ทำหน้าที่ฝึกงานอาชีพ และครูอาจารย์ ผู้ควบคุมและนิเทศการฝึกงานทำการประเมินผลร่วมกัน
- สถานประกอบอาชีพอิสระ เจ้าของสถานประกอบอาชีพ อิสระร่วมมือกันในการบันทึกเวลาและผลการฝึกงานอาชีพ ของนักเรียน
- การประเมินผลการฝึกงานอาชีพเป็นหน้าที่ของครูผู้นิเทศ งาน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข. ปัญหาและอุปสรรค

ค. วิธีการแก้ปัญหา

- เจ้าของสถานประกอบการไม่ให้ความร่วมมือในการบันทึกเวลาหรือผลการฝึกงานอาชีพของนักเรียน
- ครูอาจารย์ผู้นิเทศการฝึกงานไม่เข้าใจกระบวนการวัดผลประเมินผลในสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

12. ถ้าโรงเรียนไม่ใช้สถานฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน โรงเรียนจัดการเรียนการสอน ดังนี้

- เชิญวิทยากรผู้ชำนาญการอาชีพท้องถิ่นมาให้ความรู้
- เชิญวิทยากรจากหน่วยราชการในท้องถิ่นมาให้ความรู้
- ใช้โรงฝึกงานภายในโรงเรียน
- ให้ครูอาชีพสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในโรงเรียน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

สาเหตุที่โรงเรียนไม่ใช้สถานฝึกงานอาชีพ (ตอบได้หลายข้อ)

- โรงเรียนได้สำรวจแล้วแต่ยังไม่มีสถานฝึกงานอาชีพที่อยู่ในเกณฑ์ที่จะใช้ได้

- สถานฝึกงานไม่ร่วมมือ
- โรงเรียนมีปัญหาเรื่องการดำเนินการ เช่น ค่าใช้จ่ายพาหนะ การ
นิเทศฝึกงานและการจัดตารางเรียน
- โรงเรียนเห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระหน้าที่เกินกว่าที่จะปฏิบัติได้
- โรงเรียนยังไม่พร้อมที่จะดำเนินการ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข้อเสนอแนะ.....
.....

13. โรงเรียนมีโรงฝึกงานหรือห้องฝึกงานใช้เพื่อประโยชน์ (ตอบได้หลายข้อ)

ก. สภาพ

- สอนวิชาคหกรรม
- สอนวิชาเกษตรกรรม
- สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม
- สอนวิชาพาณิชยกรรม
- สอนวิชาศิลปหัตถกรรม
- สอนวิชาดนตรีและนาฏกรรม
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข. ปัญหาและอุปสรรค

- โรงฝึกงานมีไม่เพียงพอ
- โรงฝึกงานมีสภาพไม่เหมาะที่จะใช้ฝึกงาน
- ไม่มีวัสดุอุปกรณ์เพียงพอที่จะดำเนินการ
ฝึกงานที่มีประสิทธิภาพ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ค. วิธีการแก้ไข้ปัญหา

- ใช้อาคารประกอบของโรงเรียน
เป็นโรงฝึกงาน เช่น โรงอาหาร
ห้องประชุม
- คัดแปลงห้องเรียนเป็นสถานที่
ฝึกงาน
- นำเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์มา
ฝึกในห้องเรียน
- สร้างสถานที่ฝึกงานเป็นการ
ชั่วคราว
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข้อเสนอแนะ.....

14. ลักษณะการติดตามผลการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นที่ท่านได้รับจากเขต/กรมวิชาการ (ตอบได้หลายข้อ)

ก. สภาพ

- รวบรวมข้อมูลโดยสอบถามผู้บริหาร/ครู/นักเรียน
- สังเกตสภาพทั่ว ๆ ไปในโรงเรียน
- ทดสอบนักเรียน
- ช่วยแก้ปัญหาบางข้อให้แก่ท่านและครู
- นิเทศการจัดการเรียนการสอน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข. ปัญหาและอุปสรรค

- ผู้นิเทศติดตามผลไม่ทราบสภาพปัญหาของท้องถิ่นที่แท้จริง
- ข้อเสนอแนะนั้นในสภาพการปฏิบัติไม่สามารถจะนำมาปฏิบัติได้
- ไม่ทราบผลของการนิเทศติดตามผล
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ค. วิธีการแก้ไข้ปัญหา

- ทางโรงเรียนได้แก้ปัญหาโดยการปรึกษากับกลุ่มโรงเรียน
- โรงเรียนได้ช่วยตัวเองในการแก้ปัญหาในสภาพที่เป็นไปได้ของท้องถิ่น
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข้อเสนอแนะ.....

15. การดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนด้านวิชาการเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่ม (ตอบได้หลายข้อ)

ก. สภาพ

- โรงเรียนได้เสนอปัญหาความต้องการอันจำเป็นเพื่อให้คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนได้พิจารณา
- คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนได้พิจารณาข้อสรุปของผลการรวบรวมปัญหาและความต้องการอันจำเป็นของโรงเรียนภายในกลุ่มเพื่อกำหนดแผนปฏิบัติงานหรือโครงการ

ประจำปีของกลุ่ม

- กลุ่มโรงเรียนได้จัดประชุมสัมมนาในเรื่องที่ได้ขอเสนอ
ปัญหาความต้องการอันจำเป็นของโรงเรียน
- กลุ่มโรงเรียนได้มีการนิเทศติดตามงานของโรงเรียนภายใน
กลุ่ม ซึ่งดำเนินงานโดยกลุ่มโรงเรียน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข. ปัญหาและอุปสรรค

- ไม่มีงบประมาณ
- การประชุมในแต่ละครั้งมักจะขาดความตั้งใจ
จริงที่จะแก้ปัญหาที่กำลังประสบอยู่
- ปัญหาที่สำคัญและสาเหตุที่แท้จริงมักไม่ได้รับการ
แก้ไข
- บุคคลากรไม่มีเวลาในการนิเทศติดตามงาน
ภายในกลุ่ม
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ค. วิธีการแก้ไขปัญหา

- จัดการประชุมทางด้านวิชา
การโดยใช้สถานที่โรงเรียน
หมุนเวียนกันภายในกลุ่ม
โรงเรียน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข้อเสนอแนะ.....
.....

16. โรงเรียนผู้นำในการใช้หลักสูตรมีบทบาทในการช่วยเหลือโรงเรียนใกล้เคียงอย่างไร (ตอบได้หลายข้อ)

ก. สภาพ

- ให้ยืมสื่อการเรียน
- ให้ใช้สถานที่เพื่อฝึกการงานและ/หรืออาชีพ
- ให้คำแนะนำในฐานะเป็นโรงเรียนพี่โรงเรียนน้องในบริเวณ
ใกล้เคียง
- ให้ยืมเอกสารคู่มือครู คู่มือหลักสูตร
- ให้ครูผู้สอนวิชาอาชีพไปช่วยสอน
- ช่วยกันสอนบางรายวิชาแล้วให้นักเรียนโอนผลการเรียนได้
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข. ปัญหาและอุปสรรค

- อยู่ไกลจากโรงเรียนอื่นเกินไป
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ค. วิธีการแก้ไขปัญหา

- ใช้เอกสาร จุลสาร เผยแพร่ผล
งานในโรงเรียน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข้อเสนอแนะ.....
.....

17. โรงเรียนได้ดำเนินการอย่างไรในการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรวิชา
อาชีพท้องถิ่น (ตอบได้หลายข้อ)

ก. สภาพ

- จัดหาหนังสือ ตำราเรียน คู่มือครู หนังสืออ้างอิงที่ใช้กันทั่วไปและ
อุปกรณ์
- การสอนต่าง ๆ เกี่ยวกับวิชาอาชีพท้องถิ่น เพื่อให้ครูได้ใช้ศึกษา
กันทั่วไปและประกอบการสอน
- จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน ที่ใช้สำหรับการเรียน
การสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น
- ให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น
- จัดให้มีการนิเทศการสอนและติดตามผลให้มีการเรียนการสอน
และวัดผลประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้
- โรงเรียนได้จัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อบริการและแนะนำการใช้หลักสูตร
- พาคูครูและนักเรียนไปดูงานและเยี่ยมเยียนโรงเรียนมัธยมอื่น ๆ
ภายในจังหวัดหรือต่างจังหวัด
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ข. ปัญหาและอุปสรรค

- ครูขาดความกระตือรือร้นที่จะเข้ารับการอบรม
- ขาดงบประมาณในการส่งครูไปอบรม
- ขาดบุคคลากรที่มีความสามารถทำกรณีนิเทศ

ค. วิธีการแก้ไขปัญหา

- ขอความร่วมมือจากโรงเรียน
ในกลุ่มหรือต่างกลุ่มในด้าน
ต่าง ๆ

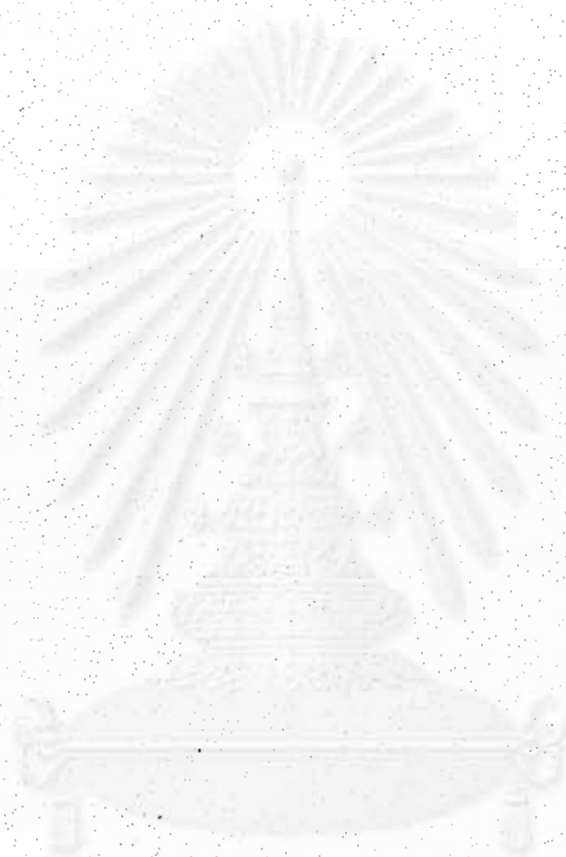
ภายในหมวดในวิชาอาชีพอันใด

อื่น ๆ (โปรดระบุ) ...

อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ข้อเสนอแนะ.....

.....

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ

สำหรับหัวหน้าหมวดกลุ่มวิชาการทำงานและอาชีพ

และ

ครูผู้สอนวิชาอาชีพเพิ่มเติม(อาชีพท้องถิ่น)

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามชุดนี้มี 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตร ปัญหาและอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม
2. ผู้ตอบแบบสอบถามชุดนี้คือ หัวหน้าหมวดกลุ่มวิชาการทำงานและอาชีพ และครูผู้สอนวิชาอาชีพเพิ่มเติม(อาชีพท้องถิ่น)
3. แบบสอบถามนี้ใช้สำหรับหาข้อมูลเพื่อการวิจัยเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบต่อกรปฏิบัติหน้าที่และสถานการณ์ทางราชการแต่ประการใด
4. คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

วิชาอาชีพเพิ่มเติม หมายถึง วิชาอาชีพท้องถิ่น ซึ่งเป็นรายวิชาที่เป็นวิชาเลือกในกลุ่มวิชาการทำงานและอาชีพที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ในหนังสือรายวิชาอาชีพเพิ่มเติม ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในปีการศึกษา 2528

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนา
ชนบทภาคเหนือ

สำหรับหัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพ/และครูผู้สอนวิชาอาชีพท้องถิ่น

ตอนที่ 1

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำแนะนำ โปรดเขียนเครื่องหมาย ลงใน ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านหรือเติม

ข้อความลงในช่องว่างตามที่กำหนดให้

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ต่ำกว่า 20 ปี 20 - 30 ปี
 31 - 40 ปี 41 - 50 ปี
 51 - 60 ปี
3. ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าหมวดกลุ่มวิชาการทำงานและอาชีพ
 ครูสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น
4. วุฒิทางการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี
 ปริญญาตรี
 ปริญญาโท
5. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ 1 - 5 ปี 6 - 10 ปี
 11 - 15 ปี 16 - 20 ปี
 21 - 25 ปี 25 ปีขึ้นไป

6. วุฒิทางวิชาชีพ ไม่มี มี
7. วิชาอาชีพท้องถิ่นที่สอน (ตอบได้หลายข้อ) เกษตรกรรม ทหกรรม พณิชยกรรม ศิลปและหัตถกรรม ช่างอุตสาหกรรม ทนตรีและนาฏกรรม
8. ท่านเคยเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการ หรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรวิชา การงานและอาชีพหรือไม่ ไม่เคย เคย

ถ้าเคยโปรดให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

8.1 การอบรม ผู้จัด จำนวนวัน

8.1.1 การงานและอาชีพ

.....

.....

8.1.2 อาชีพท้องถิ่น

.....

.....

8.2 การประชุมปฏิบัติการ

8.2.1 การงานและอาชีพ

.....

.....

8.2.2 อาชีพท้องถิ่น

.....

.....

8.3 การประชุมสัมมนา

8.3.1 การงานและอาชีพ

.....

.....

8.3.2 อาชีพท้องถิ่น

ผู้จัด

จำนวนวัน

.....

.....

9. ที่พักของท่าน

บ้านพักครูในบริเวณโรงเรียน

บ้านที่พักอื่นซึ่งห่างจากโรงเรียนประมาณ.....ก.ม.

10. จำนวนรายวิชาที่ท่านสอนวิชาอาชีพทั้งหมด.....รายวิชา

11. อาชีพพิเศษของท่านนอกเหนือจากการทำงานประจำในโรงเรียน

ไม่มี

มี

ถ้ามี อาชีพพิเศษของท่านคือ (ตอบได้หลายข้อ)

สอนพิเศษ

ค้าขาย

ทำนา

ทำสวน

ทำไร่

เลี้ยงสัตว์

อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2

ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตร ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา
ในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความตามความเป็นจริง หรือเติม
ข้อความในช่องว่างตามที่กำหนดให้

การจัดแผนการเรียน

1. ลักษณะของวิชาอาชีพที่ท้องถิ่นที่โรงเรียนเปิดสอน (ตอบได้หลายข้อ)

- สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และเศรษฐกิจของท้องถิ่น
- เป็นอาชีพที่ตลาดแรงงานในท้องถิ่นกำลังต้องการ
- หาวัสดุ สื่อการสอน เพื่อใช้ในการเรียนการสอนได้ง่ายในท้องถิ่น
- มีแหล่งวิทยากร สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระในท้องถิ่น
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2. โรงเรียนเปิดสอนรายวิชาอาชีพที่ท้องถิ่น โดยใช้ลักษณะการจัดการเรียนการสอนดังต่อไปนี้
(ตอบได้หลายข้อ)

- มีครูอาชีพสอนภาคทฤษฎีและฝึกภาคปฏิบัติที่โรงฝึกงานในโรงเรียน
- มีครูอาชีพสอนภาคทฤษฎีและให้นักเรียนไปฝึกงานที่บ้านผู้ปกครอง
- มีครูอาชีพสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่โรงเรียน และ
 - ส่งไปเรียนและฝึกงานอาชีพที่โรงเรียนอาชีวศึกษา โรงเรียนมัธยม หรือศูนย์ฝึกอาชีพต่าง ๆ ซึ่งมีการสอนวิชาอาชีพอยู่แล้วเป็นประจำในท้องถิ่น
 - ส่งนักเรียนไปเรียนและฝึกงานอาชีพในสถานประกอบการ
 - ส่งไปเรียนและฝึกงานอาชีพในสถานประกอบอาชีพอิสระ

3. เรื่องที่มักเป็นอุปสรรคในการเปิดสอนวิชาอาชีพที่ท้องถิ่น (เลือกเฉพาะข้อที่เป็นปัญหาใน
โรงเรียนของท่านเท่านั้น)

ไม่เป็นปัญหา เป็นปัญหา

1. ครูสอนรายวิชาอาชีพและหมวดวิชาไม่ทราบล่วงหน้าว่า

ไม่เป็นปัญหา เป็นปัญหา

- โรงเรียนจะเปิดสอนรายวิชาอาชีพท้องถิ่นนั้น ๆ ขึ้น
 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....

2. ครูผู้สอนรายวิชาอาชีพหลายวิชาทำให้ไม่สามารถ
 พัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชานั้นให้มีคุณภาพได้
 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....

3. ผู้บริหารไม่สนับสนุนและให้ความสำคัญในอาชีพท้องถิ่น
 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....

4. ผู้ปกครองไม่สนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนวิชา
 อาชีพท้องถิ่น
 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....

5. นักเรียนไม่สนใจที่จะเรียนวิชาอาชีพท้องถิ่น
 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....

6. ผู้จัดแผนการเรียนไม่เข้าใจความต่อเนื่องของรายวิชา
 ต่าง ๆ ของวิชาอาชีพท้องถิ่น
 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....

7. ไม่มีสถานประกอบการที่เหมาะสมจะใช้เป็นสถาน
 ฝึกอาชีพ
 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....

8. ปัญหาอื่น ๆ (โปรดระบุ).....

เอกสารประกอบหลักสูตร

4. เอกสารที่ครูใช้ประกอบการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น (ตอบได้หลายข้อ)

- คู่มือหลักสูตร คู่มือครูวิชาอาชีพท้องถิ่น
 แผนการสอน คู่มือการประเมินผล
 ใบงาน อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. การจัดให้มีการทำแผนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น

- ไม่มี
 มี

ถ้ามี มีการจัดทำแผนการสอนโดย

- อาจารย์แต่ละคนจัดทำของตนเอง
 อาจารย์ที่สอนวิชาเดียวกันจัดทำร่วมกัน
 กลุ่มโรงเรียนจัดทำร่วมกัน

6. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับ เอกสารประกอบหลักสูตร (คู่มือหลักสูตร, คู่มือครู, แผนการสอน, คู่มือการประเมินผล, ใบงาน), (เลือกเฉพาะข้อที่เป็นปัญหาในโรงเรียนของท่านเท่านั้น)

	ไม่เป็นปัญหา	เป็นปัญหา
1. มีไม่เพียงพอ	☐	☐
ข้อเสนอนะและแนวทางแก้ไข.....		
2. คุณภาพยังไม่ดีพอ	☐	☐
ข้อเสนอนะและแนวทางแก้ไข.....		
3. สถานที่เก็บไม่สะดวกต่อการนำมาใช้	☐	☐
ข้อเสนอนะและแนวทางแก้ไข.....		
4. ไม่มีเวลาในการจัดทำแผนการสอน	☐	☐
ข้อเสนอนะและแนวทางแก้ไข.....		

	ไม่เป็นปัญหา	เป็นปัญหา
5. ครูผู้สอนไม่เข้าใจในการทำแผนการสอน	☐	☐
ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....		
6. แผนการสอนที่กลุ่มโรงเรียนจัดทำขึ้น ไม่เหมาะสม	☐	☐
กับวัสดุอุปกรณ์ที่โรงเรียนมีอยู่		
ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....		
7. ปัญหาอื่น ๆ (โปรดระบุ).....		

สื่อการเรียนการสอน

7. สื่อการเรียนที่ท่านใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอน (ตอบได้หลายข้อ)
- วัสดุอุปกรณ์
 - ทรัพยากรในท้องถิ่น
 - หนังสืออ้างอิง หนังสืออ่านประกอบ นิตยสาร วารสาร
 - อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
8. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น (ตอบได้หลายข้อ)
- รูปภาพ/สมุดภาพ
 - ของจริง
 - ตัวอย่างหรือของจำลอง
 - แผนภูมิแสดงกระบวนการทำงาน
 - อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
9. วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นได้มาจากการ (ตอบได้หลายข้อ)
- ยืมจากโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเดียวกัน
 - ยืมจากแหล่งวิทยากร
 - ยืมจากสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระในท้องถิ่น
 - ขอใช้อุปกรณ์จากหน่วยราชการในท้องถิ่น
 - ผลิตจัดทำเอง โดยดัดแปลงอุปกรณ์ราคาถูหรือวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น

- โรงเรียนจัดซื้อเอง
 กรมสามัญศึกษาส่งมาให้
 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

10. อุปกรณ์ของเครื่องมือที่ใช้ฝึกปฏิบัติที่มีอยู่ส่วนใหญ่อยู่ในสภาพเช่นไร

- ใช้การได้ดี
 มีสภาพชำรุดทรุดโทรม
 ล้าสมัย
 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

11. การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น

- ครูผู้สอนเป็นผู้เก็บรักษา
 เก็บไว้ในห้องเก็บวัสดุภัณฑ์ในโรงเรียน
 เก็บไว้ในห้องเก็บวัสดุภัณฑ์สำหรับกลุ่มวิชาการทำงานและอาชีพโดยเฉพาะ
 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ไม่เป็นปัญหา เป็นปัญหา

12. เรื่องที่มีักเป็นปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับสื่อการเรียน

การสอน (เลือกเฉพาะข้อที่เป็นปัญหาในโรงเรียนท่านเท่านั้น)

1. มีไม่เพียงพอ	☐	☐
ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....		
2. อุปกรณ์ที่มีอยู่ไม่มีคุณภาพ	☐	☐
ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....		
3. ใช้ไม่เป็น	☐	☐
ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....		
4. ทำ/ผลิตไม่เป็น	☐	☐
ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....		

ไม่เป็นปัญหา เป็นปัญหา

5. วัสดุอุปกรณ์สูญหาย
- ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....
-
6. ปัญหาอื่น ๆ (โปรดระบุ).....

กิจกรรมการเรียนการสอน

13. ท่านเตรียมการสอนมากน้อยเพียงใด
- เตรียมทุกครั้ง
- เตรียมเป็นบางครั้ง
- ไม่ได้เตรียม
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
14. ก่อนสอนท่านชี้แจงแผนการฝึกปฏิบัติงานตลอดภาคเรียนให้นักเรียนทราบหรือไม่
- ชี้แจงทุกครั้ง
- ชี้แจงเป็นบางครั้ง
- ไม่ได้ชี้แจง
15. วิธีการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของการสอนยึดหลักจาก
- หนังสือรายวิชาอาชีพ (เพิ่มเติม)
- ผู้สอนแต่ละวิชากำหนดจุดประสงค์ของการสอนเอง
- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของกลุ่มโรงเรียน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
16. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครุภัณฑ์ใดเรื่องอะไรบ้าง (ตอบได้หลายข้อ)
- สภาพความเป็นอยู่ ทรัพยากรธรรมชาติและวัสดุในห้องเรียน
- การนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน
- แหล่งทรัพยากรในห้องเรียน เช่น โรงงาน อุตสาหกรรมในครอบครัว
- วัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอนที่โรงเรียนมีอยู่
- ความสนใจ ความถนัด ความสามารถของผู้เรียน
- ความรู้และทักษะที่จำเป็นซึ่งผู้เรียนจะศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

17. วิธีการที่ท่านใช้สอนวิชาอาชีพท้องถิ่นคือ (โปรดเรียงตามลำดับวิธีการที่ท่านใช้จากมากไปหาน้อย 1, 2, 3, 4,.....10)

บรรยาย	ใช้ในช่วยสอน
สาธิต	ค้นคว้า
ลงมือปฏิบัติ	ให้แก่ปัญหา
ใช้แบบพิมพ์	ประชุม
อภิปราย	กำหนดงาน
อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	

18. ท่านใช้อุปกรณ์การสอนทฤษฎีอย่างไร

- ใช้เป็นประจำทุกบทเรียน ใช้ในบางเรื่องที่นักเรียนไม่เข้าใจบทเรียน
 ใช้นาน ๆ ครั้ง ใช้ตามวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่
 ไม่เคยใช้อุปกรณ์ประเภทบทเรียน
 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

19. นักเรียนมีโอกาสฝึกปฏิบัติเพียงใด

- ฝึกทุกครั้งที่เป็นภาคปฏิบัติ
 ฝึกปฏิบัติเป็นบางครั้งเพราะ
 อุปกรณ์ไม่เพียงพอ
 ขาดแคลนวัสดุฝึก
 ไม่มีเวลา
 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

20. ท่านเคยนำนักเรียนไปดูงานเกี่ยวกับวิชาอาชีพท้องถิ่นบ้างหรือไม่

- นำไป
 ไม่ได้นำไป เพราะ.....

21. เรื่องที่มักเป็นปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (เลือกเฉพาะข้อที่เป็นปัญหาในโรงเรียนของท่านเท่านั้น)

	ไม่เป็นปัญหา	เป็นปัญหา
1. ไม่มีวัสดุอุปกรณ์และสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	☐	☐

ไม่เป็นปัญหา เป็นปัญหา

ข้อเสนอแนะ.....

.....

2. จำนวนนักเรียน/อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ที่

โรงเรียนมีอยู่ไม่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....

.....

3. ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติไม่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....

.....

4. นักเรียนบางคนให้ผู้ปกครองทำงานที่คลุมเคลือให้

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....

.....

5. นักเรียนไม่สนใจที่จะฝึกงานอาชีพท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....

.....

6. ขนาดของโรงฝึกงานไม่เหมาะกับจำนวนนักเรียนที่จะ

เข้าฝึกงานอาชีพท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....

.....

7. บริเวณโรงฝึกงานไม่เหมาะสมที่จะเป็นที่ฝึกอาชีพ

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....

.....

8. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ถ้าโรงเรียนของท่านจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นโดยส่งนักเรียนไปฝึกงานอาชีพนอก

โรงเรียน (แหล่งวิชาการและสถานประกอบอาชีพอิสระในท้องถิ่น) กรุณาตอบข้อ 22 - 25

22. ในการส่งนักเรียนไปฝึกงานวิชาอาชีพท้องถิ่น ทางโรงเรียนได้ปฏิบัติดังต่อไปนี้ (ตอบได้หลายข้อ)

- กำหนดและแต่งตั้งครูอาจารย์ในโรงเรียนทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานกับแหล่งวิทยากร
- กำหนดหรือแต่งตั้งให้ครูอาจารย์เป็นผู้ควบคุมการศึกษาและฝึกงานอาชีพของนักเรียน
- ขอความร่วมมือให้ผู้ทำหน้าที่ฝึกงานอาชีพให้แก่ นักเรียน บันทึกเวลา ผลการฝึกงานอาชีพของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ
- จัดให้มีสมมุติบทการปฏิบัติงานประจำตัวนักเรียน เพื่อแสดงผลการฝึกงานอาชีพของนักเรียน
- ขอความร่วมมือให้เจ้าของสถานประกอบอาชีพอิสระร่วมมือในการบันทึกเวลา และผลการฝึกงานอาชีพของนักเรียน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

23. โรงเรียนได้ตกลงกับเจ้าของสถานฝึกอาชีพดังต่อไปนี้ (ตอบได้หลายข้อ)

- ระเบียบข้อบังคับของสถานฝึกอาชีพ
- ค่าใช้จ่ายที่ให้สถานฝึกอาชีพ
- รายได้จากการฝึกงาน
- วิธีฝึกงานและวิธีประเมินผล
- ความปลอดภัยขณะฝึกงาน
- ค่าเสียหายซึ่งอาจเกิดกับสถานฝึกงานอาชีพ
- วันเวลาที่จะฝึกงาน
- การนิเทศการฝึกงานของนักเรียน
- ความรู้ ทักษะและกิจนิสัยที่คาดหวังจะให้เกิดขึ้นกับนักเรียน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

24. ครูอาจารย์ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตรวจนิเทศการฝึกหัดงานอาชีพท้องถิ่นของนักเรียนในสถานฝึกอาชีพ (ตอบได้หลายข้อ)

- ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ
- หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ
- ครูผู้สอนวิชาอาชีพที่ได้รับมอบหมาย
- ครูผู้สอนหมวดวิชาอื่นที่ได้รับมอบหมาย

ครูแนะแนว

อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

25. เรื่องที่มักเป็นปัญหาและอุปสรรคในการส่งนักเรียนไปฝึกงานอาชีพท้องถิ่นนอกโรงเรียน

(เลือกตอบเฉพาะข้อที่เป็นปัญหาในโรงเรียนของท่านเท่านั้น)

	ไม่เป็นปัญหา	เป็นปัญหา
1. สถานฝึกงานอาชีพในท้องถิ่นไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน	☐	☐
ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข		
2. นักเรียนไม่ไปฝึกงาน	☐	☐
ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข		
3. นักเรียนไม่สนใจ	☐	☐
ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข		
4. นักเรียนทำอุปกรณ์เสียหาย	☐	☐
ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข		
5. นักเรียนไม่ระมัดระวังในค่านิยมมารยาท	☐	☐
ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข		
6. ผลผลิตที่ได้ไม่คุ้มค่าที่ควร	☐	☐
ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข		
7. การเดินทางไปเทศกาลฝึกงานของครูอาจารย์	☐	☐
ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข		

- ไม่เป็นปัญหา เป็นปัญหา
8. ขบประมาณให้ครูอาจารย์ออกไปนิเทศการฝึกงาน
 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข
9. เจ้าของสถานประกอบการมักจะบ่นว่านักเรียน
 ไม่รับผิดชอบ
 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข
10. เจ้าของสถานประกอบการและประกอบอาชีพอิสระ
 ไม่ให้ความร่วมมือในการบันทึกผลการเรียน
 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข
11. ครูอาจารย์ผู้ทำหน้าที่นิเทศฯ ให้ความสำคัญในวิธีการ
 วัดผลและประเมินผลการฝึกงานอาชีพในสถาน
 ประกอบการ
 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน

26. ก่อนเริ่มสอน ท่านชี้แจงหลักเกณฑ์และกำหนดวิธีการวัดผลให้นักเรียนทราบล่วงหน้าหรือไม่
 ชี้แจง
 ไม่ชี้แจง เพราะ (โปรดระบุ)
27. เมื่อนักเรียนฝึกปฏิบัติในแต่ละครั้ง ท่านประเมินผลงานหรือไม่
 ประเมินทุกครั้ง
 ประเมินบางครั้ง
 ไม่ได้ประเมิน
28. การวัดผลวิชาอาชีพท้องถิ่นท่านวัดอะไรบ้าง (โปรดเรียงลำดับตามความสำคัญ 1,2...4)
วิธีการและผลผลิต

การสนับสนุนและการส่งเสริมการใช้หลักสูตร

32. โรงเรียนมีนโยบายสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูเข้าฝึกอบรมเกี่ยวกับวิชาอาชีพท้องถิ่น เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนหรือไม่

ไม่มี

มี

ถ้ามี โรงเรียนดำเนินการอย่างไร (ตอบได้หลายข้อ)

- เชิญวิทยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาให้ความรู้หรืออบรม
- ส่งครูไปอบรมวิชาอาชีพ เช่น ให้ไปอบรมหลักสูตรระยะสั้น
- ส่งครูไปอบรมและดูงานจากมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยต่าง ๆ
- กลุ่มโรงเรียนจัดการฝึกอบรมแบบปฏิบัติการให้แก่ครู
- ส่งครูไปอบรมที่เขตการศึกษา/กรม จัดขึ้น
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

33. การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นในหมวดวิชาของท่าน (ตอบได้หลายข้อ)

- จัดให้มีการวางแผนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
- มีการจัดหาวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ
- มีการนิเทศติดตามผลภายในหมวดวิชา
- มีการประสานงานกับหมวดวิชาอื่นในการใช้หลักสูตร
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

34. บทบาทของเขตการศึกษา/กรมวิชาการ ในการช่วยเหลือแนะนำเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นในโรงเรียน (ตอบได้หลายข้อ)

- ความเข้าใจหลักสูตรของครูผู้สอน
- การจัดแผนการเรียนวิชาอาชีพ
- การใช้คู่มือครู
- การปฏิบัติตามระเบียบและข้อกำหนดในการฝึกงานอาชีพ
- การใช้และผลิตสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ
- การออกข้อสอบ การศึกษาระเมินและติดตามผลการเรียน

- การกรอกแบบฟอร์มและระเบียบต่าง ๆ
- การจัดอบรมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

35. เมื่อท่านมีปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น ท่านแก้ปัญหาโดยวิธี

(ตอบได้หลายข้อ)

- ปรึกษากับผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่
- ปรึกษากับผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ
- ปรึกษากับหัวหน้าหมวดวิชากลุ่มการเรียนและอาชีพ
- ปรึกษากับครูผู้สอนวิชาอาชีพท้องถิ่น
- ปรึกษากับครูแนะแนว
- ปรึกษากับครูอื่น ๆ
- ปรึกษากายในกลุ่มโรงเรียนหรือต่างกลุ่ม
- ปรึกษากับศึกษานิเทศก์เขต
- ศึกษาจากเอกสารหลักสูตร
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

36. เรื่องที่มักเป็นปัญหาและอุปสรรคในด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

(เลือกเฉพาะข้อที่เป็นปัญหาในโรงเรียนของท่านเท่านั้น)

	ไม่เป็นปัญหา	เป็นปัญหา
1. การจัดระบบและการบริการทางวิชาการ
เพื่อให้ความสะดวกในการใช้เอกสาร
คู่มือการใช้หลักสูตรและสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ
ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....	☐	☐
2. ไม่มีบุคลากรที่เข้าใจวิธีการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพ
ท้องถิ่นในการจัดนิเทศภายในหมวดวิชา
ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....	☐	☐

ไม่เป็นปัญหา เป็นปัญหา

3. ผู้บริหารไม่สนับสนุนการเรียนในด้านวิชาชีพ
 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....

4. นักเรียนไม่กระตือรือร้นหรือให้ความสนใจ
 ในกิจกรรมทางวิชาชีพท้องถิ่นที่โรงเรียนจัดขึ้น
 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....

5. ปัญหาอื่น ๆ (โปรดระบุ).....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ

สำหรับครูแนะแนว

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามชุดนี้มี 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตร ปัญหาและอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม
2. ผู้ตอบแบบสอบถามชุดนี้คือ ครูแนะแนวหรือครูที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แนะแนว
3. แบบสอบถามนี้ใช้สำหรับหาข้อมูลเพื่อการวิจัยเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของปฏิบัติหน้าที่และสถานการณ์ทางราชการแต่ประการใด
4. คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

วิชาอาชีพเพิ่มเติม หมายถึง วิชาอาชีพท้องถิ่นซึ่งเป็นรายวิชาที่เข้าวิชาเลือกในกลุ่มวิชากรงานและอาชีพ ที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ในหนังสือรายวิชาอาชีพเพิ่มเติมในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

นักเรียน หมายถึง ผู้กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในปีการศึกษา 2528

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ

สำหรับครูแนะแนว

ตอนที่ 1

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำแนะนำ โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ต่ำกว่า 20 ปี 20 - 30 ปี
 31 - 40 ปี 41 - 50 ปี
 51 - 60 ปี
3. วุฒิการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี
 ปริญญาโท อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
4. ท่านทำงานทางด้านการแนะแนวมาแล้ว 1 - 5 ปี 6 - 10 ปี
 11 - 15 ปี 16 - 20 ปี
 21 - 25 ปี 25 ปีขึ้นไป
5. ท่านเคยเข้าร่วมสัมมนา หรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรวิชา
 การงานและอาชีพหรือไม่ ไม่เคย เคย

ถ้าเคยโปรดให้ข้อมูล

5.1 การอบรมเรื่องที่อบรมผู้จัดจำนวนวัน5.1.1 การงานและอาชีพ

.....

.....

5.1.2 อาชีพท้องถิ่น

.....

.....

5.2 การประชุมปฏิบัติงานเรื่องที่ประชุมปฏิบัติงานผู้จัดจำนวนวัน5.2.1 การงานและอาชีพ

.....

.....

5.2.2 อาชีพท้องถิ่น

.....

.....

5.3 การประชุม/สัมมนาเรื่องที่ประชุมสัมมนาผู้จัดจำนวนวัน5.3.1 การงานและอาชีพ

.....

.....

5.3.2 อาชีพท้องถิ่น

.....

.....

ตอนที่ 2

ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตร ปัญหาและอุปสรรคและข้อเสนอแนะ
ในการแก้ปัญหาในการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความตามความเป็นจริงหรือเติม
ข้อความลงในช่องที่กำหนดให้

1.1 สภาพการปฏิบัติ

1. ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดแผนการเรียนดังต่อไปนี้

- มีส่วนร่วมในการจัดแผนการเรียนครบทุกชั้นตอน
- มีส่วนร่วมในการจัดแผนการเรียนเพียงเป็นผู้ให้ข้อมูล
- เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานจัดแผนการเรียน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2. ก่อนที่จะเปิดสอนรายวิชาอาชีพท้องถิ่นขึ้นนั้นทางโรงเรียนได้ดำเนินการ ดังนี้

(ตอบได้หลายข้อ)

- สำรวจความต้องการในการเลือกอาชีพของนักเรียน
- สำรวจแหล่งวิทยากร สถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระ
- สอบถามความพร้อมที่จะร่วมมือช่วยเหลือในการช่วยสอนจากโรงเรียน
ที่อยู่ใกล้เคียง และ/หรือกลุ่มโรงเรียน
- สอบถามความต้องการของผู้ที่จะไปทำงานหรือผลิตผลจากสถานประกอบการ
และสถานประกอบอาชีพในท้องถิ่น
- ศึกษาความต้องการทางเศรษฐกิจสังคมของประเทศทั้งในระดับชาติและ
ภูมิภาค
- สอบถามความคิดเห็นจากผู้ปกครองนักเรียน
- สอบถามความคิดเห็นจากบุคคลในท้องถิ่น
- สำรวจความต้องการทางด้านอาชีพของชุมชน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2.2 การจัดแผนการเรียน

3. โรงเรียนจัดแผนการเรียนให้นักเรียนเลือกอย่างไร

- เลือกตามความถนัดความสามารถและความสนใจของนักเรียน
- เลือกตามความสนใจของผู้ปกครอง
- เลือกตามผลการเรียนของโรงเรียนเดิม
- จัดการทดสอบเพื่อคัดเข้าสู่แผนการเรียนที่กำหนดไว้
- จัดเข้าสู่แผนการเรียนจากผลการสอบคัดเลือกซึ่งให้เลือกแผนการเรียนไว้แล้ว
- ไม่มีการสอบคัดเลือกให้สมัครเข้าแผนการเรียน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. การบริการทดสอบมาตรฐานแก่นักเรียนก่อนการลงทะเบียนเลือกแผนการเรียน

- ไม่มี
- มี
- เครื่องมือและอุปกรณ์ที่โรงเรียนบริการทดสอบมาตรฐาน
- แบบสำรวจความสนใจทางอาชีพ
- แบบทดสอบความถนัดทางอาชีพ
- แบบทดสอบความถนัดทางการเรียน
- แบบทดสอบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน
- แบบทดสอบวัดความสามารถทางการเรียน
- แบบทดสอบเข้าวินัยและแบบทดสอบบุคลิกภาพ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. วิธีการดำเนินการในการให้ข้อมูล รายละเอียด คุณค่า และจุดประสงค์ของรายวิชาอาชีพท้องถิ่น (ตอบได้หลายข้อ)

- มีการจัดเอกสารแก่นักเรียน
- ติดโปสเตอร์แผ่นปลิว
- จัดป้ายนิเทศ

- ชี้แจงไว้ในคู่มือนักเรียนและผู้ปกครอง
- ชี้แจงในการประชุมเทต
- จัดนักเรียนออกเป็นกลุ่มเพื่อเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษา
- ครูแนะแนวนักเรียนเป็นรายกลุ่ม
- ครูแนะแนวนักเรียนเป็นรายบุคคล
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

6. วิธีการติดตามผลการเรียนแผนการเรียน (เลือกได้หลายข้อ)

- ใช้แบบสอบถาม
- ใช้แบบสัมภาษณ์
- ประเมินผลงาน
- ประสานงานกับครูผู้สอนวิชาอาชีพในการติดตามผลการเรียนของเด็ก
- ร่วมปรึกษากับครูที่ปรึกษาและ/หรือนักเรียน
- ร่วมปรึกษากับผู้ปกครองและ/หรือนักเรียน
- สังเกต
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

7. เรื่องที่มักเป็นปัญหาและอุปสรรคในการจัดแผนการเรียน (เลือกเฉพาะข้อที่เป็นปัญหาในโรงเรียนของท่านเท่านั้น)

	ไม่เป็นปัญหา	เป็นปัญหา
1. ขาดการประสานงานระหว่างฝ่ายวิชาการ ครูแนะแนวและครูผู้สอน	☐	☐
ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....		
2. การสำรวจสภาพความต้องการของท้องถิ่น	☐	☐
ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....		

- ไม่เป็นปัญหา เป็นปัญหา
3. นักเรียนไม่สนใจเลือกแผนการเรียน
 วิชาอาชีพ
 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข
4. ผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้นักเรียน
 เรียนแผนการเรียนวิชาชีพ
 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข
5. ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากแหล่งวิทยากร
 และสถานประกอบอาชีพในชุมชน
 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข
6. ขาดข้อทดสอบที่จะนำมาให้บริการทดสอบ
 มาตรฐานเพื่อวัดความถนัดและความสนใจ
 ของนักเรียน
 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข
7. ปัญหาอื่น ๆ (โปรดระบุ)

2.3 การแนะแนว

8. ข้อมูลที่จัดและให้บริการทางด้านข่าวสารเกี่ยวกับอาชีพ (ตอบได้หลายข้อ)
- ความต้องการทางด้านแรงงานและอาชีพภายในท้องถิ่น
- ความต้องการทางด้านอาชีพทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพในสาขาต่าง ๆ และรายละเอียดของอาชีพนั้น ๆ
- การว่างงานของผู้จบการศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ
- การคาดหวังเกี่ยวกับคุณสมบัติพื้นฐานของผู้จ้างงาน

อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

9. การให้บริการข่าวสารด้านการศึกษา อาชีพ และสังคมแก่นักเรียนในโรงเรียน
ได้จัดกิจกรรมดังต่อไปนี้ (ตอบได้หลายข้อ)

- จัดป้ายนิเทศและมุมเอกสารแนะนำไว้ในห้องสมุด
- จัดป้ายนิเทศและเอกสารแนะนำไว้โดยเฉพาะหน้าห้องแนะแนว
- จัดบริการแนะแนวการศึกษาต่อ และเลือกอาชีพแก่นักเรียนและผู้ปกครอง
- เชิญวิทยากรพิเศษมาบรรยายเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ตามความสนใจของนักเรียน
- จัดทำจุลสารแนะนำสำหรับแนะนำอาชีพ
- จัดบริการเสนอข้อมูลผ่านเสียงตามสาย
- จัดทำคู่มือนักเรียนและผู้ปกครอง
- ปฐมนิเทศ
- ปัจฉิมนิเทศ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

10. กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาอาชีพที่โรงเรียนจัด (ตอบได้หลายข้อ)

- งานวันอาชีพ
- นิทรรศการผลงานทางวิชาการงานและอาชีพ
- สัมภาษณ์นักเรียนเก่าหรือเชิญนักเรียนเก่าที่จบไปแล้วมาพูดให้นักเรียนฟัง
- การจัดให้มีการอภิปรายของผู้ประสบผลสำเร็จทางด้านอาชีพของท้องถิ่น
- จัดตลาดนัดขายผลิตภัณฑ์จากวิชาอาชีพท้องถิ่น
- ชุมนุมต่าง ๆ ซึ่งเป็นชุมนุมอาชีพของท้องถิ่น
- พานักเรียนไปดูงานหรือทัศนศึกษาในโรงเรียนอื่น
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

11. โรงเรียนได้จัดดำเนินงานเพื่อสนับสนุนในด้านการแนะแนวอาชีพดังต่อไปนี้

(ตอบได้หลายข้อ)

- ประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการแนะแนวอาชีพให้แก่ครูในโรงเรียนทราบ
- ยืมแบบสำรวจความสนใจในอาชีพจากหน่วยงานหรือสถาบันต่าง ๆ
- ยืมแบบสำรวจหรือแบบทดสอบความถนัดจากหน่วยงานและสถาบันต่าง ๆ
- จัดทำระเบียบสะสม
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

12. กิจกรรมที่ครูแนะแนวได้จัดทำเกี่ยวกับการแนะแนวอาชีพ (ตอบได้หลายข้อ)

- ร่วมมือกับฝ่ายวิชาการหรือหมวดวิชาการงานอาชีพในการส่งนักเรียนไปฝึกงานอาชีพ
- จัดบริการหางานให้นักเรียนทำ
- เยี่ยมบ้านนักเรียน
- บริการให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครอง
- วางโครงการช่วยเหลือนักเรียนเลือกแผนการเรียนหรือเลือกวิชา
- บริการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนตลอดทั้งปี
- ร่วมมือกับฝ่ายวิชาการจัดสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียน
- จัดส่งนักเรียนไปรับการช่วยเหลือจากแหล่งอื่น
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

13. การใช้ประโยชน์จากระเบียบสะสม (ตอบได้หลายข้อ)

- แนะนำอาชีพ
- แนะนำการเรียน
- แนะนำการปฏิบัติตัว
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

14. เรื่องที่มักเป็นปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการแนะแนวอาชีพ (เลือกเฉพาะข้อที่เป็นปัญหาในโรงเรียนของท่านเท่านั้น)

	ไม่เป็นปัญหา	เป็นปัญหา
1. ชาคเอกสารเกี่ยวกับการแนะแนวอาชีพ
ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....
.....	☐	☐
2. ผู้ปกครองนักเรียนไม่สนับสนุนให้ลูก
มีอาชีพเกษตรกรรมตามแบบอย่าง
ของตน
ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....
.....	☐	☐
3. นักเรียนไม่สนใจที่จะประกอบอาชีพอิสระ
ที่มีอยู่ในท้องถิ่น
ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....
.....	☐	☐
4. ผู้ปกครองนักเรียนยังมีค่านิยมที่จะให้ลูก
รับราชการหรือทำงานรัฐวิสาหกิจ
ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....
.....	☐	☐
5. ไม่มีอาชีพอิสระที่มีรายได้ดีในชุมชน
ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....
.....	☐	☐
6. ผู้บริหารไม่สนับสนุนการแนะแนวอาชีพ
ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข.....
.....	☐	☐
7. ปัญหาต่าง ๆ (โปรดระบุ).....		
15. ปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการแนะแนว
ชาตมคคกลางรฝ่ายแนะแนว

- ครูแนะแนวมีชั่วโมงสอนมากเกินไป
- ครูแนะแนวมีงานที่รับผิดชอบมากเกินไป
- ขาดห้องแนะแนว
- ขอบเขตที่ได้รับไม่เพียงพอ
- ไม่มีงบประมาณ
- ได้รับความร่วมมือจากครูในโรงเรียนน้อย
- ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ
- นักเรียนไม่สนใจเข้ารับบริการแนะแนว
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

16. ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการใช้หลักสูตรให้เหมาะกับสภาพท้องถิ่น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจแบบสอบถาม

1. ดร. สัจจ อุทรานันท์
รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ดร. บุญมี เจริญอด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ดร. นิพนธ์ ไทยพานิช
อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. นายสมชาย นพเจริญกุล
ผู้อำนวยการโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
5. นางสาวเรือง รัตน์
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโนนทัยพำ
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
6. นางเพ็ญศรี บุญปาน
ผู้อำนวยการโรงเรียนเส้าไห้ "วิมลวิทยานุกูล"
อำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี
7. นายมานพ กาละดี
ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
8. นางกาญจนา ภัฏญโชโต
นักวิชาการศึกษา ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ
9. นางอารีรัตน์ วัฒนสิน
นักวิชาการศึกษา ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ
10. นายประวิทย์ จำปาทอง
ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5
11. นายโสภณ โสมดี
นักวิชาการศึกษา ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ
12. นางจุไรรัตน์ อุดมะ
ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5

ประวัติผู้เขียน

นางสาวกิติยา คาระสวัสดิ์ เกิดเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2500 ที่จังหวัด
เชียงใหม่ สำเร็จการศึกษาปริญญาการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) วิชาเอกสังคมศึกษา จาก
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน จังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2521 ปัจจุบันดำรง
ตำแหน่งอาจารย์ 1 โรงเรียนบ้านหลวงกิ่งอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย